



Vuosikertomus 2008





Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n
julkaisu n:o 174
ISSN-L 1798-1344
ISSN 1798-1344



SISÄLLYS

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	7
JUHA SAIKKONEN IN MEMORIAM	8
TILASTOJA TALOUDEN KEHITYKSESTÄ SEKÄ MAA- JA METSÄTALOUESTA	9
Talous- ja maataloustilastoja	9
Metsätilastoja	9
MTK:N TOIMINTA VUONNA 2008	10
Maatalous	11
Valtion talousarvioesitykset	11
Kauppapolitiikka ja EU:n maatalouspolitiikka	12
EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastus	12
WTO-neuvottelut	13
Ministerikokous Genevessä 21.–30.7.2008	13
Tarkistettu luonnos maataloussopimuksen ohjeistukseksi	14
Maataloustuotteiden tuotanto ja markkinointi	15
Maataloustuotteiden markkinaedunvalvonta	15
Maito	15
Maitovaliokunta	15
Maitovaltuuskunta	15
Tuotanto ja markkinat	16
Maitotilan tuet ja kiintiötilanne	16
Tutkimusyhteistyö	19
Liha	19
Lihavaliokunta	19
Tuotanto ja markkinat	19
Sianliha	19
Sikajaosto	19
Tuotanto ja markkinat	19
Naudanliha	20
Nautajaosto	20
Tuotanto ja markkinat	20
Lampaanliha	21
Lammasjaosto	21
Tuotanto ja markkinat	21
Kananmunat	21
Kananmunavaliokunta	21
Tuotanto ja markkinat	21
Viljat	22
Viljavaliokunta	22
Tuotanto ja markkinat	22
EU:n viljantuotanto ja markkinatilanne	23
Vilja-alan yhteistyöryhmä (VYR)	23
Mallasohra	23
Mallasohrajaosto	23
Tuotanto ja markkinat	24
Kylvösiemen	24
Kylvösiemenjaosto	24
Tuotanto ja markkinat	24
Öljykasvit	24
Öljykasvijaosto	24
Tuotanto ja markkinat	24

EU:n tuotanto- ja markkinatilanne	25
Sokerijuurikas	25
Tuotanto ja markkinat.....	25
Peruna.....	26
Perunavaliokunta.....	26
Tuotanto ja markkinat.....	26
Tärkkelysperuna	27
Tuotanto ja markkinat.....	27
PerunaSuomi ry.....	27
Puutarhatuotanto	27
Tuotanto ja markkinat.....	27
Avomaavihannesten tuotekohtaiset yhdistykset.....	28
Luomutuotanto	28
Luonnonmukaisen tuotannon valiokunta.....	28
Tuotanto ja markkinat.....	28
Kasvinsuojelu.....	29
Eläinterveys.....	29
MTK:n kriisiapu vakavissa eläintautitapauksissa	29
Eläinten hyvinvointi	29
Tuotantoeläinten terveydenhuolto	30
Elintarvikehygieniä.....	30
Eläinlääkintähuolto.....	30
Maatalouden tulo- ja tukipolitiikka.....	31
Maatalouden tulo- ja kannattavuuskehitys	31
Pohjoinen tuki	32
Kansallisen tuen ratkaisu	33
Maatalouden ympäristötuen korotusesitys.....	33
Vuosina 2004–2008 maksetut tuet (milj. euroa)	33
2008 kansallisen tuen tarkistus	34
Vuoden 2009 kansallisen tukiratkaisun valmistelu	34
Tukikoulutus/EU-avustajat.....	34
Maatalouden investoinnit.....	35
Maaseutuyrittäjyys	36
Hallitusohjelman yrittäjyystavoitteiden seuranta	36
Hallinnollista taakkaa yritetään keventää.....	37
Yritystuet	37
Neuvonta, koulutus ja muu edunvalvonta	38
Maaseudun laajakaistayhteydet katkolla	38
Pienyritykset kuntapalveluiden tuottajina	38
Turkistuotanto	39
Hevosalan edunvalvonta	39
Energiapolitiikka ja -yrittäjyys.....	40
Aluepolitiikka ja huoltovarmuus	41
Sosiaalipolitiikka	42
Jäsenten sosiaaliturvan kattavuuden parantaminen.....	42
Tapaturmavakuutuksen uudistaminen	42
Luopumistuen kehittäminen	42
SATA-komitean ehdotusten valmistelu	42
Eläkefoorumi.....	42
Yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen	42
Jäsenten työhyvinvoinnin ja työssä menestymisen edistäminen	43
Lomituspalvelut	43
Teemavuosi Työ ja hyvinvointi maaseudulla 2008	43
Yksityiset palvelut vaihtoehdoksi maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon	43
Masto-hanke	43
Maaseudun tukihenkilöverkon toiminta	44



Hyvinvointiyrittäjyyden kehittäminen	44
Veropolitiikka	45
Maatalouden tulo- ja kannattavuusryhmässä esitetyt verotavoitteet.....	45
Ensiharvennushakkuiden verovapaus	45
Puun myyntitulon verovapaus	45
Metsävähennyksen laajentaminen	46
Sukupolvenvaihdoshuojennus.....	46
Ympäristö- ja maapolitiikka	47
Riistapolitiikka	48
Hirvi	48
Petoeläinpolitiikka.....	48
Uuden riistavahinkolain valmistelu	48
Metsätalous	49
Vaikuttaminen kotimaisen puun monipuolisen käytön lisäämiseen.....	49
Puumarkkinoiden toimivuus	49
Puumarkkinoita koskeva informaatio	50
Metsäenergian käytön edistäminen.....	52
Puutavaran mittausten menetelmät	52
Huolehtiminen metsänomistajien mahdollisuudesta hoitaa metsiään kannattavasti	52
Metsälaki.....	52
Muinaismuistolaki.....	52
Kestävän metsätalouden rahoituslaki	53
Metsäverouudistukset.....	53
Perintö- ja lahjaverotus metsätaloudessa	54
Metsäverotuksen huojennukset	54
Metsäsuunnittelu	54
Metsäkeskusten metsätietotyöryhmä	54
Metsien monimuotoisuus 2008–2016 (METSO)	55
Kansallinen metsäohjelma 2015	56
Puuhuoltoa edistäviä ehdotuksia	56
Metsäsertifikaattien tarkistaminen	57
Hirvikannan pienentäminen	57
Metsien yhteisomistukset.....	57
Kansallisen luonnonvarastrategian valmistelu.....	57
Perhemetsätalouden aseman vahvistaminen kansainvälisessä metsäpolitiikassa ja	58
Euroopan unioni ja metsät.....	58
Kansainväliset metsä- ja ympäristöprosessit.....	59
Yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa.....	60
Muu kansainvälinen toiminta.....	61
Muu metsätaloudellinen toiminta.....	62
Metsätalouteen liittyvä tutkimustoiminta.....	62
Suomen Metsäsäätiö	62
Maa- ja metsätalousyrittäjien oikeusturva	63
Jäsenten oikeusturvan parantaminen ja lainsäädäntöön vaikuttaminen.....	63
Vaikuttaminen eri valituselimissä.....	63
Muu toiminta	63
Ruokakulttuuri	64
Kuluttajatyö	65
Viestintä	66
Viestinnän selkiyttäminen.....	66
Uuden ilmeen käytön laajentaminen	66
Kampanjat ja messut.....	66
Tiedotteet, tiedotustilaisuudet ja sidosryhmätapaamiset.....	67
Mielipiteitä vaihdettiin	67
Järjestökoulutus	68
Toimintavuoden painopisteet	68



Tilaisuudet 2008.....	68
Brysselin toimisto	69
Kansainvälinen järjestö- ja muu yhteistoiminta	70
Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ECOSOC	70
EU:n tuottajajärjestö COPA.....	70
EU:n nuorten viljelijöiden järjestö Ceja	71
Pohjoismainen tuottajayhteistyö NBC.....	71
Kansainvälinen viljelijäjärjestö IFAP	72
Kehityspolitiikka	72
Kehityshankeorganisaatio AgriCord	72
MTK:n antamia lausuntoja	73
MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY	76
MTK:n organisaatio 2008.....	76
Organisaatio ja jäsenistö	77
Järjestön toiminnan kehittäminen	77
Strategiatyön eteneminen	77
Alueellisten yhteistyöryhmien toimintaa edistettiin	78
MTK:n toimintaprosessien kuvaus	78
Työyhteisön ja henkilöstöjohtamisen kehittäminen	78
Järjestötoiminta	79
Tyytyväiset jäsenet, tehokas järjestö.....	79
Jäsenpalvelujen kehittäminen.....	79
Organisaation sitoutuminen metsäjäsenhankintaan.....	79
Maaseutunuorten toiminta	79
Naisten toiminta	80
Muu toiminta.....	80
Keskusliiton hallinto ja toimielimet	81
Valtuuskunta.....	81
Valtuuskunnan puheenjohtajat	81
MTK-liittojen edustajat	81
Metsävaltuuskunnan puheenjohtajat	82
Yhteisöjäsenien edustaja	82
Asiantuntijajäsenet	82
Johtokunta	82
Johtoryhmä.....	82
Tilintarkastajat	82
MTK:n valiokunnat.....	83
Kokoukset	85
Valtuuskunnan kokoukset.....	85
Valtuuskunnan kevätkokous 17.4.2008	85
Valtuuskunnan kannanotto	85
Valtuuskunnan syyskokous 26.–27.11.2008	85
Valtuuskunnan kannanotto	86
MTK-liittojen puheenjohtajakokoukset.....	87
Johtokunnan kokoukset	87
Johtoryhmän kokoukset.....	88
Toimihenkilökokoukset	88
Valiokuntien toiminta.....	88
Aluekehitysvaliokunta	88
Kauppapoliittinen valiokunta	89
Maaseutuyrittäjävaliokunta.....	89
Energiavaliokunta	89
Maaseutunuorten valiokunta.....	89
Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta	90
Sosiaalivaliokunta	90
Tuotantotalousvaliokunta	90



Verovaliokunta.....	90
Metsänomistajaorganisaatio.....	91
Metsänomistajat	91
Metsänhoitoyhdistykset	91
Metsänhoitoyhdistysvaalit	92
Metsänomistajien liitot	92
Yhteistoiminta metsätilanomistaja-yhdistysten kanssa.....	92
Yhteistoiminta yhteismetsien kanssa	93
Metsäorganisaation kehittäminen	93
Vuoden nuori metsänomistaja.....	94
Metsänhoitoyhdistysten ja metsänomistajien liittojen koulutus	94
Metsänomistajaliittojen hallitukset ja toiminnanjohtajat.....	94
Metsävaltuuskunta.....	94
Metsävaltuuskunnan puheenjohtajat	94
Mo-liittojen edustajat.....	94
MTK-liittojen edustajat.....	94
Asiantuntijajäsenet	94
Metsäjohtokunta.....	94
Metsälinjan kokoukset.....	95
Metsävaltuuskunnan kokoukset.....	95
Metsävaltuuskunnan ylimääräinen kokous 9.4.2008	95
Metsävaltuuskunnan varsinainen kokous 19.11.2008.....	97
Metsäjohtokunnan kokoukset.....	99
MTK:n ja Viestilehdet Oy:n toimihenkilöt.....	100
Keskusliiton palveluksessa vuonna 2008 olleet	100
Viestilehdet Oy:n palveluksessa vuonna 2008 olleet	101
PELLERVO-INSTITUUTTI OY	102
Yrityskoulutus	102
Kurssit ja pitkät koulutusohjelmat.....	102
Seminaarit.....	102
Muu yrityskoulutus	102
Yrityskohtainen koulutus.....	102
Henkilöstö ja kumppanuusresurssit.....	102
Hallinto.....	103
MTK:N SÄÄTIÖ	103
MTK:N JA PELLERVON TIETOPALVELU	104
MAANOMISTAJIEN ARVIINTIKESKUS OY	104
TIETOHALLINTO	105
TALOUSTIETOJA.....	106
Konsernin toiminta	106
Keskusliiton toiminta ja talous.....	106
Varsinainen toiminta	106
Varainhankinta	106
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	106
Tilikauden tulos, tilinpäätössiirrot ja rahastomuutokset	107
Näymät vuodelle 2009 ja riskien hallinta	107
VIESTILEHDET OY	108
Maaseudun Tulevaisuus, Kantri ja Suomalainen Maaseutu	108
Koneviesti	109
Kylvösiemen	109
Näymät vuodelle 2009, riskejä ja ympäristökysymyksiä	109
Voitonjakoehdotus	109
Yhtiön organisaatio, johto ja tilintarkastajat.....	109
Tuottajaliittojen jäsenmäärä ja maksaneiden jäsenten lukumäärä	110



PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Kulunut vuosi jää mieleemme ja historian kirjoihin ennen kaikkea maatalouden kustannuskriisistä. Tuotantopanosten hintojen nousu oli poikkeuksellisen raju. Lannoitteiden, rehujen, energian ja rakentamisen hinnat nousivat, mutta tätä kustannusten nousua ei MTK:n vaatimuksista huolimatta pystytty viemään maataloustuotteiden tuottajahintoihin. Viljelijät joutuivat kestävämpään taloudelliseen tilanteeseen ja kärsivällisyys loppui monilta. Viljelijät valtasivat Vanhan 2.10.2008. Tilaisuudessa valtion edustajia ja elintarvikeketjun päättäjiä vaadittiin ryhtymään pikaisiin toimenpiteisiin viljelijöiden taloudellisen tilanteen korjaamiseksi.

Kustannuskriisi ravisteli järjestöä kovin ottein myös sisältä ja puheenjohtajana sain kovaakin kritiikkiä kriisin hoitamisesta. Tämän vuoksi lokakuun lopulla kutsuin koolle maataloustuottajien ja metsänomistajien liittojen puheenjohtajat keskustelemaan tilanteesta. Keskustelu oli avoin ja puhdistava. Kokouksen päätteeksi sain liittojen puheenjohtajilta tuen kustannuskriisin hoitamiseksi.



Puukauppa oli alkuvuodesta hyvin haasteellista. Puun ostajilla ja myyjillä oli eri näkemys siitä, onko puuta riittävästi markkinoilla. Kesäkuun alussa MTK ja Metsäteollisuus ry toteuttivat yhdessä ilmoituskampanjan kotimaisen puukaupan puolesta. Lopulta puukauppa vilkastui hallituksen heinäkuussa tekemän puun myyntitulojen verohuojennusta koskevan ratkaisun myötä. Loppuvuodesta kuitenkin maailmantalouden laskusuhdanteen vaikutukset levisivät myös metsäteollisuuteen ja puukauppa lopahti, kun metsäteollisuusyritykset lopettivat puun oston lähes kokonaan.

Maaseutuyrittäjyyden tukemiseksi järjestö nosti toistuvasti esiin TeliaSoneran toteuttaman kiinteiden lan-
kayhteyksien purkamisen. Monien vaiheiden jälkeen laajakaistapolitiikassa tehtiinkin merkittävä päätös. Laajakaista-asiat siirrettiin pois markkinavoimien armoilta ja niistä tehtiin yhteiskunnan peruspalveluita.

Järjestö oli erityisen aktiivinen myös ympäristöasioissa ja teki uusia avauksia muun muassa Itämeriasioissa. Bioenergian suosio jatkoi kasvuaan ja ala tarjoaa runsaasti uusia mahdollisuuksia ja työpaikkoja maaseudulle muun muassa lämpöyrittäjille.

Haasteellinen vuosi on vaatinut järjestöltä ja sen työntekijöiltä paljon. Haluan lämpimästi kiittää teitä kaikkia uurastuksesta, pitkäksi venyneistä työpäivistä ja ennen kaikkea ystävyydestä. Muistakaa kiireen keskellä myös iloita saavutuksista!

Micke Horuborg

JUHA SAIKKONEN IN MEMORIAM

Perjantaina 5.9.2008 meidät pysäytti suruviesti valtuuskunnan puheenjohtajan Juha Saikkosen äkillisestä poismenosta. Juha oli menehtynyt kotitalonsa tulipalossa. Syvä suru kohtasi niin omaisia ja läheisiä kuin koko järjestöväkeä.

Tuottajajärjestö oli Juhalle hyvin tärkeä asia. Paneutuminen oman tilan hoitoon ja maaseutuniorissa alkanut toiminta omassa tuottajayhdistyksessä, liitossa ja järjestöä lähellä olevissa luottamustehtävissä loi vankan pohjan talonpojan arjen syväliiseen tuntemiseen. Kenttä luotti Juhaan ja hänet kutsuttiin järjestön korkeimpaan tehtävään, MTK:n valtuuskunnan puheenjohtajaksi vuonna 2002. Juha toimi järjestötehtävien lisäksi mm. pankin, vakuutusyhtiön, eläkelaitoksen ja kunnan luottamustehtävissä.

Juhan ominaisuuksiin kuului taito käsitellä niin suuria kuin pieniä joukkoja ja yksittäisiä henkilöitä. Oli pa kyseessä viljelijöiden joukkotapahtuma, valtuuskunnan kokous tai muu suuri tapahtuma, Juhan puheenjohtajuus takasi tilaisuuden sujuvan kulun. Maaseudun järjestölle on tyypillistä, että asioiden käsittely kohtaa alueiden ja tuotantosuuntien erilaisia näkemyksiä sekä muun yhteiskunnan ja säädösten asettamia rajoitteita. Tämä on kokonaisuus, jonka vain harvat tuntevat.

Juhalla oli käsitys tästä kokonaisuudesta, ja sen hän pystyi pukemaan jäsenten kielelle ja samalla saattamaan tilaisuuden tai kokouksen sujuvasti loppuun eri osapuolten kannat huomioon ottaen. Sopiva annos huumoria ja tilannekomiikkaa kevensi tilannetta ja piti tilaisuuden kuulijat otteessa. Juha tiesi mikä on tärkeää ja mikä ei.

Myös yksittäisille henkilöille ja järjestön toimihenkilöille Juhalla oli aikaa ja kannustava sana, joka motivoi työhön jäsenkunnan hyväksi ja loi hyvää työilmapiiriä. Suurten linjojen lisäksi Juha oli aidosti kiinnostunut järjestöihmisten arkisistakin tehtävistä henkilöiden asemaan katsomatta.

Kiireisistä luottamustehtävistä huolimatta Juhalla oli hyvin tiivis yhteys perheeseen. Keskusteluissa tuli usein esille puolison ja lasten kuulumiset, ja niistä vaihdettiin ajatuksia ja kokemuksia. Perhe oli kaikkein tärkein asia Juhalle.

Pidetty talonpoikaisjohtaja on poissa.



TILASTOJA TALOUDEN KEHITYKSESTÄ SEKÄ MAA- JA METSÄTALOUEDESTA

Talous- ja maataloustilastoja

Tilastokeskus
www.stat.fi

Suomen Pankki
www.bof.fi tai www.suomenpankki.fi

Tike
www.mmttike.fi ja www.matilda.fi

PTT
www.ptt.fi

MTT
www.mtt.fi

MTK
http://www.mtk.fi/maatalous/tuotanto_ ja _markkinat

Tulli
www.tulli.fi

Metsätilastoja

Puukauppa 2008:
<http://www.metla.fi/tiedotteet/metsatilastotiedotteet/2009/pk0812.htm>

Hakkuut 2008:
<http://www.metla.fi/tiedotteet/metsatilastotiedotteet/2009/hak0812.htm>

Puun hinta 2008:
<http://www.metla.fi/tiedotteet/metsatilastotiedotteet/2009/pk0812.htm>

Puun tuonti ja vienti 2008:
http://www.metla.fi/tiedotteet/metsatilastotiedotteet/2009/uk08_12.htm

Metsätalouden kannattavuus 2008:
<http://www.metla.fi/tiedotteet/2009/2009-02-05-hakkuutulot-2008.htm>

Metsäteollisuuden tuotanto ja vienti 2008:
<http://www.metsateollisuus.fi/tilastopalvelu/Tilastotaulukot/Vuositilastot/Forms/AllItems.aspx>

Yksityismetsien metsänhoito ja perusparannustyöt 2008:
http://www.metsavastaa.net/files/metsavastaa/Tapion%20vuositilastot/Tulos_tammi-joulukuu2008.pdf

Metsätalouden ympäristötuki 2008:
http://www.metsavastaa.net/files/metsavastaa/Tapion%20vuositilastot/Tulos_tammi-joulukuu2008.pdf

MTK:N TOIMINTA VUONNA 2008

.....

Koko järjestön yhteiset avaintehtävät

- 1 Jäsenten tulotason nostaminen
- 2 Järjestön toiminnan kehittäminen
- 3 Elintarvikemarkkinoiden toimivuuden edistäminen
- 4 Ympäristöasioiden hallinta



*Hyvään pyritään, mutta
priimaa tuppaa tulemahan!*



Maatalous

Valtion talousarvioesitykset

MTK seuraa tiiviisti valtion talousarvioiden sisältämiä määrärahoja erityisesti maa- ja metsätalouden pääluokassa, mutta myös muiden ministeriöiden pääluokissa järjestön jäseniä koskevissa määrärahoissa.

MTK:n johtokunta ottaa kantaa useita kertoja vuodessa sekä talousarvion määrärahoihin että hallituksen kehyspäätöksiin. MTK:n maatalouslinjan edustajat ovat lukuisia kertoja vuodessa eduskunnan eri valiokuntien kuultavina hallituksen varsinaisesta talousarviosta sekä lisätalousarvioista.

MTK piti vuoden 2009 talousarvioesityksen määrärahoja liian alhaisina turvaamaan maatilatalouden investointitarve koko maassa. MTK:n arvion mukaan investointiavustuksien määrärahan lisätarve on 30–50 milj. euroa. MTK:n mukaan valtiovarainministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö eivät ottaneet huomioon maatalouden poikkeuksellisen suurta investointitarvetta avustusten oltua lähes puolitoista vuotta hakukiellossa. Hallitus ryhtyi tämän jälkeen toimenpiteisiin rahoitustilanteen parantamiseksi. Vuoden 2009 rakennekehityksen rahoituksen turvaamiseen käytettiin osin muilta maatalouden momenteilta säästyneitä varoja. Merkittävä parannus aikaisempaan on luonnollisesti hallitusohjelman mukainen 30 milj. euron lisäys Maatilatalouden kehittämisrahastoon jokaisena hallituskauden vuotena.

Hallitus esitti maatalouden ympäristötukeen runsaan 14 milj. euron lisäystä. MTK huomautti, että tämä korotus oli tehty osittain kansallisen tuen määrärahaa alentamalla tarkoituksena korottaa maatalouden ympäristötuen ja luomutuen perustukea. Muutos edellytti kuitenkin EU:n komission hyväksyntää. Jos komissio ei muutosta hyväksy, MTK vaati määrärahan käyttöä tuottajajärjestöjen hyväksymällä tavalla.

MTK muistutti hallitusta ja eduskuntaa useasti, että maataloilla on suuri määrä peltolohkoja, jotka ovat tukielvottomia maatalouden ympäristötuessa ja luonnonhaittakorvauksessa. Nämä erilaisista viljelemättömyys- ym. sopimuksista vapautuneet pellot oli saatava pikaisesti tukijärjestelmien piiriin. Myös pitkäjänteiseen tilusjärjestelyjen parantamiseen MTK vaati lisävaroja.

Maatalouden tuotantopanosten hinnat nousivat toimitavuonna ennätysmäisen nopeasti ja rapauttivat

pahasti tuotannon kannattavuutta. MTK kiirehti maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttilan maatalouden tulo- ja kannattavuustyöryhmän esittämien toimenpiteiden ripeää toteuttamista joko vielä vuoden 2008 viimeisen lisätalousarvion avulla tai varautumalla niihin vuoden 2009 talousarviossa.

Valtion talousarviossa MTK piti hyvänä sitä, että järjestön vuosikautia ajamaa yksityisteiden valtionapua esitettiin korotettavaksi 23 milj. eurolla ja siitä kohdentavaksi 10 milj. euroa puunkuljetusten kannalta merkittävälle yksityisteille. Myös perustienpidon määrärahaa esitettiin kohdentaa erityisesti puunkuljetusten kannalta tärkeille teille, tosin määrärahaa esitettiin alennettavaksi selvästi vuoden 2008 tasosta.

Maatalous kohtasi ennennäkemättömän nopean maatalouden tuotantopanosten hintojen nousun, mikä johti maataloustuotannon kannattavuuden alenemiseen ja maatalojen maksuvalmiuden äkilliseen heikentymiseen. MTK vaati tilanteen korjaamista siten, että hallitus toteuttaa budjettiriihessä veroesitykset, jotka ministeri Anttilan johtama maatalouden tulo- ja kannattavuusryhmä oli tuolloin esittänyt. MTK huomautti, että osa työryhmän esityksistä on jo kirjattu hallitusohjelmaan, kuten maataloudessa käytettävän sähkön siirtäminen teollisuuden veroluokkaan sekä polttoöljyn valmisteluveron palautuksen lisääminen EU:n sallimaan enimmäismäärään.

MTK kiirehtii myös muutoksia, joilla maatalouden sekä elinkeinotoiminnan tulo verotetaan vaadittaessa nettovarallisuuden määrästä riippumatta ansiotulona. Lisäksi maatalousmaan osto olisi säädettävä varainsiirtoverovapaaksi. Näiden lisäksi maa- ja metsätalouden tuotantorakennusten vapauttaminen kiinteistöverosta toisi nopeaa taloudellista helpotusta erityisesti äskettäin investoineille viljelijöille.

MTK toi esille, että veroesitysten toteutumisen taloudelliset vaikutukset vaihtelevat tilakohtaisesti eikä pelkästään niillä toimilla pystytä turvaamaan maataloustuotannon kannattavuutta. MTK patisti ministeri Anttilan työryhmää etsimään tehokkaita keinoja maataloustuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi yhdessä maataloustuotteiden tuottajahintojen korotusten kanssa.

Kauppapolitiikka ja EU:n maatalouspolitiikka

Avaintehtävät

- 1 EU:n yhteisen maatalouspolitiikan muutokset
- 2 Kauppapolitiikkaan vaikuttaminen Suomen maataloustuotannon edellytysten turvaamiseksi

EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastus

EU:n maatalouspolitiikkaa uudistettiin toimintavuonna merkittävällä tavalla. Uudistuspaketti, yhteisen maatalouspolitiikan terveystarkastus, hyväksyttiin EU:n maatalousministerien neuvostossa marraskuussa.

Komissio antoi uudistusta koskevat lakiesityksensä toukokuussa. Esityksen pääkohdat olivat EU:n maatalouspolitiikan markkinaehtoisuuden lisääminen ja politiikan yksinkertaistaminen. Komissio ehdotti EU:n maitokiintiöjärjestelmän alasajoon liittyvää ns. pehmeää laskua valmistauduttaessa maitokiintiöjärjestelmän lakkaamiseen vuonna 2015. Komissio ehdotti lisäksi tuotannosta irrotettujen tukien huomattavaa lisäämistä, lukuisten pienten tuotteiden markkinajärjestelmien (esim. kuitupellava ja hamppu, kuivatut rehut, valkuaiskasvit, siementuotanto ja energiakasvien tukijärjestelmä) lopettamista, muutoksia viljojen sekä maitotuotteiden interventiojärjestelmiin, velvoitekesannoinnista luopumista, ns. modulaation lisäämistä sekä ylimääräistä modulaatiota suurille tuensaajille. Modulaatiolla tarkoitetaan EU:n suoran tuen leikkaamista ja varojen siirtämistä maaseudun kehittämistöimien rahoitukseen.

Suomen maatalouden näkökulmasta terveystarkastus-uudistuksen merkittävimmät ehdotukset liittyivät EU:n maitopolitiikan muutoksiin sekä naudanlihantuotannon ja tärkkelysperunan tukijärjestelmiin.

Maidon osalta alan johtavien asiantuntijoiden mukaan EU:n kiintiöjärjestelmän poistaminen heikentää Suomen suhteellista asemaa maidontuottajana, alentaa maidon hintaa ja johtaa maidontuotannon supistumi-

seen maassamme. Alan kilpailukyvyyn säilyttämiseksi Suomi vaati mahdollisuutta kompensoida heikentyvää tilannetta esimerkiksi lypsylehmäpalkkion muodossa.

Komission esitys tuotantoon sidottujen tukien pienentämisestä oli erittäin merkittävä Suomen nautasektorille. Komissio esitti vuoden 2003 uudistuksesta jäljelle jääneiden nautatukien irrottamista asteittain kokonaan tuotannosta emolehmäpalkkiota lukuun ottamatta. Suomessa nautasektorin EU-tuet toimintavuonna olivat yhteensä yli 40 milj. euroa. Korkeiden tuotantokustannusten maana nautasektorin tuotantoon sidottua tukea pidettiin yleisesti erittäin tarpeellisenä myös tulevaisuudessa.

Tärkkelysperunasektoria koskevien ehdotusten mukaan siirtymäajan jälkeen tärkkelyskiintiöjärjestelmä lopetettaisiin ja nykyinen tuki irrotettaisiin tuotannosta. Arvioiden mukaan tämä johtaisi viljelyn loppumiseen Suomessa, koska ilman tuotantoon sidottua tukea tuotanto ei ole kannattavaa.

MTK oli vaikuttamassa terveystarkastukseen liittyvään päätöksentekoon; MTK:n edustajat tapasivat komission virkamiehiä ja komissaarin kabinetin edustajia lukuisia kertoja. Heinäkuussa viljelijädelegaatio tapasi komissaarin. Myös järjestön puheenjohtaja keskusteli asiasta maatalouskomissaarin kanssa. MTK:n edustajat tapasivat myös puheenjohtajamaa Ranskan edustajia ja pyrkivät vaikuttamaan myös EU:n parlamentin asiaa koskevaan lausuntoon.

Kotimaassa MTK piti tiiviisti yhteyttä terveystarkastuksen vuoksi maan hallitukseen sekä virkamiestasolla, että poliittisella tasolla. MTK vaikutti hallituksen kantaa myös eduskunnan kautta. Näkemykset terveystarkastuksen merkityksestä Suomelle ja Suomen keskeisimmistä asiaan liittyvistä tavoitteista olivat varsin yhteneviä MTK:n ja hallituksen välillä. Eroja asioiden painotuksissa kuitenkin ilmeni. Keväällä komissio julkaisi terveystarkastusta koskevat lakiehdotuksensa. MTK järjesti asiaa koskevan tiedotustilaisuuden, jossa tuotiin esille asiaan liittyvät keskeisimmät ongelmat. MTK:n johto kävi Suomen tavoitteisiin liittyen lukuisia keskusteluja ministeri Anttilan kanssa.

EU:n tasolla päätös terveystarkastuksesta syntyi pitkien neuvottelujen jälkeen Ranskan johtamassa maatalousneuvostossa 20.11.2008. Tätä ennen EU:n päätöstä oli pohjustettu korkean virkamiestason kokouksissa. Komission ehdotukset hyväksyttiin, joskin

eräiltä osin muutettuina. Suomi sai lopulliseen päätökseen erityiskohtelun, joka mahdollistaa tuotantoon sidotun tuen maksamisen yleistä tasoa korkeamman tasoisena. Yleissääntönä on, että jäsenmaat voivat maksaa enintään 3,5 % suorien tukien kansallisesta kokonaismäärästä tuotantoon sidottuna. Suomen osalta tämä, artikla 68 perusteella maksettava tuotantoon kytketty tuki voi olla enintään 10 %. Päätöksen mukaan Suomen osalta 3,5 % ylittävä tuotantoon kytketty tuki voidaan maksaa vain maito- ja nautasektoreille. Lisäksi artikla 68 nojalla tuotantoon kytkettynä maksettavasta tuesta enintään 55 % voidaan rahoittaa kansallisesti vuoteen 2014 saakka.

MTK:n kannanotoissa EU:n lopullista päätöstä Suomen osalta arvioitiin varsin myönteisesti. Suomen erityiskohtelua tuotantoon sidottujen tukien osalta pidettiin hyvänä saavutuksena ja tästä annettiin tunnustus hallitukselle ja ministeri Anttilalle. MTK korosti, että asian toimeenpanon yhteydessä hallituksen on kyettävä huolehtimaan myös järjestelmän rahoituksesta. Suurimpana pettymyksenä ratkaisussa pidettiin tärkeysperunasektoria koskevia päätöksiä, joiden mukaan tuki irrotetaan kokonaan tuotannosta vuoteen 2012 mennessä.

WTO-neuvottelut

Uruguay'n kierroksella vuonna 1994 sovitun maataloussopimuksen mukaisesti WTO-osapuolten pitkän tähtäimen tavoitteena on luoda tasapuolinen ja markkinatalouteen perustuva maatalouskauppajärjestelmä. Tässä tarkoituksessa ja uudistusprosessin jatkamiseksi osapuolet ovat vuodesta 2001 käyneet kauppaneuvotteluja maailman maataloustuotekaupan sääntöjen uudistamiseksi saavuttamatta kuitenkaan sopimusehjeistuksen osalta läpimurtoa, mikä on edellytys lopullisen sopimuksen syntymiselle.

Helmikuussa puheenjohtaja Falconer jakoi päivitetyn luonnoksen ehdotukseksi maataloussopimuksen ohjeistukseksi (TN/AG/W/4/Rev.1). Maataloutta koskevien kysymysten osalta oli olemassa perusteita odottaa sopimukseen pääsyä, vaikkakin maataloutta koskevassa luonnostekstissä oli satoja avoinna olevia kohtia. Käytännössä lähes kaikilla osa-alueilla ja neuvotteluosapuolella oli avoinna olevia asioita tai erityisongelmia. Toukokuussa jaetun uuden tarkistetun luonnoksen (TN/AG/W/4/Rev.2) jälkeen avoinna olevat kohdat olivat supistuneet 32:een.

Sovellettavien tullinalennusten suuruudesta oli päästy korkeinta kerrosta lukuun ottamatta yksimielisyyteen. Leikkaukset kolmessa alimmassa kerroksessa olisivat 50, 57 ja 64 %. Herkkien tuotteiden käsittelyssä päästiin kevään aikana eteenpäin ja yksimielisyyteen laskentamallista, jonka mukaisesti avattavien tulli-

kiintiöiden perustana oleva kotimainen kulutus voitiin määrittää HS-8 -numeroiden tasolla. Muilta osin toukokuun luonnos oli vielä keskeneräinen.

Heinäkuussa Falconerin jakaman tarkistetun luonnoksen perusteella (TN/AG/W/4/Rev. 3) ministeritason kokous voitiin kutsua Geneveen koolle jatkokäsittelyyn.

Ministerikokous Genevessä 21.–30.7.2008

Runsaan viikon Genevessä koolla ollut 35 WTO-jäsenmaan epävirallinen ministerikokous onnistui aluksi lähentymään maataloutta ja teollisuustuotteita koskeneiden ohjeistusluonnosten suhteen lähes kaikessa siinä määrin pitkälle, että myös avoinna olleista tekstikohdista olisi järkevyyden rajoissa pitänyt kyetä sopimaan. Tämä näyttikin aluksi mahdolliselta sekä 7 jäsenmaan suppeassa kokoonpanossa että tätä laajemmassa 35 jäsenmaan ministerikokouksessa, jonka jälkeen ohjeistukset menisivät kaikki 153 jäsenmaata käsittävän laajan kauppaneuvottelukomitean hyväksyttäväksi.

Alkuvaiheessa jäljellä olleet erimielisyydet koskivat avoinna olleiden maatalouden sisäisessä tuessa tehtävien leikkausten suuruutta, tullinalennusten suuruutta tulleissa, joiden alkuperäinen korkeus oli yli 75 %, herkkien tuotteiden käsittelyä sekä teollisuustuotteiden markkinoille pääsyn osalta alennuskertoimien suuruutta ja kehitysmaille myönnettäviä poikkeuksia yleisistä tullinalennuksista.

Näiltä osin yhteisymmärrys syntyi nopeasti, kun USA ilmaisi valmiutensa liikkua kauppavirtoihin eniten vaikuttavan tuen yhteenlasketussa enimmäismäärässä. Saavutettu yhteisymmärrys maataloudessa pysyi samalla komissiolle annetun mandaatin rajoissa. Vuonna 2003 päätetyn CAP-reformin antama neuvotteluvara oli käytetty, mutta lisäreformeihin ei ratkaisun seurauksena ollut tarvetta. Maatalouspolitiikan terveystarkastus mahtui yhteisymmärryksen puitteisiin. Herkkien tuotteiden kohdalla ratkaisu mahdollisti alhaisemmat tullien alennukset, mutta edellytti markkinoiden avaamista tariffikiintiöiden puitteissa, joiden suuruus pysyi komission asettamissa rajoissa.

Toteutuessaan ratkaisun vaikutukset tuntuisivat EU:ssa asteittain kasvavana maataloustuotteiden tuonin lisääntymisenä ja hintapaineena. Markkina-vaikutukset pysyisivät kuitenkin komission aiemmin neuvotteluissa esittämien arvioiden puitteissa. Komission käsityksen mukaan ratkaisun avulla EU pystyisi hyödyntämään maatalouspolitiikan toteutettujen reformien antaman neuvotteluvaran ja avaamaan vientimarkkinoita kotimaiselle tuotannolle. Neuvottelujen pitkittyessä reformien arvo "kauppatavarana" oli pienentymässä, mikä vuoksi ratkaisun viivästyminen ei olisi ollut eduksi.

Eurooppalaiset viljelijäjärjestöt arvioivat EU:n maataloustuottajien tulojen alenevan neljänneksellä, jos ehdotus WTO-ratkaisuksi toteutettaisiin. Suomessa korkeiden tuotantokustannusten takia maatalouden tilanne olisi ollut erityisen vaikea.

Ministerikokouksen neuvotteluissa Yhdysvaltojen mukaan Kiina ja Intia olisivat viime hetken vaatimuksiltaan ajaneet koko Dohan kierroksen suurimpiin vaikeuksiin seitsemään vuoteen. Erityisenä kiistan aiheena oli Kiinan ja Intian nousu puolustamaan oman maataloustuotantonsa tukemista. Myös monet muut köyhät maat jatkavat taistelua oman maataloustuotantonsa suojaamiseksi tukien ja tullien avulla.

Kiinan neuvottelijoiden mukaan rikkaat maat pyrkivät omien vahvojen teollisuusalojensa, kuten auto-, koneenrakennus- ja kemian teollisuuden suojelemaan. Kiinan mukaan rikkailla mailla on näillä aloilla viennissä entuudestaan valtava etumatka, jonka ne tahtovat säilyttää tarjoamallaan sopimuksella. WTO:n pääjohtaja Pascal Lamy keskeytti neuvottelut kun runsaan

viikon kestäneistä keskusteluista ei ollut mahdollista saada lopputulosta. Ulkonaisesti neuvottelut romutuivat Yhdysvaltojen, Kiinan ja Intian näkemuseroihin. Yhdysvallat ei hyväksynyt Kiinan ja Intian vaatimusta suojella omaa maataloustuotantoaan ulkomaiselta tuonnilta.

Geneven ministerikokouksen jälkeen maatalousneuvotteluryhmän puheenjohtaja Falconer aloitti myöhemmin syksyllä uudet, ”metsäkävelyiksi” luonnehditut keskustelut, joiden tarkoituksena oli kartoittaa neuvotteluosapuolten valmiutta liikkua avoimiksi jääneissä kysymyksissä. Ongelmia ei ratkaistu, keskusteluja pikemminkin pyrittiin pitämään hengissä.

Tarkistettu luonnos maataloussopimuksen ohjeistukseksi

Tarkistettu ohjeistus (TN/AG/W/4/Rev. 4) – järjestyksessä neljäs – tuli 6. joulukuuta 2008 jakoon ja WTO:n jäsenmaiden tutkittavaksi. Ministerikokousta ei enää päätetty kutsua koolle. Näytti liian ilmeiseltä, että avoinna olleista kysymyksistä ei pystyttäisi sopimaan.



Maataloustuotteiden tuotanto ja markkinointi

Avaintehävät

- 1 Maataloustuotteiden markkinaedunvalvonta
- 2 Maatalouden kustannusten alentaminen kustannustehokkaita käytäntöjä ja panosmarkkinoiden toimivuutta edistämällä
- 3 Hyvän eläin- ja kasviterveyden ylläpitäminen sekä kuluttajien luottamuksen säilyttäminen suomalaisiin elintarvikkeisiin

Maataloustuotteiden markkinaedunvalvonta

Markkinaedunvalvonnan tavoite on turvata MTK:n jäsenkunnan mahdollisuudet tuottaa kestävästi ja kannattavasti korkealaatuisia elintarvikkeita hyödyntäen suomalaisen maataloustuotannon vahvuustekijät ja tuotantomahdollisuudet.

Maatalouden tulokehitys oli MTK:n jäsenkunnalle suuri pettymys. Erityisesti hinta- ja kustannuskehitys johti maatalouden kannattavuuden heikentymiseen jyrkästi miltei kaikissa päätuotantosuunnissa.

Kun lannoitteiden hinnat yli kaksinkertaistuivat lannoitusvuoden aikana, MTK otti yhteyttä Kilpailuvirastoon ja pyysi viranomaisia selvittämään, onko Yara Suomi Oy käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa Suomen lannoitemarkkinoilla. Lisäksi MTK pyysi viranomaisia selvittämään, miten kilpailupolitiikan keinoin voitaisiin lisätä tarjontalähteitä lannoitemarkkinoilla sekä laatimaan kilpailulainsäädännön lähtökohdista toimenpidesuunnitelma siitä, miten olemassa olevaa ravinnekiertoa voitaisiin tehostaa. Toimintavuoden päättyessä tämä työ oli edelleen kesken.

MTK pyysi Euroopan komissiota ryhtymään toimenpiteisiin lannoiteteollisuuden suojaksi asetettujen polkumyyntitullien poistamiseksi. MTK:n mielestä lannoiteteollisuus oli käyttänyt väärin sen hyväksi päätettyjä suojatoimenpiteitä kantaa alihintaiselta tuonnilta polkumyyntitullia. Suojatoimenpiteiden ylläpitäminen ei enää olisi EU:n yhteisöedun mukaista.

MTK pyrki aikaisempaa aktiivisemmin vaikuttamaan myös niihin hintaneuvotteluihin, joita kauppa käy pääasiassa elintarviketeollisuuden kanssa, ja jotka suurelta osin määräävät tuottajan saaman hinnan teollisuudelle luovuttamistaan tuotteista osana ruokaketjua.

Joulukuussa 2005 EU-neuvosto pyysi komissiota tekemään kokonaisvaltaisen rahoituskehysten uudelleentarkastelun ja esittämään siitä kertomuksen kaudella 2008–2009. Tähän liittyen komissio alkoi laajan konsultaatioprosessin tarkoituksena valmistella konsultaatiokierroksen pohjalta varsinainen uudelleentarkastelu-esitys vuoden 2009 alkuun mennessä. MTK osallistui keskusteluun komissiolle toimittamallaan lausunnolla korostamalla, että erityisesti uudella rahoituskaudella 2014–2020 rahoituskehystä uudistettaessa tärkeintä on kehittää yhteisen maatalouspolitiikan budjetointiperusteet sellaisiksi, että käytettävissä oleva kehys riittää turvaamaan viljelijöille saman tulokehityksen yhteisössä kuin muillekin ammatinharjoittajille.

Maito

Maitoalan edunvalvonnassa MTK toimii yhteistyössä Maitovaltuuskunnan ja SLC:n kanssa sekä kotimaassa että EU:n tasolla. Yhteiselimenä on maitovaliokunta. Edunvalvonnan tavoitteena on suomalaisen maidontuottajien toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen yhteisen strategian pohjalta. Keskeisiä asioita ovat maitopolitiikkaan ja maidontuotantoon liittyvät asiat sekä maitotilan kansalliset ja EU-tuet. Tärkeä toiminnan muoto on yhteistyö alan tutkimuslaitosten kanssa alan kehittämistarpeiden kartoittamiseksi ja perusteluksi. Toimintavuoden aikana Maitovaliokunnan Maitovaltuuskunnan aloitteesta koolle kutsuma kustannusten seurantaryhmä rakensi välineitä tilojen kustannusten alentamistyötä varten.

Maitovaliokunta

Maitovaliokunta kokoontui 9 kertaa. Valiokunnan edustajat osallistuivat Copa-Cogecan maitotyöryhmiin ja EU komission neuvoo-antaviin työryhmiin sekä IDF:n ja EDA:n työryhmiin. Maitovaliokunnan edustajat osallistuivat maitovaltuuskunnan kokouksiin.

Maitovaltuuskunta

Maitovaltuuskuntaan kuului 24 osuuskuntaa. Osuuskunnista oli nimetty maitovaltuuskuntaan 57 edustajaa. Maitovaltuuskunta kokoontui 2 kertaa.

Tuotanto ja markkinat

Meijerien vastaanottama maitomäärä oli 2188 milj. litraa, -1,7 % edellisvuotta vähemmän. Kiintiökaudella 1.4.2007–31.3.2008 maakiintiö alittui 5 kautta peräkkäin, nyt 154 milj. litralla.

Kiintiökaudella 2008/9 maakiintiön ennustetaan alituvan noin 215 milj. litraa. Ministerineuvosto hyväksyi maaliskuussa EU:n komission esittämän 2 %:n kiintiöiden lisäyksen. Kiintiölisäykset tulivat voimaan jo huhtikuussa alkaneelle kiintiökaudelle. Tämän lisäksi maakiintiö korottui aiemmilla päätöksillä jo 0,5 %. Maakiintiö kasvoi kaudelle siten noin 60 milj. litralla 2 412,5 milj. litraan. Maidontuotannon luopumistahti on edelleen hidastunut vuodesta 2006 ollen toimintavuonna noin 7,5 %.

Lehmien keskituotokset olivat heinäkuulle asti koko ajan vuoden takaiseen verrattuna miinuksella. Ostorehujen kallistumisen vuoksi ruokinnassa tingittiin.

EU:n maitomarkkinat olivat vuoden korkeasuhdanteen jälkeen sekavassa tilassa. EU:n ja maailmanmarkkinoiden hinnat ovat olleet syksyn aikana lähes identtiset ja jauheiden sekä voin hinnat tippuneet pari vuotta sitten olleelle matalalle tasolle. Juustojen tilanne oli vuoden lopulla hivenen parempi.

Markkinajohtaja Valio ja muut meijerit onnistuivat vuoden aikana nostamaan tuottajahintaa. Toimintavuoden alussa tehdyn 3 snt:n korotusten ja toukokuussa tehty 5 snt:n korotus toukokuusta syyskuuhun nosti maidon tuottajahintaa edellisestä vuodesta noin 10 snt/l. Maidontuottajien kokonaistilitys olisi kohoamassa ennakkotietojen perusteella noin 5–7 snt/l vuonna 2008. Teollisuus on onnistunut vastaamaan edunvalvonnan tavoitteisiin korottamalla markkinahintoja ja paikkaamaan siten rajusti nousseita kustannuksia.

Gallup Elintarviketiedon keräämien aineistojen perusteella nestemaitojen kuluttajahinnat olivat syksyllä nousseet tasolle 90–91 snt/l (alv. 17 %), mikä oli alvpuhdistettuna edelleen Euroopan alhaisimpia.

Maidon ennakkotilityshinta laatulisineen normimaidolle oli ennakkotietojen mukaan noin 8 snt/l korkeampi kuin edellisenä vuonna. Normimaidon (4,3/3,3 %) ennakkohinta laatulisän kanssa (ilman jälkitiliä) oli noin 42 snt/l. Vuonna 2007 tuotetulle maidolle maksettiin jälkitiliä 3,96 snt/l ja tämän odotetaan hivenen laskevan vuoden 2008 maidolle.

Yli puolet maitovaltuuskunnan jäsenosuuskunnista (70 % Maitovaltuuskunnan maitomäärästä) vastasi Maitovaltuuskunnan 2007 tilityshintakyselyyn. Kyselyyn vastasi osuuskuntia kaikista ryhmittymistä.

TIKE:n meijeritilaston mukaan maidon kokonaishinta nousi Suomessa 38,32 snt:iin/l (2006: 36,39 snt/l), kun jälkitilit olivat keskimäärin 3,96 snt/l (2006: 3,46 snt/l). Kokonaishinnassa ylimmän ja alimman ero kasvoi viime vuodesta ollen 3,57 snt/l (2006: 2,30). Kokonaishinta oli keskimäärin 38,36 snt/l (normimaito), mikä on 0,04 snt/l korkeampi kuin Tiken valtakunnallinen keskiarvo. Tilityskyselyssä hintaeroa ei voitu määrittää tietojen puutteiden takia. Tuottajapalveluiden arvo nousi edellisestä vuodesta ollen keskimäärin 0,42 snt/l (2006: 0,38 snt/l).

Lypsylehmiä oli toimintavuoden lopulla 288 300 (2007: 287 500). Tämä käänne on historiallinen, koska lehmien määrä aleni tasaisesti vuosikausia.

Maitotuotteiden kotimaan markkinatilanne jatkui nesteissä suhteellisen vakaana. Kulutus säilyi kokonaisuudessaan lähes edellisen vuoden tasolla. Maailman ja EU:n maitomarkkinoilla voin sekä juustojen hinnat olivat kesällä ennätysellisellä tasolla. Kansainvälisen taantumien vaikutukset vuoden lopulla sekä maitotuotteiden hintojen nousu laskivat juustojen kulutusta. Jogurttien kulutus kasvoi toisen vuoden peräkkäin 2 %:a, josta kotimaan valmistus kasvoi 0,6 % ja tuonin kasvu oli lähes 20 %. Tuontijogurttien osuus kulutuksesta nousi yli 22 %:iin edellisen vuoden 19 %:sta. Tuoretuotteiden tuonti on noin 3 %:a kulutuksesta. Juustojen valmistus kasvoi reilut 5 %. Kotimaisten kypsytettyjen juustojen myynti kotimaahan hiipui yli 6 %. Tuontijuustojen osuus kulutuksesta oli 33 %. Kotimaisista juustoista vain Edamin kulutus kasvoi, kun muissa juustoissa oli jopa 10 %:n alenema. Voin kotimaan myynti kasvoi.

Maitotilan tuet ja kiintiötilanne

AB-tukialueella on 141-tukiin käytettävissä 93,9 miljoonaa euroa. Maidon osalta tukirakenteeseen tuli vain pieni muutos, kun litratukeen tuli pieni alenema ja vastaavasti uutena tukena tuli kotieläintiloille 30 euroa/ha pinta-alatuki. Kokonaisuutena maidon tukivirrat AB-alueella nousivat. C-tukialueella tukimuodot säilyivät ennallaan, ja maidon alueittaiset tukimiljoonat vuoden 2007 tasolla. Lopullinen yksikkötuki määräytyy kiintiössä tuotetun maidon määrän perusteella. Osa tuesta maksetaan jälkieränä vuoden päättymisen jälkeen.

Vuonna 2007 tuotettiin AB-tukialueilla maitoa yhteensä noin 495 milj. litraa, josta tukea ei maksettu noin 22 miljoonalle litralle, lähinnä kiintiöiden puuttumisen takia. C-tukialueella tuotettiin noin 1 732 milj. litraa, josta ilman tukea jäi noin 129 milj. litraa. Kiintiökaudella 2007/8 C-tukialueen maitomäärä aleni 1 718 milj. litraan ja AB-tukialueen 487 milj. litraan, kun rehusuksesta tingittiin alkuvuodesta kalliiden viljarehujen takia ja kotoista säilörehua oli runsaasti.

Edunvalvonnan keskeisenä tavoitteena oli terveystarkastukseen ja 142-tukiratkaisuun vaikuttaminen. Ensimmäinen tavoite oli Euroopassa tuotantomäärien sääteleminen kiintiöillä tai muilla säätelymekanismeilla. Toimintasuunnitelmaan oli kirjattu myös, että Suomen kannalta on tärkeää hakea EU:n maatalouspolitiikkaan mahdollisimman lähelle tuotantoa sidottuja tukivälineitä ns. CAP:n I pilarista, joiden merkitys korostuu, mikäli tuotannon säätelymekanismit eivät EU:ssa jatku. Lisäksi oli kirjattu, että ”pohjoisen tuen maksuvaltuudet ja tuotantoon sidottu tuki tulee turvata 142-tuen väliarvioinnissa. EU:n myöntämille lisäkiintiöille pyritään saamaan kansallisen tuen maksuoikeus.”

EU:n maatalousministerineuvoston terveystarkastuksen päätöksen pääkohtina olivat maitokiintiöiden poistuminen 31.3.2015. Maakohtaiset lisäkiintiöt muodostuvat vuosittaisilla 1 %:n lisäyksillä vuosina 2009–2013, yhteensä siis 5 %. Kiintiöjärjestelmää koskevien päätösten markkinavaikutuksia tarkastellaan siirtymäkaudella kaksi kertaa, vuosina 2010 ja 2012 komission parlamentille ja neuvostolle laatiman raportin perusteella ja modulaatio kasvaa 5 %:sta 10 %:iin vuonna 2012. Vuonna 2009 lisäys on 2 %. Tuotantoon sidotut tuet vähenevät. Sonnipalkkiot loppuvat 2012 ja esim. tärkkelysperunan tuki vuonna 2011.

Kiintiöiden poistoon liittyvät korjaustoimenpiteet on useissa maissa tarkoitettu hoitaa ns. ”maitorahaston avulla.” Keskeinen keino on tilatukilain artikla 68, jossa yleissääntönä jäsenmaat voivat maksaa enintään 3,5 % suorien tukien kansallisesta kokonaismäärästä tuotantoon kytkettynä. Kaikki maat voivat sitoa eri toimenpiteisiin yhteensä 10 %.

Komissio arvioi, että maitokiintiöiden poistuminen alentaa tuottajahintaa 10 %. Aiemmissa reformeissa tätä varten on saatu uutta rahaa. Nyt tämä ratkaisu hoidetaan maalle jo tulevan EU:n tilatuen uudelleen järjestelyllä. Suomi sai poikkeuksen, jonka perusteella Suomi saa sitoa tuotantoon EU:n tilatuesta 10 %. 68 artiklan nojalla tuotantoon kytkettynä maksettavasta tuesta enintään 55 % voidaan rahoittaa kansallisista varoista vuoteen 2014 saakka. Tämä koskee tuotantoon kytkettynä maksettavasta tuesta maitosektorille maksettavaa osuutta.

Haasteena on, että 31.3.2006 maitokiintiöiden perusteella muodostettujen tilatukien lisäosat alkavat alentua jo vuonna 2011 ja poistuvat nykypäätöksillä 2016. Rahaa näihin kiinnitettiin 2,449 snt/kiintiökilo, yhteensä 59 milj. euroa vuodessa. Maitovaltuuskunta ja -valiokunta ovat kantaneet huolta, että kansallista rahaa ongelmien jälkihoitoon tarvitaan lisää. Maitorahastoihin useat maat käyttävät maaseudun kehittämistoimenpiteitä, mutta edunvalvonnassa ensisijaisesti haetaan nimenomaan eläimiin ja litroihin sidottuja tukia.

Positiivista ratkaisussa on, että maidon kiintiöiden poiston aiheuttamat ongelmat saatiin nostettua esille ja keskusteluun niin Suomessa kuin EU:ssa.

Toimintavuoden aikana vaikutettiin mm. komission sidosryhmille järjestämässä seminaarissa tammikuussa maitosektorin uudistuksesta CAP:n terveystarkastuksen yhteydessä, johon myös Copa-Cogecan maitoryhmän suomalaiset edustajat osallistuivat. Tuolloin komissaari Mariann Fischer Boel ei luvannut uusia tukia maitokiintiöiden kasvattamisesta kärsiville tuottajille, vaan toimenpiteet on löydettävä maaseudun kehittämistuista ja tilatukilain artiklan 69 mukaisista tuista. Tuotantoon sidotut tuet eivät tuolloin hänen mukaansa tulleet kyseeseen ja poikkeus olisi tilatuen artikla 69:n mukaan maksettavat tuet.

Maitovaliokunta ja asiamiehet olivat toistuvasti yhteydessä ministeriöön ja komissioon Suomen maidontuotannon haasteiden huomioimiseksi EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastuksen uudistamisessa. Maitovaliokunta oli aloitteellinen ja valiokunnan puheenjohtajat sekä asiamiehet tapasivat yhdessä MTK:n muiden sektoreiden edustajien kanssa heinäkuussa komissaari Boelin, jolle kerrottiin ”suomalaisen maidontuottajien esityksistä kiintiöjärjestelmän muutosten korvaamisesta ja tuotantoon sidotun tuen tarpeesta koko Suomessa”. Esillä oli koko Suomelle kansallisten tukien tärkeys. Maitovaliokunta ja -valuuskunta olivat mukana järjestämässä komission virkamiesten tutustumiskäyntejä suomalaisilla maito-tiloilla.

Maitovaliokunta on esittänyt maa- ja metsätalousministeriön edustajille laajaa toimenpideohjelmaa maitokiintiöiden poistoon liittyvien ongelmien pehmentämiseksi Suomessa. Toimenpiteet muodostuvat uuden lehmäkohtaisen palkkion lisäksi kansallisen tuen ehtojen joustavuudesta sekä maito-tiloilla kiintiöihin sitoutuneiden pääoman arvон alentumisen korvaamisesta esimerkiksi verotuksessa.

Valtio ja tuottajajärjestöt päätyivät sopimukseen pohjoisen tuen esityksestä kesäkuussa. Maidon osalta poliittinen päätös rajoittaa maksuvaltuuksia, jotka leikkaantuvat merkittävästi koko pohjoisen tuen osalta. Neuvotteluissa maidon litra-kohtainen tuki jatkuu, kuten se liittymissopimuksen mukaan on oikeutettukin.

Tuki maksetaan kiintiökaudesta 2009/10 alkaen C-alueen tasausjärjestelmänä siten, että tuki maksettisiin täytenä kiintiöissä tuotetuille litroille ja kaikille ylityslitroille siihen asti, kun C-alueelta löytyy vastaavat alituslitrat. Käytännössä maksatus todennäköisesti tapahtuu siinä vaiheessa, kun tila ylittäisi kiintiönsä, kiintiön ylittävälle litroille maksettisiin tukea 50 % alueen yksikkötukitasosta. Kiintiökauden jälkeen lasket-

taisiin ylityslitrat kattavat alituslitrat, ja kaikki ne litrat, joille tukea maksettaisiin, saisivat saman yksikkötuen. Tukitaso määräytyisi ja maksettaisiin jälkierän kautta toukokuussa. Mikäli määräraha säilyy nykyisenä ja tuettavat litrat kasvavat, alentaa se yksikkötukia.

Tasausjärjestelmän palauttaminen on ollut MTK:n ja Maitovaltuuskunnan työlliställä. Tämä asia oli harvoja toteutuneita parannuksia pohjoisen tuen ratkaisussa.

MTK:n maitovaliokunnan ja Maitovaltuuskunnan jäsenosuuskuntien kussakin neljässä maitoseminaarissa oli 120-170 maidontuottajaa mukana keskustelemaan maitotalouden tulevaisuudesta. Kansainvälinen ja kotimainen markkinatilanne oli tuolloin maitotuotteissa myönteinen ja tulevaisuuden näkymät valoisat. Seminaareissa tuotiin esille hintavaihtelujen lisääntymisen todennäköisyys. EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastuksen ja kansallisten tukien tulevaisuuden ohella, seminaarien keskusteluissa oli voimakkaasti esillä rakennetukien tulevaisuus. Rakennetukilain valtioneuvoston asetuksen valmistelussa suurin huoli oli rahoituksen riittävydestä ja investointikohteissa puhuttanut valintamenettely ja uhka mm. parsinavettojen rahoituksen loppumisesta. Useat tuottajat näkivät pienen laajentamisen olevan monella tapaa mielekäästä.

Aloitustuet avattiin toukokuussa ja viime hetken muutoksena asetuksessa päätettiin, että korkeamman aloitustuen saa jo 17 000 euron yrityksien vaatimuksella. Investointiasetusten tullessiinkin on investointia suunnittelevan maitotilan valmistauduttava viranomaisilta vaadittavien lupien selvittämiseen etukäteen. Jatkossa investointitukipäätöksen saa vain, kun kaikki luvat on saatu voimaan. Kiintiövaatimuksen voi jatkossa täyttää investointipäätöksen jälkeen. Investointipäätöksissä onnistuttiin estämään, ettei mitään navettaratkaisua jätetty ulos tuotettavista kohteista.

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttilalle vietiin Maitovaliokunnan esitykset pohjoisen tuen kehittämistä ja terveystarkastuksen ratkaisusta. Lisäksi mm. investointeihin, kiintiöpolitiikkaan ja Etelä-Suomen maidontuotannon kannattavuuteen liittyvät kysymykset ovat olleet tapaamisissa esillä. Valtiosihteeri Jouni Lindille on myös esitetty maitotalouden keskeisiä kysymyksiä useita kertoja.

Maitokiintiöneuvottelukuntaan MTK:n edustajat ovat vieneet maitovaltuuskunnan esitykset, jonka mukaan kiintiökaupparatkaisujen valmistelussa kiintiöiden hinnan alentaminen on edelleen maitovaltuuskunnan tavoite, ja että ehdoilla turvataan jatkavien tilojen toimintaedellytykset.

Maitovaliokunta esitti joustoa hallinnollisten kiintiöiden jakoperusteisiin, koska investointijono oli keväällä

poikkeuksellisen suuri. Kevään kauppakierroksella A- ja B-tukialueilla jäi hallinnollisessa kaupassa myymättä vähäisen kysynnän vuoksi noin 13 milj. litraa maitokiintiöitä sen jälkeen, kun TE-keskukset olivat ensin myyneet sisään ostamansa kiintiöt oman alueensa tuottajille. Tämä oli kahdeksas kiintiökaupparatkaisun jolloin kysyntää oli vähemmän kuin tarjontaa. Maitokiintiöneuvottelukunta edellytti siirtopäätöstä tehtäessä, että kiintiöiden kysynnän mahdollisesti Etelä-Suomessa tulevaisuudessa kasvaessa, on Etelä-Suomeen osoitettava riittävästi kiintiöitä. Hallinnollista kauppaa ei enää maaliskuun 2008 jälkeen käydä A ja B -tukialueilla.

Maitokiintiöneuvottelukunnan esityksen mukaan suurin osa siirrettävistä kiintiöistä kohdistui Länsi-Suomeen, pääasiassa Pohjanmaalle. Toisaalta syksyllä 2007 suurin osa etelässä myymättä jääneistä kiintiöistä siirrettiin Itä-Suomen TE-keskusten alueelle, kun niitä kohdennettiin EU:n osarahoittamien Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelman mukaisiin investointeihin.

Tukialueilta A ja B siirrettävät kiintiöt kohdennettiin TE-keskusten käsittelemättömiin investointitukihakemuksiin tarvittavien kiintiöiden suhteessa. Siirrettävät kiintiöt oli käytettävä kokonaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) mukaisten maitotalouden investointitukihakemuksien kiintiövaatimuksen täyttämiseen. Maitokiintiöitä koskevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta muutettiin siten, että hakijaryhmässä 2 (investoijat) jätettyihin hakemuksiin oli mahdollista myöntää 50 %:n sijaan enintään 90 %:a TE-keskuksen myytävissä olevista kiintiöistä. Asetusmuutos oli väliaikainen, jota sovellettiin vain 31.3.2008 mennessä vastaanotettuihin osto- ja myyntitarjouksiin.

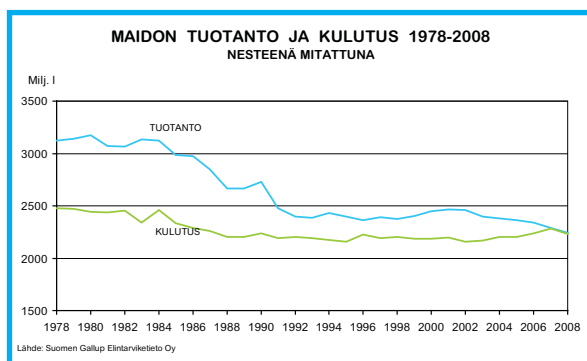
Maitotalouden tulevaisuuden vaihtoehtoja käsitellyt työryhmä, jossa oli mukana MTK:n ja SLC:n edustajat, jätti ministeri Anttilalle loppuraporttinsa korostaen, että Suomen asemaa maitomaana on vahvistettava.

Maitovaltuuskunnan kustannusten seurantarayhmä tilasi Gallup Elintarviketiedolta selvityksen maitotilan pientarvikkeiden ostohinnoista. Tutkimuksen mukaan hinnoissa on alueiden sisällä ja jopa saman ketjun alueen myymälöiden välillä erittäin suurta hintavaihtelua. ProAgrian kanssa tehtiin yhteistyötä kustannusten seurannassa ja syyskuussa Agronetissa julkaistiin 3 :n eri alueen toteutuneiden rehukauppojen hinnat. Hintahajonta rehuissa on jopa 100 euroa/t.

Runsaat sateet ja myöhästynyt kasvukausi vaivasivat monin paikoin tuottajia ja monille on aiheutunut ongelmia lannan levittämisen ja niihin liittyvien määräaikojen toteuttamisen suhteen. Tätä varten saatiin joustoa mm. ympäristötuen lisätoimenpiteisiin.

Tutkimusyhteistyö

Maitovaltuuskunta on osallistunut Helsingin yliopiston, MTT-Taloustutkimuksen ja Seinäjoen Ammattikorkeakoulun tutkimushankkeen rahoitukseen, jossa tavoitteena on selvittää suomalaisten maitotilojen kustannustehokkuutta ja kilpailukykyä kilpailijamaihin. Tutkimus on alkanut kesällä 2006 ja Maitovaltuuskunnan rahoitus kohdennetaan Helsingin yliopiston Taloustieteen laitoksella tehtäviin pro gradu -töihin.



Liha

Lihavaliokunta

Lihavaliokunta hoitaa lihantuotannon edunvalvontaa ja yhteyksiä tuottajia lähellä olevaan teollisuuteen. Valiokunta seuraa ja edistää kotimaisen lihantuotannon toimintaedellytyksiä.

Valiokunnan muodostavat MTK:n johtokunnan nimeämät edustajat, SLC:n edustaja, sika-, nauta-, siipikarjanliha- ja lammasjaostojen puheenjohtajat sekä osuusteurastamoiden nimeämät toimihenkilö- ja luotamushenkilöedustajat. Valiokunnan alaisuudessa toimivat sika-, nauta-, siipikarjanliha- ja lammasjaostot.

Lihavaliokunta kokoontui neljä kertaa. Lihavaliokunnan käsiteltävät aiheet olivat muun muassa tuottavuuden ja kustannusten kehittyminen, tuotantopanosmarkkinoiden toiminta sekä lihan kulutuskysynnän ja ruokamarkkinoiden kehitysnäkymät. Valiokunta kuuli valittujen teema-alojen asiantuntijoiden alustuksia keskusteluidensa pohjaksi.

Lihavaliokunta on rahoittamassa MTT:ssa tehtävää tutkimusta sikojen tuotto- ja laatuominaisuuksien eroista eri roduilla ja erojen taloudellisesta merkityksestä tuotantoketjussa. Kolmivuotinen tutkimus päättyi vuonna 2009.

Tuotanto ja markkinat

FAO:n ennakkotietojen mukaan toimintavuoden koko maailman lihantuotanto pysyi edellisen vuoden tasol-

la, kun se vuotta aiemmin oli kasvanut 1 %. Keskeisenä syynä olivat tuotannon ongelmat Kiinassa, jossa eläintaudit ja luonnonkatastrofit leikkasivat tuotantoa. Yhdysvaltain maatalousministeriön arvion mukaan Kiinan sianlihan tuotanto kasvoi jälleen (+4 %) ja tulee edelleen kasvamaan vuonna 2009 (+3,2 %).

Sikatalouden vaikeudet EU:ssa jatkuivat. Kustannuskriisi paheni vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Tilanne helpottui Keski-Euroopassa kesällä, kun lihan hinta nousi voimakkaasti ja rehujen hinnat alenivat viljan halpenemisen myötä. Orastava talouslama sai kuitenkin hinnat uudelleen laskuun vuoden viimeisellä neljänneksellä ja kannattavuus vaarantuu jälleen. Komissio jatkoi yrityksiä markkinatilanteen tasapainottamiseksi jatkamalla vientitukiohjelmia.

Siipikarjanlihassa noususuhdanne jatkui. Maailman tuotanto kasvoi 2 % ja EU:n 1,8 %. EU:n kulutuksen kasvu oli 2,2 %. Ennakkotietojen mukaan Suomessa lihantuotanto kasvoi hieman (+0,5 %) ja oli 397,9 milj. kg. Kulutus kasvoi 2 % (387,5 milj. kg). Lihan tuonti jatkoi selvää kasvuaan (+10,6 %), vienti kasvoi vastaavasti 5,6 %.

Sianliha

Sikajaosto

Sikajaosto piti kuusi kokousta, joista yksi oli osittain yhteinen lihasiipikarjajaoston kanssa. Jaosto oli tiiviisti mukana 142-neuvotteluprosessissa. Jaosto esitti toukokuussa kompromissiesitystä yksimahaisten tuen kehittymisestä uudessa pohjoisen tuen ratkaisussa. Esityksen mukaan C-alueen tuki olisi alentunut puolet AB-alueen alenemasta.

Jaosto oli jatkuvasti yhteydessä teollisuuden toimivaan johtoon ja luottamusmiesjohtoon syventyneestä kustannuskriisistä ja sen vuoksi heikentyneestä kannattavuudesta. Varsinkaan suomalainen sikasektori ei päässyt missään vaiheessa mukaan kesällä Keski-Euroopassa kohonneisiin hintoihin. Sen sijaan kansainvälisten hintojen lasku loppuvuonna toi välittömän paineen laskea myös hintoja myös kotimaassa.

Tuotanto ja markkinat

Sianlihan markkinatilanne jatkui kireänä. Nousseet kustannukset ja lähes paikallaan pysynyt tilityshinta heikensivät kannattavuutta. Ennakkotietojen mukaan EU:ssa tuotanto laski -2,4 % ja kulutus -2,7 %. Vienti lisääntyi jopa 19 %, mikä johtui osittain kulutuksen vähentymisestä, mutta myös komission vientituesta.

Sianlihan omavaraisuusaste pysyi ennallaan EU:ssa ja on 106 %. Sianlihaa kulutettiin EU:n alueella vajaa 20,9 milj. tn ja tuotettiin 22,3 milj. tn. Keskimääräinen

kulutus henkeä kohti oli 39 kg. EU vei sianlihaa noin 1,525 milj. tn maailman suurimpana sianlihan viejänä.

Tilastokeskuksen mukaan sianlihan hinta nousi marraskuusta 2007 marraskuuhun 2008 7,2 %. Sianlihan kulutus nousi 2 %:a 188,4 milj. kiloon. Sianlihan tuotanto kasvoi 1 %:a 216,2 milj. kiloon. Ennakkotietojen mukaan sianlihan vienti lisääntyi 15 %:a ja oli 53,5 milj. kg, eli 25 % tuotannosta. Tärkeimmät vientimaat olivat Venäjä, Ruotsi ja Viro. Sianlihan tuonti kasvoi 4 % ja oli 12 % kulutuksesta.

EU:ssa keskimääräinen vertailuhinta oli talvella ja keväällä tasolla 1,30–1,40 euroa/kg. Toukokuusta lokakuuhun hinta oli tasolla 1,60–1,70 euroa/kg, mutta laski jälleen vuoden lopulla tasolle 1,40 euroa/kg. Suomen vertailuhinta (luokka E) oli koko vuoden välillä 1,45–1,52 euroa/kg. Porsaan hinta nousi EU:ssa voimakkaasti: vuoden alussa vertailuhinta 20 kg porsaasta oli 30 euroa ja joulukuussa 43 euroa. Suomessa porsaan hinta on ollut suhteellisen vakaa, tasolla 48 euroa (25 kg).

Toimintavuonna tukea sai arviolta 2 500 sikatilaa, mikä oli 10 % edellisvuotta vähemmän. Emakkotilojen määrä laski tätäkin enemmän. Emakoita oli noin 1 630 tilalla. Emakkojen kokonaismäärä laski 150 346 eläimeen. Emakkotilojen keskikoko nousi 88,7 emakkoon ja. Lihasikoja teurastettiin 2,379 milj. kpl. Lihasikojen keskiteuraspaino oli 86,1 kiloa. Porsaiden välitys aleni -4,3 %:n vuositasolla.

Naudanliha

Nautajaosto

Nautajaosto piti seitsemän kokousta. Nautajaosto oli aktiivisesti mukana sekä EU:n maatalouspolitiikan uudistamisessa, ns. terveystarkastuksessa että 142-ratkaisun valmistelussa. Jaosto tapasi useaan otteeseen sekä ministeri Anttilan että valtiosihteeri Lindin. Tapamisissa tuotiin esille jaoston tavoitteet tukimuuksissa. Jaoston tavoitteena oli muun muassa pitää sonnipalkkio tuotantoon sidottuna sekä korottaa emo-

lehmäpalkkion taso takaisin alkuperäiselle 200 euron tasolle sekä turvata sektorille riittävät tukivarat AB-alueen tuotantotukiin.

Tuotanto ja markkinat

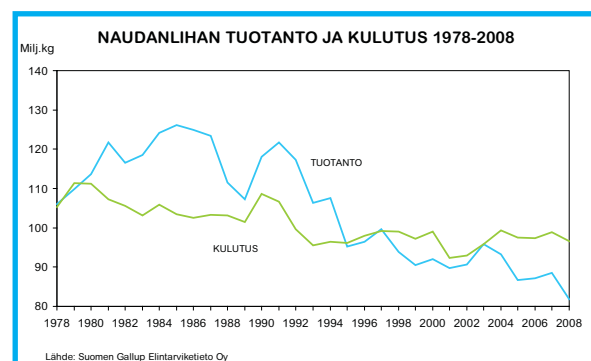
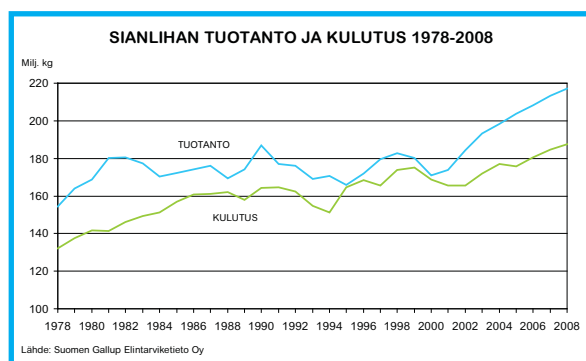
Maailmanmarkkinoilla naudan hinta on ollut jatkuvassa, vaikkakin hitaassa nousussa jo usean vuoden. EU:ssa naudanlihan markkinatilanne jatkui hyvänä. Kulutus on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana tuotantoa suurempaa. Tuotanto puolestaan on parin viime vuoden aikana laskenut. Suurin syy on lypsykarjan vähentyminen koko EU:ssa. Kokonaiskulutus oli EU-27:ssä 8,52 milj. tn. Vanhoissa jäsenmaissa naudanlihan kulutus on vajaa 20 kg/hlö ja uusissa vain 7,5 kg/hlö.

EU:n nautamarkkinat ovat olleet suhteellisen vakaat. Keskihinta on ollut suurimman osan vuotta tasolla 2,80 euroa/kg. Kansainvälisillä markkinoilla ehkä merkittävin kehityskulku oli Ruotsin sonnien hinnan dramaattinen romahdus loppuvuonna, jolloin hinta muutamassa viikossa laski noin 0,50 euroa/kg ilman valuuttakurssimuutoksia.

Suomessa markkinat kehittyivät suhteellisen maltillisesti. Teollisuus vähensi kasvaneita varastojaan. Sonnin hinta oli nousussa, mikä oli kuitenkin tuskallisen hidasta verrattuna kovaan kustannusten nousuun. Loppuvuoden keskihinta oli noin 0,07 euroa/alkuvuotta korkeampi.

Naudanlihan kulutus laski hieman edellisestä vuodesta 95,4 milj. kg:oon (-2 %). Naudanlihan kuluttajahinnat nousivat 15 %. Naudanlihaa tuotiin noin 16 % edellisvuotta enemmän eli 16,1 milj. kg. Naudanlihan vienti väheni voimakkaasti 4,8 milj. kg:sta 1,4 milj. kg:oon. Naudanlihan tuotanto oli 80,2 milj. kg, laskien -7 %:a. Kahtena edellisenä vuotena naudanlihan tuotanto ei alentunut runsaiden lehmäteurastusten vuoksi. Vuonna 2008 tämä suma purkautui ja tuotanto aleni voimakkaasti.

Vuoden aikana teurastettiin 143 947 sonnia, 34 374 hiehoa ja 86 507 lehmää. Luvut eivät sisällä kotiteu-



rastusta. Se lienee muutama tuhat kappaletta. Sonni-
en keskiteuraspaino nousi 335 kiloon ja hiehojen 242
kiloon. Lehmien teuraspaino nousi 272 kiloon.

Suomessa oli noin 4 100 naudanlihantuotantoon eri-
koistunutta tilaa, joista noin 1 400 oli emolehmätiloja.
Emolehmätuotannon kasvu jatkui edelleen vahvana.
Joulukuussa Suomessa oli noin 49 000 emolehmää,
joten määrä lisääntyi noin 10 % edellisvuodesta.

Ternivasikoiden osuus vasikkavälityksestä oli noin
82 % kaikista välitysvasikoista. Vasikoiden hinta laski
noin 5 %. Sonniternin ostohinta laski 5 % ja oli kes-
kimäärin 143,6 euroa/kpl ja perinteisen sonnivasikan
254 euroa/kpl.

Lampaanliha

Lammasjaosto

Lammasjaosto kokoontui viisi kertaa. Lampaiden ja
vuohien merkintä- ja rekisteröintijärjestelmän uudista-
minen jatkui. Jaosto otti kantaa ja antoi kehitysideoita
lammasrekisterin viljelijärajapinnan kehittämiseksi.
Nautajaosto kiirehti nautarekisterissä toimivan asia-
kasraadin perustamista myös lammasrekisteriin.

Lammastalouden 141 tukien neuvottelu oli osa mä-
rehtijöiden neuvotteluprosessia. Tavoitteena oli tukita-
sojen nosto ja tuen siirtäminen kohti lihantuotantoa.
Lammasjaosto esitti osana pohjoisen tuen ratkaisua
karitsoiden ottamista mukaan eläinyksikkölaskentaan
tukea määritettäessä. EU:n maatalouspolitiikan ter-
veystarkastuksessa jaoston tavoitteena oli saada ka-
ritsoille teurastuki.

Jaosto aloitti strategiansa pohtimisen ja laatimisen.
Se valmistuu ja hyväksytään alkuvuodesta 2009.

Tuotanto ja markkinat

Lampaan kulutus tasaantui hieman edellisen vuoden
voimakkaan kasvun jälkeen laskien 2,9 milj. kiloon. Se
on 10 % edellisvuotta vähemmän. Lampaanlihan tuo-
tanta kasvoi sen sijaan 5 %:a ja oli 0,7 milj. kg. Todelli-
nen tuotanto lienee tätä suurempi, sillä kaikki tuotettu
lampaanliha ei päädy tilastoihin. Lammasta tuotiin Suo-
meen 2,3 milj. kg, jonka osuus kulutuksesta oli 80 %.
Suomessa lampaanlihan tuottajahinta oli koko vuoden
EU:n keskitason alapuolella. Karitsanlihan tuottajahin-
ta nousi edelleen. Se oli teurastamotilaston mukaan
2,75 euroa/kg. Uuhenlihan hinta oli huono, noin 0,45
euroa/kg.

Uuhien määrä jatkoi kasvuaan. Tiken mukaan toimin-
tavuonna haettiin 57 181 uuhipalkkiota, joka on 1 924
kpl (3,5 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Tilojen
määrä väheni 3,9 %:lla 961 tilaan. Keskimääräinen
palkkiomäärä on siis 59,5 kpl tilaa kohti.

Kananmunat

Kananmunien keskimääräinen tuottajahinta nousi lä-
hes 93 snt:iin/kg, mutta on kestävämmän alhaisella
tasolla korkeiden tuotantokustannusten vuoksi.

Kananmunavaliokunta

Kananmunavaliokunta kannusti edelleen kananmu-
nien tasapainoisen markkinatilanteen saavuttamista
tuottajien sopimustuotannon avulla. Valiokunta osal-
listui kananmunantuotannon tukipolitiikan valmiste-
luun ja keskusteli aktiivisesti markkinoiden toiminnas-
ta. Valiokunta teki yhteistyötä kananmunayhdistyksen
kanssa. Valiokunnan puheenjohtaja, kananmunayh-
distyksen puheenjohtaja ja siipikarjaliiton toiminnan-
johtaja tapasivat ministeri Sirkka-Liisa Anttilan inves-
tointitukien kohdentamisen johdosta. Pitkän väännön
jälkeen alalle saatiin yhteinen näkemys siitä, että
investointituet kananmunasektorilla kohdistettaisiin
ainoastaan hyvinvointi-investointeihin, ei uuden tuo-
tannon tukemiseen. Tämä viesti vietiin ministerille.
Valiokunta keskusteli myös uudesta tukimuodosta, ra-
kennemuutoskorvauksesta.

Tuottajahinta kohosi alkuvuodesta, mutta lähti laskuun
heinäkuussa. Tuotannon kannattavuus heikkeni sel-
västi, kun pahimmillaan keskimääräinen tuottajahin-
ta oli 85,24 snt/kg ja pelkästään poikas- ja rehu-
kulut noin 85 snt/kg. Kiristynyt kilpailu kotimaan markkinoi-
lla ja munien nettihuutokaupat ovat omalta osaltaan
painaneet tuottajahintaa alaspäin. Rehut kallistuivat
noin kolmanneksella. Kananmunavaliokunta suositteli
tuottajia kilpailuttamaan rehun toimittajia, sillä rehu-
kustannukset vaihtelivat suuresti.

Kananmunantuotannolla on edessään useita haastei-
ta; uusiin tuotantomuotoihin siirtyminen vuonna 2012,
rehun hinta, kansallisten kotieläintukien muutokset,
kananunapakkaamoiden keskinäinen kilpailu, kanan-
munien nettihuutokaupat, salmonellaerivakuuksien
saaminen kuluttajien tietoon, kuorimunien kulutuksen
nousun jatkaminen ja Eurooppaan rantautuneen vaa-
rallisen lintuinfluenssan (H5N1) aiheuttamat mahdolli-
set markkinahäiriöt. Valiokunta katsoi uusiin tuotanto-
muotoihin siirtymisen ja investointien mahdollisimman
nopean aloittamisen välttämättömäksi hallitulle ra-
kennekehitykselle, mutta niin, ettei kokonaistuotantoa
kasvateta. Kotimaisen kuorimunien kulutuksen lisää-
minen on yksi alan suurimpia haasteita. Valiokunta
näkee uhkana myös eläinaktivisti-
terrorismin.

Tuotanto ja markkinat

Kananpoikasten hau-
donnat lisääntyivät
vuonna 2007, mikä nä-
kyi tuotannon kasvuna
myös alkuvuonna 2008.

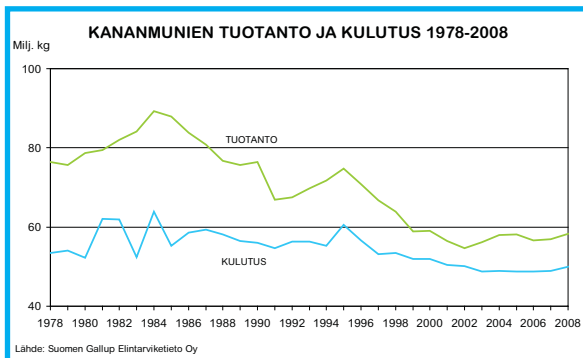


Haudontamäärät kääntyivät selvään laskuun vasta kesän aikana. Kananmunia tuotettiin yhteensä 58,3 milj. kg (+3 %).

Kuorimunien kulutus kasvoi 2 %:a, mutta munavalmisteiden kulutus vähentyi. Kulutuksen kasvu vähentää ylituotantoa, mikä mahdollistaa hintojen noston. Hintatasoon vaikuttavat toki myös kananmunien hintataso koko EU-alueella ja siitä johtuvat myyntihinnat.

Suomessa ja Ruotsissa käytössä olevan salmonella-valvontaohjelman takia Suomeen tuotavilta kuorimunilta edellytetään salmonellattomuutta. Tämän takia kuorimunien tuonti ei ole käytännössä mahdollista muualta kuin Ruotsista. Uuden EU:n zoonosilainsäädännön voimaantultua on tavoitteena, että kaupan olevat kananmunat ja broilerit eivät saisi sisältää tiettyjä salmonellatyyppisiä. Tavoitteen toteutuminen poistaisi osin perusteet edellyttää muualta EU:n alueelta Suomeen tuotavilta kananmunilta vaadittavat salmonellatutkimukset. Suomessa tosin seurataan kaikkia salmonellatyyppisiä.

Suomessa noin 78 % kananmunista tuotettiin perinteisissä häkeissä. Lattiatuotannon osuus oli 20 % ja luomutuotannon 2 %. Uusia virikehäkkejä on vasta noin 2 % tuottajista, kun vuonna 2012 perinteiset häkit pitää korvata niin sanotuilla virikehäkeillä. Siirtyminen perinteisistä häkeistä uusiin tuotantomuotoihin tulee lähi vuosina lisäämään tuotantomäärien epävakautta muutostöiden aiheuttaessa katkoja tuotantoon.



Viljat

Edunvalvonnan tavoitteena on suomalaisen viljan-tuotannon toimintaedellytysten turvaaminen ja viljantuotannon kannattavuuden parantaminen. Toimintavuonna alan edunvalvonnan painopisteenä oli markkinaedunvalvonta. Edunvalvontaan osallistuttiin Suomen lisäksi COPA:n viljatyöryhmässä ja komission neuvoo-antavassa viljatyöryhmässä.

Kannattavan viljantuotannon perusta on markkinoiden toimivuus ja onnistuminen markkinoilla. Tämä vaatii

tietoa markkinoiden toiminnasta ja välineitä markkinoinnin hallintaan. Toimintavuonna panostettiin MTK:n jäsenille suunnattuun viljamarkkinakoulutukseen. Kevään aikana järjestettiin eri paikkakunnilla lukuisia koulutustilaisuuksia, joissa käytiin läpi viljamarkkinoiden toimivuutta, sopimuskäytäntöjä ja riskien hallintaan tähtäviä kaupankäyntimalleja. MTK pyrki edelleen vahvistamaan ajantasaisen markkinainformaation jakamista jäsenilleen Maaseudun Tulevaisuuden, Repun sekä MTK:n viljakirjeiden välityksellä.

Viljavaliokunta

Valiokunta kokoontui kuusi kertaa. Viljavaliokunnan tärkeimpinä tehtävinä oli viljamarkkinoiden seuranta ja markkinatilanteesta informoiminen. Viljavaliokunta osallistui aktiivisesti vilja-alan yhteistyöryhmän työhön.

Pellervo Instituutin kanssa järjestettiin viljaseminaari, jossa oli luennoitsijoita Iso-Britanniasta sekä USA:sta.

Tuotanto ja markkinat

Satovuosi oli haasteellinen sekä yllätyksellinen. Tike:n lopullisen satolaskelman mukaan viljan kokonaissato oli 4 042 milj. kg:a. Vehnän kokonaissato oli 778 milj. kg:a ja rukiin 60 milj. kg:a, joka on noin 28 milj. kg edellisvuotta vähemmän. Ohran kokonaissato oli 2 065 milj. kg:a, joka on 26 milj. kg edellisvuotta enemmän. Kauran kokonaissato oli 1 139 milj. kg. Viljan kokonaissatotuotantoa oli 1,180 milj. ha, joka oli 14 000 ha edellisvuotta suurempi.

Kevät oli sääolosuhteiltaan vaihteleva, lämmin alkukevät sai kylvöt alkamaan Etelä-Suomessa jo huhtikuussa. Toukokuun alun sateet katkaisivat kylvyt jopa kahdeksi viikoksi. Keski-Suomessa kylvöt aloitettiin vasta toukokuun sadekauden jälkeen, joka merkitsi pitkää kylvökautta. Toukokuun lopun ja kesäkuun alun kuiva jakso pysäytti hyvin käynnistyneen orastumisen. Kokonaisuutena kasvukauden aikana satoi normaalia enemmän. Lähes koko kesän keskimääräistä alhaisemmalla tasolla pysyneestä lämpötiloista ja harvoista aurinkopäivistä johtuen satokauden lämpösumma jäi tavanomaista pienemmäksi. Tämä lienee ollut suurin tekijä monin paikoin keskimääräistä alhaisemmiksi jääneisiin satoihin ja laatuvaihteluihin.

Sadonkorjuu alkoi Lounais- sekä Etelä-Suomessa hyvissä olosuhteissa elokuun lopulla. Syyskuussa alkoivat kuitenkin sateet, jotka hankaloittivat puinteja koko loppusyksyn ajan. Syyskylvökauteen ajoittuneet runsaat sateet vaikeuttivat kylvöjä merkittäväällä tavalla. Kylvöala jäikin huomattavasti edellistä syksyä alhaisemmaksi.

Viljan laatu oli vaihtelevaa. Vehnän laadussa suurimpana huolenaiheena myllyteollisuudelle oli alhainen

valkuais- ja elintarviketurvallisuusviraston (Evira) mukaan alle puolet vehnästä (n. 288 milj. kg) täytti leipävehnän laatuvaatimukset.

Rehuvehnää saatiin riittävä määrä kattamaan rehuteollisuuden tarpeita. Myllyteollisuus sen sijaan joutui täydentämään tarpeitaan tuontivehnällä.

Kotimaiset mallastamot saivat riittävästi mallasohraa Suomesta, vaikkakin punahomeiset jyvät olivat ongelmallina korkeiden toksiini-arvojen lisäksi. Ongelmallisen sato- sekä markkinatilanteesta johtuen viljasadon vienti Suomesta jäi vuoden lopulla vähäiseksi.

EU:n viljantuotanto ja markkinatilanne

Viljan tuotantoala oli EU-27 jäsenmaassa yhteensä 60,2 milj. ha (+3,6 milj. ha). Myös kokonaistuotannon määrä nousi edellisvuodesta 306,7 milj. tonniin. Korkeampi sato muodostuu suuremman viljelyalan ja hyvän keskisadon kautta. Myös vehnän tuotantomäärä kohosi 27,5 milj. tonnia edellisvuoden sadosta. Vehnä olikin EU-27 alueella eniten viljelty kasvi 132 milj. ha:lla.

Satokausi 2008/09 jää historiaan sekä sääolosuhteitten että myös erittäin nopeasti laskevien hintojen takia. Keväällä viljan hinta oli vielä erittäin korkealla tasolla, mutta jo ennen Suomen puinteja oli hinta alkanut hiipua. Kotimarkkinan avatessa syksyn hinnat olivat noin 190 euroa/ tn. vehnälle. Tämä jäi kauden parhaaksi hinnaksi. Sama kehitys koski myös muita viljoja, rehu-

viljat mukaan lukien. Voimakkaaseen hinnan laskuun oli useitakin syitä. Suuret satoennusteet maailmanlaajuisesti, suuri sato koko EU alueella ja yleismaailmallinen taloustilanteen voimakas heikkeneminen lienevät merkittävimmät tekijät. Myös nopeasti laskeneet raa-kaöljyn hinnat peilautuivat maailman viljapörsseihin, kun bioetanoliiteollisuus ajautui kriisiin.

Viljojen vaihteleva laatu edisti myös negatiivista hintakehitystä ainakin rehuviljojen osalta. Myllylaadun täytävä vehnä sekä mallastukseen kelpaava ohra pitivät pintansa laskevilla markkinoilla paremmin.

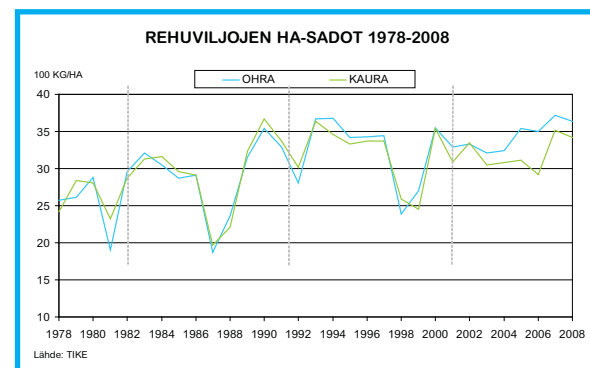
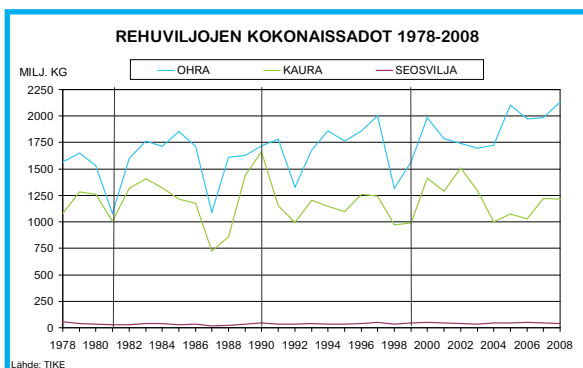
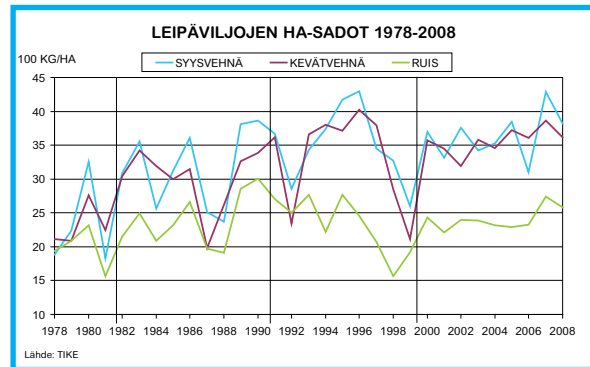
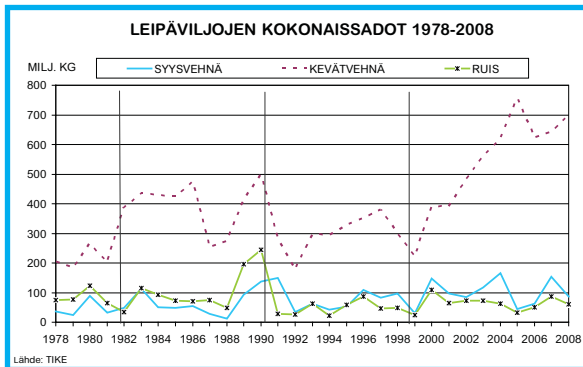
Vilja-alan yhteistyöryhmä (VYR)

Vilja-alan yhteistyöryhmässä MTK osallistui aktiivisesti niin johtoryhmätyöskentelyyn kuin yhteistyöryhmän lukuisten alatyöryhmien työskentelyyn. Tärkeimmiksi painopistealueiksi uudelle toimintakaudelle asetettiin viljastrategian tavoitteiden toteutuminen sekä viljaketjun tehokkuuden seurantaan tarkoitettujen mittareiden luominen.

Mallasohra

Mallasohrajaosto

Mallasohrajaoston toiminnan painopiste oli markkinaedunvalvonnassa ja erityisesti sopimusmallin kehittämässä. Jaosto tapasi kaikkien mallastamoiden edustajia. Mallasohrajaosto kokoontui neljä kertaa.



Tuotanto ja markkinat

Mallasohran viljelyala nousi edellisvuodesta ollen 162 000 ha ja kokonaistuotanto 625 milj. kg. Mallasohran ja maltaan markkinatilanne pysyi edellisvuoden tapaan hyvin tiukkana, vaikka mallasohran kokonaistuotanto hieman kasvoi. Myös muissa EU-maissa saatiin suuri mallasohrasato, joka painoi hintaa alaspäin jo heti puintikauden alkuvaiheesta lähtien.

Mallasohran laadun suhteen vuosi oli erittäin haasteellinen, sillä punaisten jyvien sekä toksiinien saastuttamaa viljaa esiintyi varsin yleisesti. Tämä johti esinäytteiden tulosten viivästyneeseen. Mallastukseen kelpaamatonta viljaa kertyi varsin runsaasti. Laatuongelmien ja kansainvälisen finanssikriisin vuoksi mallasohran markkinat olivat yleisesti varsin ongelmalliset.

Kylvösiemen

Edunvalvonnan tavoitteena on turvata suomalaisen kylvösiementuotannon jatkuvuus, tuotannon kannattavuus ja alan kehittyminen. Suomalaisen kasvintuotannon perusta on kannattava kotimainen kylvösiementuotanto. MTK osallistui kylvösiementuotannon edunvalvontaan kotimaassa sekä Euroopan siementuottajien yhdistyksen (ESGG) ja komission neuvoo-antavassa kylvösiementyöryhmässä EU:n tasolla.

TOS- (tilan oma siemen) hintaneuvottelu käytiin loppusyksystä. Syntyneessä sopimuksessa sovittiin hehtaarikohtaisista korvauksista vuosille 2008 ja 2009.

Kylvösiemenjaosto

Kylvösiemenjaoston edunvalvonnan tärkeimmät tehtävät olivat tukijärjestelmän kehittäminen ja kansallisten tukien jatkon varmistaminen. Myös sopimustoiminnan kehittäminen sekä osallistuminen keskusteluun siemenketjun eri toimijoiden välillä kuvaavat jaoston toimintaa. Keskustelua aiheutti siementuotannon kannattavuus sekä siemensopimusten kehittäminen. Kylvösiemenjaosto kokoontui kolme kertaa.

Tuotanto ja markkinat

Siemenviljan tuotantoala pysyi edellisvuoden tasolla. Hyväksytyt tuotantoala oli yhteensä noin 23 500 ha. Kevätvehnän tuotantoala oli 3 170 ha. Ohran siemen sertifioitu tuotanto pysyi edellisvuoden tasolla ollen 10 600 ha. Kauransiemenen viljelyalaan ei tullut suurta muutosta edellisvuoteen verrattuna ja viljelyala pysyi noin 9000 ha:n tasolla. Syysrukiin siementuotantoala oli 380 ha. Kevätrukiin siemenviljelyala oli 186 ha. Kasvukausi oli myös siementuotannon osalta vaihteleva ja yleisesti ottaen vaikea.

Nurmisiementen viljely onnistui kohtuullisesti. Kokonaisuudessa satojen määrä ja laatu olivat vähintään kohtuullisia. Timotein viljelyala pysyi 7 000 ha tasolla. Nurminadan tuotantoala supistui hieman edellisvuodesta. Markkinatilanne oli suhteellisen tasapainoinen.

Öljykasvit

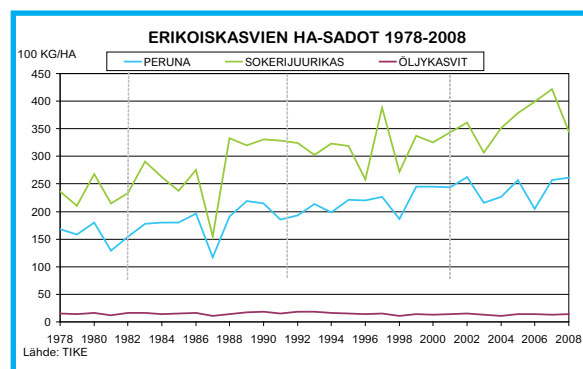
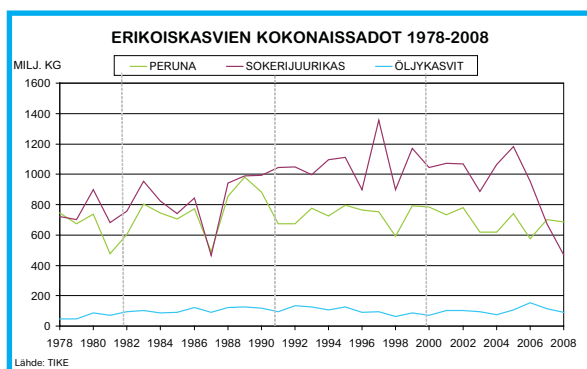
Edunvalvonnan tavoitteena on suomalaisen öljykasvinviljelyn toimintaedellytysten turvaaminen, kannattavuuden parantaminen ja alan kehittäminen. Öljykasvit lisäävät mahdollisuuksia kasvinvuorotteluun ja parantavat viljelyn kokonaistaloutta katkaisemalla viljatiltojen yksipuolisen viljelykierron. MTK osallistui öljykasvisektorin edunvalvontaan kotimaassa sekä Copa-Cogecan öljykasvityöryhmässä ja komission neuvoo-antavassa öljykasvityöryhmässä EU:n tasolla.

Öljykasvijaosto

Öljykasvijaosto kokoontui kolme kertaa. Jaoston edunvalvonnan tärkein osa-alue oli rypsin sopimustuotantoalan kasvattaminen. Jaostossa paneuduttiin myös öljykasvimarkkinoiden ja maailmanmarkkinahinnan kehitykseen sekä öljykasvituotannon tukipolitiikkaan.

Tuotanto ja markkinat

Öljykasvien tuotantoala oli 65 000 ha, josta 54 000 ha oli rypsiä ja 11 000 ha rapsia. Kokonaisala supistui 26 400 ha edellisvuodesta. Rypsin tuotantoala pieneni



25 000 ha. Kasvukausi oli hankala myös öljykasvien viljelylle. Tuhansia hehtaareita jouduttiin kylvämään keväällä uudestaan. Toimenpiteistä huolimatta kasvustot jäivät osin harvoiksi, mikä lisäsi rikkakasvien määrää. Kasvukausi oli varsinkin loppukesästä sateinen, mikä lisäsi myös kasvitautien, etenkin pahkahomeen, määrää. Sateet sekä alhainen lämpösusma hidastivat öljykasvien, erityisesti rapsin, valmistumista sillä seurauksella, että puinnit venyivät erittäin pitkälle syksyyn. Keskisadot ylsivät kuitenkin korkeammalle tasolle kuin edellisenä vuotena. Rapsin keskisato oli 1310 kg, joka tuotti 69 milj. kg kokonaissadon. Rapsin kokonaissato oli 17 milj. kg, mutta keskisato jäi vain 1550 kg tasolle. Toimintavuosi tuotti erittäin korkean öljypitoisuuden sekä rypsissä että rapsissa. Rapsin maailmanmarkkinahinnan kehitys oli myös laskupainotinen. Hinnanlasku ei ollut kuitenkaan yhtä nopeaa kuin viljoilla. Toimintavuoden alussa rapsin hinta oli erittäin korkealla, parhaimmillaan yli 480 euroa/tn. Satovuoden kuluessa hintakehitys oli laskeva. Vuoden lopun hintanoteeraus oli noin 290 euroa/tn.

EU:n tuotanto- ja markkinatilanne

Euroopassa saatiin kohtuullisen hyvä rapsisato. EU-27 jäsenmaan kokonaistuotanto oli 19 milj. tn, mikä oli vajaat 1 milj. tn edellisvuotta korkeampi. Viljelyala oli 6,2 milj. ha, mikä oli noin 400 000 ha edellisvuotta pienempi. Keskisato oli koko EU:n alueella 3 000 kg/ha, mikä oli hiukan korkeampi kuin vuonna 2007. Non food -tuotannon osuus kasvoi edelleen. Myös osa ns. elintarvikerapsista käytettiin biopolttoaineiden raaka-aineena.

Öljykasvien kokonaistuotanto oli EU:ssa 26,4 milj. tn, josta rapsin osuus on selkeästi suurin. Öljykasvien kokonaistuotantoala oli 10,6 milj. ha eli jotakuinkin sama kuin vuonna 2007. Öljykasvien syyskylvöala arvioitiin nousevan suuremman kysynnän sekä viljoja paremman hintakehityksen ansiosta. Syksyllä tehtiin lopullinen päätös kesannointivoitteen luopumisesta vuonna 2008. Myös puristamokapasiteetin lisäys, eteenkin Ranskassa, edisti viljelyhalukkuutta.



Viha viepi viljan maasta, kateus kalat vesistä.

Sokerijuurikas

MTK:n ja sen sokerijuurikasvaliokunnan toiminnan tärkein tavoite oli varmistaa sokerijuurikkaan viljelyn ja sokerin jalostuksen jatkoedellytykset maassamme. Tärkeimmät asiat olivat sokeriuudistuksen ja sokerin uuden markkinajärjestelmän soveltaminen Suomeen, uuden 7-vuotisen toimialasopimuksen ottaminen käyttöön sekä tukipoliittisiin kysymyksiin vaikuttaminen. Toimialasopimuksen merkittävien neuvottelujen vaatitut asia oli uusi kuljetusjärjestelmä, joka otettiin syksyllä ensimmäistä kertaa käyttöön. Talvella maa- ja metsätalousministeriö vei 9 001 sokeritonin luopumistuen jakoperusteiden oikeuskanslerin tarkasteltavaksi. Oikeuskanslerin mielestä etäisyysperiaatetta ei voi soveltaa, koska se asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan. MMM pohti uutta ratkaisua, mutta ei saanut päätöstä vuoden loppuun mennessä. Monipuolistamistuen haku avattiin keväällä, mutta se lähti liikkeelle hyvin kangerrellen. Sucroksen kanssa päästiin sopimukseen leikekorvauksesta viljelijöille vuodelta 2007 vasta elokuussa ja vuoden 2008 korvauksesta syyskuussa.

MTK osallistui sokerisektorin edunvalvontaan kotimaan lisäksi EU-tasolla Euroopan sokerijuurikkaan viljelijöiden yhdistyksen CIBE:n eri työryhmissä ja komission neuvonantavassa sokerityöryhmässä.

Tuotanto ja markkinat

Kuljetustyöryhmä, jossa on edustajat MTK:n sokerijuurikasvaliokunnasta ja Sucroksesta, neuvotteli kuljetusratkaisun yksityiskohdista ja kilpailutti kuljetukset kuljetusryhmissä alle 130 km etäisyydellä tehtaasta. Junakuljetukset jatkuivat Pohjanmaalta ja Hämeestä. Kuljetuskustannukset nousivat polttoaine- ja palkkakustannusten takia tehostetusta kuljetusjärjestelystä ja kilpailutuksesta huolimatta. Juurikkaan kuljetukset onnistuivat uudella kuljetusjärjestelyllä hyvin huolimatta paikoin suurista ennakkoluuloista.

Juurikkaan kylvöala laski 16 000 ha:sta 13 600 ha:iin, koska Sucros joutui luopumaan 10 % Suomen tuotantokiintiöstä. Juurikkaan kylvöt alkoivat huhtikuussa. Pääosa juurikkaista kylvettiin toukokuun puolella. Keskimääräinen kylvöaika oli viikon normaalia aikaisempi. Kasvukauden alussa sää oli kuiva ja hallaöiden takia juurikasta jouduttiin kylvämään uudestaan Satakunnassa ja Vakka-Suomessa. Kaikkiaan kylvöjä uusittiin 500 ha:n alalta, mikä viivästytti kasvustojen kehitystä. Kesällä aurinkoisia päiviä oli vähän. Ramularia-lehtitauti vaivasi juurikasta normaalia pahemmin. Lämpösusma jäi normaalia alhaisemmaksi erityisesti elokuun ja syyskuun viileyden takia. Loka- ja marraskuun sateet vaikeuttivat juurikkaan nostoja koko maassa ja lisäsivät multapitoisuutta.

Hehtaarisato oli keskimäärin 34,5 tonnia eli 7,5 t matalampi kuin vuotta aiemmin. Multapitoisuus oli 15,4 %.

Sokeripitoisuus oli 16,48 %, mikä on sama kuin viiden edeltäneen vuoden keskiarvo. Juurikkaiden kokonais-sato oli noin 470 000 tonnia, mistä saatiin sokeria 69 000 tonnia. 12 000 tonnin carry over tyhjentyi täysin. Säköylän tehdas aloitti kampanjan 1.10. ja lopetti 3.12.

Peruna

Edunvalvonnan tavoitteena oli perunanviljelyn kannattavuuden parantaminen markkinoiden paremman hallinnan, tukipolitiikkaan vaikuttamisen ja ruokateollisuusperunalla sopimusneuvotteluihin vaikuttamisen kautta.

Perunavaliokunta

Perunavaliokunta kokoontui neljä kertaa. Tukiasioissa perunavaliokunnan toiminnan painopisteinä olivat mm. perunantuotannon kansallinen tuki, tärkkelysperunan markkinajärjestelyn kohtalo CAP:n terveystarkastuksessa ja vuodesta 2012 poistuvan perunantuotannon tuen korvaamiskeinot.

Eryistä huolta herätti voimakkaasti nousseet viljelykustannukset. Siemenasioissa esillä oli edelleen vaikea virustilanne, joka heikensi siemenmääriä. Korkeampien siemenluokkien vaikeudet heijastuvat myös seuraaviin vuosiin. Valiokunta käsitteli myös perunan laatu-, menekinedistämisen- ja satovahinkoasioita. Valiokunta seurasi kasvinsuojeluaineiden hyväksymismenettelyn muutosta EU:ssa. Valiokunta tutustui Profoodiin sekä ruoka- ja siemenperunatuotantoon Pohjois-Pohjanmaalla.

Tuotanto ja markkinat

Varhaisperunan istutukset alkoivat voimakkaammin huhtikuun alussa. Istutukset keskeytyivät lähes täydellisesti sateiden takia huhtikuun 7. ja 16. päivän välillä.

Pääosa katteenalaisesta varhaisperunasta istutettiin huhtikuun jälkipuoliskolla. Normaalialta myöhäisempi istutusaika viivästytti perunan tuloa markkinoille. Varhaisperunaa alkoi tulla markkinoille suurempina määrinä noin kaksi viikkoa ennen juhannusta. Määrät kasvoivat juhannusviikolle asti ja kysyntä oli hyvä. Hinta pysyi tarjontapiikkien puuttuessa kohtuullisella tasolla koko kesäkuun.

Muun perunan istutusten osalta kevättä voi pitää normaalina. Kevät oli kuiva. Juhannuksen ja heinäkuun puolivälin välisellä ajanjaksolla vettä satoi liian paljon Keski- ja erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla. Aurinkoisien päivien vähäisyys ja normaalia matalammat lämpötilat heikensivät perunan kasvua samoilla alueilla. Elokuussa vettä satoi runsaasti myös Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ja Hämeessä. Syyskuussa tuli sateettomampi jakso, mikä helpotti perunan nostoja. Kesän sateissa hukkui noin 200 hehtaaria perunaa. Sateet vaikeuttivat ruttoruiskutuksia ja lisäsivät ruton painetta. Maltokaarivirusta esiintyi säiden takia normaalia enemmän. Perunan kokonaissato oli maa- ja metsätalousministeriön Tietopalvelukeskuksen TIKE:n mukaan 684 milj. kg, missä on vähennystä edellisvuoden sadosta 2,5 %. Varastokyselyn mukaan perunaa oli varastoissa lokakuun puolivälissä 9 % vähemmän kuin vuosi aiemmin.

Ruoka- ja ruokateollisuusperunan hinnat laskivat voimakkaasti syksyn aikana Euroopassa. Näin tapahtui siitä huolimatta, että perunan viljelyala väheni EU:n viidessä tärkeimmässä tuotantomaassa 3 % ja satokin aleni 2 %. Suomessa viljelijähinta nousi kevään aikana 16–18 euroon/100 kg tasolle (alv. 0 %). Syksyllä hinta laski yli 20 eurosta/100 kg 16–18 euroon/100 kg. Perunaa tuotiin syyskaudella noin kuusinkertainen määrä vientimääriin nähden.

Perunan nostoalat ja satomäärät vuosina 2007–2008

	Vuosi	Ruokape- runa	Ruoka- teollisuus- peruna	Tärkkelys- peruna	Siemen, kotitarve ym.	YHTEEN- SÄ
Ala 1 000 ha	2007	11,9	3,7	7,7	4,0	27,3
	2008	11,5	3,7	7,2	3,8	26,2
	Muutos-%	-3,4	1,1	-6,8	-3,6	-3,9
Sato kg/ha	2007	24 094	30 480	28 750	21 470	25 820
	2008	24 305	27 950	29 420	19 070	26 117
	Muutos-%	0,9	-8,3	2,3	-11,2	1,2
Kok. sato, milj. kg	2007	286,8	111,4	218,0	85,5	701,6
	2008	279,3	103,8	212,4	73,2	684,4
	Muutos-%	-2,6	-6,8	-2,6	-14,4	-2,5

Siemenperunatuotannossa laatuongelmaksi muodostui edellisvuoden tapaan Y-viruksen korkea määrä tietyissä lajikkeissa, joskin ongelma näytti helpottuvan. Siemenmääriä alensivat heikot sato-olot Pohjois-Pohjanmaan päätuotantoalueella.

Tärkkelysperuna

Edunvalvonnan tavoitteena oli parantaa alan kannattavuutta vaikuttamalla tukipolitiikkaan ja viljelijöiden ja teollisuuden välisiin sopimusehtoihin. Tärkein edunvalvonta-asia oli tärkkelysperunan markkinajärjestelmään kohdistunut yhteisen maatalouspolitiikan terveystarkastus. Marraskuussa ministerineuvoston kokouksessa syntyneen ratkaisun mukaan tärkkelysperunan markkinajärjestely jatkuu seuraavat kolme vuotta, mutta loppuu sen jälkeen kokonaisuudessaan.

Markkinaedunvalvonnassa tavoitteena oli saada viljelysopimuksiin hintakorotus korvaamaan rajusti kohooneita viljelykuluja ja viljan hintojen nousua. Hintaan saatiinkin 30 %:n korotus. Tärkkelysperunajaosto koontui kolme kertaa.

Tuotanto ja markkinat

EU:n alueella perunatärkkelyksen tuotanto oli normaalitasolla. Suomessa kiintiön täyttyvyys jäi 78 %:iin voimakkaasti alentuneen viljelyalan ja epäedullisten kasvuolojen takia. Suomi ei ole saanut tuotantokiintiötä täyteen kuuteen peräkkäiseen vuoteen.

Teollisuus vastaanotti perunaa 198 milj. kg, 25 milj. kg:a edellisvuotta vähemmän. Tärkkelyspitoisuus oli keskimäärin 17,86 %.

PerunaSuomi ry

PerunaSuomi ry:n toiminnan keskeisin tavoite oli perunamarkkinoiden tasapainottaminen ja viljelijöiden markkinatietoisuuden parantaminen. MTK-Varsinais-Suomen kanssa laadittiin varhaisperunan satoennuste. Ennusteen avulla viljelijöille ja ostajille pystyttiin kertomaan kotimaisen varhaisperunan tuloaika markkinoille sekä viikoittaiset määrät. Syksyllä laadittiin perunan kokonaissatoennuste. Markkinatilanteesta tiedotettiin Maaseudun Tulevaisuudessa. Perunamarkkinoiden ajankohtaistieto välitettiin viljelijöille myös yhdistyksen kotisivuilla. PerunaSuomen perustama markkinatyöryhmä piti puhelinkokouksia säännöllisesti.

Perunan menekinedistämisessä alan on itse kyettävä keräämään 50 % kokonaisrahoituksesta. Keruu peruna-alalla järjestettiin vuoden vaihteessa yhteistyössä SLC:n ja Kotimaiset Kasvikset ry:n kanssa. TV-mainoksia varhais- ja varstoperunalle esitettiin Neloskanavalla kesäkuun alkupuolella ja marraskuussa.

Puutarhatuotanto

Puutarhatuotteiden markkinoilla lähtökohtana oli puutarhatuotteiden markkinoiden tasapainottaminen sekä tuotantokustannusten nousun aiheuttamien kustannuspaineiden siirtäminen tuottajahintoihin. Vihannesten markkinatilanne oli menneenä kesänä melko hankala ja tuotantomäärät olivat usein jopa kysyntää pienemmät. Viileä ja pilvinen sää hidasti kasvien kasvua ja kehitystä. Myös kasvukauden aikaiset paikotellen runsaatkin sateet vaikeuttivat viljelytöitä. Hintataso oli kuitenkin pääosin kohtuullinen. Varastoitavien vihannesten satomäärät jäivät useimmilla tuotteilla edellisvuotta selvästi pienemmiksi. Pienemmistä varastomääristä johtuen tuotteiden hintataso varastokaudella oli edellisvuotta korkeampi. Tuotteiden menekinedistämiseen ja mainontaan liittyvää työtä jatkettiin pääosin edellisvuoden tapaan. Avomaavihanneksia mainostettiin television lisäksi myös radiossa.

Tuotanto ja markkinat

Kevään aikana varstovihannesten kysyntä oli hyvä. Hintataso oli kuitenkin edellisvuotta alhaisempi suurempien varstomäärien vuoksi. Useimpien tuotteiden hintatasoa saatiin kuitenkin kohotettua varstokauden aikana. Porkkanaa riitti varastoissa huhtikuulle ja sipulia heinäkuulle saakka.

Avomaavihannesten kasvukausi alkoi keväällä normaaliin aikaan. Viileä sääjakso hidasti kylvöjen ja istutusten alkukehitystä ja viivästytti varhaisadon valmistumista. Myös ankaria yöpakkasia esiintyi. Tärkeimmillä vihanneksilla viljelyalat hieman vähenivät edellisvuoteen verrattuna.

Varhaisvihannesten markkinoilla tarjonta oli pääosin kysyntää pienempi ja satokausi totutusta myöhässä.

Hintataso oli edellisvuotta korkeampi. Kesäkaudella avomaavihannesten markkinatilanne oli pääosin tasapainossa, jopa pulan puolella. Etenkin kaalikasveilla tarjonta ei kuitenkaan riittänyt kattamaan kysyntää.

Vihannesten tuotantomäärät olivat menneenä kesänä usein jopa kysyntää pienemmät.



Porkkanan, sipulin sekä keräkaalin varastomäärät syksyllä olivat pienemmät edellisvuoteen nähden. Varastovihannesten laatu on ollut varastokauden aikana edellisvuotta heikompi. Varastovihannesten hintataso oli syksyllä edellisvuotta hieman korkeampi.

Avomaavihannesten tuotekohtaiset yhdistykset

Juuresten-, Kaalin- ja Sipulintuottajien yhdistykset osallistuivat aktiivisesti avomaan puutarhasektorin edunvalvontaan yhdessä MTK:n kanssa. Yhdistysten yhteenlaskettu jäsenmäärä oli viime vuonna n. 150 jäsentä. Yhdistyksissä vaikutettiin mm. EU:n uuden kasvinsuojeluaineasetuksen valmistelutyöhön. Kasvinsuojeluaineisiin liittyvää yhteistyötä tehtiin tiiviisti viranomaisten ja alan yritysten kanssa. Yhdistykset hakivat tietyille kasvinsuojeluaineille käytön laajennusta, eli ns. off label -lupaa, joilla parannettiin tiettyjen erikoiskasvien kasvinsuojelun mahdollisuuksia.

Keskeisellä sijalla toiminnassa oli edellisvuosien tapaan puutarhatuotteiden mainontaan ja menekinedistämiseen liittyvä työ. Työtä tehtiin läheisessä yhteistyössä Kotimaiset Kasvikset ry:n ja kaikkien puutarhasektorilla toimivien järjestöjen kanssa. Viljelijöiltä kerättyjä mainosrahoja käytettiin televisiomainnon lisäksi myös radiomainontaan. Mainosrahaa kertyi edellisvuotta vähemmän.

Yhdistykset seurasivat aktiivisesti puutarhatuotteiden markkinatilannetta ja hintatasoa. Kesän aikana seurattiin kasvutilannetta sekä satonäkymiä järjestämällä juurestentuottajien yleiskokous perinteisesti Lepaan puutarhanäyttelyn yhteydessä. Tiedotus hoidettiin Maa-seudun Tulevaisuuden markkinasivun välityksellä sekä jäsenille lähetetyillä viljelijäkirjeillä. Hintatietojen välittämisessä tehtiin yhteistyötä Kasvistieto Oy:n kanssa.

Luomutuotanto

Luonnonmukaisen tuotannon valiokunta

MTK:n luonnonmukaisen tuotannon valiokunta koostui neljä kertaa. Luomuvaliokunta käsitteli kokouksissaan mm. luomumarkkinoiden toimivuutta sekä eri tuotantoalojen kehittymistä. Myös luomukotieläintuotannon ongelmat ruokintasääntöjen osalta olivat edelleen keskeisellä sijalla. GMO-asioista keskustelu jatkui ja vuoden aikana vaikutettiin mm. kansallisen rinnakkaiselolainsäädännön valmisteluun. Lisäksi oli mukana luomumarkkinastrategian käytännön toimenpiteiden suunnittelussa.

Tuotanto ja markkinat

Luomutuotannossa oli peltoa n. 150 246 ha, joka oli 6,6 % koko maan peltoalasta. Luomutuotannossa oleva peltoala lisääntyi edellisvuodesta 4 %. Luomutilojen



lukumäärä väheni 3 % edellisvuodesta. Luomutiloja oli 3 843 kpl, joka on 5,6 % kaikista suomalaisista maataloista. Uusia sopimuksia tehtiin 123 kpl ja luopujia oli 176 kpl.

MTK osallistui uuteen luomuasetukseen liittyvien toimenpanosääntösten valmisteluun yhteistyössä kansallisten virkamiesten kanssa. Esityksessä oli useita Suomen kannalta merkittäviä yksityiskohtia, joihin vaikuttaminen oli tärkeää.

Järjestö teki yhteistyötä FinfoodLuomun kanssa ja oli edustettuna yhdistyksen ohjauksryhmässä. Luomuasioita valmisteltiin yhteistyössä Luomuliiton kanssa.

Luomumarkkinat maailmalla kehittyivät edelleen suotuisasti, vaikka talouden laskusuhdanne hillitsi luomumarkkinoiden kasvua. Myös Suomessa kuluttajat ja kauppa olivat yhä kiinnostuneempia luomutuotteista.

Luomukotieläintuotteiden osalta markkinoilla jatkui positiivinen vire. Luomumaidon käyttöaste parani kysynnän kasvaessa. Luomulihalle ja luomulihajalosteille on markkinoilla kysyntää ja luomulihan jalostuksen hienoinen nousuvire jatkui myös kuluneena vuonna.

Luomuviljan sato oli kohtuullisen hyvä. Luomuviljan kysyntä jatkui hyvänä ja luomuviljaa ei saatu markkinoille kysyntää vastaavia määriä. Luomuviljan hinnat olivat hyvällä tasolla, vaikka tavanomaisen viljan hinnat romahtivat.

Pula luomuvalkuaisesta jatkui edelleen, koska luomuvalkuaiskasvien satomäärät eivät olleet riittävän hyviä mm. syksyn huonojen sadonkorjuusäiden vuoksi. Osasyynä oli myös luomurypsin edelleen pienentynyt viljelyala. MTK joutui tekemään vuoden alussa Maa- ja metsätalousministeriölle esityksen poikkeuslupan saamiseksi tavanomaisen valkuaisrehun käytölle luomukotieläinten ruokinnassa. Poikkeuslupa saatiin lokakuun loppuun saakka ja sitä jatkettiin myöhemmin vuoden loppuun saakka. Luomurypsin ja muiden valkuaiskasvien viljelyä halutaan lisätä, jotta luomukotieläinten ruokintavaatimukset voidaan täyttää.

Kasvinsuojelu

Kulunut kasvukausi oli melko normaali kasvinsuojelun kannalta. Esimerkiksi tuholaistorjunnassa ei ollut suuria ongelmia. Sateet haittasivat kasvinsuojelutöiden tekemistä oikea-aikaisesti, mikä vaikeutti mm. rikkakasvien torjuntaa. Sateinen kasvukausi lisäsi myös kasvitautilien torjuntatarvetta.

Kasvinsuojeluun ja kasvinsuojeluaineisiin liittyvä edunvalvonta liittyi edellisvuosien tapaan kasvinsuojeluaineiden saatavuuteen Suomessa. Tärkeällä sijalla oli myös EU:n kasvinsuojeluaineasetuksen valmisteluun vaikuttaminen. Lisäksi käynnissä oli EU:n torjunta-aineiden kestävän käyttöä säätelevän direktiivin valmistelu. Asetuksen ja direktiivin monivuotinen valmistelu saatiin lähes päätökseen, sillä niitä koskevat kompromissiehdotukset saatiin valmiiksi toimintavuoden aikana. MTK oli aktiivisesti mukana asioiden valmistelussa yhdessä kansallisten viranomaisten kanssa. Lisäksi asioihin vaikutettiin olemassa yhdessä suomalaisiin Euroopan parlamentin jäseniin.

Eläinterveys

EU:n alueella havaittiin edelleen korkeaa kuolleisuutta aiheuttavaa lintuinfluenssaa, kun sekä Englannissa että Saksassa raportoitiin tautipurkaus. Suomesta ei löydetty lintuinfluenssavirusta viranomaisten kartoituksista huolimatta. Maailman eläintautijärjestö (OIE) luokitteli Suomen BSE-taudin osalta mitättömän riskin maaksi vuonna 2008. Maailmassa on yhdeksän muuta maata, joissa OIE on määritellyt BSE-riskin yhtä pieneksi. EU teki päätöksen teurastettujen tai itsestään kuolleiden nautojen tutkimusikärajan nostosta BSE-taudin varalta 24–30 kk:sta 48 kk:een. Ikärajamuutos astuu voimaan 1.1.2009.

Sinikielitauti levisi Keski-Euroopassa nopeasti hallitsemattomien eläinkuljetusten seurauksena ja myös saastuneen rokotteen epäillään levittäneen tautia. Tauti levisi Tanskaan ja Ruotsiin. Sinikielitauti aiheutti merkittäviä taloudellisia menetyksiä nauta- ja lammastaloudelle. Ahvenanmaalla ja Länsi-Suomessa kerättiin maitokarjoista tankkimaitonäytteitä ja emolehmäkarjoista verinäytteitä tutkittavaksi sinikielitautin vasta-aineiden varalta. Lampaiden seuranta perustui tarkkailuun. Ministeriön työryhmä, jossa MTK:llakin oli edustus, pohti eri toimintavaihtoehtoja, mikäli sinikielitauti saapuu maahan.

Suomessa toimii hyvä kansallinen yhteistyö elintarviketurvallisuuden varmentamiseksi ja avoin tiedottaminen on luonut edellytykset kuluttajan luottamuksen säilymiseen. Eläinterveystilanteen säilyttäminen hyvänä ja tehokas tautien vastustaminen oli mahdollista viranomaisten, elinkeinoelämän ja eläinten omistajien

välisen toimivan työn ja yhteistyön avulla. Maamme eläinterveystilanne luo edelleen vahvan perustan kansalliselle elintarviketurvallisudelle ja tukee laatu- ja tuoteturvan rakentamista pellolta



pöytään -periaatteella. Hyvän eläinterveystilanteen säilyttäminen vaatii toimijoiden pitkäjänteistä yhteistyötä. MTK painotti omassa toiminnassaan elintarviketurvallisuuksiin tukevia toimia. Toimien ja päätösten pitäisi perustua tieteelliseen näyttöön ja riskinarviointiin. MTK painotti ennaltaehkäisevän työn ja toimivien korvausjärjestelmien tärkeyttä, jotta tuottajien ilmoituskyky tautiepäilyistä säilyisi mahdollisimman alhaisena.

MTK osallistui tuotantoeläinten lääkitä ja hyvinvointia koskevien lakien, asetusten ja päätösten valmisteluun antamalla niistä lausuntoja sekä olemalla kuultavana eduskunnan eri valiokunnissa. Eläintautien ehkäisyyn tarvittavista varotoimista tiedotettiin mm. Maaseudun Tulevaisuuden sekä internetissä toimivien Reppu-jäsensivujen kautta. MTK piti tiivistä yhteyttä eläinlääkintäviranomaisiin ja MMM:n eläinlääkintä- ja terveysosastoon, Elintarviketurvallisuusvirastoon (Evira) sekä muihin sidosryhmiin. MTK tapasi säännöllisesti Eläinlääkäriliiton ja Eläintautien torjuntayhdistyksen (ETT) edustajia. Yhteistyötä tehtiin myös elintarviketurvallisuuden ja kuluttajajärjestöjen kanssa.

Eläinaktivismi on edelleen jatkunut kotieläintiloilla ja tähän ilmiöön on kyettävä varautumaan.

MTK:n kriisiapu vakavissa eläintautitapauksissa

Tuottajajärjestöllä on sisäisen eläintautien kriisienhallinnan ohjeistus, ja se löytyy Reppu-sivuilta. MTK:n ja viranomaisten yhteistyönä on luotu ohjeistot tuottajajärjestön toiminnalle vakavissa eläintautitapauksissa. Ohjeessa on kriisiapuesite ja muistilista tuottajalle. MTK-liitot antavat pyydettyä tukihenkilöapua ja apua kriisitilanteissa tilalla tehtävissä käytännön töissä.

Eläinten hyvinvointi

EU:n direktiivi koskien broilerien hyvinvointia

Eläinten hyvinvointi on herättänyt EU:ssa ja kotimaassa keskustelua. Komission valmisteleva direktiivi koskien broilerien hyvinvointia hyväksyttiin kesäkuussa 2007. Suurimpana tuottajille kustannuksia lisäävänä asiana ehdotuksessa on maksimieläintihedeyden laskeminen 38 kg/m². Tiukempia kasvatusolosuhteita nou-

datettaessa broilereita voidaan kuitenkin kasvattaa maksimissaan 42 kg/m². Suomessa keskimääräinen eläintiheys on noin 42 kg/m² kasvatuskauden lopussa. Suomen ”kaikki sisään, kaikki ulos” kasvatuksen etuina ovat hyvä eläintautitilanne ja korkea elintarvikehygieeninen taso. Kansallista lainsäädäntöä varten perustettiin työryhmä, jonka valmisteluun MTK osallistuu.

Tuotantoeläinten terveydenhuolto

MTK osallistui eläinten terveydenhuoltotyön (ETU) sisältöjen ja toimintarakenteiden suunnitteluun yhdessä viranomaisten, ETT:n ja elintarviketeollisuuden kanssa. ETU-palveluiden ohjausryhmän puheenjohtajana on MMT Juha Marttila ja jäsenenä teurastamoiden edustajia. Työ eläinten terveydenhuollon ohjaus- ja asiantuntijatyöryhmissä jatkui ja MTK:n edustajat toimivat eri asiantuntijatyöryhmissä (lypsykarja, lihanauta, sika, munantuotanto ja lihasiipikarja). Ensimmäinen kaikille ETU-työssä mukana oleville järjestetty ETU-seminaari pidettiin syyskuussa messukeskuksessa. Läsnä oli useita MTK:n edustajia.

Terveydenhuoltotyö perustuu tilatasolla vapaaehtoisuuteen. Terveydenhuoltotyö antaa mahdollisuuksia eläinten terveyden edistämiseksi ja sitä kautta tilatason kannattavuuden paranemiselle. Terveydenhuoltosopimusten tehneiden tilojen valmiuksia tuleekin voida jatkossa hyödyntää tarkasteltaessa lääkkeiden käyttöä, luovutusta ja määräämistä. MTK:n kotieläintuotevaliokunnat ja jaostot osallistuivat tiiviisti oman tuotantosuuntansa terveydenhuollon kehittämistyöhön.

Elintarvikehygieniä

EU:n hygienialainsäädäntö

MTK seurasi EU:n hygienialainsäädännön uudistuspaketin täytäntöönpanoa. Lainsäädäntöpaketissa on useita alkutuotantoa ja teurastamoteollisuutta koskevia kohtia, ja siksi se on tärkeä myös maataloille. MTK osallistui ministerin koollekutsumaan työryhmään, jossa pienten ja keskisuurten yritysten ongelmia uudessa hygienialainsäädännössä käsiteltiin ja niihin etsittiin ratkaisumalleja.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolain uudistaminen Suomessa

MMM asetti syksyllä 2004 työryhmän eläinlääkintähuollon kehittämiseksi. Työryhmän tehtävänä on ollut tehdä ehdotuksia eläinlääkintähuollon palvelujen ja valvontatehtävien kehittämisestä sekä laatia luonnos eläinlääkintähuoltolain uudistamista koskevaksi hallituksen esitykseksi. MTK:lla on ollut edustaja työryhmässä. Esityksessä ehdotetaan seutukunnallisen yhteistyön lisäämistä ja virkaeläinlääkäreiden palkkaamista eläinsuojeluvalvontaan jääviyskysymysten ratkaisemiseksi. Keväällä ministerille annettiin loppuraportti, jonka pohjalta ministeri ei vinyt lakiesitystä eduskunnalle, vaan työtä jatkettiin syksyllä hieman uusitulla kokoonpanolla. Syksyn aikana sovittiin selvempi kirjaus valtion vastuusta valvonnan rahoittamisessa, hyötyeläin-määritelmää selkeytettiin sekä rajattiin kunnan velvollisuutta lemmikkien eläinlääkintäpalvelujen järjestämisessä. Tuotantoeläinten terveydenhuolto kuuluu uuden lain voimaantullessa kunnan järjestämisvastuulle. Työryhmän lopullisen esityksen odotetaan etenevän eduskuntaan keväällä 2009.

Maailman eläintautijärjestö (OIE) luokitteli Suomen BSE-taudin osalta mitättömän riskin maaksi vuonna 2008.



Maatalouden tulo- ja tukipolitiikka

Avaintehtävä

1 Maatalouden tukiin liittyvä edunvalvonta

Maatalouslinjan avaintavoitteena oli tukiedunvalvonta, joka kattaa laaja-alaisesti EU:n ja kansallisen lainsäädännön mukaiset tuet. Merkittävänä tukipolitiikkaan liittyvänä avaintehtävänä oli EU:n maatalouspolitiikan ns. terveystarkastuksen valmisteluun ja päätöksentekoon vaikuttaminen. Avaintehtävää on käsitelty erikseen EU:n maatalouspolitiikkaa koskevassa osassa.

Toimintavuoden aikana kansalliset tukijärjestelmät ovat vieneet poikkeuksellisen paljon aikaa, sillä Suomen oli valmistettava pohjoisen tuen jatkosta esitys EU:n komissiolle. Tuottajajärjestöjen ja valtion väliset neuvottelut pohjoisesta tuesta jatkuivat koko vuoden. Myös maatalouden rakennetukijärjestelmään liittyvän lainsäädännön valmistelu jatkui koko vuoden. Tätä avaintehtävää on käsitelty vuosikertomuksessa erikseen.

Maatalouden tulo- ja kannattavuuskehitys

MTT Taloustutkimuksen ennakkolaskelman mukaan maataloustulo laski vajaat 23 %:a jääden noin 800 milj. euroon. Alkuvuoden ennätyskorkeista tuottajahinnoista huolimatta tuotantopanosten hintojen raju nousu ja syksyn viimevuotista huonompi viljasato vetivät maatalouden yrittäjätulon reippaasti alaspäin. Yrittäjätulo on ollut koko EU-ajan selvästi alhaisin, heikoin 30 vuoteen.

Maa- ja puutarhatalouden tuotot kasvoivat yli 6 %:a, kun kustannukset kasvoivat samaan aikaan lähes 15 %:a. Maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotto ylsi 4,5 miljardiin euroon. Kokonaiskustannukset nousivat kuitenkin ennätysmäisesti 3,7 miljardiin euroon.

MTT:n arvion mukaan maa- ja puutarhataloustuotteiden myyntituloista kertyi 2,6 miljardia euroa, mikä on lähes 10 %:a edellisvuotta enemmän. Kotieläintuotannon osuus myyntituloista oli 1,7, kasvinviljelyn vajaa 0,5 ja puutarhatalouden 0,4 miljardia euroa. Maa- ja puutarhatalouden saama tukisumma pysyy viime vuoden tasolla noin 1,9 miljardissa eurossa.

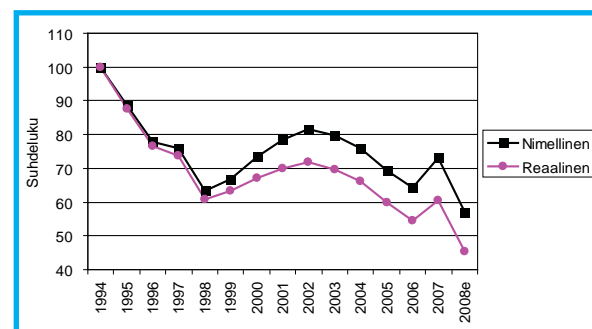
Kokonaiskustannuksia nostivat erityisesti väkilannoitteet, joiden hinnat kaksinkertaistuvat. Kustannuksia kasvattivat lisäksi rehukustannusten nousu vuoden alkupuoliskolla. Myös rakentamisen hinnat nousivat yleistä inflaatiouauhtia nopeammin. Yleinen korkotason nousu sekä kasvava velkakanta lisäsivät korkokustannuksia.

Maa- ja puutarhatalouden kokonaistuottoa kasvattivat maidon, sianlihan ja kananmunan tuottajahintojen nousu sekä siipikarjalihantuotannon kasvu. Lihantuotannon kannattavuus oli kuitenkin kriisissä rehukustannusten ja muiden tuotantopanoshintojen nopean nousun seurauksena. Tuottajahinnat eivät nousseet kustannusten nousua vastaavasti. Puutarhatuotannon myyntituotto nousi 3 %:a.

Myös maa- ja puutarhatalouden kannattavuus romahti tuottajahintojen noususta huolimatta kaikissa tuotantosuunnissa kohonneiden tuotantokustannusten myötä. Kannattavuuskerroin putosi 0,6:sta 0,36:een.

Kannattavuus heikkeni eniten puutarhataloudessa, naudanlihantuotannossa sekä sikataloudessa. Puutarhataloudessa ja naudanlihantuotannossa kannat-

Maataloustulon kehitys 1994-2008 (e)



tavuuskerroin painui keskimäärin lähes nollaan, jolloin yrittäjätuloa ei jää lainkaan. Maidontuotannossa ja viljantuotannossa päästiin noin 0,45:een. Kannattavuus heikkeni kaikilla tukialueilla, eniten B-tukialueella sekä pohjoisimmilla C3- ja C4-tukialueilla. Erot tukialueiden välillä olivat kuitenkin pieniä, joten voidaan todeta, että maatalous- ja puutarhantuotannon kannattavuus on maan eri tukialueilla kutakuinkin sama.

Maatalous- ja puutarhayritysten myyntituottojen ja tukien summa, kokonaistuotto, kasvoi kirjanpitolojen tietojen mukaan noin 3 %:a. Keskimääräinen tilaa kohti laskettu kokonaistuotto oli 122 600 euroa. Tukien osuus kokonaistuotosta laski 36 %:iin. Kustannusnousun takia yrittäjäperheen työlle ja omalle pääomalle jäi korvaukseksi yrittäjätuloa ainoastaan 15 800 euroa vuodessa (2007: 25 700 euroa). Yrittäjänvoittoa ei kertynyt, ollen negatiivinen, -27 800 euroa. Kaikkia tuotantokustannuksia ei näin ollen kyetty kattamaan.

Pohjoinen tuki

Komissiolle annettava MTK:n esitys pohjoisesta tuesta ja siihen liittyvät neuvottelut kestivät koko kertomusvuoden. MTK:n keskeisenä tavoitteena oli pohjoisen tuen ja sen maksuvaltuuden säilyttäminen sekä havaittujen epäkohtien korjaaminen. Tähän komission teettämä, puolueettomien Suomen ja Ruotsin tutkimuslaitosten pohjoisen tuen arviointi antoi hyvät perusteet. Arvioinnin mukaan tukijärjestelmän avulla on hyvin pystytty toteuttamaan sille asetetut tavoitteet.

Kevään aikana pohjoisen tuen tukiesitystä valmisteltiin valtion ja tuottajajärjestöjen välisessä valmisteluryhmässä ja tukineuvotteluissa. MTK:n johtokunta käsitteli esityksen sisältöä useissa kokouksissaan. Vaikeimmaksi ongelmaksi jo valmistelussa muodostui sika- ja siipikarjatalouden tuen muodosta päättäminen. Valtion neuvottelijoiden mielestä tuki pitäisi irrottaa tuotannosta Etelä-Suomessa 141-päätöksen mukaisesti.

Monien vaiheiden jälkeen valtion ja tuottajajärjestöjen neuvottelijat pääsivät yhteiseen näkemykseen useimmista pohjoisen tuen kehittämisesitykseen liittyvistä kohdista. Näitä olivat tuoteryhmittely, määrärajoitteet, yksikkötukien muutostarpeet, rakennetukien muutosesitykset ja uudet tukikohteet.

Maidontuotannon tasausmalli oli yhtenä tärkeänä neuvottelukohteena. Lopulta päädyttiin MTK:n maitovalion esittämään tasausmalliin, jossa määrärajoite muutettaisiin kiintiövuosikohtaiseksi ja määrärajoitetta korotettaisiin kauden aikana EU:n terveystarkastuksen kiintiölisäysten mukaisesti. Aiheesta tarkemmin muualla vuosikertomuksessa.

Kesäkuun alkuun mennessä sika- ja siipikarjatalouden tuen muodoista ei löydetty yksimielisyyttä valtion kanssa. MTK:n sikajaosto esitti, että sikojen tuki voitaisiin irrottaa kokonaan tuotannosta. Jaosto otti samalla kantaa myös tuen tasoon ja esitti, että tuen alenema C-alueella voisi olla puolet AB-alueen alenemasta. Ehtona kuitenkin oli sikatalouden laajennusinvestointien avaaminen ja riittävän rahoituksen turvaaminen.

Kokouksessaan 10.6. MTK:n johtokunta teki päätöksen, jonka mukaan sika- ja siipikarjatalouden tuki voitaisiin irrottaa vain osittain tuotannosta. Tämä antaisi mahdollisuuden ottaa huomioon laajan pohjoisen tuen alueen erilaiset tuotanto-olosuhteet ja säilyttää pohjoisimmilla alueilla tuki edelleen porrastetusti tuotantoon sidottuna.

Lopullisessa valtion ja tuottajajärjestöjen neuvottelutuloksessa otettiin huomioon MTK:n johtokunnan kanta sika- ja siipikarjatalouden tuessa. Valtio hyväksyi, että enintään 15,33 milj. euroa sika- ja siipikarjatalouden tuesta voitaisiin maksaa edelleen tuotantoon sidottuna. Hallitus teki 19.6. neuvottelutuloksen mukaisen esityksen, joka toimitettiin vielä kesäkuussa komission käsittelyyn.

Syksyn aikana MTK seurasi tiiviisti pohjoisen tuen käsittelyä komissiossa yhteydenpidolla maa- ja metsätalousministeriön ja komission virkamiehiin. Poliittinen ratkaisu pohjoisesta tuesta tehtiin komission ja Suomen välillä 19.12. Johtokunta piti neuvottelutulosta huonona kaikkein keskeisimmissä neuvottelutavoitteissa eikä hyväksynyt ratkaisua.

Vastoin Suomen hallituksen viime kesänä hyväksymää esitystä, pohjoisen tuen maksuvaltuutta leikattiin merkittävästi, sika- ja siipikarjatalouden tuet irrotettiin kokonaan tuotannosta eikä EU:n juuri terveystarkastuksessa päätetyille maidon lisäkiintiöille saada maksaa pohjoista tukea. Johtokunnan mielestä komissio rapautti vakavasti Suomen liittymissopimuksessa sovitua pysyvää tukijärjestelmää.

Johtokunta arvosteli myös pohjoisen tuen maksuvaltuuden leikkaamista. Vaikkei se välittömästi vaikuta pohjoisen tuen maksettuun määrään, sillä menetetään merkittävä osa kansallisen maatalouspolitiikan työkaluista.

Suomen esityksessä sika- ja siipikarjatalouden tuet oli määrä irrottaa vain osittain tuotannosta, mutta komissio päätti toisin. Tästä johtuen tuki ohjautuu vähitellen tuotannonalalta pois ja tuotannon jatkaminen vaarantuu. Lisäksi johtokunta piti tappiona sitä, että EU:n terveystarkastuksessa päätetyille maidon lisäkiintiöille ei saa maksaa pohjoista tukea.

Kansallisen tuen ratkaisu

Neuvottelutulos vuoden 2008 tukiratkaisusta syntyi poikkeuksellisesti vasta 24.1.2008 johtuen ensisijassa vasta marraskuun lopulla 2007 syntyneestä poliittisesta päätöksestä 141-tuesta EU:n komission ja Suomen välillä.

Tukiratkaisun lähtökohtana oli, että Etelä-Suomen kansalliset tuet maksetaan 141-neuvottelutuloksen maksuvaltuuksien mukaisesti. AB-alueen tukiratkaisuun jäi kuitenkin vielä avoimia kohtia, koska tuottajien ja valtion yhteisen sopimuksen mukaisesti ympäristötuen korotuksiin ja kotieläintilojen hehtaaritukeen tarvittiin vielä komission päätös.

Pohjoinen tuki säilyi kotieläintaloudessa vuoden 2007 tasolla maidon tuotantotukea lukuun ottamatta. Tuotannon määrän arvioidusta kasvusta johtuen maidon tuotantotukea alennettiin 0,1 snt/litralla, mutta tukeen käytettävissä oleva määräraha säilyi vuoden 2007 tasolla (157,2 milj. euroa).

Tukiratkaisun mukaan LFA-korvauksen kansallinen lisäosa säilyi ennallaan. Sen sijaan ympäristötuen kansallista lisäosaa voitiin maksaa enää vain niille AB-alueen tiloille, joilla oli 2008 voimassa oleva ohjelmakauden 2000-2006 maatalouden ympäristötukisitoumus. Pohjoisen hehtaarituen ja nuorten viljelijöiden tuen tasot säilyivät edellisvuoden tasoisina. Yleistä hehtaaritukea C2-C4-alueilla jouduttiin alentamaan 9 eurolla/ ha.

Ratkaisussa sovittiin edelleen, että kasvihuonetuotannon ja puutarhatuotteiden varastoinnin tuet maksetaan AB-alueella maksuvaltuuksien mukaan, C-alueella vuoden 2007 tasoisina.

Maatalouden ympäristötuen korotusesitys

Ministeri Anttilan ja maatalouskomissaari Mariann Fischer Boel'in välillä tehtyyn 141-ratkaisuun marraskuun lopulla 2007 sisältyi MTK:n vaatimus siitä, että komissiolle tehdään esitys maatalouden ympäristötuen perustuen ja luomutuen korotuksesta. Valtio lupautuikin korottamaan ympäristötukea AB-alueella 10 euroa ja C-alueella 5 euroa/ ha. Luomutuen korotusesitys oli 20 euroa/ ha. Tätä varten oli jo vuoden 2008 valtion talousarviossa siirretty 14,6 milj. euroa kansallisen tuen momentilta ympäristötukeen.

Komissio ei hyväksynyt korotuksia Suomen esittämässä muodossa. Tukitasojen tarkistukset olisivat olleet mahdollisia, jos hintoina olisi käytetty kahden edellisen vuoden keskihintoja ja tarkistukset tehtäisiin kahden vuoden välein. Näiden tarkistusten yhteydessä tukitaso olisi voinut säilyä ennallaan, mutta myös nousta tai laskea. Maataloustuottajien ja valtion tukineuvottelijat päätyivät poikkeukselliseen ratkaisuun ja ehdottivat, että Etelä-Suomen 141-ratkaisuun liittyvä komissiolle tehty esitys peruutetaan. Samalla päätettiin, että ympäristötuen momentille siirretyt varat osoitetaan maatalan kehittämisrahastoon käytettäväksi ensisijaisesti

Vuosina 2004–2008 maksetut tuet (milj. euroa)

	2004	2005	2006	2007	2008*
EU:n osittain tai kokonaan rahoitetut tuet					
EU-tilatuki (2006 alk. tilatukiosuus)			489,6	485,5	488,2
CAP-peltokasvituki	366,4	381,5	5,8	5,5	5,0
CAP-kotieläintuki	88,1	142,3	51,1	32,6	32,6
Muut EU-tulotuet (2006 alk. muu tukiosuus)			29,7	15,8	33,2
Luonnonhaittakorvaus	420,2	418,3	417,1	418,2	417,9
Ympäristötuki	290,3	284,1	289,9	303,2	317,3
Kansalliset tuet					
Pohjoinen eläinyksikkötuki	114,1	99,7	99,3	101,0	101,0
Muut kansalliset eläintuet	78,9	65,1	59,5	56,8	50,6
Muut kansalliset hehtaarituet	148,1	221,7	230,3	223,1	190,3
Kotieläintalouden tuotantotuet	228,0	185,5	162,9	166,8	170,1
EU-järjestelmän mukaiset tuet yhteensä	1 165,0	1 226,2	1 283,2	1 260,7	1 294,2
Kansalliset tuet	569,1	572,0	551,9	547,6	512,0
YHTEENSÄ	1 734,1	1 798,2	1 835,1	1 808,3	1 806,2

Lähde: MTT taloustutkimus, Maatalouden kokonaislaskelma, maaliskuu 2009

*) ennakkotieto

Etelä-Suomen kasvintuotannon kilpailukykyä parantaviin ja ympäristönsuojelua tehostaviin investointeihin, käytännössä lähinnä salaojitus-, kuivuri- ja tuotevarastoinvestointeihin. MTK:n tavoitteena 141-neuvotteluissa oli Etelä-Suomen kasvintuotannon tukien säilyttäminen edes jossain määrin. Tähän EU:n komission päätökset eivät antaneet mahdollisuutta.

2008 kansallisen tuen tarkistus

Etelä-Suomessa sikojen eläinyksikkötukia jouduttiin alentamaan 2 eurolla, ollen 174 euroa eläinyksiköltä, jotta tukeen varattu määräraha ei ylittyisi. Kanojen eläinyksikkötukea puolestaan korotettiin 6 eurolla, ollen 174 euroa, sekä lihasiipikarjan tukea 3 eurolla, ollen 157 euroa, toteutuneiden eläinyksikkömäärien jäädessä arvioitua alhaisemmiksi.

Pohjoisen tuen alueella kanojen eläinyksikkötukea korotettiin koko tuotantoa kohti laskettuna 3 euroa, koska toteutunut eläinyksikkömäärä jäi arvioitua pienemmäksi. Lihasiipikarjan eläinmäärän odotettua nopeamman kasvun vuoksi tukea alennettiin vastaavasti 14 eurolla. Hevosten yksikkötukea C2p- tukialueella alennettiin 17 euroa eläinyksiköltä, jotta enimmäismääriä koskeva rajoite ei ylittyisi.

Vehnän pohjoisen hehtaarituen määrää alennettiin alun perin arvioidulta tasolta 10 eurolla 47 euroon/ ha. Yleistä hehtaaritukea puolestaan korotettiin C2-C4-tukialueilla 9 eurolla/ ha. Luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan perusosan määräksi vahvistettiin 19,46 euroa/ ha AB- ja C1-tukialueilla ja 24,33 euroa/ ha C2-C4-tukialueilla. Kotieläin korotus on koko maassa 77,84 euroa/ha. Lisäosan kokonaismääräksi muodostui 119,3 milj. euroa.

Vuoden 2009 kansallisen tukiratkaisun valmistelu

Seuraavan vuoden kansallisen tuen valmistelu ja päätöksenteko pyritään ajoittamaan niin, että ratkaisu voidaan esitellä MTK:n valtuuskunnan syyskokouksessa. Vuoden 2008 tukiratkaisu viivästyi toimintavuoden puolelle 141-neuvottelujen viivästyttäessä päätöksentekoa. Näin tapahtui myös vuoden 2008 lopulla. Vuoden 2009 ratkaisu siirtyi vuoden 2009 puolelle, koska pohjoisen 142-tuesta ei päästy ajoissa ratkaisua Suomen ja komission välillä.

Vuoden 2009 kansallisen tuen ratkaisua valmisteltiin kuitenkin loppuvuodesta tavanomaisen aikataulun mukaisesti. Valtion ja tuottajajärjestöjen välillä olisi ollut mahdollista saavuttaa yksimielinen ratkaisu suurimmasta osasta kansallisen tuen kokonaisuutta. Täysin avoimeksi olisi kuitenkin jäänyt sika- ja siipikarjatalous. Tuottajajärjestöt eivät halunneet tehdä kansallisesta tuesta osaratkaisua ennen komission ja Suomen välistä poliittista pohjoisen tuen ratkaisua. Tämä saatiin edellä selostetun mukaisesti 19.12., mutta valtion ja tuottajajärjestöt päättivät jatkaa neuvotteluja vasta tammikuun alussa 2009.

Tukikoulutus/EU-avustajat

MTK:n EU-avustajatoiminta jatkui ja on edelleen 14 vuotta toimittuaan tärkeä päätukea haettaessa. MTK:n vastuuvakuuttamat EU-avustajat täyttävät jäsenten tukihakemuksia korvausta vastaan. Suurin osa EU-avustajista on itse viljelijöitä.

EU-avustajien määrä vaihteli paljon tuottajaliittoittain. Heitä on enemmän karjatalousvaltaisilla alueilla, koska karjatilojen hakemukset ovat monimutkaisia täyttää. Toimintavuonna vastuuvakuutus oli 738 EU-avustajalla, mikä oli 49 avustajaa edellisvuotta vähemmän.

MTK:ssa valmisteltiin vuoden 2008 tukihakua ja avustajakoulutusta varten luentomateriaalia ja käytiin luennossa tuottajaliittojen järjestämässä tukikoulutustilaisuuksissa. Tilaisuuksiin osallistui EU-avustajien lisäksi tuottajayhdistysten sihteereitä, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisia sekä maaseutukeskusten, TE -keskusten ja Maaseutuviraston työntekijöitä.



Kannattavuus heikkeni toimintavuonna sikataloudessa.

Maatalouden investoinnit

Avaintehtävä

- 1 Maatilojen rakennetukijärjestelmien sisältöön ja investointien rahoitukseen vaikuttaminen

Rakennetukijärjestelmien uudistaminen on jo usean vuoden ajan vaatinut merkittävän työpanoksen. Kun eduskunta vahvisti nuorten viljelijöiden aloitustukia ja maatalouden investointeja ohjaavan rakennetukilain joulukuussa 2007, alkoi tarvittavien valtioneuvoston asetusten valmistelu. Merkittävä osa valmistelusta tapahtui maa- ja metsätalousministeriön asettamassa maatalouden rahoitusryhmässä, jossa olivat mukana myös tuottajajärjestöjen kaksi edustajaa.

Rakennetuen myöntämiseen liittyvien valtioneuvoston asetusten valmistelussa keskityttiin vuoden alussa nuorten viljelijöiden aloitustukien hakuun, joka voitaisiin avata mahdollisimman nopeasti. Ongelmaksi muodostuivat erityisesti aloitustukien myöntämiselle asetettavat yrittäjätulorajat. Tuottajajärjestöjen kantanaan eivät olleet mahdollisimman alhaiset rajat, kun tuolloin ei ollut tarkkaa tietoa edes toimintavuoden aikana käytettävissä olevista rahoitusmahdollisuuksista. Maatalouden nopea taloudellisen toimintaympäristön heikentyminen on tuonut ilmi, että asetuksessa määrätyt yrittäjätulorajat osoittautuivat ehkä liiankin tiukoiksi, erityisesti kasvinviljelytiloille.

Aloitustuen haku saatiin auki pitkän tauon jälkeen 12. toukokuuta. Muista investointikohteista poiketen aloitustukea voi hakea jatkuvasti. Maa- ja metsätalousministeriön asettaman aikataulun mukaan kesäkuun loppuun mennessä jätetyt aloitustukihakemukset ratkaistaisiin TE-keskuksissa viimeistään elokuun loppussa. Toukokuun lopulla valtioneuvosto avasi tukihauille salaojituksen ja maanhankinnan eräissä erityistapauksissa. Salaojitukseen oli mahdollista hakea vain korkotukea enintään 20 %:a hyväksyttävistä kustannuksista.

Kesäkuun alussa maa- ja metsätalousministeriö ilmoitti, että vielä ennen varsinaisten tuotantorakennusten hakua avattaisiin haku maatilojen lämpökeskuksille

sekä pohjavesialueilla sijaitsevien turkistarhojen rakentamiseen muualle ja myös turkiseläinten häkkien korvaamiseen isommilla häkeillä. Tämä haku päättyi syyskuun puolivälissä.

Kesällä luvattu tuotantorakennusten laaja haku avautui vasta lokakuun viimeisenä päivänä johtuen odottamattoman työläästä lainsäädännön valmistelusta sekä vaikeudesta määrittää tuen kohteet ja noudatettavat tukitasot. MTK:n tavoitteena oli, että tukien hakua ohjaava lainsäädäntö olisi pitänyt valmistella yhtenä kokonaisuutena ja kaikkien investointikohteiden haku olisi avattu samanaikaisesti. Nyt useassa vaiheessa ja jopa eri tukitasoin avatut kohteet kohtelevat viljelijöitä epätasa-arvoisesti. Näin esimerkiksi salaojitusinvestoinneissa, jossa vuoden lopun haussa myönnettiin avustusta, mutta keväällä vain korkotukea.

Ministeriö pyrki tiedottamaan rakennetukilainsäädännön aikaisempaa tiukemmasta menettelystä. Myös Maaseudun Tulevaisuus käsitteli samaa ongelmaa. Rakennetukilain mukaan rakentamista ei enää voi aloittaa ennen kuin päätös investointituesta on saatu. Tämä edellyttää hakujen ja hakemusten käsittelyaikojen lyhyttä, eikä hakemuksia ole enää mahdollista täydentää jälkikäteen siinä määrin kuin ennen. MTK piti näitä muutoksia viljelijöille vaikeina, mutta rakennetukilain tiukkuudesta johtuen joustavuus ei ole ollut juuri mahdollista, koska tämä useimmissa tapauksissa vaatisi rakennetukilain muutoksen.

Maa- ja metsätalousministeriö velvoitti helmikuussa TE-keskuksia käsittelemään vireillä olevat investointi- ja nuoren viljelijän aloitustukihakemukset kesäkuun loppuun mennessä. MTK piti menettelyä hyvänä, sillä se nopeutti tukipäätöksiä ja samalla saatiin selville vanhoihin rakennetukihakemuksiin tarvittava rahoitus. Vasta heinäkuussa alkoi selvitä, kuinka paljon rakennetukivaroja oli toimintavuonna käytettävissä.

Vuoden lopun laajassa haussa avustusta haettiin 53 milj. euron edestä ja korkotukilainaa 129 milj. euroa. Suurin kohde olivat lypsykarjanavetan uudisrakentamista, peruskorjausta tai laajentamista koskevat hankkeet. Salaojitusta koskevia hakemuksia oli yhteensä 457, ja kuivureita koskevia 168.

Sika- ja siipikarjataloudessa ei voinut hakea tukea tuotantoa laajentaviin investointeihin, ainoastaan peruskorjauksiin. Näihin investointeihin haettiin tukea yhteensä 39, joista 24 kohdistui perinteisten kanahäkkien korvaamiseen virikehakeilla.

Kokonaisuutena tuotantorakennuksia koskevaan haakuun tuli hakemuksia odotettua vähemmän. Todennäköisiä syitä tähän olivat uudet, tiukat ehdot ja hakuaikojen lyhyys.

Maaseutuviraston tekemän yhteenvedon mukaan avustuksia myönnettiin yhteensä lähes 3 500 hakijalle, yhteensä 109 milj. euroa. Korkotukea myönnettiin noin 2 500 hakijalle, yhteensä noin 230 milj. euron lainamäärälle. Toimintavuotta leimasi siten hakemusruuhkan purkaminen ja uuden rakennetukijärjestelmän toimeenpanon opetteleminen.

“Paras investointi maan päällä on maa.”

-LOUIS GLICKMAN-

Maaseutuyrittäjyys

Avaintehtävät

- 1 Hallintouudistuksen edunvalvonta
- 2 Tulevan maaseutupoliittikan valmistelu
- 3 Turkisalan rakennekehityksen tukeminen
- 4 Hevosalan yhteistyön syventäminen

Hallitusohjelman yrittäjyystavoitteiden seuranta

MTK oli mukana hallitusohjelman toteuttamisessa. Keskeisiä tavoitteita olivat mm: politiikkaohjelmalla hallintorajat ylittävä työ maaseudun yritystoiminnan kehittämiseksi, työvoiman saannin turvaaminen ja mikroyrityksien työllistämiskynnyksen madaltaminen palkan sivukuluja alentamalla ja byrokratiaa keventämällä sekä rahoituksen varmistaminen maaseudun yrittäjyyden kehittämiseen. Tavoitteina oli myös saada maaseutuyrittäjyyden neuvontajärjestelmä mukaan YritysSuomi-palveluun, palvelualojen yritystoiminnan kehittäminen maaseudulla, laajakaista- ja puhelinpalveluiden toimivuuden takaaminen, yritysten hallinnollisen taakan pienentäminen sekä parhaiden kuntapalveluiden tuotantotapojen selvittäminen.

Maaseutupoliittinen yhteistyöryhmä valmisteli uutta maaseutupoliittista kokonaisuohjelmaa ja hallituksen selontekoa maaseutupoliitikasta. Yrittäjyys ja maaseudun peruspalveluiden järjestäminen olivat valmistelussa keskeisessä asemassa. Peruspalveluiden tuottamisessa tarvitaan uusia toimintatapoja maaseutuväestön ikääntyessä ja työikäisen väestön vähetessä. Hoivayrittäjyyden edistämiseksi MTK:lla oli erillinen hanke maa- ja kotitalousnaisten kanssa.

Maaseutupoliittisen yhteistyöryhmän alaisuudessa toimi maaseutuyrittäjyyden teemaryhmä. Teemaryhmä valmisteli yrittäjyyden edistämishjelmaa ja toteutti kaksi valtakunnallista maaseutuyrittäjyysseminaaria yhteistyössä Jyväskylän Yliopiston ja Maaseutuverkostoyksikön kanssa.

MTK lisäsi vuoropuhelua Elinkeinoelämän keskusliiton, Suomen Yrittäjien ja muiden elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Vaadittiin edelleen maaseudun mikroyritysten työllistämiskynnyksen madaltamista, vaikkapa maksuvapautuskokeilujen laajentamisella, jota osaa maaseudun yritystoimintaa ne jo koskevat. Edunvalvontatyötä jatketaan toimialakohtaisten rajoitusten poistamiseksi. Maaseudun peruselinkeinot olisi saatava tässä asiassa tasaveroiseen asemaan muiden toimialojen kanssa.

Hallinnollista taakkaa yritetään keventää

Hallitusohjelmassakin mainittu yritysten hallinnollisen taakan keventäminen eteni vuoden aikana työryhmätyönä. Työ- ja elinkeinoministeriön nimeämä työryhmä valmisteli kansallista toimintaohjelmaa. Tavoitteena on vähentää yritysten hallinnollista taakkaa vuoden 2006 tasosta 25 %:a vuoden 2012 loppuun mennessä. Kirjaukset ovat maaseudunkin yrittäjyyden kannalta oikeasuuntaisia. Yritysten kannalta raskaimmiksi säädösalueiksi on havaittu verotusta ja työelämää koskevat säädökset. Samoin mm. ympäristölain-, kilpailulain- ja henkilötietosäädökset sekä tilastointi on koettu merkittävää taakkaa aiheuttavina tekijöinä.

Maaseudun yrittäjyyden osalta voidaan todeta samojen säädösalueitten muodostavan keskeisen osan hallinnollista taakkaa. EU-jäsenyyden myötä maatalousyrittäjyyden hallinnollisen taakan keskeisin syy on kuitenkin maataloustukia koskevat säädökset. Säädökset ovat usein hyvin vaikeaselkoisia ja niitä muutetaan usein. Tilanne on myös yrittäjien oikeusturvan kannalta ongelmallinen. MTK:n tavoitteena em. työryhmätyössä olikin varmistaa, että maataloustukiiin liittyvät menettelyt otettiin yhdeksi toimintaohjelman prioriteettialueeksi. Tavoitteessa myös onnistuttiin.

Yritysten hallinnollista taakkaa on tarkoitus keventää yksinkertaistamalla voimassa olevaa lainsäädäntöä ja niiden sisältämiä tiedonantovelvoitteita. Sääntelyn purkamista ei oikeastaan edes tavoitella. MTK:n käsityksen mukaan tavoite tulisi tältä osin olla kunnianhimoisempi. Yrittäjyyden kannalta huonon tai muutoin tehottoman sääntelyn osalta tulisi uskaltaa tarkastella myös sääntelyn purkamismahdollisuuksia ja aikaisemmin tehtyjen yhteiskunnallisten tavoitteidenasettelujen järjestyttä. MTK:n käsityksen mukaan määrälliseen tavoitteeseen pääseminen edellyttää tulevaisuudessa merkittäviäkin yhteiskunnallisia uudistuksia. Taakan keventäminen tavoitteellisesti edellyttää jatkotyöltä rohkeutta säädösten karsimiseksi ja/tai uudistamiseksi.

Maaseutuyritysten hallinnollisen taakan keventämiseen tähtäävää työtä tehtiin luonnollisesti myös maa- ja metsätalousministeriön aloitteesta. Vuoden aikana ministeriö käynnisti hankkeen, jossa listattiin elintarvikealan pienyritysten kokemia ongelmakohtia hallinnossa ja lainsäädännössä tai sen soveltamisessa. Asiaa valmisteli työryhmä, jossa oli edustus myös MTK:sta. Esiin nousi parannusehdotuksia lainsäädäntöön, valvontaan ja erityisesti teurastustoiminnan mahdollisuuksiin. Työryhmä luovuttaa parannusehdotukset sisältävän raporttinsa vuoden 2009 puolella.

Yritysten kannalta raskaimmiksi säädösalueiksi on havaittu verotusta ja työelämää koskevat säädökset.

Yritystuet

Uuden ohjelmakauden yritystukien hakeminen mahdollistui jo edellisen vuoden puolella. Hakemuksia tehtiinkin varsin vilkkaasti. Hallinto ei kuitenkaan täysin onnistunut Manner-Suomen maaseutuohjelman toimeenpanon käynnistämässä. Yritystukihakemuksia ei päästy käsittelemään alkuvuodesta ollenkaan. Erityisen vaikeasti ratkaistavaksi ja aikaa vieväksi ongelmaksi osoittautui uuden tietojärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto. Lopulta yritystukien myöntöpäätöksiä alettiin tehdä erityismenettelyn turvin. Maksatuksissa käytännön töihin päästiin vasta loppusyksystä. Suurin osa tehdyistä yritystukihakemuksista odottaa edelleenkin myöntö- tai maksatuspäätöstä. Myös tarkastustoiminnan uudistaminen on osaltaan viivästyttänyt yritystukihallintoa ohjelman mukaisten tukien maksatuksissa. MTK seuraa tarkoin hakemusruhkan purkamista kevään 2009 aikana.

Yritystukien osalta MTK on halunnut ohjata rahoitustukea ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun yritystoiminnan vahvistumiseen. Luonnollisesti MTK haluaa myös varmistaa maatilasidonnaisen yritystoiminnan riittävän tukemisen maaseutuohjelmasta. Ohjelmakauden alkuvaiheen viivästyisestä johtuen tarkkaa tietoa tukien jakautumisesta maaseututyypeittäin ei ole vielä käytettävissä. Alustavien tietojen mukaan suuri osa tähän mennessä myönnetystä rahoituksesta olisi suuntautunut kaupunkien läheiselle maaseudulle. Toisaalta varoja on ainakin vielä riittänyt maatilasidonnaisten yritysten rahoitukseen myös muilla alueilla. Huolestuttavaa on rahoitushakemusten määrän ilmeisesti selvä väheneminen. Tarkempaa tietoa tästä saadaan vuoden 2009 aikana.



Neuvonta, koulutus ja muu edunvalvonta

MTK avusti ja neuvoi järjestön jäseniä heidän oikeudellisissa ongelmissaan. Jäsenyrittäjiä avustettiin tukien takaisinperintää koskevissa oikeudenkäynneissä. Juttujen oikeudenkäynnit jatkuvat korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa. Lisäksi jäseniä neuvottiin esimerkiksi rakennus- ja ympäristölupiin liittyvissä asioissa, irtaimen ja kiinteän omaisuuden kauppaan liittyvissä sopimusoikeudellisissa kysymyksissä sekä maanvuokrasopimuksiin liittyvissä ongelmatapauksissa.

MTK-liittojen kanssa järjestettiin yhteistyössä alueellisia koulutustilaisuuksia työnantajana toimimisesta. Lisäksi osallistuttiin yhdessä Kuntaliiton ja Elinkeinoelämän Keskusliiton kanssa yrittäjien hankintaosaamisen parantamiseen tähtäävien pilottikoulutusten järjestämiseen.

YritysSuomi-palvelukonseptin toteuttaminen eteni odotetusti. Uudistusten aikataulu lienee liiankin kunnianhimoinen. MTK:n tehtävänä on varmistaa palvelujen saatavuus kohtuuhinnalla kaikilla maaseutualueilla.

Aluehallinnon uudistustyön suunnitteluun osallistuttiin ahkerasti. Erityisenä huomion kohteena edunvalvonnassa oli TE-keskushallinnon uudistaminen. Kannanotoilla haluttiin varmistaa asiantuntevan maaseutuhallinnon palvelut kaikille maaseutuyrittäjille koko maassa. Hallintouudistusten edunvalvontatyö jatkuu vuoden 2009 aikana.

Maaseudun laajakaistayhteydet katkolla

Vanhojen kupariyhteyksien purkuhanke käynnisti laajan yhteiskuntakeskustelun laajakaistapalveluiden tarpeellisuudesta ja saatavuudesta haja-asutusalueilla. MTK oli useasti yhteydessä liikenne- ja viestintäministeriöön TeliaSoneran kiinteiden yhteyksien irtisanomisilmoituksen takia. 53 000 haja-asutusalueen taloutta sai purkuilmoituksen.

Liikenne- ja viestintäministeriö aloitti keväällä uuden laajakaistastrategian valmistelun. MTK:n tavoitteiden mukaan valtioneuvosto linjasi syyskuussa uudelleen kansallisen laajakaistapalveluita koskevan strategian. Ilman hallinnon väliintuloa haja-asutusalueelle ei voida turvata muuhun yhteiskuntaan verrattavia laajakaistapalveluita.

Uuden strategian mukaan 2010 mennessä koko Suomeen on tarjolla 1 Mbt laajakaistayhteydet yleispalveluvelvoitteen puitteissa. Elvytyspakettien yhteydessä EU alkoi rahoittamaan laajakaistayhteyksiä maaseudulle.



Niukkenevan työvoiman vuoksi kuntien on kehitettävä ja tehostettava toimintojaan ja selvitettävä, milloin tarvitaan omia työntekijöitä ja milloin kuntapalvelut ulkoistetaan.

Pienyritykset kuntapalveluiden tuottajina

Kuntien on keskityttävä tulevaisuudessa yhä enemmän ydintoimintoihinsa ja laajennettava yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa. Niukkenevan työvoiman vuoksi kuntien on kehitettävä ja tehostettava toimintojaan ja selvitettävä, milloin tarvitaan omia työntekijöitä ja milloin kuntapalvelut ulkoistetaan. Kyse on sekä julkisten palveluiden organisoinnista, että markkinaehtoisen palvelutarjonnan ja yritystoiminnan kehittämisestä.

MTK käynnisti yhdessä Kuntaliiton ja EK:n kanssa hankkeen, jonka tavoitteena on luoda yhteistoimintamalli, jonka avulla kunnat ja alueen pienyritykset voivat käydä vuoropuhelua sekä välittää tietoa kuntien kysynnästä, tulevista linjauksista sekä yritysten osaamisesta ja tarjonnasta. Etuna julkiselle hankintayksikölle että yrityksille on, että järjestettäviin kilpailutuksiin tulee mahdollisimman paljon hyviä tarjouksia. Onnistuminen tässä edellyttää, että hankintayksikkö tuntee markkinatilanteen ja osaa kilpailuttaa sellaisia palvelukokonaisuuksia, joihin yritykset voivat vastata.

Hankkeen tavoitteena on myös vahvistaa kuntien ja yritysten vuorovaikutusta ja kehittää osapuolten osaamista hankintakäytännöissä. Hankintalaki ei ole este kuntien ja yritysten väliselle vuoropuhelulle, kunhan se käydään ennen hankintaprosessin aloittamista ja keskustelu avataan kaikille toiminnasta kiinnostuneille yrityksille. Maaseudun yritystoiminnan kasvupotentiaalia on varsinkin aloilla, joilla yhdistyvät julkisten palveluiden/ tuotteiden tuottaminen tai näiden tarjoaminen yksityisille asiakkaille, esimerkiksi bioenergian tuotanto, teiden ja muiden julkisten alueiden kunnossapito, hoiva- ja kuljetuspalvelut sekä lähiruoka.

Turkistuotanto

Edunvalvonnallisesti tilanne Euroopassa jatkui vaikeana. Hollanti antoi keväällä täydellistä turkistenkasvatuskieltoa koskevan lakiehdotuksen, joka lopettaisi käytännössä minkin kasvatuksen siirtymäajan puitteissa kokonaan. Myös Tanskassa etenee ketun kasvatusta koskeva lakiehdotus, joka lopettaisi ketun kasvatuksen siirtymäajan puitteissa. Kummatkin maat ovat perustelleet kieltämistään eettisin ja moraalisin syin. EFBA:n toimintaympäristö on käynyt erittäin haasteelliseksi ja vastaavien lakiehdotusten estäminen jäsenvaltioiden tuella on toiminnan onnistumisen kannalta ratkaisevaa. MTK ja Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto kirjelmöivät valtioneuvostolle, jotta Suomi puuttuisi valmisteluun perustellulla mielipiteellä.

Turkistuotannon toimintaympäristö on kotimaassa hallitusohjelman antaman voimakkaan tuen myötä vakaa. Myös maaseutupolitiikan kokonaisuohjelmassa vuosille 2009–2013 tunnustetaan erikoistuneen alkutuotannon, turkistuotannon, merkitys sika- ja siipikarjatalouden rinnalla.

Turkiskasvattajien lomitustoiminta käynnistyy vuoden 2010 alusta. Järjestelmän valmistelu on hyvässä vauhdissa hallinnossa. Kasvattajien lomitusoikeus on alkuvaiheessa 11 lomapäivää. Lisäksi kasvattajilla on mahdollisuus saada sijaisapua sitä tarvitessaan. Hankkeen tavoitteena on myös luoda järjestelmä, jonka kautta turkistuottajille välitetään työvoimaa erikseen perustettavan yrityksen kautta. Hanke käynnistyy vuoden 2009 alussa ja se toteutetaan yhteistyössä Kannuksen maaseutuopiston ja Svenska yrkesinstitut- yksikön kanssa. Hankkeeseen on haettu myös TE-keskuksen kehittämisavustusta.

Turkistuotantoa koskevien investointiavustuksien hakeminen tuli syksyllä mahdolliseksi maatalouden investointitukien muutoksen yhteydessä. Uutena elementtinä tukea oli mahdollista saada myös tur-

kistuotannon laajentamista koskeviin investointeihin. MTT:n tekemän turkisalan toimialaraportin ja Työtehoseuran tutkimuksen valmistuminen luovat hyvän pohjan turkistoiminnan kehittämiselle ja tehostamiselle jo ensi vuoden aikana.



Hevosalan edunvalvonta



MTK:n yhteistyö hevosalan järjestöjen ja toimijoiden kanssa alan yleisten ja yrittäjyyteen liittyvien toimintaedellytysten parantamiseksi jatkui mm. Hippolis–hevosalan osaamiskeskus ry:n jäsenenä. Hippolis perustettiin 2007 lopulla ja se aloitti varsinaisen toimintansa kertomusvuotena. MTK on yksi perustajajäsenistä.

Hippoliksien toimintamallin kulmakivenä on päämäärähakuisuus ja verkostoituminen. Se pyrkii välttämään oman palvelumuodon tai organisaation luomista silloin, kun päämäärään päästään verkostoitumalla ja yhteistyössä jonkun toimivan organisaation kautta/kanssa.

Vuoden aikana osallistuttiin mm. hevostalouden perustutkimuksen perusteiden uudistamistyöhön, toimittiin hevosten kuljetusta koskevien säädösten selkiyttämiseksi sekä osallistuttiin suomenhevosen kehittämistyöhön. Suomenhevosen tulevaisuuden turvaaminen vaatii laajassa yhteistyössä toteutettavia toimenpiteitä jalostuksen ja kasvatuksen sekä ravi- että ratsastusurheilun sekä muun hevostoiminnan osalta. Suomenhevospolitiikka tapahtuu edelleen pääosin maataloilta.

MTK toimi myös hevosenlannan energiakäyttöä säätelevän lainsäädännön muuttamiseksi energiakäyttöä paremmin mahdollistavaksi sekä osallistui lannan polttotutkimukseen yhdessä hevosalan keskeisten toimijoiden kanssa. Polttotutkimuksen sopimusosapuolina ovat Suomen Hippos ja ympäristöministeriö. Myös hevosenlannan lannoitekäytön edistämiseksi on toimittu mm. edistämällä Biolanin koekompostoinnin käynnistämistä. Maaseutuyrittäjyyden kannalta lannan kompostointiyrittäjyydessä on tilaa ja mahdollisuuksia.

Hevosten teurastustoiminnan edistämistyötä on jatkettu alan toimijoiden ja Eviran kanssa. Alan valmistautuminen ketjuinformaatiovaatimusten täyttämiseen vaatii hevosalan ja alaan liittyvien toimijoiden yhteistyötä, jottei vaatimuksista kehity uusia esteitä ennestäänkin huonosti toimivaan hevosten teurastukseen.

Työ hevosityrittäjyyteen vaikuttavien maankäytön ongelmien, reittirakentamisen ja hevosella liikkumisen pelisääntöjen selkiyttämiseksi jatkui.

Energiapolitiikka ja -yrittäjyys

Avaintehtävä

1 Maaseudun energiavarojen hyödyntäminen

MTK oli vahvasti vaikuttamassa kansallisen ilmasto- ja energiaselonteon sisältöön. Suomen hallitus linjasi selonteossa tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla toteutetaan EU:n Suomelle esittämiä ja vahvistamia uusiutuvan energian käyttötavoitteita sekä kasvihuonekaasujen päästövähentämistarpeita vuoteen 2020 mennessä. Suomen tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian käyttöä 28,5 %:sta 38 %:iin vuoteen 2020 mennessä. Kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää päästökaupan ulkopuolisilla toimialueilla 16 % vuoteen 1990 verrattuna vuoteen 2020 mennessä.

EU:n asettamat sitovat tavoitteet ovat toteutuessaan suuri mahdollisuus maaseudulle, sillä uusiutuva energia ja bioenergia ovat pääasiassa siellä. MTK:n jäsenet omistavat merkittävät osan bioenergian raaka-aineesta.

Hallituksen selonteko vastaa pitkälti MTK:n vuonna 2007 vahvistamaa MTK:n energiastrategiaa, jota alettiin toimintavuonna aktiivisesti toteuttaa. MTK oli aktiivisesti vaikuttamassa osaltaan hallituksen selonteossa esitettyjen toimenpiteiden mukaan saamiseksi. MTK korosti, että bioenergian käytön lisäämisessä tulee raaka-aineen tuottajan saada myös taloudellista hyötyä. Selonteossa korostetaan MTK:n strategian tervoin puuperäisen energian käytön lisäämistä. Vesivoimalla, peltoenergialla, tuulella ja biokaasulla katetaan osa lisäämistarpeesta. Yksityiskohtaiset käytännön

edistämiskeinot tulee vahvistaa vuoden 2010 kuluessa ja toimittaa EU:lle.

Uusiutuvan energian käytön lisäämisellä toteutetaan osaltaan kasvihuonekaasujen vähentämistavoitetta. Maatalouden vähentämistavoitteeksi hallituksen selonteossa asetettiin 13 % vuoteen 2020 mennessä. MTK oli aktiivisesti kartoittamassa keinoja, joilla kustannustehokkaasti tavoite voidaan saavuttaa.

Liikenteen biopolttoaineiden raaka-aineiden kestävä kehityksen kansainvälisessä tuotantostandardisoinnissa MTK oli aktiivisesti mukana. Puuraaka-aineen tuotantokriteerit tulee olla samat kuin ainespuun tuotantossakin.

Maatalouden energiansäästöohjelman valmistelu jatkui ja tavoitteena on saada vapaaehtoinen ohjelma käyntiin vuonna 2009. MTK oli mukana valmistelemaan toteuttamisen yksityiskohtia. Tavoitteena on toteuttaa EU:n energiapalveludirektiivin velvoittamaa 9 %:n energiatehokkuuden lisäystä maataloudessa vuoteen 2016 mennessä.

MTK:n osaksi omistama Biowin lämpöyrittäjä laajensi toimintaansa rakentamalla neljä lämpökeskusta. Biowin Oy:n ja paikallisten yrittäjien yhteisomisteisissa lämpökeskuksissa yhdistyi alan vankka kokemus sekä paikallinen yrittäjyys puupolttoainehankintoihin. Lämpöyrittäjäkohteita oli toiminnassa 370 koko maassa. Lämpöyrittäjien omistajat ovat pääasiassa metsänomistajia, jotka hyödyntävät omista metsistä saatavaa energiapuuta yritystoiminnassa. Energiapuun käyttö lämpöyrittäjäkohteissa oli vajaat miljoona irtokuutiota.

MTK oli toteuttamassa käytännössä vapaaehtoista energiapuun mittaus- ja laatuajärjestelmää yhteistyössä laajan alan toimijajoukon kanssa.



Aluepolitiikka ja huoltovarmuus

Avaintehtävät

- 1 Maatalous- ja ympäristöalan opetuksen kehittäminen
- 2 Aluehallinnon kehittämisen seuraaminen
- 3 Kunta- ja palvelurakennehankkeen seuranta
- 4 Alkutuotantopoolin toiminta

Toimintavuoden avaintehtävät olivat maatalous- ja ympäristöalan opetuksen kehittäminen, valtion aluehallintouudistuksen sekä kunta- ja palvelurakennehankkeen seuranta ja huoltovarmuuteen liittyen alkutuotantopoolin toimintatapojen kehittäminen. Näiden ohella työ- ja elinkeinoministeriön toiminnassa erityisesti työpolitiikkaan sekä aluepolitiikkaan ja sisäasiainministeriön toiminnassa ulkomaiseen työvoimaan liittyvät kysymykset vaativat varsin paljon työpanosta.

Hallitusohjelmaan kirjattu ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen valmistelu, ns. AKKU-hanke jatkuu. Aikuiskoulutuksen saatavuus, laatu ja koulutusajan toimeentuloturvan parantaminen ovat järjestön jäsenkunnan kannalta erittäin tärkeitä tavoitteita. On vielä epäselvää, edistyttiinkö tavoitteiden saavuttamisessa. Työtä on jatkettava ja tehtävää on paljon.

Ammatillisten perustutkintojen opetus suunnitelmiksi valmistui varsin suuri joukko esityksiä opetushallituksen johdolla vuoden lopulla. Näiden joukossa oli myös maatalouden ja ympäristöalan tutkintoja. Järjestö osallistui useiden henkilöiden voimin luonnonvara- ja ympäristöalan esitysten valmisteluun sekä antoi pyydetty lausunnot kaikista muistakin valmistuneista esityksistä. Hyvä yhteistyö

Toimintavuoden avaintehtäviä oli mm. maatalousalan opetuksen kehittäminen.

viranomaisten ja oppilaitosten kanssa jatkui maatalouden koulutuksen kehittämisstrategian toteuttamiseksi.

MTK:lla on edustaja työ-, koulutus- ja elinkeinoneuvostossa. Neuvoston tehtävä on sovittaa yhteen työ-, koulutus- ja elinkeinopolitiikan sisältöjä ja toimeenpanoa. Toiminnan käynnistyminen vaatii aikaa. Mukanaolo antaa jatkossa kuitenkin mahdollisuuksia vaikuttaa jäsenten elinkeinojen kannalta keskeisiin kysymyksiin ja toimintatapoihin mm. ministeriöiden, alue- ja paikallistasolla.

Huoltovarmuus nousi keskeiseksi kysymykseksi maataloustuotteiden maailmanmarkkinoiden muutosten, EU:n maatalouspoliittisten linjausten ja kansainvälisen kehityksen seurauksena. Voidaan todeta, että alkutuotannon huoltovarmuus oli poikkeuksellisen analysoinnin ja huolen kohteena, ja siihen liittyvät riskit puhuttivat monia. Alkutuotantopooli jatkoi erityisesti riskien kartoittamista yhdessä muiden, järjestelmällisesti varsinkin kemian ja vesihuollon poolien kanssa.



Sosiaalipolitiikka

Avaintehtävät

- 1 Jäsenten sosiaaliturvan kattavuuden parantaminen
- 2 Jäsenten työhyvinvoinnin ja työssä menestymisen edistäminen

Jäsenten sosiaaliturvan kattavuuden parantaminen

Tapaturmavakuutuksen uudistaminen

MTK osallistui tapaturmavakuutuksen kokonaisuudistusta valmistelleen työryhmän työskentelyyn. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotukset tapaturma- ja ammattitautilainsäädännön rakenteen ja sisällön uudistamiseksi vakuutusperiaatte huomioiden. Työryhmä sai työnsä päätökseen syyskuun lopussa. Työryhmän linjaukset tapaturmavakuutuksen osalta vastasivat MTK:n tavoitteita sekä MYEL- että YEL-vakuutettujen yrittäjien osalta.

Luopumistuen kehittäminen

Luopumistukijärjestelmän jatkamiseksi vuoden 2010 jälkeen asetettiin kesäkuussa maa- ja metsätalousministeriön toimesta työryhmä. Työryhmän tehtävänä oli selvittää mahdollisuudet jatkaa maa- ja porotalouden luopumistukijärjestelmää vuoden 2010 jälkeen sekä selvittää luopumistukijärjestelmää edeltäneiden luopumistukijärjestelmien sitomusehtojen tarkistamisen tarve.

MTK:n tavoitteiden mukaisesti työryhmässä selvitettiin luopumistukijärjestelmän jatkamisen lisäksi erityisesti mahdollisuuksia sisällyttää luopumistavaksi pellon vuokraaminen lisämaaksi sekä luovutus lisäalueeksi tulevalle tilanpidonjatkajalle ja luovutus valtiolle uusjaon toteuttamiseksi. Työryhmän työskentely jatkuu vuoden 2009 puolelle.

SATA-komitean ehdotusten valmistelu

MTK osallistui sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) perusturvaajaoston työhön. Komitean tehtävänä on laatia ehdotus sosiaaliturvan kokonaisuudistuksesta. Uudistuksen tavoitteena on työn kannustavuuden parantaminen, köyhyyden vähentäminen sekä riittävän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa. Työmarkkinoiden toimivuuden pa-

rantamiseksi uudistuksessa arvioidaan verotuksen, perusturvan sekä työttömyysturvan uudistaminen. Yhtenä tavoitteena on myös sosiaaliturvan yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen. Uudistus toteutetaan siten, että sosiaaliturvan rahoitus pitkällä tähtäimellä on kestävällä pohjalla. Komitean määräaika päättyy vuoden 2009 lopussa. Peruslinjaukset tulee kuitenkin olla selvillä tammikuun 2009 loppuun.

Komitean työ on varsin haasteellista, koska suuriin menonlisäyksiin ei ole varauduttu. Yleisen taloustilanteen nopea heikkeneminen ja työttömyyden kasvu vaikeuttavat uudistuksia.

Perusturvaajaostossa tehtiin runsaasti selvityksiä perusturvan uudistamistarpeista. MTK:n näkökulmasta tärkeimpiä selvittelyn kohteita olivat vähimmäisturvan taso (takuueläke, tulotakuu), omaishoidon tuen mahdollinen siirto Kelaan ja yhdistäminen eläkkeensaajien hoitotukeen sekä sairauspäivärahan epäkohtien poistaminen. Toteutuessaan nämä parantaisivat myös pienituloisen yrittäjän sosiaaliturvaa. Näistä ei löytynyt yksimielisyyttä.

Eläkefoorumi

MTK kutsuttiin sosiaali- ja terveysministeriön asettamaan Eläkefoorumiin, jonka tehtävänä on seurata ja arvioida eläkeuudistusten tavoitteiden toteutumista ja tarkastella keskeisiä eläkepoliittisia asioita erityisesti ikääntymiseen varautumisen näkökulmasta sekä edistää vuoropuhelua eläkeasioissa eri tahojen välillä.

Kesäkuun kokouksen aiheena oli eläkkeiden taso nyt ja tulevaisuudessa, lokakuun kokouksen aiheena oli eläkkeiden rahoitus ja siihen liittyvä riskinhallinta. Kokouksissa käydyssä keskustelussa tuli esille myös MTK:n edunvalvonnan kannalta keskeisiä kysymyksiä. MYEL-järjestelmä on osa lakisääteistä työeläkejärjestelmää, jossa eläkkeiden määräytyminen ja rahoitus noudattavat suurelta osin yhteisiä pelisääntöjä.

Yrittäjien sosiaaliturvan kehittäminen

Yrittäjien sosiaaliturvassa on edelleen monia epäkohtia, joita MTK on toistuvasti vaatinut korjaamaan. Lainmuutoksia on valmisteltukin useissa työryhmissä, mutta niiden eteenpäinmenoa on vaikeutettu lähinnä palkansaajajärjestöjen taholta. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti lokakuussa sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehistä koostuvan työryhmän arvioimaan yrittäjien sosiaaliturvajärjestelmän puutteet ja tekemään ehdotukset niiden korjaamiseksi.

Työryhmän taustamuistiossa on MTK:n keskeisinä pitämiä ongelmia, joita MTK on vaatinut korjattavaksi, kuten YEL:in ja MYEL:in yrittäjämääritelmä osakeyhtiössä, YEL-MYEL-yrittäjän omavastuun päiväraha sairausvakuutuksessa sekä yrittäjän työttömyysajan turva.

Ongelmien ratkaisuehdotukset on valmisteltu pykälämuotoon. Työryhmän tehtävänä on arvioida niiden toteuttaminen. Työryhmä on kuullut MTK:n edustajaa asioiden etenemisen tärkeydestä. Työryhmän toimeksianto jatkuu toukokuun 2009 loppuun.

Jäsenten työhyvinvoinnin ja työssä menestymisen edistäminen

Lomituspalvelut

Maatalousyrittäjät saivat toimintavuoden alussa yhden vuosilomapäivän lisää ja vuosilomien kokonaismäärä nousi 25 päivään. Lisäksi sijaisapu oikeus laajeni koskemaan myös alueellisia tuottajajärjestön kokouksia. Lomituspalvelujen toimeenpanosta vastaavan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen teettämän tutkimuksen mukaan lomituspalveluihin oltiin aikaisempien vuosien tapaan pääsääntöisesti tyytyväisiä.

Lomituspalveluja maakunnissa tuottavien paikallisyksikköjen määrä oli kertomusvuoden lopussa 89 ja hallintorakenteen kehitys jatkuu edellisten vuosien tapaan samansuuntaisena myös tulevana vuonna.

Laadukkaiden lomituspalvelujen tuottamisessa perusedellytys on, että paikallisyksiloissä on riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä. Lomittajan ammattia tehtiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimesta tunnetuksi ”Minustakin lomittaja” -kampanjalla sekä kolmiosaisen valtakunnallisen maatalouslomittajan taitokilpailun avulla. Kuukausipalkkaisia lomittajia oli toimintavuoden lopussa 4 900 henkilöä.

Toimintavuonna aloitettiin turkistuottajien lomituspalvelujärjestelmän lainsäädännön valmistelutyö, joka jatkuu vuoden 2009 puolelle. Lainsäädäntö on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2010 alusta.

Teemavuosi Työ ja hyvinvointi maaseudulla 2008

MTK, Mela, Pro Agria Maaseutukeskusten Liitto, Työterveyslaitos ja paikalliset työterveyshuoltoyksiköt järjestivät yhteistyössä valtakunnallisen Työ ja hyvinvointi maaseudulla -teemavuoden.

Teemavuoden tavoitteena oli mm. saada noin 3 000 viljelijää liittymään työterveyshuoltoon, mikä merkitsisi 10 %:n lisäystä. Vuoden aikana esiteltiin työterveyshuollon palveluita eri tilaisuuksissa, lisättiin tietoa perheyrytysten henkilöriskien hallinnasta sekä kannustettiin yrittäjiä kiinnostumaan oman työterveyden ja

-turvallisuuden vaalimisesta. Kampanja tavoitti noin 18 000 henkilöä ja työterveyshuoltoon liittyi 2 050 viljelijää.

Työterveyshuollon toiminta on muutenkin lisääntynyt erityisesti tilakäyntien osalta. Melan toimesta on määräaikaisen lain turvin voitu tehdä työterveyshuollon tilakäynti työterveyshuoltoon perehtyneen maatalousneuvojan suorittamana, jos terveyskeskus ei ole pystynyt suorittamaan tilakäyntiä määräajassa. Tämä Melalle annettu mahdollisuus on piristänyt myös terveyskeskusten tilakäyntiaktiivisuutta. Toimintavuonna rekisteröitiin kaikkiaan 5 454 (2007: 5 824) työterveyshuollon tilakäyntiä, joista Melan toimesta tehtiin 314 (2007: 868). Tätä aikaisempina vuosina tilakäyntejä tehtiin kaikkiaan vain noin 3 500 vuodessa.

Määräaikainen laki antaa Melalle vielä vuonna 2009 mahdollisuuden tilakäyntien toimeenpanoon. Teemavuoden jälkeen uusia työterveyshuoltoon liittyneitä on paljon. MTK katsoo, että heidän pitää saada hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiset palvelut mahdollisimman pian. Melan toimeksiannosta tehtyihin tilakäynteihin on oltu tyytyväisiä. Mikäli uusia asiakkaita saaneet työterveyshuoltoyksiköt eivät pysty tuottamaan palveluita nopeasti, on selvitettävä, tarvitaanko Melan toiminnalle jatkoa tilakäyntien järjestämisessä.

Yksityiset palvelut vaihtoehdoksi maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon

Hallitusohjelman mukaisesti toimintavuoden aikana hyväksyttiin lainmuutos, jonka mukaan maatalousyrittäjä saa korvaukset työterveyshuollon tilakäynneistä tai työpaikkaselvityksistä samoin periaattein riippumatta siitä, hankkiiko hän palvelunsa terveyskeskuksesta tai yksityiseltä palveluntuottajalta. Lainmuutos tulee voimaan vuoden 2009 alussa. MTK pitää lainmuutosta tärkeänä, koska se antaa maatalousyrittäjille mahdollisuuden valita palveluntuottajansa ja lisää palvelujen saatavuutta. Palvelujen saannissa on puutteita etenkin työterveyshuoltoon liittyvässä sairaanhoidossa.

Tilakäynneistä maksettaviin korvauksiin säädettiin katto, jonka ylimenevän kustannuksen yrittäjä maksaa itse. Vuonna 2009 katto on 758 euroa/hlö/vuosi. Jos tilalla on esimerkiksi kaksi työterveyshuoltoon kuuluvaa yrittäjää, katto on kaksinkertainen. Tämä sisältää tilalla käyvien ammattihenkilöiden (esim. työterveyshoitaja ja maatalouden asiantuntija) kustannukset.

Masto-hanke

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti Masto-hankkeen edistämään hyvinvointia lisääviä käytäntöjä työelämässä, masennuksen ehkäisyä, hyvää hoitoa ja kuntoutusta sekä vähentämään masennusperusteista työttömyyttä. Hankkeen toimikausi ulottuu 31.5.2011 saakka.

Masto-hankkeessa ovat mukana keskeiset hallinnonalat, työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöt sekä kolmas sektori. Myös MTK on mukana hankkeen korkean tason koordinaatioryhmässä sekä ohjausryhmässä.

Ohjausryhmä laati vuosille 2008–2011 ulottuvan toimintaohjelman. MTK korosti toimintaohjelmaa laadittaessa maataloilla työskentelyn erityispiirteitä etsittäessä keinoja henkisen hyvinvoinnin tukemiseen ja työkyvyn heikkenemisen mahdollisimman varhaiseen toteamiseen. Työterveyshuoltopalvelut eivät vielä monin paikoin puutteellisia.

MTK:n aloitteesta toimintaohjelmaan kirjattiin ”Yrittäjien työkyvyn varhaisen tuen mallin kehittäminen”. Päävastuu mallin kehittämisessä on Työterveyslaitoksella yhteistyötahoina MTK ja Suomen Yrittäjät. Tarkoituksena on asiantuntijavoimin löytää keinoja hyvien käytäntöjen levittämiseen maataloille ja muihin pienyrityksiin työhyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämiseksi.

Maaseudun tukihenkilöverkon toiminta

Maaseudun tukihenkilöverkon toiminta jatkui. Tukihenkilöverkon ohjausryhmässä ovat MTK:n lisäksi Maaseudun Sivustysliitto, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Mela, Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyö, Suomen Mielenterveysseura, Sosiaali- ja terveysministeriö sekä Työterveyslaitos. Tukihenkilöverkossa toimi vuoden lopussa 56 aluevastaavaa ja noin 307 tukihenkilöä.

Tukihenkilöverkon toiminnan turvaamiseksi järjestettiin neljä kaksipäiväistä kurssia. Kurssien aiheita olivat masennus, itsetuhoisuus ja tukihenkilöille annettava työnohjaus. Jatkokursseille osallistui 111 henkilöä. Uusien aluevastaavien kurssin kävi 11 henkilöä, joista 10 sitoutui toimimaan aluevastaavana. Uusien tukihenkilöiden kurssin kävi 16 henkilöä ja heistä 15 sitoutui toimintaan.

Lisäksi järjestettiin tukisuhteen rikastuttamiskurssi, tukihenkilöiden hengelliset päivät ja kaksiosainen ryhmätoimintakurssi. Rikastuttamiskurssille osallistui 15 henkilöä, hengellisille päiville 69 henkilöä ja ryhmätoimintakurssin molemmat jaksot kävi 7 tukihenkilöä.



Helppoa kuin heinäteko.

Yhteistyötä Vammalan kriisikeskuksen Tukinetin kanssa jatkettiin. Tukinet on netissä toimiva kriisikeskus, josta saa apua arkielämän kriisitilanteisiin.

Tuen hakemisen syyt eivät juuri muuttuneet aikaisemmasta. Tukea haettiin ihmissuhdeongelmiin, esim. parija perhesuhteisiin. Taloudelliset ongelmat, sairaudet, työttömyys ja masennus sekä sukupolvenvaihdos ja luopuminen olivat myös usein tuen hakemisen syynä. Yksinäisyys, epävarmuus tulevaisuudesta, itsemurhat ja perintöriidat olivat myös tukikeskustelujen aiheina. Omien www-sivujen www.tukihenkilo.fi kävijämäärä, 17 017 kpl on yli 3 000 käyntiä enemmän kuin edellisellä vuonna ja osoittaa, että apua etsitään nettisivujen kautta runsaasti.

Vapaaehtoistoimintaa rahoitetaan RAY:n toimintaavustuksella ja lahjoitustilille tulevilla lahjoituksilla.

Hyvinvointiyrittäjyyden kehittäminen

MTK:n hallinnoimassa ja yhdessä Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen kanssa toteutettavassa hankkeessa ”Maaseutu virkistyksen, levon ja rauhoittumisen työssijana – Maataloille menestyvää hyvinvointipalveluyrittäjyyttä” luodaan edellytyksiä hyvinvointialan yrittäjyydelle palvelutarjonnan turvaamiseksi maaseudulla julkisen palvelutuotannon rinnalla. Hankkeessa etsitään erityisesti maatilayrittäjiä, jotka pohtivat oman toimintansa tulevaisuutta ja mahdollisuuksia muun yritystoiminnan käynnistämiseen.

Hankkeessa

- selvitettiin tutkimuksen avulla maatalousyrittäjien taustoja, halukkuutta, motiiveja ja odotuksia hyvinvointialan yrittäjyyttä kohtaan.
- järjestettiin neljä maakunnallista seminaaria, hyvinvointialan yrittäjyyden tunnetuksi tekemiseksi
- tiedon saannin helpottamiseksi laadittiin hyvinvointialan yrityksen perustamiseen ja yritystoiminnan aloittamiseen liittyvä aineistopaketti www.mtk.fi -sivustolle
- toiminnan hahmottamiseksi ja yritystoiminnan alkuun pääsemisen helpottamiseksi mallinnettiin yksityisen päiväkodin, nuorten työtoiminnan, lasten ja nuorten perhekodin, ikäihmisten palveluasumisen yhdistettynä päivätoimintaan sekä kotityöpalvelun tuotteistamisprosessi.

Hanke on saanut rahoitusta MMM:ltä Maaseutupuolituksen yhteistyöryhmän suosituksesta vuoden 2007 ja 2008 hankerahoista. Vuoden 2007 rahoituksella toteutettu hanke päättyi huhtikuun lopulla 2008 ja vuoden 2008 rahoitus alkoi tämän jälkeen. Hankkeen toteutusaika jatkuu vuoden 2009 huhtikuulle.

Veropolitiikka

Avaintehtävä

- 1 Maa- ja metsätaloudenharjoittajien ja muiden maaseutuyrittäjien verotuksen tason kiristymisen ehkäiseminen

Maatalouden tulo- ja kannattavuusryhmässä esitetyt verotavoitteet

Toimintavuoden alussa maatalouden tulo- ja kannattavuustyöryhmässä sekä työryhmän alatyöryhmässä käytiin läpi verotuksen vaihtoehtoja, joilla voitaisiin vaikuttaa maatalouden tulokehitykseen. Tältä osin työryhmän tavoitteena oli tehdä esityksiä jo maaliskuun loppuun mennessä.

Esillä oli mm. energiaan liittyvän valmisteveron palautuksen nostaminen EU:n minimiveron tasolle, joka kevyelle polttoöljylle on 2,1 snt/l ja sähköverolle 0,1 snt/kWh. Vastaavasti esillä oli maatalouden siirtäminen sähköveroluokkaan II (teollisuus ja ammattimainen kasvihuoneviljely), jossa valmistevero oli 0,25 snt/kWh.

Työryhmässä esitettiin myös sukupolvenvaihdosten perintö- ja lahjaverotuksen kehittämistä. Työryhmässä todettiin, että tärkeää on hallitusohjelman noudattaminen ja maatalouden jatkajan vapauttaminen perintö- ja lahjaverosta kokonaan. Tärkeänä pidettiin myös kotieläinten aseman huomioiminen erikseen huojennussäännöksessä, jottei tämä merkittävä omaisuus-erän huojennus jäisi jatkossa tulkintojen varaan.

Työryhmässä esillä oli myös ns. pakkopääomatulon poistaminen. Pääomatulo-osuusprosentin nykyisten 20 %:n ja 10 %:n valintavaihtoehtojen rinnalle esitettiin säädettäväksi myös 0-vaihtoehto, jolloin maatalouden tulo katsottaisiin kokonaan ansiotuloksi, jos verovelvollinen sitä vaatii.

Työryhmä pohti myös mahdollisuutta sopeutumisvähennyksen käyttöönottoon. Maataloutta harjoittava verovelvollinen sai tehdä maatalouden jaettavasta yritystulosta tietyn velkamäärän perusteella myönnettävän vähennyksen verovuosina 1995–1999 (sopeu-

tumisvähennys). Sopeutumisvähennyksen enimmäismäärä oli 50 %:a verovelvollisella 31.12.1993 olleesta maatalouden pitkäaikaisesta velasta. Verovuosikohmainen vähennys sai olla enintään 25 %:a sopeutumisvähennyksen enimmäismäärästä, kuitenkin enintään maatalouden jaettavan yritystulon määrä. Vähennyksen käyttäminen ei saanut johtaa maatalouden tappion muodostumiseen.

Maatalouden tuotantorakennusten vapauttamista kiinteistöverosta esitettiin työryhmässä. Nyt kiinteistöveron ulkopuolella ovat metsä ja maatalousmaa. Sen sijaan käytännöllisesti katsoen kaikki rakennukset, myös maatalouden tuotantorakennukset, ovat kiinteistöveron piirissä. Ruotsissa metsän ja maatalousmaan lisäksi myös maatalouden tuotantorakennukset ovat kiinteistöveron ulkopuolella.

Lisäksi työryhmä pohti mahdollisuutta säätää maatalousmaan ostaminen suoraan lain nojalla varainsiirtoverosta vapaaksi. Vastaavasti pohdittiin mahdollisuutta säätää toimintamuodon muutosten tekeminen varainsiirtoverovapaaksi.

Ensiharvennushakkuiden verovapaus

Metsäteollisuuden ja metsäsektorin toimintaedellytyksiä pohtinut työryhmä esitti ensiharvennushakkuiden verovapautta väliraportissaan alkuvuonna. Ensiharvennushakkuiden verovapaus useiden eri vaiheiden jälkeen säädettiin koskemaan 1.4.2008–31.8.2008 tehdyistä metsänhaku- ja puun hankintasopimuksista saatuja tuloja, jotka on maksettu vuoden 2009 loppuun mennessä.

Puun myyntitulon verovapaus

Heinäkuun lopussa hallitus lupasi määräaikaisen puun myyntitulon osittaisen verovapauden. Muutoksen mukaan 1.4.2008–31.12.2009 tehtyjen kauppajen perusteella maksettavasta puun myyntitulosta on mahdollista saada 50 %:n huojennus, jos tulo saadaan vuoden 2010 loppuun mennessä ja 25 %:n huojennus, jos tulo saadaan vuoden 2011 loppuun mennessä. Ajalla 1.1.2010–31.12.2010 tehtyjen kauppajen perusteella maksettavasta puun myyntitulosta saadaan 25 %:n huojennus, jos tulo saadaan vuoden 2011 loppuun mennessä. Veronhuojennukseen ovat oikeutettuja luonnolliset henkilöt, kuolinpesät, verotusyhtymät ja yhteismetsät.

Kiistanalaiset vähennysrajoitukset saatiin kavennettua koskemaan ainoastaan verovapaan puun myyntitulon

hankkimisesta johtuneina menoina: 1) puun hakkuusta ja korjuusta johtuneita menoja ja 2) puun myyntitulon hankkimisesta johtuneita asunnon ja metsäkohteen välisiä matkakustannuksia. Muut kuin edellä mainitut menot ovat täysimääräisesti vähennyskelpoiset. Tehdyt ratkaisut vastasivat pitkälle MTK:n tavoitteita.

Metsävähennyksen laajentaminen

Keväällä hallitus lupasi laajentaa metsävähennystä puun tarjonnan lisäämiseksi. Metsävähennyspohjaa nostettiin 50 %:sta 60 %:iin metsän hankintamenosta. Metsävähennyspohjan korotus tuli koskemaan 1.1.1993 tai sen jälkeen vastikkeellisesti hankittua metsää. Vuotuisesta puun myyntitulosta tehtävän metsävähennyksen enimmäismäärää nostettiin 40 %:sta 60 %:iin. Vähennyksen tekeminen muuttui tilakohtaisesta omistajakohtaiseksi.

Korotettu metsävähennys koskee kaikkia verovelvollisen omistamia 1.1.1993 tai sen jälkeen vastikkeellisesti hankittuja metsätiloja. Muutokset tulivat voimaan jo toimintavuoden verotuksessa.

Sukupolvenvaihdoshuojennus

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan ”perheyrittäjyyden edistämiseksi poistetaan perintö- ja lahjaverotus kokonaan yritysten sekä maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdoksilta. Huojennus kohdistuu vain aitoon yritys- ja maatalous-

toiminnan tuotannolliseen toimintaan liittyvään omaisuuteen, muuttamatta maatalouden jatkajan huojennuksen osalta soveltamiskohteita”.

Varakkaat omistajayrittäjäsuvut vastustivat hallitusohjelmassa tarkoitettua ns. taseen avaamista pelätessään yksityisluontoisen varallisuuden jäävän näin huojennuksen ulkopuolelle. Taseen avaamisen välttämiseksi pieni omistajayrittäjäryhmä ilmoitti tyytyvänsä hallitusohjelmasta poiketen jopa vain 80 %:n huojennukseen. Näin menetettiin mahdollisuus 100 %:n huojennukseen sekä mahdollisuus huojennuksen saamiseen metsätalousyrittäjille. Hallitus antoi keväällä laajennetusta sukupolvenvaihdoshuojennuksesta esityksen, jossa täsmennettiin huojennuksen soveltamiskohteet yritysvarallisuuden osalta. Syksyllä hallitus lupasi antaa vielä lisäesityksen sukupolvenvaihdoshuojennukseen liittyen. Kuukautta myöhemmin hallitus ilmoitti vetävänsä koko esityksensä pois ja antavansa sen sijaan uuden esityksen perintö- ja lahjaveron yleisestä 3 %:n huojennuksesta ensimmäisessä veroluokassa.

Tärkeää olisi ollut, että hallitusohjelmaa olisi noudatettu ja maa- ja metsätalouden jatkaja olisi kokonaan vapautettu perintö- ja lahjaverosta, joka merkitsee käytännössä maatilapääomaan kohdistuvaa ylimääräistä veroa. Valitettavasti näistä lupauksista ei pidetty kiinni.



Ympäristö- ja maapolitiikka

Avaintehtävät

- 1 Uuden ympäristöstrategian laatiminen
- 2 Jokamiehen oikeuksien rajojen selvittäminen
- 3 Vesiensuojeluasiat mm. Itämeri

Ympäristö- ja maapoliittinen ryhmä on osallistunut aktiivisesti MTK:n strategian valmisteluun mm. toimimalla Luonnonvarojen kestävä käyttö -asiantuntijaryhmän kokoonkutsujana. Tehtävänä on ollut kartoittaa MTK:n toimialoja koskeva luonnonvarojen käytön nykytila, vahvuudet ja heikkoudet, sekä tulevaisuuden haasteet ja voimavarat. Työ jatkuu vuonna 2009, jolloin aloitetaan asiayhteyteen kuuluvan alastrategian laatiminen.

MTK on osallistunut aktiivisesti lukuisiin hankkeisiin, joilla tehostetaan vesiensuojelua. Näitä ovat mm.

- 1 osallistuminen EU:n Itämeri-strategian sisältöön,
- 2 Maatalouden vesiensuojelu 2013 jälkeen -työpajan järjestäminen yhdessä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT), Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ja Suomen Akatemian kanssa, sekä työpajan jälkeisen Maatalouden vesiensuojelu (MaSu) -työryhmän vetäminen,
- 3 osallistuminen EU:n vesipuitteidirektiivin mukaisen vesienhoitosuunnitelmien ja lausuntojen laatimiseen (lausuntojen laatiminen jatkuu v. 2009),
- 4 maassamme toimivien kosteikko-, sekä viljelijöiden neuvonta ja koulutushankkeiden yhteistyön kehittäminen ja parantaminen,
- 5 toimiminen mm. Tehoa maatalouden vesiensuojeluun (TEHO) -hankkeen ohjausryhmässä sekä EU:n 7. puiteohjelman BONUS for the Baltic Sea -tutkimusohjelman tieteellisessä ohjausryhmässä sekä
- 6 osallistuminen Baltic Farmers for Environment (BFFE) -ryhmän toimintaan.

Ensimmäinen ympäristökoulutuspäivä järjestettiin etupäässä MT-liittojen toiminnanjohtajille ja ympäristöasiamiehille kulttuurikeskus Sofiassa Helsingin Vuosaaressa 14.10.2008. Aiheina olivat ajankohtaisia

maatalouden ympäristötoimintaan liittyviä teemoja; maatalouden bioenergiaratkaisut sekä vesiensuojelu. Alustajina oli alan asiantuntijoita, ja osallistujia koulutuksessa oli noin 70.

Alaan kuuluvia lakien uudistuksia ja muita niihin liittyviä toimintoja oli mm. maankäyttö- ja rakennus-, jäte-, kaivos-, ympäristövastuu- ja vesilakien osalta. Natura-prosessissa edettiin jälleen askelen verran eteenpäin. Jokamiehen oikeuksien päivytystä jatkettiin ja saadaan päätökseen vuonna 2009. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueiden käyttötavoitteista marraskuussa. Nämä tavoitteet ohjaavat maakunta- ja kuntakohtaista kaavoitusta sekä muuta maankäyttöä. Kaavoitusasiat olivat siten edelleen ajankohtaisia ja MTK:n edustajat sekä neuvoivat jäseniä keskusliitosta käsin että vierailivat kentällä.

MTK:n edustajat ovat toimineet myös monissa, osin uusissakin, asiantuntijatehtävissä, mm. ministeriöiden neuvottelukunnissa ja työryhmissä, tutkimushankkeiden ohjausryhmissä, Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurien tiekartan laatimisessa ja BONUS Itämeri-ohjelman rahoituspäätösten valmistelussa ja tutkimusohjelman ohjausryhmässä. Ympäristölupasioita koordinoimaan MTK:ssa perustettiin ympäristölupatiimi, samoin ilmastoasioiden hoitoa varten ilmastonmuutosasiantuntijaryhmä. MTK:n Brysselin toimiston ja Copa-Cogecan asiantuntijatyöryhmien toimintaan, erityisesti WG Envin (ympäristö) työhön osallistuttiin hyvin aktiivisesti. On myös annettu radio- ja lehtihaastatteluja, ja kirjoitettu artikkeleita sekä mielipidekirjoituksia koskien mm. maatalouden vesiensuojelua, maatalouden ympäristötukea ja kestävä kehityksen mukaista tulevaisuuden maatilaa. Viljelijän ympäristöteoista on laadittu kirjoitus MTK:n ulkoisille internetsivuille.

Riistapolitiikka

Toimintavuonna riistapolitiikassa tapahtui paljon. Uuden riistavahinkolain valmistelu eteni eduskunnassa ja lakia saatetaan voimaan vuoden 2009 aikana. Hirvieläinten metsästys onnistui odotetulla tavalla ja useimmilla alueilla on nyt riistahallinnon asettama kannan alentamistavoite jo saavutettu. Petoeläinpolitiikan ratkaisut aiheuttivat voimakasta kritiikkiä hallintoa ja tutkimusta kohtaan.

Hirvi

Syksyn hirvenmetsästys onnistui odotetusti. Metsästyskauden 48 800 pyyntilupien perusteella hirviä kaadettiin 57 700. Vuosituhannen vaihteen huippuluvuista (140 000) hirvikantaa on pyritty laskemaan. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tekemien arvioiden mukaan viime talvena koko maassa oli 74 000–94 000 hirveä.

Hirvikannan tiheystavoitteet pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta on saavutettu ja on siis nyt lähes koko valtakunnassa riistahallinnon asettamissa tiheystavoitteissa (2–4/ 1 000 ha). Riistahallinnon mukaan ainoastaan ns. Lapin kolmiossa, Kainuussa sekä Oulun rannikkoseudulla metsästystä tullaan lisäämään. Muualla maassa hallinnon tavoitteena on pyrkiä pitämään hirvikanta mahdollisimman vakaana. Alueellinen vaihtelu on edelleenkin kovin voimakasta ja tämän vuoksi MTK pyrkii, että hirvikanta asettuisi pysyvästi asetetun vaihteluvälin alarajalle.

Hirvikannan pienentämisellä on myös vähennetty hirvien aiheuttamia vahinkoja. Hirvikolarit ovat vähentyneet voimakkaasti viime vuosina. Myös metsävahinkoja koskevat korvaushakemukset ovat vähentyneet.

Hirvikannan ohella on syytä kiinnittää huomiota nopeasti kasvaneeseen valkohäntäpeurakantaan. Ilveskannan voimakas kasvu näyttäisi ainakin jonkin verran leikanneen pelättyä metsäauriskannan kasvua.

Petoeläinpolitiikka

Metsästäjät ja maanomistajat erityisesti Kainuussa protestoivat voimakkaasti harjoitettua suurpetopolitiikkaa vastaan. Monet metsästäjien edustajista ilmoittivat epäilevänsä RKTL:n julkistamia arvioita suurpetojen määristä. Ilveksen osalta maa- ja metsätalousministeriö antoi määräyskirjeen, jonka mukainen lupamäärä ylitti selvästi RKTL:n aikaisempaan arvioon perustuvan lupamäärän.

MMM lisäsi määräyskirjeellään ilveksen pyyntimääriä poronhoitoalueella. Ilveksen porotaloudelle aiheuttamat vahingot ovat 2000-luvulla kasvaneet runsaasti.

Uuden riistavahinkolain valmistelu

Toimintavuonna valmisteltiin uutta riistavahinkolakia, joka sisältää säännökset riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausten perusteista ja myöntämisessä noudatettavasta menettelystä. Myös perusteettomasti maksettujen korvausten takaisin perimisestä säädetään jatkossa riistavahinkolaissa. Laki tulee voimaan 1.12.2009.

Riistavahinkolain osalta MTK oli kohtuullisen tyytyväinen tehtyyn lakiehdotukseen. Vielä valiokuntakäsittelyssä MTK kiinnitti huomiota muutamiin suurimpiin epäkohtiin; erityisesti ehdotettua korvattavan vahingon kynnsarvoa 250 eurosta haluttiin alentaa. Näin eduskunnassa myös lopulta tehtiin ja kynnsarvoksi tuli 170 euroa.

Maanomistajien kannalta ehkä suurin ongelma esityksessä oli riistaeläimen aiheuttaman vahingon korvaamisen sitominen edelleenkin valtion talousarvion määrärahoihin. Mikäli korvausta ei voida suorittaa talousarvion puitteissa täysimääräisesti, vähennetään jokaiselta korvaukseen oikeutetulta taholta korvauksen määrää samassa suhteessa. Tämä jättää vahingon kärsineen edelleenkin ilman lain suojaa odottamaan mahdollisesti myöhempiä korvauksia. Ehdotettua tapaa MTK ei voinut ymmärtää senkään vuoksi, että vahinkojen korvaamiseen käytettävät rahat voidaan kerätä lopulta metsästäjiltä itseltään.

MTK kiinnitti lain valmistelussa huomiota elottomalle irtaimistolle, mm. harsot ja muovit, aiheutuneitten vahinkojen korvaamiseen ja muun kuin hirven tai suurpedon aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen. MTK esitti, että pellolla tai puutarhassa olevalle elottomalle irtaimistolle aiheutunut vahinko tulisi aina korvata. Vahingonkärsineitä olisi kohdeltava tasa-arvoisesti riippumatta vahingoittuneen omaisuuden laadusta.

Muun kuin hirven tai suurpedon aiheuttaman vahingon korvattavuuden ehdot oli lakiehdotuksessa asetettu aivan liian tiukoiksi. MTK esitti, että ehdotettua lakia muutetaan siten, että yksityiselle viljelijälle tai metsänomistajalle aiheuttamat taloudelliset vahingot voidaan aina korvata eläinlajista riippumatta. Säädetävän lain soveltamiskäytäntöä onkin syytä seurata.

Metsätalous

Avaintehtävät

- 1 Vaikuttaminen kotimaisen puun monipuolisen käytön lisäämiseen
- 2 Metsäenergian käytön edistäminen
- 3 Huolehtiminen metsänomistajien mahdollisuudesta hoitaa metsiään kannattavasti
- 4 Metsänomistajaorganisaation osaamisen, toiminnan ja rakenteen kehittäminen (käsitellään kohdassa ”Metsänomistajaorganisaatio”)
- 5 Perhemetsätalouden aseman vahvistaminen kansainvälisessä metsäpolitiikassa ja lopputuotemarkkinoilla

Vaikuttaminen kotimaisen puun monipuolisen käytön lisäämiseen

Metsäteollisuustuotantoon käytettävän kotimaisen puun kysyntä lisääntyy samalla, kun metsäenergian käyttö lisääntyy. Puun lisääntyvä kysyntä vaatii aktiivista kilpailu- ja markkinatilanteen mukaista toimintaa metsänomistajaorganisaation kaikilla tasoilla. Parannamme metsänomistajaorganisaation toimintaa kotimaisen puun kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi ja parannamme metsätalouden harjoittamisen kannattavuutta.

Puumarkkinoiden toimivuus

Toimintavuonna puumarkkinoiden toimivuus perustui ennen kaikkea metsänhoitoyhdistysten metsänomistajille antamaan asiantuntijapalveluun. MTK tuotti monipuolista markkinainformaatiota metsänomistajaorganisaation eri tasoille. Näin kehitettiin puumarkkinoiden toimintaa erittäin haasteellisissa markkinaolosuhteissa. Samalla tuettiin metsänomistajien liittojen ja metsänhoitoyhdistysten tasapainoista puukaupallista edunvalvontaa sekä turvattiin metsänomistajien harjoittaman metsätalouden kannattavuutta.

Metsänhoitoyhdistysten puukaupalliset palvelut sisälsivät monipuolisen metsänomistajia hyödyttävän palvelupaketin. Metsänhoitoyhdistysten puukaupallisia palveluja markkinoitiin yhteistyössä Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy:n kanssa. Palvelukuvaukset pidettiin ajan tasalla niin puukaupallisten palvelujen kuin energiapuun markkinointia varten.

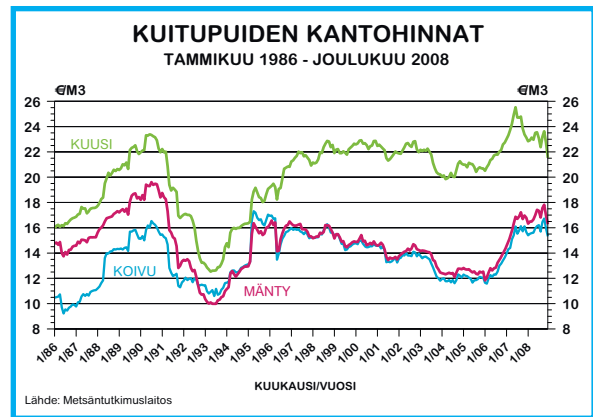
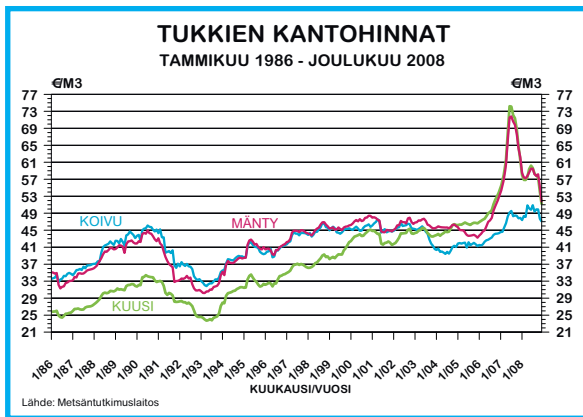
Metsänhoitoyhdistysten laatimien puunmyyntisuunnitelmien kattavuus oli keskimäärin 73 %:a yksityismetsänomistajien myymän puun määrästä. Puunmyyntisuunnitelmat johtivat useimmiten puukaupan toimeksiantoihin, metsänhoitoyhdistykselle toimeksi annettuun valtakirjakauppaan. Näihin perustuvien puukauppojen osuus oli 42 %:a yksityismetsien puun myyntimäärästä. Metsänomistajat antoivat metsänhoitoyhdistyksille valtuutuksia myös pystykaupoissa puunkorjuun ja puutavaranmittauksen valvontaan.

Puukauppa käynnistyi hyvin rauhallisesti, ja puun viikoittaiset ostomäärät jäivät selvästi edellisvuotta pienemmiksi lähinnä sen vuoksi, että metsäteollisuusyrityksillä oli runsaasti, erityisesti talvikorjuuseen soveltuvia leimikoita varastoissaan. Puukauppaa hiljensi myös sahatavaran heikentynyt markkinatilanne ja tuontipuun määrän lisääntyminen. Yksityismetsien puukauppa kävi kuitenkin koko vuoden metsäteollisuuden tarvetta vastaavasti. Metsäteollisuus ilmoitti kuitenkin useaan kertaan joutuvansa sulkemaan tuotantolaitoksia kotimaisen puupulan takia.

Hallitus teki heinäkuussa kotimaisen puukaupan vilkastuttamiseksi metsäverohelpotuksia vuosille 2008–2011. Ensiharvennuskaupat olivat kokonaan verovapaata, kun puukauppa tehtiin huhti-elokuussa. Tämän seurauksena elokuun kahden viimeisen viikon ostomäärät olivat kaikkina aikoina ensimmäisen kerran yli kaksi milj. kuutiometriä viikossa.



Metsä on suomalaisen kirkko.



Puunostot hiipuivat vuoden loppua kohden mentäessä, ja syksyn ostomäärät jäivät selvästi normaaleista syksyn ostomäärästä. Taloustilanteen hiipuminen ja metsäteollisuustuotteiden heikentynyt markkinatilanne supistivat metsäteollisuuden puun ostohalukkuutta. Toimintavuoden kokonaisostomäärä vastasi kuitenkin teollisuuden kotimaisen puun tarvetta.

Vuosittain yksityismetsissä tehdään keskimäärin 150 000 puukauppaa. Toimintavuonna metsäteollisuuden ostotilastoon kirjautui 29,6 milj. kuutiometriä. Tämä vastaa noin 53 milj. kuutiometrin kokonaishakkuukertymää. Hankintakauppojen osuus kokonaisostoista kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta ollen 28 %:a yksityismetsistä ostetusta puusta.

Puumarkkinoiden toimivuuden ratkaisi metsäteollisuuden puun kysyntä. Yksityismetsänomistajien tavoitteena oli vastata metsäteollisuuden todellisiin puuntarpeisiin ja näin saada kysyntä ja tarjonta tasapainoon. Yhä suurena jatkunut tuontipuun määrä heikensi merkittävästi yksityismetsien puun myyntimahdollisuuksia.

Metsäteollisuuden puuntarvelaskelmat perustuivat eri tutkimuslaitosten ennusteisiin puunjalostusteollisuuden tilanteesta niin kotimaan markkinoilla kuin vientimarkkinoillakin. Tuoteryhmien puunkulutus sekä erilaiset raaka-ainelähteet arvioitiin edellisten vuosien tapaan. Vuoden alussa tehty puuntarve-ennuste yksityismetsistä päättyi 43 milj. kuutiometriin. Puun tuontimäärän ennakoitiin olevan noin 18 milj. kuutiometriä.

Metsäteollisuus ilmoitti vuoden alussa lisäävänsä kuitupuun hankintaa kotimaasta. Seurauksena metsänhoitoyhdistykset käynnistivät maanlaajuisen harvennushakkuukampanjan, jolla metsänomistajia aktivoitiin myymään kuitupuuta. Kampanja tavoitti henkilökohtaisesti noin 26 000 metsänomistajia huhti-lokakuun välisenä aikana. Kampanjan aikana tehdyt puunmyyntisuunnitelmat toivat markkinoille puuta noin 5,4 milj.

kuutiometriä. Puun kysynnän hiipuminen loppuvuoden aikana vei kuitenkin pohjaa harvennushakkuukampanjalta, kun metsäteollisuus rajoitti ostotoimintaansa.

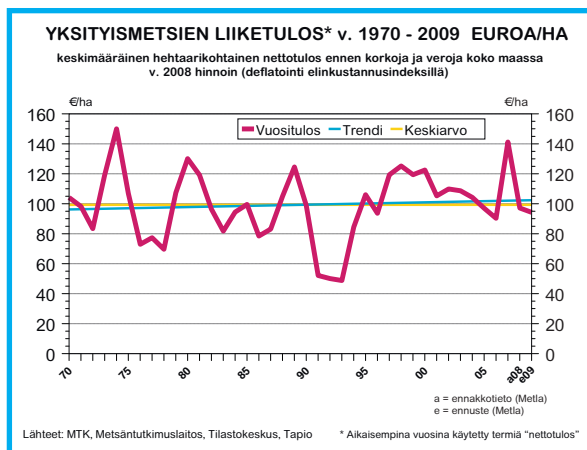
Sääolosuhteiden vuoksi korjuuolosuhteet jatkuivat toisena vuonna peräkkäin vaikeina. Tämä johti korjuuaikojen jatkamisiin ja metsänhakkuusopimusten tulkintoihin erityisesti talvikorjuukohteiden osalla. Sen sijaan sulan maan aikana korjattavista puustoista kysyntä jatkui kokonaisuutena kohtalaisen vilkkaana, vaikka niidenkin kysyntä hiipui loppuvuonna. Talvikorjuuseen soveltuvia puustoja oli siirtynyt jo edellistalvelta arviolta yhdeksän miljoonaa kuutiometriä.

Ostajien hinnoittelu eriytyi entisestään, ja puuston tukkiosan hyödyntämisessä oli merkittäviä ostajakohtaisia vaihtelua. Tämä tuotti metsänomistajille vaikeuksia heidän selvitellessään eri ostotarjousten välisiä eroja ja puukaupan kokonaisarvon määrittelyä. Ilman metsänhoitoyhdistysten asiantuntijaosaamista moni metsänomistaja olisi luultavasti valinnut itselle epäedullisen ostotarjouksen.

MTK:n metsävaltuuskunta käsittelee sekä kevään että syksyn kokouksissaan puumarkkinoiden yleistilannetta sekä eri tutkimuslaitosten julkaisemia metsäteollisuuden suhdannekatsauksia.

Puumarkkinoita koskeva informaatio

MTK:n jäsenpalveluna toimi edellisvuosien tapaan puukaupan tietojärjestelmä, jota hyödynnettiin markkinainformaation välityksessä. MTK kokosi puumarkkinoihin vaikuttavaa ajankohtaista informaatiota talouden yleisistä näkymistä, metsäteollisuuden tuotemarkkinoista ja puumarkkinoista. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen (PTT) ja Metsäntutkimuslaitoksen markkina- ja suhdanne-ennusteita käytettiin apuna analysoitaessa suhdannekehitystä ja sen vaikutusta metsäteollisuuden puuntarpeeseen. Kansainvälisten puumarkkinoiden seuranta tehostettiin ja laajennettiin uusiin maihin.



Metsänomistajien liitot tekivät omat linjauksensa alueellisista puumarkkinoista. MTK teki kuukausittain liittojen puumarkkinatilannetta koskeviin näkemyksiin pohjautuvan puumarkkinabarometrin.

MTK:n Repun hintainformaatiojärjestelmään kerättiin metsänhoitoyhdistysten valtakirjakauppoihin perustuen eri puutavaralajien määrä- ja hintatiedot tavalla, josta ei käy ilmi yksittäiseen puukauppaan yksilöitävissä olevia tietoja. Metsänhoitoyhdistyksille annetuista puukaupan toimeksiannoista tallennettiin järjestelmään 7,3 milj. kuutiometrin hintatiedot, mikä oli 50 % valtakirjakaupoin myydyin puun kokonaismäärästä. Hintatilasto perustuu eri hakkuutavoin myydyin puun hintoihin, jolloin on mahdollisuus tarkastella uudistus-, harvennus- ja ensiharvennushakkuiden keskihintoja. Myös erikoispuutavaralajien vaikutusta keskihintaan voidaan tarkastella.

Havutukkien hinnat laskivat sahatavaramarkkinoita seuraten koko toimintavuoden ajan. Mäntytukin keskihinta oli hieman kuusitukin keskihintaa korkeampi. Tukkipuun laskeva hintakehitys oli keskeinen syy metsänomistajien puunmyyntihalukkuuden vähenemiseen, jota tuki teollisuuden puuntarpeen väheneminen. Sahatavaran menekin heikentyminen kohdistui sekä kuusi- että mäntysahatavaraan. Myös kotimaassa sahatavaran käyttö väheni kuitenkin sahatavaran vientiä vähemmän. Havutukeista poiketen koivutukin hinta nousi. Sekä koivu- että mäntykuitupuun hinnat nousivat lokakuuhun asti, mutta kääntyivät tämän jälkeen selvään laskuun. Kuusikuitupuun hinta laski 5 %:a edellisvuoteen verrattuna. Tämän taustalla oli ennen kaikkea paperiteollisuuden tuotannon supistuminen.

Maksettuja keskihintoja ja myyntimäärätalastoja esiteltiin säännöllisesti Maaseudun Tulevaisuus -lehdessä. Puumarkkinatilanne oli esillä Maaseudun Tulevaisuuden Metsänomistaja-numeroissa, joiden levikki kattoi laajasti metsänomistajakunnan.

Puun ostajien tekemien ostotarjousten vertailua auttoi metsänomistajien liittojen alueellisesti toteuttama tukkirunkojen hyödyntämisen seuranta sekä puunkorjuun laadun valvonta. Samalla korostuivat Silvadatan ohjelmistojen käyttö sekä metsänhoitoyhdistysten toimihenkilöiden puukaupallinen asiantuntemus. MTK antoi puukauppainformaatiota metsänomistajien liittojen ja metsänhoitoyhdistysten toimihenkilöille sekä ylläpiti metsänhoitoyhdistysten internet-sivuilla (www.mhy.fi) puumarkkinakatsausta. Lisäksi MTK:n Repuun tehtiin markkinakatsauksia metsäteollisuustuotteista sekä metsäteollisuusyritysten osavuositulosten kehittymisestä.

MTK tuki kysynnän ja tarjonnan kohtaamista sekä puumarkkinoiden toimivuuteen tähtääviä toimenpiteitä. MTK ja Metsäteollisuus ry toteuttivat kesäkuussa ilmoituskampanjan kotimaisen puukaupan vauhdittamiseksi. Ilmoituskampanjan teema oli "Nyt tarvitaan suomalaista puuta. Puukauppa pitää Suomen pyörät pyörimässä". Näiden lisäksi laadittiin kaksi päättäjille suunnattua metsäkirjettä, joissa kerrottiin ajankohtaisesta puumarkkinatilanteesta metsänomistajien näkökulmasta.

Valtakunnan metsien 10. inventoinnin tulokset julkaistiin kesäkuun puolivälissä. Metsien puuston kokonaistilavuus on arvioitu nyt 2,2 miljardiksi kuutiometriksi, puuston vuotuinen kasvu 99,1 milj. kuutiometriksi ja suurin vuotuinen kestävä hakkukertymä vuosille 2007–2016 runsaaksi 71 milj. kuutiometriksi.

Inventoinnissa paljastuneet metsänhoidolliseen tarpeeseen nähden liian vähäiset taimikonhoito- ja ensiharvennushakkuumäärät heikentävät metsien puuntuotannollista tilaa. Tämän estämiseksi on yhä tärkeämpää hyödyntää kotimaisten metsien ensiharvennushakkuumahdollisuuksia.



Ilman metsänhoitoyhdistysten asiantuntijaosaamista moni metsänomistaja olisi luultavasti valinnut itselle epäedullisen ostotarjouksen.

Metsäenergian käytön edistäminen

Metsäenergian käytölle on asetettu mittavia tavoitteita energiapolitiikassa. EU:n energiapolitiikalleen asettamat tavoitteet lisäävät merkittävästi uusiutuvan energian tarvetta.

Valtioneuvoston selontekoa ilmasto- ja energiastrategiaksi on käsitelty kohdassa ”Energiapolitiikka ja yrittäjyys”.

Metsänhoitoyhdistykset lisäsivät toimintaansa niin energiapuumarkkinoilla kuin edistäessään lämpöyrittäjyyttä ja siihen liittyvää raaka-ainehuoltoa. Energiapuun hankintaan valmisteltu palvelukuvaus valmisteltiin ja markkinoitiin metsänhoitoyhdistyksille Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy:n kanssa. Energiapuun hankinnan erilaiset toimintamallit käytiin läpi yleisellä tasolla keskittymällä etenkin energiapuun hankintaan liittyvien etujen ja riskien huomioon ottamiseen sekä energiapuun hinnoittelun erityispiirteisiin.

Energiapuun hankintaan liittyvä organisointi ja korjuumenetelmät olivat yleisesti kehitystyön kohteena. Tilanne vaihteli huomattavasti metsänhoitoyhdistyksittäin. Tähän liittyen MTK:n metsäjohtokunta asetti marraskuussa työryhmän yhdenmukaistamaan metsänhoitoyhdistysten itsensä tekemän ja sen välittämän energiapuukaupan toimintamalleja.

Toimintavuonna korjattiin perinteisenä kotitarvepuuna polttokäyttöön (mm. halot) tarkoitettua puun lisäksi energiakäyttöön arviolta neljä miljoonaa kiintokuutiometriä latvusmassaa, kantoja ja nuoren metsän hoitotöistä korjattua puuainesta. Energiapuumarkkinoiden suotuisaa kehitystä edistivät öljyn hinnan voimakas nousu, uusiutuvan energian mittavat käyttötavoitteet lähivuosina sekä etenkin sateisesta vuodesta johtunut turpeen saatavuuden heikkeneminen. Korjuumäärien lisääntymisen lisäksi energiapuun hintataso nousi. Latvusmassalle ja kannoille alkoi muodostua yrityskohtaiset hinnoitteluperusteet. Lisäksi markkinoille tuli uusia energiapuuta hankkivia yrityksiä.

Puutavaran mittaamenetelmät

Yksityismetsien pystykaupoissa hakkuukonemittaus on vakiintunut käytetyimmäksi luovutusmittausmenetelmäksi. Sen osuus kattaa yli 85 % pystykaupalla myydystä puutavarasta. Hankintakaupoissa tehtaalla mitataan jo enemmän puutavaraa kuin perinteisillä tienvarsivarastolla.

Kokeilukäyttöön hyväksyttiin kuormainvaakamittausmenetelmä. Koekäytön tavoitteena oli selvittää kuormainvaakamittauksen soveltuvuus kuitupuun eräkohtaiseen mittaukseen. Menetelmää ei kuitenkaan vielä kovinkaan yleisesti hyödynnetty. Koekäyttösopimus uusittiin ja se jatkui työ- ja luovutusmittauksessa toi-

mintavuoden loppuun saakka. Kokeilujen perusteella kuormainvaakamittauksesta tulee vuoden 2009 alusta virallinen mittaamenetelmä silloin, kun kyse on alle 110 kuutiometrin suuruisesta puutavaraerästä.

Energiapuun mittausta koskeva sopimus valmistui joulukuussa 2007. MTK oli mukana Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion valmistelemassa työssä. Projektiin liittyen Metsätutkimuslaitos jatkoi energiapuun hankintaan soveltuvien mittaamenetelmäkuvausten laatimista. Metsätutkimuslaitos julkaisi energiapuun mittaussoppaan, jonka kehittämiseen MTK osallistui omalla panoksellaan.

Huolehtiminen metsänomistajien mahdollisuudesta hoitaa metsiään kannattavasti

Perhemetsätalouden harjoittamisen taloudellisuuteen vaikuttavat puumarkkinoiden lisäksi metsä- ja luonnonuojelupoliittiset toimenpiteet. Perhemetsänomistajien omien tavoitteiden mukainen, kannattava metsätalous hyödyntää kustannustehokkaasti yhteiskunnan myöntämät tuet ja tuottaa monipuolisia hyödykkeitä ja toimintamahdollisuuksia koko metsätaloudelle ja -teollisuudelle. Lisäksi metsien muihin kuin puutuotteisiin ja palveluihin, kuten luonto- ja virkistysarvot, panostaville perhemetsänomistajille on monia vaihtoehtoja metsätaloutensa harjoittamiseen ja sen kannattavuuden parantamiseen. MTK kehittää metsien tarjoamien uusien tuotteiden ja palveluiden markkinoita. Monipuolinen, metsätaloutta ja metsänomistajan tavoitteita tukeva yrittäjyys ja liiketoimintaosaaminen kehittyvät edelleen, kuten metsätalousyrittäjyys, virkistysarvo-kauppa ja luontomatkailu.

Metsälaki

MTK saattoi maa- ja metsätalousministeriön tietoon omia näkemyksiään metsälakiin tarvittavista muutoksista. Näitä ovat muun muassa metsälain soveltamisala (muinaismuistokohteet), hakkuutapojen uudelleen arviointi, ennakkotiedon tarpeettomuus erityisen tärkeästä elinympäristöstä ja erityisen tärkeisiin elinympäristöihin sisällytettävien luontokohteiden tarkistaminen.

Muinaismuistolaki

Epävirallinen työryhmä Museoviraston ja metsäalan toimijoiden (MTK, metsänomistajien liitto, metsänhoitoyhdistykset, metsäkeskus, Tapio, metsäteollisuusyhtykset, Metsähallitus) kesken pohti metsälain ja muinaismuistolain muutostarpeita sekä metsänomistajille muinaismuistojen säilyttämisestä aiheutuvasta puuntuotannon rajoittamisesta johtuvien menetysten ja kustannusten korvaamista silloin, kun muinaisjäänöksen vuoksi joudutaan tekemään metsätalouden toimenpiteitä tavanomaisesta poikkeavin menetelmin.

Kestävän metsätalouden rahoituslaki

EY:n komissiolla oli runsaasti huomautettavaa uuteen kestävän metsätalouden rahoituslakiin.

Hallitus antoi loppukeväästä eduskunnalle esityksen, jossa se oli pyrkinyt ottamaan huomioon näkemykset, jotka komissio oli esittänyt muutosvaatimuksissaan. Energiapuun korjuun ja haketuksen osalta maa- ja metsätalousministeriö oli saanut aikaan ratkaisun, jonka mukaan nykyiset, liittymissopimuksen aikana voimassa olleet säädökset voivat olla voimassa vuoden 2012 loppuun saakka.

Eduskunta kävi kesäkuussa lähetekeskustelun lakimuutoksista aavistamatta sitä, mitä ongelmia lain käsittelyyn syysistuntokaudella vielä sisältyisi. Merkittäväksi lain eduskuntakäsittelyn aikana osoittautui lakiin sisällytetty muun julkisen tuen (hallituksen metsäverotukseen tekemät muutosesitykset) ja kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisen tuen yhteensovittaminen.

MTK toi lakimuutosesityksestä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnotsa esille, että kansallisen metsäpolitiikan päätösvallta kansallisissa ratkaisuissa on tämän lakiesityksen myötä siirtynyt EU:lle.

Lakiesitykseen sisältyi eräitä ilmasto- ja energiapolitiikkaan sekä maanomistajien oikeusturvaan liittyviä näkökohtia, jotka MTK:n mielestä tuli ottaa huomioon lain lopullisessa sisällössä sekä siihen oleellisesti liittyvässä kestävän metsätalouden rahoitusasetuksessa.

MTK muistutti eduskunnan niin ympäristö- kuin maa- ja metsätalousvaliokuntaakin siitä, että jo 1960-luvun lopulta lähtien rahoituslain mukaisella valtion tuella on voitu rahoittaa ennestään puuttomien alueiden metsittämistä, mikä on sopusoinnussa ilmaston muutoksen hidastamisen kanssa metsäpeitteen lisääminen istutusmetsien ja metsittämisen avulla. Nyt tästä oltaisiin luopumassa sillä perusteella, että maa- ja metsätalousministeriön metsäosaston mielestä peltojen metsitys on pelkästään maatalouspolitiikkaa, joka ei kuulu kestävän metsätalouden rahoituslain kautta rahoitettaviin valtion toimenpiteisiin.

Energiapuun korjuuseen myönnettävä tuki kytkettiin edelleen maksettavaksi niihin kohteisiin, joiden hoitoon myönnetään nuoren metsän hoitoon maksettavaa euromääräistä valtion tukea. Hallituksen tavoitteena on kuitenkin ohjata myönnettävä tuki nykyisestä poiketen ensiharvennuseksikoista taimikoihin. Tämä merkitsisi sitä, että rahoituslain mukaisesta energiapuun korjuusta kertyvä puumäärä jäisi nykyistä selvästi pienemmäksi. MTK arvosteli myös, että energiapuun korjuuseen myönnettävän valtion tuen ehtona

olisi edelleen se, että korjattua energiapuuta ei voisi käyttää omassa taloudessa lämmitykseen.

Lakiesitykseen sisältyi komission vaatimuksesta uutena asiana maanomistajalle asetettava velvoite, jonka mukaan uuden lain mukaisella osarahoituksella tehdyillä metsäteillä ja perusparannettavilla yksityisteillä tulisi sallia maksutta virkistyskäyttö. MTK piti erittäin tärkeänä, että mikäli lakiin on tarkoitus sisällyttää tien virkistyskäytön sallimisvelvoite, eduskunnan tulee tiellä sallittavaksi tarkoitettu virkistyskäyttö määritellä selkeästi. MTK painotti, että jokamiehen oikeuteen perustuva liikkuminen metsissä ei edellytä, että metsätiellä sallittaisiin jokamiehen oikeuden nimissä moottorijoneuvolla tapahtuva virkistysliikkuminen.

MTK muistutti eduskuntaa myös siitä, että maanomistajien metsätaloudellisessa neuvonnassa, kurssituksessa ja koulutuksessa on pyritty siihen, että heillä on oma-aloitteinen valmius tehdä etenkin kaikkia metsänhoitoon liittyviä, mutta myös muita töitä metsissään. Lisäksi rahoitusasetuksessa säädetyissä tukiehdossa vieraalla teetetty työ asetettaisiin maanomistajan itse tekemää työtä suositumpaan asemaan.

Metsäverouudistukset

Hallitus teki vuoden aikana syntyneen puumarkkinatilanteen myötä metsäverotusta koskevia päätöksiä, joiden kulminoituminen lainsäädäntöön tapahtui vasta vuoden lopulla. Hallitus oli jo keväällä ryhtyessään toteuttamaan ohjelmaansa sisältyvää yritysten perintöverouudistusta todennut, että metsätalous ei ole yritystoimintaa, joten metsätalous jäi pois perintöverosta koskevasta uudistuskaavailuista. Syksyn tullen hallituksen mieli kuitenkin muuttui ja metsäveromuutosten yhteydessä niin metsäverotukseen kuin kestävän metsätalouden rahoituslakiinkin sisällytettiin yrityksille tarkoitettu EU:n de minimis -tukeen liittyvät rajoitteet.

Maa- ja metsätalousministeriön tulee kestävän metsätalouden rahoituslain mukaan vahvistaa rahoituslain mukaisten töiden keskimääräiset kustannukset vuosittain. Ministeriö tarkisti ensimmäisen kerran sitten vuoden 2001 kyseiset kustannukset.

MTK oli jälleen kerran painottanut eduskunnalle sen käsitellessä valtion vuoden 2008 talousarvioesitystä, että puuntuotannon edistämiseen varatut määrärahat loppuvat loka-marraskuussa. Näin myös kävi. Syksyllä valtion III lisätalousarvioesityksen yhteydessä MTK esitti lisämäärärahatarpeeksi 7–8 milj. euroa, mutta niitä ei sisällytetty lisätalousarvioon.

Vuoden lopulla kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisia töitä tehtiin niin paljon, että vuoden määrärahoista joudutaan käyttämään noin 11 milj. euroa vuonna 2008 tehtyihin töihin.

Hallitus ryhtyi taloudellisen taantuman aiheuttamien ongelmien lieventämiseksi valmistelemaan elvytyspakettia. MTK esitti omana näkemyksenään, että kestävä metsätalouden rahoituslain mukaista rahoitusta tulisi lisätä 10 milj. eurolla. Lisäyksen tulisi painottua nuoren metsän hoito- ja energiapuun korjuu- ja haketustöihin. Elvytyspaketti valmistuu vuoden 2009 alussa.

Perintö- ja lahjaverotus metsätaloudessa

Perintö- ja lahjaverotusta on käsitelty kohdassa ”Veropolitiikka”.

Metsäverotuksen huojennukset

Ensiharvennushakkuiden verovapaus on käsitelty kohdassa ”Veropolitiikka”.

Metsäjohtokunta totesi elokuussa, että valtioneuvoston 23.7.2008 tekemä metsäveroesitys oli metsänomistajien kannalta myönteinen, ja että se on jo vauhdittanut puuntarjontaa. Metsäjohtokunta kuitenkin muistutti, että metsäveroratkaisun yksityiskohdat ovat vielä auki, mikä vaikeuttaa metsänomistajien neuvontaa asiassa. Metsäjohtokunta totesi metsänomistajien edelleen toivovan nopeasti ratkaisuja metsäveronalennuksen lopullisesta sisällöstä.

Elokuun alussa, hallituksen tekemän päätöksen jälkeen puukauppa vilkastui, mutta metsäjohtokunta toi esille jälleen kerran sen, että puukauppaa käydään Suomessa markkinaehtoisesti ja painotti, että ”metsäteollisuuden ei tule sekoittaa veroratkaisua ja puun hinnoittelua keskenään”.

Hallituksen metsäverolakiesitys valmistui marraskuussa. MTK teki mittavan työn saattaessaan eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä valtiovarainvaliokunnan verojaoston ja itse valtiovarainvaliokunnan tietoon metsäverotusta koskevan lakiesityksen muutostarpeista.

Eduskunta korjasi hallituksen esitystä monelta osin metsänomistajien kannalta myönteiseen suuntaan. Lakiin jäi kuitenkin eräitä epäkohtia, kuten tilan luovutuksissa käytettävään metsävähennykseen liittyvät säännökset ja etenkin se, että verohuojennukset tulkitaan metsätalouden tueksi ja sisällytetään yritystoiminnan de minimis -säännön piiriin.

Metsäjohtokunta totesi, että metsäverotukseen liittyvät verolakimuutokset ovat kokonaisuus huomioon ottaen hyvät, vaikka niihin jäikin pieniä epäkohtia. Metsäjohtokunta oli kuitenkin huolissaan loppuvuoden ja lähikuukausien puumarkkinatilanteesta ja metsänomistajien mahdollisuudesta hyödyntää lain suomien verokevennyksiä.

Metsäsuunnittelu

Maa- ja metsätalousministeriö sai monen vuoden valmistelun jälkeen vuoden 2007 lopulla valmiiksi luonnoksen vuosia 2007–2015 koskevasta metsävaratiedon ja metsäsuunnittelun strategiasta.

MTK suhtautui strategiasta antamassaan lausunnossa erittäin varauksellisesti ministeriön ajatuksiin yksityisten henkilöiden omistuksessa olevista metsistä ilman heidän lupaansa kerättävään tietoon sekä etenkin siitä muodostettaviin rekistereihin ja tietojen käyttötarkoituksiin.

MTK painotti, että strategian tulee muodostua yhtäältä MMM:n koko hallinnonalaan koskevasta metsävaratietostrategiasta ja toisaalta yksityismetsien metsikkötietoa koskevasta strategiasta.

Yksityismetsien osalta MTK katsoi, että metsäkeskusten keräämän metsikkökohtaisen tiedon hyödyntäminen metsäkeskuksissa tulee perustua vain metsänomistajien lähtökohdista tehtävän tilakohtaisen metsäsuunnittelun edistämiseen. Yksittäinen metsikkötieto ei saa siirtyä ilman metsänomistajan suostumusta myöskään metsäkeskuksen viranomais-toiminnon käyttöön. MTK totesi lisäksi, että mikäli ns. välialuetietojen rekisteröinnille ei ole olemassa metsänomistajan antamaa lupaa, rekisteröinnille ei ole laillisia perusteita.

MTK saattoi huhtikuussa omaa lausuntoaan tukien ministeri Sirkka-Liisa Anttilan tietoon huolensa maa- ja metsäministeriön metsäosaston metsäsuunnittelustrategiakaavailuista.

Ministeri Anttilan ja ministeriön metsäosaston eräiden virkamiesten kanssa käydyssä neuvottelussa MTK totesi, että nykyinen metsäkeskusten metsäsuunnittelumenetelmä, sen kehittämislinjaukset ja kaavailut ministeriön metsäsuunnittelustrategiaksi ovat nykyisen lainsäädäntömme, erityisesti henkilötietolain vastaiset.

Metsäkeskusten metsätietotyöryhmä

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 10.7.2008 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia selvitys metsäkeskusten hallinnassa olevien metsätietojen käsittelystä. Yhdeksänjäseniseen työryhmään kuuluu myös MTK:n edustaja.

MTK:n metsäsuunnittelustrategian tarkistaminen aloitettiin metsänomistajien liitto Järvi-Suomen aloitteesta. Metsäjohtokunnan asettaman työryhmän tulee saada esitys metsäsuunnittelustrategian tarkistamisesta valmiiksi 31.1.2009 mennessä.

Metsien monimuotoisuus 2008–2016 (METSO)

Ympäristöministeriön asettama METSO II valmistelutyöryhmä luovutti joulukuussa 2007 valmistuneen ehdotuksensa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaksi ympäristöministeri Kimmo Tiilikaiselle 8.1.2008.

Työryhmän mukaan metsien monimuotoisuuden turvaamisen on jatkossa pääosin perustuttava metsänomistajien omaan kiinnostukseen ja haluun suojella vapaaehtoisesti metsiensä luonnonarvoja. Arvokkaiden luontotyyppien ja metsien rakennepiirteiden turvaamiseen tarjotaan monipuolista keinovalikoimaa. Keinojen markkinointi kytketään tasapainoiseksi osaksi kaikkea metsänomistajille annettavaa metsätaloudellista neuvontaa. (Työryhmän ehdotus: MTK:n vuosikertomus 2007 ss. 49 ja 50)

MTK katsoi, että METSO II valmistelutyöryhmän ehdotus tarjoaa uusia vaihtoehtoja maamme luonnonsuojeluun.

MTK pani METSO II valmistelutyöryhmän muistiosta antamassaan lausunnossa tyytyväisyydellä merkille niin metsien kuin koko luonnonkin suojelupolitiikassa METSO-ohjelmakaudella tapahtuneen muutoksen. Ekologisesti tehokkaat, metsänomistajien oma-aloitteisuuteen ja heidän vapaaehtoisuuteensa perustuvat, kustannustehokkaat keinot ovat ne lähtökohdat, jotka luovat edellytykset METSO-toimintaohjelman tavoitteena olevan metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttämiseen sekä metsäluonnon monimuotoisuuden suotuisan kehityksen vakiinnuttamiseen vuoteen 2016 mennessä.

METSO-toimintaohjelman lähtökohtana on, ettei saa vaarantaa tai hidastaa jo jopa vuosikymmeniä sitten päätettyjen suojeluohjelmien loppuun saattamista. Tämän lähtökohdan toteutuminen etenkin yksityisten henkilöiden omistamien metsien osalta on MTK:n näkemyksen mukaan aivan välttämätöntä toimintaohjelman suotuisan etenemisen kannalta.

MTK toi lausunnossaan esille eräitä yksityiskohtia, jotka tuli ottaa huomioon ohjelmaa viimeisteltäessä.

- MTK piti erittäin tärkeänä työryhmän ehdotusta, jonka mukaan asetetaan työryhmä, joka yhteistyössä sidosryhmien kanssa viimeistelee selvitystyöryhmän työn pohjalta luonnontieteelliset valintaperusteet käytännön ohjeiksi. Tässä työssä tulee olla mukana myös metsänomistajaorganisaation edustaja.
- Luonnonsuojelualueiden elinympäristöjen ennallistaminen ja luonnonhoito: olemassa olevien suojelualueita on hoidettava mahdollisimman tehokkaasti niissä olevien luonnon arvojen turva-

miseksi ja parantamiseksi. Valtion suojelualueiden hoitotyöt tulee teettää aina mahdollisuuksien mukaan paikallisilla metsänomistajilla tai metsänhoitoyhdistysten palveluksessa olevilla metsureilla.

- METSO-toimintaohjelman toteuttamisen keinot sisältyvät selkeästi joko luonnonsuojelulakiin tai kestävä metsätalouden rahoituslakiin.
- Metsänomistajille METSO:sta annettava yleisneuvonta ilman siihen liittyvää töiden toteutusvastuuta ei mahdollista METSO-toimintaohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. METSO-ohjelman toteuttamisessa on pidettävä selkeästi erillään viranomaiset ja metsänomistajia neuvova organisaatio. MTK ilmoitti olevansa valmis edistämään metsänhoitoyhdistysten ja ympäristöhallinnon välisen yhteistyön kitkatonta sujumista.

METSO-toimintaohjelman hyväksyminen

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmasta 2008–2016 (METSO) 27.3.2008 samanaikaisesti Kansallisen metsäohjelman 2015 kanssa. METSO:n luonnontieteelliset valintaperusteet laadittiin laajapohjaisessa työryhmässä, joka koostui ympäristö- ja metsäviranomaisten sekä sidosryhmien, myös MTK:n, edustajista. Valintaperusteiden viimeistely oli ensimmäinen METSO-ohjelman 14 toimenpidekokonaisuudesta.

Jo ennen periaatepäätöksen hyväksymistä heti METSO II valmistelutyöryhmän työn valmistelun jälkeen tammikuun lopussa pidetyillä valtakunnallisilla metsänhoitoyhdistyspäivillä ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen esitti metsänhoitoyhdistysväelle voimakkaan vetoituksen, että he osaltaan saattavat METSO:a koskevat toimintaperiaatteet metsänomistajien tietoon.

Ympäristöministeriön, MTK:n ja Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy:n edustajat kävivät neuvotteluja siitä, miten metsänhoitoyhdistykset voivat parhaalla mahdollisella tavalla avustaa metsänomistajien METSO-toimintaohjelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamisessa. Neuvotteluja vauhditti valtion vuoden 2009 talousarvioesityksen kirjauksen maininta siitä, että mikäli metsänhoitoyhdistykset edesauttavat metsänomistajia metsien monimuotoisuuden turvaamiseen METSO-ohjelman puitteissa, yhdistyksille maksetaan siitä korvaus valtion varoista.

Neuvottelujen tuloksena syntyi raamisopimusluonnos, jonka MTK:n metsäjohtokunta osaltaan hyväksyi vuoden lopussa edellyttäen, että ympäristöministeriö osaltaan hyväksyy sopimuksen periaatteet. Metsänomistajaorganisaatio aloitti omalla tahollaan metsänomistajien liittojen ja metsänhoitoyhdistysten toimihenkilöiden METSO-koulutuksen.

METSO:n toteutuksen seuranta ja viestintä

Ympäristöministeriö asetti elokuun lopussa METSO-toimintaohjelman seurannan tueksi laajapohjaisen seurantatyöryhmän. Sen tehtävänä on toimia yhteistyössä eri tahojen välillä METSO:a toteutettaessa, käsitellä vuosittain yhteenveto METSO:n toteutumisesta, seurata METSO:n toteutuksen sekä ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten väliarviointeja, joiden on määrä valmistua vuoden 2010 ja 2013 lopussa sekä tehdä METSO-ohjelmaa tunnetuksi työryhmän jäsen edustamilla tahoilla.

Työryhmässä on myös MTK:n edustajana. Työryhmän määräaika ulottuu vuoden 2016 loppuun saakka, mutta sen toimeksiantoa ja kokoonpanoa tarkistetaan viimeistään vuoden 2010 lopussa METSO:n ensimmäisen väliarvioinnin tulosten valmistuttua.

Ympäristöministeriö asetti elokuun lopussa myös ympäristö- sekä maa- ja metsätalousministeriön edustajista koostuvan METSO-viestintäryhmän, jonka toimikausi ulottuu vuoden 2016 loppuun saakka. Koska MTK ei ole kyseisen työryhmän jäsen, MTK:n metsätiedotus piti aktiivisesti yhteyttä työryhmään.

METSO herätti kiinnostusta Ruotsissa ja Norjassa.

Kansallinen metsäohjelma 2015

Kansallisen metsäohjelman 2010 tarkistamista valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriön koordinoimassa metsäneuvostossa, sen sihteeristössä sekä metsäneuvoston asettamissa työryhmissä vuoden 2007 aikana. Tarkistettu, vuoteen 2015 ulottuva uusi Kansallinen metsäohjelma 2015 (KMO 2015) valmistui toimintavuoden alussa. Ennen ohjelman lopullista hyväksymistä metsäneuvostossa lausunnotuonnoksesta eri tahoilla oli mahdollisuus esittää näkemyksensä ohjelman sisällöstä.

MTK piti koko kansallisen metsäohjelman tarkistamisprosessin ajan tärkeänä, että ohjelmalla luodaan edellytyksiä metsäteollisuuden kotimaisen kapasiteetin täysimääräiselle käytölle, lisätään kotimaisen puun käyttöä, huolehditaan metsien hyvästä hoidosta ja turvataan metsien biologinen monimuotoisuus.

KMO2015:ssä asetetaan mittavat tavoitteet niin hakuiden ja metsänhoitotöiden lisäämiselle kuin METSO-toimintaohjelman myötä metsien monimuotoisuuden turvaamiselle. Kaikki edellä mainitut tavoitteet ovat sellaisia, joiden toteuttaminen suurelta osin perustuu yksityismetsissä tehtäviin toimenpiteisiin. MTK piti välttämänä, että ohjelmaan sisällytetään riittävän tehokkaat elementit, joilla perhemetsänomistajat ovat valmiit tavoitteiden mukaisten toimenpiteiden toteuttamiseen. MTK katsoi, että KMO2015:en tulee sisällyttää

mittavien metsänhoito- ja etenkin ensiharvennushakukautavoitteiden toteuttamiseksi selkeät ja tarvittaessa yksityiskohtaiset linjaukset välittömästi tarvittavien kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännön ja metsien verotusta koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi.

MTK painotti, että jokaisen KMO2015:n toteuttamiseen tarvittavan toimenpiteen vastuu on aina jollakin ministeriöllä, jonka tulee luoda puitteet muiden tahojen osallistumiselle ohjelman toteuttamiseen. MTK:n näkemyksen mukaan ohjelman toteuttamiseksi laaditut mittarit olivat osin hyvinkin havainnollisia, mutta osin myös hyvin keinotekoisia.

KMO2015:en tulee sisällyttää myös selkeä kannanotto maa- ja metsätalousministeriön ja tarvittaessa ympäristöministeriön hallinnonalojen alaisten toimintojen tuottavuuskehityksestä. MTK arvioi myös KMO2015:n valmisteluprosessia todeten sen olleen hyvin ylimitoitettu ja toivoi, että KMO2015:n seurannan organisointi painotetaan ministeriön metsäosaston, metsäneuvoston ja sen sihteeristön voimavarojen tehokkaaseen hyödyntämiseen.

Metsäneuvosto hyväksyi osaltaan Kansallisen metsäohjelman tammikuun 28. päivänä. Ohjelmien toteuttamiseen liittyvistä määrärahoista päätettiin hallituksen kehysriihessä 11.3.2008.

Valtioneuvosto teki 27.3.2008 periaatepäätöksen Kansallisesta metsäohjelmasta 2015. Kansallisen metsäohjelman tavoitteena on pitää Suomi edelleen kestävän metsätalouden ja -osaamisen edelläkävijänä. Se saavutetaan onnistumalla seuraavien avaintekijöiden toteuttamisessa: uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen, metsien monimuotoisuuden turvaaminen ja kotimaisen puun käytön merkittävä lisääminen.

Puuhoitoa edistäviä ehdotuksia

Valtioneuvoston kanslian asettama Metsäteollisuuden ja metsäsektorin toimintaedellytystyöryhmä (Ahon työryhmä) helmikuun puolivälissä teki väliraportissaan kotimaisen puumarkkinatilanteen elvyttämiseksi etenkin metsäverotukseen liittyneitä toimenpide-ehdotuksia. Muutoin työryhmä lähinnä kokosi kaikkia tähän asti tehtyjä esityksiä etenkin Kansallisen metsäohjelman 2015 pohjalta metsäsektorin kehittämiseksi. MTK toimitti työryhmän käyttöön muistion, jossa selvitetään yksityismetsien puumarkkinoita ja metsänomistajien puumarkkinakäyttäytymistä.

MTK esitti omina veropoliittisina toimenpide-ehdotuksinaan metsävähennyksen pohjan ja käytön laajentamista, ensiharvennuspuun verovapautta sekä hankintatyön verovapaan osuuden nostamista.

Ahon työryhmä esitti myös puutavaran kuljetusolosuhteiden parantamista panostamalla alemmanasteisen tieverkoston korjaamiseen. Sen ehdotusten pohjalta liikenne- ja viestintäministeriö valmisteli yksityistieläkiä koskevan lain muutoksen, jolla vuosina 2009–2011 myönnetään valtion varoista metsätalouden edellytysten turvaamiseksi avustusta sellaisten teiden tai niiden osien parantamiseksi, joilla katsotaan olevan puutavaran kuljetusten osalta huomattava merkitys.

Lakiesityksestä antamassaan lausunnossa MTK korosti, että metsäteollisuusyritykset koostuvat monista tuotantolaitoksista, joilla on paikallis- ja aluetaloudellista merkitystä, mikä tulee ottaa huomioon yksityisten perusparannukseen ja kunnostukseen myönnettäviä määrärahoja kohdennettaessa. Lisäksi MTK painotti, että vuoden 2011 jälkeenkin tulee turvata yksityismetsätalouden tieverkoston kunnossapito ja perusparantaminen vähintään Kansallisesta metsäohjelmassa 2015 esitetyn mukaisesti.

Metsäsertifikaattien tarkistaminen

Suomen Metsäsertifiointi ry:n kesäkuussa koolle kutsuman PEFC-metsäsertifiointin standardityöryhmän tehtävänä on tarkistaa metsien kestävä hoitoa ja käyttöä koskevat metsäsertifikaattikriteerit.

PEFC-metsäsertifiointin standardityöryhmä järjesti joulukuussa seminaarin, jossa käsiteltiin työryhmän tarkistamaa kriteeristöluonnosta. Työryhmä viimeisteli seminaarissa saadun palautteen pohjalta metsäkeskuksen toimialueella käytettävät kriteerilunnokset, joista se pyysi kommentit vuoden 2009 tammikuun puoliväliin mennessä.

Uusien tarkistettujen kriteerien tulee valmistua 16.4.2009 mennessä. Tarkistetut kriteerit tulevat voimaan vuonna 2011, mutta kriteerien toteutumista koskevat tiedot kerätään jo vuonna 2010.

Hirvikannan pienentäminen

Metsänomistajien liitto Pohjois-Karjala ja MTK Pohjois-Karjala tekivät metsävaltuuskunnalle aloitteen hirvieläinkannan suuruudesta johtuvien ongelmien vähentämiseksi. Liitot esittivät, että MTK ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin tavoiteltavan hirvitiheyden vaihteluvälin alentamiseksi ja toimenpiteisiin todellisten hirvituhojen määrän selvittämiseksi ja talvehtivan kannan määrän arviointimenetelmien kehittämiseksi.

Asiasta lisää kohdassa ”Metsälinjan kokoukset”

Metsien yhteisomistukset

Perikuntien ja kuolinpesien omistuksessa on kolmannes yksityismetsien pinta-alasta. Kainuun metsänomistajien liiton mukaan yhteisomistustilojen usein heikkoon hyödyntämiseen ja huonoon metsänhoidolli-

seen tilaan on syynä yksimielisyyden vaatimus yhteisomistuksessa olevien tilojen päätöksenteossa. Näin passiivisesta vähemmistöosakkaasta tulee käytännössä päätöksentekijä. Kun kotimaisen puun kysyntä sekä ainespuun että energiapuun osalta on kasvussa, on liiton mukaan tärkeää löytää toimiva päätöksentekomalli myös yhteisomistustiloille.

Metsänomistajien liitto esitti MTK:n metsäjohtokunnalle, että on selvitettävä, mitä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön ja muihin säädöksiin on tehtävä, jotta toimiva päätöksentekojärjestelmä saavutettaisiin.

MTK:n metsäjohtokunta yhtyi Kainuun metsänomistajien liiton näkemykseen, että perintökaaren kuolinpesää koskevat yhteishallintosäännökset johtavat usein kohtuuttomiin tilanteisiin etenkin silloin, kun pieni määrävähemmistöosakas ilman perusteita pyrkii perusteita estämään kuolinpesän enemmistön näkemyksen mukaisen järkevän taloudenpidon.

MTK maanomistajien etujärjestönä pitää perustuslaissa turvattua omaisuudensuojaan yhtenä yksityisomaisuuden peruskulmakivenä. Yksityistä omaisuutta tulee kunnioittaa maamme lainsäädännön mukaisesti. Myös osuus kuolinpesään ja siten myös yhteiseen kiinteään tai irtaimeen omaisuuteen nauttii samantasoista suojaa kuin kiinteä tai irtain esine kokonaisuudessaan.

Kansallisen luonnonvarastrategian valmistelu

Luonnonvaraelinkeinojen yhdessä koordinoima ja Suomen Metsäyhdistyksen toteuttama LUODIN-esiselvityshanke julkaisi loppuraporttinsa tammikuussa. Hankkeen ohjausryhmä esitti, että käynnistetään pikaisesti työ kansallisen luonnonvarastrategian laatimiseksi sekä luonnonvarakysymyksiin painottuva viestintäkampanja.

Kansallista luonnonvarastrategiaa lähdettiin valmistelemaan syksyllä Sitran johdolla. Hankkeen tavoitteena on luoda visio luonnonvarojen käytölle ja sen ohjaukselle, asettaa sitä tukevat tavoitteet sekä johtopäätösten perusteella laatia ehdotukset toimenpiteiden aika-tauluiksi ja vastuutahoiksi. Hankkeen ohjausryhmässä toimii MTK:n puheenjohtaja ja asiantuntijaryhmässä MTK:n metsäasiantuntija. Työn tulokset luovutetaan pääministerille keväällä 2009.

Suomen Metsäyhdistys aloitti marraskuussa yhdessä muiden toimialojen kanssa LUODIN-esiselvityshanketta jatkavan ja kansallista strategiatyötä tukevan viestintäkampanjan. Viestintäkampanja välittää tietoa LUODIN-esiselvityksen tuloksista sekä edistää tiedon ja kokemusten vaihtoa hallinnon, politiikan, elinkeinoelämän ja tutkimuksen välillä. Hankkeen ohjausryhmässä toimii MTK:n metsätiedottaja.

Perhemetsätalouden aseman vahvistaminen kansainvälisessä metsäpolitiikassa ja lopputuotemarkkinoilla

Perhemetsätalouden organisaatioiden kansainvälistä yhteistyötä lisätään niiden yhteisen verkoston puitteisissa. Kansainvälisellä yhteistyöllä ja aktiivisella osallistumisella kansainvälisiin metsä- ja ympäristöprosesseihin vahvistetaan perhemetsätalouden näkökulman huomioon ottamista niin EU:n kuin maailmanlaajuisellakin tasolla. PEFC-metsäsertifioinnin tunnettuutta ja hyväksyttävyyttä parannetaan.

Euroopan unioni ja metsät

EU:n metsätoimintasuunnitelman ja sitä koskevan vuosien 2007–2011 työohjelman toteuttaminen jatkui. Työohjelman toteuttamisessa painottuivat metsäsektorin kilpailukyky, metsien ei-puutuotteiden arvottaminen, metsäenergia, puuntarjonnan lisääminen, laittomien hakkuiden torjuminen, puutuotteiden julkisten hankintojen viherryttäminen sekä ilmastonmuutos ja metsät.

Metsien muiden kuin puutuotteiden arvottamista koskeva työryhmä kokoontui viisi kertaa antaen raporttinsa marraskuussa. Metsänomistajat olivat työryhmässä edustettuna CEPF:n ja COPA:n metsätyöryhmän kautta. Suomesta työryhmän käyttöön toimitettiin kuvaukset luonnonarvokaupasta ja MTK:n kehittämästä virkistysarvokaupasta.

Puuntarjontaa erityisesti metsäenergiakäyttöön selvittävä työryhmä kokoontui neljä kertaa antaen raporttinsa heinäkuussa. Metsänomistajien työryhmässä edusti CEPF:n puheenjohtaja.

Pysyvä metsäkomitea päätti kahden uuden työryhmän asettamisesta tukemaan metsätyöohjelman toteuttamista. Neuvoa-antavan metsätyöryhmän aloitteesta asetetaan asiantuntijatyöryhmä teemalla metsät ja ilmastonmuutos. Toimintavuoden lopulla pysyvä metsäkomitea asetti työryhmän, joka tehtävänä on pohtia puutuotteiden julkisten hankintojen viherryttämistä. Molemmat työryhmät aloittavat työnsä keväällä 2009.

EU:n komissio antoi monta aloitetta, joilla on vaikutusta metsäsektorin toimintaan ja metsänomistajien kansallisiin toimintamahdollisuuksiin.

Helmikuussa esiteltiin komission tiedonanto innovatiivisesta ja kestävästä EU:n metsäteollisuudesta. Tiedonannossa määritellään yleiset tavoitteet ja toimenpiteet EU:ssa sijaitsevan metsäteollisuuden kilpailukyyn parantamiseksi. MTK piti tärkeänä, että metsäteollisuuden ja koko metsäsektorin kilpailuky-

kyyn kiinnitetään huomiota myös EU:n tasolla. Esiteistä toimenpiteistä metsätalouteen kohdistuivat lähinnä ne, joilla pyritään edistämään puuraaka-aineen riittävyttä ja kustannustehokasta saatavuutta teollisuuden käyttöön. MTK piti tärkeänä, että ehdotetut toimenpiteet eivät vääristä puumarkkinoiden markkinälähtöistä toimintaa, eivätkä määrää, mihin tarkoitukseen puuta käytetään.

Tammikuussa komissio toi julki ns. energia- ja ilmestopaketin, jonka yksi osa on direktiivi uusiutuvien energialähteiden edistämiseksi (ns. RES-direktiivi). Direktiivissä määritellään vaatimukset biopolttoaineiden valmistukseen käytettävien biomassojen, myös puun, kestäväälle tuotannolle. Uhkana oli, että meillä kestävästi tuotettu puuraaka-aine olisi jäänyt hyväksytyjen raaka-ainelähteiden ulkopuolelle. MTK osallistui aktiivisesti sellaisten kriteerien muotoiluun, jotka turvaavat perhemetsissämme tuotetun puun hyväksyttävyyden. RES-direktiivi hyväksyttiin Eurooppa-neuvostossa joulukuussa.

Komissio julkaisi tiedonannon julkisten hankintojen viherryttämisestä heinäkuussa. Tiedonannon tavoitteena on edistää julkisten hankintojen viherryttämistä jäsenvaltioissa sekä yhtenäistää vihreiden julkisten hankintojen menettelytapoja ja kriteerejä EU:ssa. Komissio oli valinnut kymmenen prioriteettisektorin, joilla se katsoi olevan suurimmat ympäristövaikutukset julkisissa hankinnoissa. Kriteerit oli määritelty näille sektoreille. Puu raaka-aineena sisältyi neljään sektoriin. Puuperäisten tuotteiden ympäristökriteeriksi asetettiin metsien hoidon ja käytön laillisuus sekä kestävyys. Metsätalouden kestävyys määrittelyn pohjana Euroopassa ovat yleiseurooppalaisessa metsäprosessissa (MCPFE) sovitut kestävä metsätalouden kriteerit. Kriteerien täytyminen voidaan osoittaa sertifioinnilla tai vastaavalla järjestelmällä. MCPFE-kriteerien ottaminen kestävä metsätalouden määrittelyn perusteeksi ja PEFC-sertifioinnin hyväksyminen vaatimusten täyttymisen todisteeksi täytti metsänomistajien julkisten hankintojen vaatimuksille asetamat tavoitteet. Keskustelu kriteereiden soveltamisesta



ja tarkentamisesta kuitenkin jatkuu muun muassa pysyvän metsäkomitean asettamassa työryhmässä.

EU:n ympäristöosasto esitti vuoden alkupuolella vaatimuksensa siitä, että laittomien hakkuiden valvontajärjestelmä (FLEGT) saattaa koskea myös EU:n jäsenvaltioita. Tämän vuoksi metsänomistajien järjestöt CEPF ja EUSAFOR tekivät alkukesällä yhteisen kyselyn EU:n jäsenmaiden yksityismetsätalouden edustajilta ao. valtion lainsäädännöstä ja vallitsevista muista käytännöistä, joilla varmistetaan, että puun myyjä omistaa alueen, josta puutavara hakataan lain mukaisesti. Suomen osalta laillisuutta varmentavat metsälaissa edellytetty metsänkäyttöilmoitus, maarekisteriote ja yleensäkin metsälain valvonta.

Komissio antoi lokakuussa esityksen ns. FLEGT-lisätoimiasetuksesta, joka koskee puutavaraa ja puutuotteita EU:n markkinoille tuoville toimijoille asetettavista velvollisuuksista. Asetuksen tavoitteena on täydentää ja vahvistaa EU:n nykyisiä toimenpiteitä, joilla torjutaan laitonta puunkorjuuta ja siihen liittyvää kauppaa. Aiemmasta poiketen asetus koski myös yhteisön alueella, siis myös Suomessa tuotettua puuta EU:n ulkopuolelta tuodun puutavaran ja puutuotteiden lisäksi. MTK korosti antamassaan lausunnossa, että toimenpiteiden pääpainon tulee olla EU:n ulkopuolelta tulevan puun laillisen alkuperän varmistamisessa.



Metsänomistajien järjestöjenkin tekemän selvityksen perusteella asetettavien vaatimusten tulee EU:ssa olla kohtuullisia ja perustua jäsenmaiden lainsäädäntöön ja olemassa oleviin lainvalvontamenettelyihin. Vaatimusten tulee koskea vain suoraan metsän käyttöön liittyvää lainsäädäntöä. Lisäksi MTK korosti, että metsänomistajalle ei tule asettaa uusia ylimääräisiä velvoitteita oman toimintansa laillisuuden valvontaan ja metsänomistamisen todentamiseen.

Neuvoa antava metsä- ja korkkityöryhmä kokoontui kolme kertaa. Vakiintuneen tavan mukaan työryhmä käsittelee jokaisessa kokouksessaan EU:n metsätöimintasuunnitelman toteuttamista. Tämän lisäksi kokousten asialistoja hallitsivat vihreät julkiset hankinnat, komission tiedonanto innovatiivisesta ja kestävästä metsäsektorista, uusiutuvan energian direktiivi, metsäpalot ja ilmastonmuutos. MTK:n edustajana työryhmässä oli metsäjohtaja Antti Sahi.

Mäntyankeroistilanne Portugalissa tilanne heikkeni edelleen. Mäntyankero on levinnyt siellä suoja- vyöhykkeistä huolimatta uusille alueille, minkä johdosta Portugal joutuu käsittelemään mäntyankeroisen leviämistä estävillä keinoilla kaiken mäntypuutavaran, joka viedään sen rajojen ulkopuolelle. Lisäksi Portugalin tulee lisätä valvontaa ja näytteen ottoa, jotta ollaan jatkuvasti selvillä maan mäntyankeroistilanteesta.

EU:n kasvinterveyspäälliköt ovat arvostelleet maamme mäntyankeroisen kriisivalmiussuunnitelmaa, koska se ei ole heidän mielestään riittävän käytännönläheinen. Tämän vuoksi Suomi järjestää vuoden 2009 alkupuolella viranomaisten ja sidosryhmien yhteisen valmiusharjoituksen.

Koska on käynyt ilmi, että havupuusta valmistetuista puupakkauksista on löytynyt mäntyankeroista, Suomi on vaatinut terveystarkastuksissa kiinnitettävän entistä enemmän huomiota puupakkauksiin tehtäviin terveystarkastuksiin.

Kansainväliset metsä- ja ympäristöprosessit

Euroopan Metsäministerikonferenssi-prosessi (MCPFE)

MCPFE:n asiantuntijakokous kokoontui kaksi kertaa. Toukokuussa Oslossa pidetyssä kokouksessa sovittiin prosessin työohjelmasta vuoteen 2012 asti. Työohjelma on jaettu viiteen osa-alueeseen: metsien kestävä hoito- ja käyttö, puun liikkeelle saaminen ja puun käytön edistäminen, metsien erilaiset ekosysteemipalvelut, alueellisen ja globaalin tason yhteistyö ja ns. poikileikkaavat toimenpiteet. Kokouksessa työohjelmaan lisättiin metsäbiomassan kestävyyskriteerejä kehittävän asiantuntijatyöryhmän perustaminen.

Kokous perusti asiantuntijatyöryhmän, jonka tehtävänä on arvioida laillisesti sitovan Euroopan metsäsopimuksen tarvetta, mahdollisia hyötyjä ja haittoja sekä vaihtoehtoja. Työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran marraskuussa Ateenassa. MTK:n asiantuntija osallistui kokoukseen COPA:n edustajana.

Toinen asiantuntijakokous pidettiin marraskuussa Genevessä. Kokouksessa hyväksyttiin yleiseurooppalaiset ohjeet metsitykselle ja metsänuudistamiselle. Lisäksi sovittiin metsäbiomassan kestävyyskriteerejä kehittävän asiantuntijatyöryhmän tehtävänannosta.

MCPFE-prosessiin COPA:n edustajana oli MTK:n metsäasiantuntija.

Varsovan metsäministerikonferenssissa marraskuussa 2007 päätettiin järjestää Euroopan metsäviikko lokakuun lopulla. Viikon päätapahtumat sijoituivat Roomaan, jossa pidettiin UNECE:n puutavarakomitean sekä FAO:n Euroopan metsätaloustalouden yhteiskokous. Rooman tapahtumien yhteydessä järjestettiin perinteinen FAO/ECE:n Timber Committee, jossa käytiin läpi metsäteollisuustuotteiden markkinanäkymiä.

Metsäviikolla järjestettiin lisäksi lukuisia seminaareja ja tapahtumia Roomassa ja Brysselissä. Brysselissä Euroopan talous- ja sosiaalikomiteassa järjestetyssä seminaarissa käsiteltiin metsien roolia EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Metsänomistajia seminaarin puhujistossa edusti CEPF:n presidentti Christer Segersteen. Seminaarin yhteydessä avattiin myös NSF:n, CEPF:n, valtion metsänomistajajärjestön (EUSTAFOR) sekä puutuoteteollisuuden CEI-Bois:n yhteisnäyttely metsän roolista ilmastonmuutoksen torjunnassa. NSF ja CEPF osallistuivat aktiivisesti metsäviikon ohjelmaan Roomassa järjestämällä oheistaapahtuman yhdessä EUSTAFORin kanssa. Helsingissä marraskuun alussa järjestetyt Metsäpäivät olivat Euroopan metsäviikon kansallinen osuus.

YK:n metsäfoorumi (UNFF)

Valmistautuminen vuonna 2009 pidettävään YK:n metsäfoorumin 8. istuntoon jatkui. Suomi järjesti syyskuussa kokouksen, jossa valmisteltiin Euroopan pannota istuntoon. Kokoukseen osallistui MTK:n asiantuntija.

YK:n monimuotoisuussopimus (CBD)

YK:n monimuotoisuussopimuksen hallitusten välinen osapuolikokous pidettiin toukokuussa Saksassa (Bonn). MTK:n edustaja oli mukana kokouksessa Suomen delegaatiossa.

Metsien monimuotoisuutta koskeva työohjelma oli yksi kokouksessa ns. syvätarkastelussa olevista aiheista. Metsäkeskustelussa nousivat esiin huoli maailman

metsien häviämisestä ja metsien tilan heikkenemisestä, vastustus geenimuunneltujen puiden käyttöä kohtaan, metsien merkitys ilmastonmuutoksen torjunnassa ja ilmastonmuutoksen vaikutukset metsiin, bioenergian tuotannon vaikutukset metsien monimuotoisuuteen sekä laittomat hakkuut ja niihin liittyvä puukauppa.

Vuonna 2002 hyväksyttyä metsätyöohjelmaa ei avattu, mikä oli myös metsänomistajatahojen tavoite. MTK osallistui Kansainvälisen perhemetsänomistajien liiton (IFFA) kokouksessa jakamaan kannanottoon, jossa tuotiin esille perhemetsänomistajien rooli metsien kestävässä hoidossa ja käytössä.

YK:n ilmastopopimus (UNFCCC)

Ilmastopopimuksen puitteissa neuvottelut vuoden 2012 jälkeisestä sopimusjärjestelmästä jatkuivat. Metsien tilan heikkenemisen ja metsäkadon torjunta kehitysmaissa määriteltiin merkittäväksi keinoksi torjua ilmaston muutosta. Metsien roolin määrittäminen tulevassa sopimuksessa on Suomelle keskeinen kysymys. MTK tuki maamme neuvottelutavoitteita. Niiden mukaan tulevan ilmastopopimusjärjestelmän tulee tukea kestäväälle metsien hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita eikä ilmastopopimusjärjestelmästä saa aiheutua metsäisille valtioille lisärasitteita tai metsien roolista johtuvia nykyistä haastavampia päästövähennysvelvoitteita. MTK osallistui metsäkysymyksiin liittyvien Suomen kantojen valmisteluun maa- ja metsätaloustaloustalouden kansainvälisen metsäpolitiikan neuvottelukunnan jäsenenä.

Puolassa (Poznan) joulukuussa osapuolikokouksen yhteydessä järjestettiin metsäpäivä. Sen lukuisissa oheisseminaareissa käsiteltiin metsien roolia ilmastopopimuksessa. Seminaarien pääaihe oli metsäkadosta johtuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen nk. REDD-mekanismin avulla. CEPF osallistui kokoukseen järjestämällä Euroopan metsien ja metsänomistajien roolia käsittelevän näyttelyn, joka oli esillä koko kaksiviikkoisen konferenssin ajan. Tämän lisäksi CEPF järjesti samaa aihetta käsittelevän lehdistötilaisuuden konferenssin ensimmäisellä viikolla.

Yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa

MTK teki kansainvälistä metsäedunvalvontaa ja viestintää yhteistyössä metsänomistajien kansainvälisten järjestöjen kanssa. EU:n tasolla edunvalvonnan pääyhteistyökumppanit olivat Pohjoismaiden metsänomistajajärjestöjen yhteistyöelin (NSF) ja Euroopan metsänomistajajärjestöjen liitto (CEPF). Maailmanlaajuisiin kysymyksiin vaikutettiin yhteistyössä Kansainvälisen perhemetsänomistajien liiton (IFFA) kanssa.

Pohjoismaiden metsänomistajien yhteinen edunvalvonta jatkui EU:ssa aktiivisena yhteisen Brysseliin



sijoitetun edustajan kautta. NSF:n toimintavuonna 2007 MTK johti vuosittainen yleiskokous järjestettiin elokuun lopulla Vaasassa. Vuoden pääteemoja yhteispohjoismaisessa metsäedunvalvonnassa olivat komissiossa valmisteilla ollut uusiutuvien energialähteiden direktiivi ja siinä määritellyt biopolttoaineiden kestävyyskriteerit. Tässä yhteydessä NSF järjesti toukokuun lopulla Etelä-Ruotsissa aiheita käsittelevän opintomatkan EU:n komission virkamiehille. Mukana oli vastuuhenkilöitä komission energia-, ympäristö- ja maatalouspääosastoilta. Bioenergia-asioiden ohella kansainvälisen metsäedunvalvonnan pääteemoja olivat laittomia hakkuuta koskeva ns. FLEGT-asetus ja sen valmistelu komissiossa, vihreät julkiset hankinnat sekä ilmastonmuutoskysymykset. Eri politiikka-aloitteet poikkileikkaavana teemana nousi jatkuvasti esille, mitä on kestävä metsätalous ja MCPFE -prosessin edistäminen. NSF:n markkinatyöryhmä ja viestintätyöryhmä jatkoivat tiivistä yhteydenpitoaan. Toimintavuonna uudistettiin ensimmäistä kertaa myös 2004 laaditut NSF:n yhteiset kotisivut.

Brysselissä metsänomistajien edunvalvontatyö eri pohjoismaisten ja eurooppalaisten tuottajajärjestöjen välillä oli tiivistä. Tästä konkreettisena esimerkkinä olivat monet ajankohtaisia aiheita käsittelevät yhteiset kannanotot esimerkkinä biopolttoaineiden kestävyyskriteereistä sekä laittomista hakkuista.

Euroopan metsänomistajajärjestöjen liiton (CEPF) yleiskokous järjestettiin toukokuussa Ruotsissa. Yleiskokouksessa keskusteltiin muun muassa metsistä hiilinieluinä ja metsänomistajien mahdollisuudesta hyötyä tuottamastaan nielusta. Lisäksi pohdittiin metsänomistajien yhdistysten ja osuuskuntien roolia puumarkkinoilla ja metsänomistajien aktivoimisessa. Molemmat teemat sisältyvät myös EU:n metsätoimintaohjelmaan, jonka toteuttamiseen ja tulokseen CEPF pyrkii tuomaan metsänomistajanäkökulmaa. CEPF kartoitti eri metsänomistajien yhdistysten ja osuuskuntien toimintaa Euroopassa, erityisesti puuntuotannossa ja puumarkkinoiden toimivuudessa. Työn tulokset olivat osaltaan CEPF:n panos EU:n metsätoimintaohjelmaa toteutettaessa.

Copa-Cogecan metsätyöryhmä kokoontui kolme kertaa. Työryhmä valmisteli metsänomistaja- ja tuottajajärjestöjen näkemyksiä neuvoo-antavan komission metsä- ja korkkityöryhmän kokouksiin sekä kulloinkin ajankohtaisiin EU-metsäpolitiikan kysymyksiin.

Kansainvälinen perhemetsänomistajien liitto (IFFA) jatkoi aktiivisesti yhteyksien luomista kansainvälisen metsäpolitiikan toimijoihin kuten Maailman Pankkiin (WB). Yhteistyö maailmalajuisen kylämetsätalouden verkoston (GACF) kanssa jatkui. IFFAn yleiskokous ja siihen liittynyt perhemetsänomistajien seminaari järjestettiin lokakuussa Australiassa (Canberra). Seminaarin aiheina olivat muun muassa metsänomistajien rooli ilmastopolitiikassa sekä erityisesti nielu-kaupan mahdollisuudet.

Kansainvälisessä metsäsertifiointiorganisaatiossa PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes) jatkettiin uuden strategian toimeenpanoa. Siinä korostuu toiminta markkinoilla. PEFC rakensi uusia verkostoja eri sidosryhmiin ja perusti uuden Stakeholder Forumin sidosryhmäyhteistyön tiivistämiseksi. Myös organisaation resursseja vahvistettiin vastaamaan uusittua strategiaa.

PEFC:n hyväksymien kansallisten standardien mukaan sertifioitujen metsien määrä edustaa noin kahta kolmatta osaa koko maailman sertifioidusta metsäpinta-alasta.

Muu kansainvälinen toiminta

Yhteistyö Meksikon metsänomistajajärjestön kanssa

MTK ja Meksikon metsänomistajajärjestön (CONOSIL) vuonna 2006 alkanut yhteistyö jatkui. Lokakuussa 2007 Suomen ja Meksikon valtioiden allekirjoittaman metsäsektorin yhteistyötä koskevan työohjelman yhdeksi painopisteeksi määriteltiin yksityismetsätalouden ja sen organisaatioiden vahvistaminen Meksikossa. Ohjelman puitteissa MTK haki hanketukea ulkoministeriön kansalaisjärjestöille myöntämistä tukimäärärahoista.

MTK ja CONOSIL valmistelivat yhdessä hankkeen, jolla tuetaan CONOSIL:n kehittämistä. Hankeidea oli esillä ulkomaankauppaministeri Paavo Väyrysen ja Meksikon luonnonvaraministeri Rafael Elvira Quesadan tapaamisessa huhtikuussa. Myönteinen päätös hankkeen rahoitukselle saatiin ulkoministeriöstä joulukuussa.

The Forest Dialogue

The Forest Dialogue on maailmanlaajuinen yhteistyöverkosto, joka koostuu metsäsektorin, ympäristö- ja kehitysyhteistyöjärjestöjen, metsäalan kaupan organisaatioiden, tutkimuksen ja Maailman Pankin edustajista. Organisaation toiminnassa korostui toimintavuonna metsien merkitys ilmastopolitiikassa ja ilmastonmuutoksen hillinnässä. Kestävän metsätalouden merkitys metsien hävittämisen estämisessä ja hiilen tehokkaan sidonnan parantamiseksi olivat keskeisiä teemoja organisaation kannanotoissa.



Muu metsätaloudellinen toiminta

Metsätalouteen liittyvä tutkimustoiminta

Toimintasuunnitelman mukaisesti tutkimusta koskevassa edunvalvonnassa korostettiin metsätalouden kannattavuutta ja puumarkkinoiden tasapainoista toimivuutta, metsäenergiamarkkinoiden toimivuuden parantamista, metsänomistajaorganisaation kehittämistä sekä kansainvälistä vaikuttamista.

MTK oli mukana useiden tutkimushankkeiden ohjaus- ja johtoryhmissä ja teki yhteistyötä Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen (PTT) metsä- ja puutalouden tutkimusryhmän, Metsätutkimuslaitoksen, Työtehoseuran sekä useiden eri yliopistojen tutkijoiden kanssa. Lisäksi ostettiin ulkopuolisia selvityksiä.

MTK:lla oli edustus Tiuran säätiön sekä Suomen Luonnonvarain Tutkimussäätiön hallituksissa. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen kanssa MTK:lla oli tutkimussopimus puumarkkinoiden 2000-luvun kehittämisen selvittämisestä. PTT:n kanssa MTK:lla oli myös tutkimussopimus hankkeessa ”Tulevaisuuden metsänomistaja”.

Toimintavuoden alussa valmistui Indufor Oy:n laatima raportti tukki- ja kuitupuun käyttöarvoista. Tarkastelu perustui vientihintaennusteisiin, tehtaiden käyntiasusteisiin, korkotasoon ja muihin tuotantoon vaikuttaviin kustannustekijöihin.

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy:ltä tilattiin keväällä ja syksyllä metsäomistajien puunmyyntiaikomuksia ja mielipiteitä metsäasioista kartoittanut MetsäData-Laari-kyselytutkimus. MTK teki kuukausittain metsänomistajien liitoille suunnatun puumarkkinabarometrin. Siinä kartoitettiin metsänomistajien liittojen arvioita kulloinkin ajankohtaisesta puumarkkinatilanteesta.

Metsänomistajaorganisaation tutkimustoiminnan tehostamiseksi sekä metsätalouden ja metsänomistajien kannalta keskeisten tutkimustarpeiden löytämiseksi perustettu kuuden hengen tutkimustyöryhmä kokoontui kolme kertaa.

MTK oli aktiivisesti mukana Euroopan metsäklusteri Forest-Based Sector Technology Platform (FTP)

-hankkeessa. MTK:lla oli edustus CEPF:n tutkimus ja kehitystyöryhmässä, NSF:n markkinatyöryhmässä ja FTP:n kansallisessa tukiryhmässä sekä merkittävässä FTP:hen liittyvissä tapahtumissa. Lisäksi MTK:n edustajat olivat aktiivisesti mukana Metsäteollisuus ry:n koordinoimassa suomalaisen puutuoteteollisuuden tutkimusstrategian valmistelussa.

Suomen Metsäsäätiö

Suomen Metsäsäätiön tehtävänä on metsätalouden ja koko elinkeinon hyväksyttävyyden säilyttäminen sekä puun ja puupohjaisten tuotteiden hyväksyttävyyden ja siten menekin edistäminen. Säätiö toimii rahoittamiensa projektien kautta. Osallistuminen Metsäsäätiön tukemiseen on 0,2 % pystykaupan ja 0,1 % hankintakaupan arvosta. Puun myyjän osallistuessa Metsäsäätiön menekinedistämismaksun maksamiseen myös puun ostava teollisuus osallistuu yhtä suurella summalla.

Metsänomistajat maksoivat menekinedistämismaksun noin 37 %:ssa puukaupoista. Tämä tarkoittaa, että noin 45 000 puun myyjää osallistui menekinedistämismaksun maksamiseen. Näin saatiin kerättyä 2,4 milj. euroa käytettäväksi suomalaisen metsäelinkeinojen turvaamiseen Suomen Metsäsäätiön kautta. Metsänomistajien liitoittain ja kunnittain tarkasteltuna erot olivat edellisvuosien tapaan suuret. Kuntakohtainen tulos vaihteli muutamasta prosentista 100 %:iin.

Kansainvälisesti tärkein Metsäsäätiön rahoituskohde oli PEFC- metsäsertifioinnin aseman ja siten suomalaisen puun aseman vahvistaminen Isossa-Britanniasa ja muutoinkin Euroopan markkinoilla.

Kotimaisista rahoituskohteista pysyviä ja merkittäviä olivat Suomen Metsäyhdistyksen toteuttamat Päättäjien Metsäakatemia ja forest.fi -tiedotussivusto. Koululais- ja nuorisotyötä toteuttavat valtakunnallisesti Suomen Metsäyhdistys ja 4H-järjestö. Metsäsäätiö rahoitti merkittävästi myös Suomen Metsäsertifointi ry:n työtä. Metsäsäätiön verkkosivuilla (www.metsasaatio.fi) on perustiedot kaikista rahoituskohteista.

Suomen Metsäsäätiön hallituksen varapuheenjohtaja oli metsäjohtaja Antti Sahi ja valtuuskunnan puheenjohtajana toimi puheenjohtaja Michael Hornborg.

Maa- ja metsätalousyrittäjien oikeusturva

Maa- ja metsätalousyrittäjien oikeusturvaan vaikutettiin lainsäädännön avulla, toimimalla eri valituselimisissä sekä neuvonnalla.

Jäsenten oikeusturvan parantaminen ja lainsäädäntöön vaikuttaminen

Jäsenten oikeusturvaa edistettiin mm. hyvän hallinnon ja paremman säätelyn työryhmissä. Yritysvaikutusten arviointi ja yritysten hallinnollisen taakan keventäminen oli niin ikään työn alla. Myös asianajajarengasta laajennettiin.

Lainsäädäntötyössä painotettiin sukupolvenvaihdosten helpottamista verotuksellisin keinoin sekä perintökaaren kokonaisvaltaista uudistusta. MTK osallistui myös useiden muiden lakien valmisteluun lausunnonantajana sekä jäsenenä mm. yhdistyslainsäädäntöä kehittämissä ja valmistelemissä työryhmissä. Viljelijän perheenjäsenen työttömyysturvan puutteita pidettiin esillä.

Vaikuttaminen eri valituselimisissä

Maa- ja metsätalousyrittäjien oikeusturvasta huolehdittiin eri valituselimisissä tuomalla esiin alan erityispiirteitä. MTK:n edustaja toimi erilaisten oikeussuojaa koskevien lautakuntien jäsenenä mm. työeläkeasioiden ja tapaturma-asioiden muutoksenhaku-, kuluttajansuojaja-, esine- ja vastuuvakuutuslautakunnissa sekä muissakin muutoksenhakuasteissa ja toimielimisissä. Konelautakunnassa käsiteltiin kuusi lausuntopyyntöä. Tilatukikysymystä koskevia maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan ratkaisuja saatiin kolme.

MTK on pyrkinyt turvaamaan valitusmahdollisuuksien säilymisen mahdollisimman laajana. Eräiden asioiden hoitamiseksi on jouduttu turvautumaan lainkäytön val-

vojille tehtyihin kanteluihin. Lannoitekaupan kauppatavat ja harhaanjohtavana pidetty markkinointi aloittivat vilkkaan oikeusturvan peräämisen.

Oikeusturvaongelmia havaittiin olevan erityisesti maankäytön ja maataloustukien myöntämisen yhteydessä, jolloin on jouduttu hakemaan muutosta mm. korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Markkinaoikeudelle tehty valitus mallasohrasopimuksen kilpailuoikeudellisesta asemasta päättyi korkeimman hallinto-oikeuden tutkimattajättämiskäyttöön. Edelleen kilpailuvirastossa on vireillä TEOSTO- ja GRAMEX-maksujen kohtuuttomuus maaseutumatkailuyrittäjille.

Muu toiminta

Asianajajaverkosto

Asianajajaverkoston toiminta jatkui. Siihen kuuluu Maanomistajien Arviointikeskus Oy ja noin 30 asianajajaa eri puolella Suomea. Viljelijät käyttivät paljon verkostoon kuuluvien asianajajien palveluja niissä tapauksissa, jotka ovat menneet oikeuskäsittelyyn. MTK liittyi Eurooppalaisen oikeusturvan keskusliittoon (EOK).

Puhelinneuvonta

Viljelijät tarvitsivat puhelinneuvontaa muun juridisen neuvonnan ohella ongelmissaan sekä velkojina, velallisina että takaajina. Myös perhe- ja holhousoikeudellisen neuvonnan tarve oli merkittävä. Maaseutuyrittäjyyttä koskevan neuvonnan tarve lisääntyi myös erityisesti työoikeudellisissa asioissa. Tässä asiassa tehtiin yhteistyötä Maaseudun Työnantajaliiton kanssa. Tilatukilainsäädäntö aiheutti edelleen paljon maanvuokralakia koskevaa neuvontatarvetta. Tämä ennakoi myös tulevaisuudessa suurta neuvonta- ja koulutustarvetta pellonvuokrasuhteissa.



Ruokakulttuuri

Avaintehtävät

- 1 Ruoan arvostuksen lisääminen
- 2 Ruokakulttuurin kehittäminen
- 3 Lähiruoka-ajattelun tukeminen

MTK tekee monin paikoin työtä ruokakulttuurikentän alueella. Pääosa ruokakulttuurikentän toiminnasta on ollut vaikuttamista erilaisissa ohjausryhmissä ja hankeryhmissä sekä esiintymistä mediassa ja eri yhteisöjen seminaareissa ja tilaisuuksissa. Kesällä yhteyksiä maakuntien mediaan pidettiin kiertämällä lähes sadalla tilalla eri puolilla maata ja kertomalla suomalaisesta turvallisesta alkutuotannosta.

MTK:n ruokakulttuuriasiamies toimii Hallituksen Suomalaisen ruokakulttuurin edistämishjelman puhemiehenä. Helsingin yliopiston käyttäytymistieteelliseen tiedekuntaan perustettiin ruokakulttuurin lahjoitusprofessorin rahasto. MTK on ollut voimakkaasti vaikuttamassa professorin ja sen rahaston perustamiseen. Professori keskittyy tutkimaan ja opettamaan ruokakulttuurin monitieteellistä kokonaisuutta.

Elokuussa kutsuttiin 20 Suomen ulkomaanedustuston kokkia eri puolilta maailmaa koulutukseen. Heille ker-

rottiin Suomen luonnonvaroista, ruokakulttuurista ja elintarviketaloudesta.

Maa- ja metsätalousministeriön ja MTK:n rahoituksella toteutettiin kummimaatilahanke neljän MTK-liiton alueella. Hankkeen tarkoituksena oli kertoa peruskoululaisille alkutuotannosta ja ruokaketjusta tilavierailujen avulla. Hanke tavoitti 426 oppilasta 16 koulusta.

MTK määrittelee lähiruoan kahteen talousalueeseen; kuntaan ja koko maahan. Keväällä järjestettiin Tampereella lähiruokamessut. MTK oli mukana myös toteuttamassa lähiruokaviestiä ja lähiruokaviikkoja. Viestiin osallistui tuottajia ja toimihenkilöitä eri liittojen alueelta. Ruokakulttuuriasiamies toimi eduskunnan lähiruokaseminaarin puheenjohtajana.

MTK:n edustaja piti yhteensä 12 seminaariesitystä ja 10 puhetta, jotka käsitelivät joko ruokakulttuuria tai lähiruokaa eri näkökulmista sekä kuluttajatyötä, ja ne pidettiin Maataloustuottajaliittojen, Pro Agrian tai muiden yhteistyökumppaneiden tilaisuuksissa.

MTK:n edustaja toimi monissa ruokaan tai ruokakulttuuriin liittyvissä työryhmissä, mm. valtion ravitsemusneuvottelukunnassa, maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnassa, KTM:n pakkausmerkintätyöryhmässä ja elintarvikeneuvottelukunnassa, Ruoka-Suomi teemaryhmässä sekä lukuisten hankkeiden ohjausryhmässä.

Suomen 20 ulkomaanedustuston kokkia tutustui suomalaiseen ruokakulttuuriin Kettulassa elokuussa.

Ei oo läheskää nii näläkä, ko välillä syöpi.



Kuluttajatyö

Kuluttajatyöryhmä kokoontui neljä kertaa. Tammikuun kokouksessa keskusteltiin Yrittäjyys maaseudun tuotannon tekijänä -seminaarista, johon työryhmän jäsenet olivat osallistuneet. Seminaarissa tarkasteltiin yrittäjyyttä eri näkökulmista. Kokouksessa keskusteltiin myös mm. syksyllä MTV 3 -kanavalla alkavasta ruokaohjelmasta, jossa MTK:n ruokakulttuuriasiamies on mukana.

Kuluttajatyöryhmän jäsen Kyösti Harju osallistui tammikuussa Berliinissä järjestetyille Grüne Woche -elin-tarvikemessuille, jossa MTK:lla oli yhteisosasto maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Toukokuun kokous järjestettiin Lähiruokamessujen yhteydessä Tampereella. Kokouksessa käsiteltiin hallituksen ruokaohjelman valmistelua. Tavoitteena on ruoan arvostuksen kohottaminen, laadun kehittäminen, ravitsemuskäyttäytymisen ohjaaminen sekä luomu- ja lähiruoan edistäminen. Tilaisuudessa keskusteltiin myös kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti tuotetusta ruoasta, koulu- ja kuntaruokailun kehittämisestä sekä tulevista Lähiruokaviikoista ja MTK:n kesäkuussa pääkaupunkiseudulla järjestettävästä Kotimainen ruoka on hintansa arvoista -kuluttajakampanjasta. Kampanjan tavoitteena on saada kuluttaja pohtimaan kotimaisen ruoan arvostusta ja samalla muistuttaa ruoan alkuperän tiedostamisesta ostostilanteessa.

Lähiruokaviesti poljettiin syyskuussa.



Syyskuun kokous pidettiin Eduskuntatalossa järjestetyn Lähiruokaseminaarin yhteydessä, johon kuluttajatyöryhmäläisiä osallistui. Lähiruokaseminaarin teeman oli lähiruoan käytön edistäminen julkisen sektorin ammattikeiteissä.

Syksyllä aloitettu kummimaatilatoiminta on suunnattu ensisijaisesti peruskoulun 5. ja 9. luokille. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus tutustua maa- ja metsätilojen toimintaan, ruoan reittiin sekä maaseudun ammatteihin.

Syyskuussa poljettiin toistamiseen Lähiruokaviesti, joka on osa Lähiruokaviikkoja. Viesti kulki Suomussalmelta Helsinkiin Hakaniemen torille. Viikoilla 36–39 lähiruoka nousi näkyvästi esiin maakuntien kouluissa, oppilaitoksissa, kaupoissa, ammattikeiteissä, tiedotusvälineissä ja eri järjestöjen toiminnassa.

Marraskuun kokouksessa ehdotettiin kuluttajatyöstrategian laatimista. Strategiassa selvitettäisiin kuluttajatyön toiminta ja tulevaisuuden suunnitelmat. Kuluttajatyöryhmän tulisi myös entistä enemmän pohtia, miten kuluttaja kohdataan, miten kuluttaja saadaan ymmärtämään, miksi nauttia ja ostaa kotimaista, tekemään valintoja muunkin kuin hinnan perusteella sekä käsittelemään kotimaisen ruoan puhtaus-, turvallisuus- ja työllisyyskysymykset. Koska kuluttajatyö on edunvalvontaa, sen viestintä tulee olla suunnitelmallista. Tällä hetkellä kuluttajatyö ei ole maassamme järjestelmällistä eikä tiedonjakajaa varsinaisesti ole. Strategian laatiminen jää seuraavalle vuodelle.

Viestintä

Avaintehtävät

- 1 Viestintään liittyvien käytäntöjen selkiyttäminen järjestön sisällä
- 2 Uuden ilmeen käytön laajentaminen ja hallittu läpivienti
- 3 MTK:n roolin monipuolistaminen julkisen mielipiteen tasolla

Kaksi verkkokurssia suunniteltiin ja tuotettiin itse pilotoinnin hengessä. Kouluttajana toimi Scriptio Oy. Tavoitteena oli oppia selkeitä, tuloksellisia toimintatapoja ja samalla valmistaa ensimmäiset verkkokurssit. MTK Start perehdyttää järjestön toimintaan ja Metsä Plus valmentaa metsänhoitoyhdistysten valtuutetut tehtäväänsä.

Bloggaus avattiin mtk.fi-sivustolla osana suunnitelmallista järjestöviestintää. Bloggaajina aloittivat toinen puheenjohtaja Juha Marttila, kolmas puheenjohtaja Esko Suomala, maaseutunuorten valiokunnan puheenjohtaja Jari Orjala, MTK-Pirkanmaan toiminnanjohtaja Visa Merikoski ja metsänomistaja, maaseutuyrittäjä, toimittaja Päivi Luostarinen.

Viestinnän selkiyttäminen

Mediaseurantasopimus Esmerkin kanssa purettiin ja tilalle otettiin Meltwater News, joka seuraa yli 80 000 sähköistä mediaa ympäri maailman. Meltwaterin etuna on nopeus. Meltwater raportoi osumista jo saman päivän aikana. Raportit tulevat kaksi kertaa päivässä.

STT:n kanssa tehtiin uusi sopimus, joka mahdollistaa täsmätiedottamisen. Tiedotteet voidaan lähettää esimerkiksi mediatyypeittäin, asialuokittain tai alueittain. Järjestelmä mahdollistaa myös kuvien tai logon liittämisen tiedotteisiin. Omien jakeluryhmien rakentaminen järjestelmään on myös mahdollista.

Metsäviestintästrategia päivitettiin vuosille 2009–2012 ja liitteeksi laadittiin käytännön viestintäohjeita eri toimijaryhmittäin. ”Hyvä kello kauas kuuluu” -viestintäoppaan päivitys aloitettiin. Sisällön työstäminen jäi osin seuraavalle vuodelle.

Uuden ilmeen käytön laajentaminen

MTK:n uuden tunnuksen käyttöä laajennettiin. Liki neljälle sadalle maataloustuottajayhdistykselle tehtiin omat tunnukset ja ne liitettiin järjestön yhteiseen logo-pankkiin. Uuden visuaalisen ilmeen tuomat mahdollisuudet hyödynnettiin esitetuotannossa ja messurakenteissa. Tunnuksen värejä ja kaaria käytettiin laajasti kaikissa järjestön julkaisuissa ja messuosastoissa.

Vuoden aikana tehtiin esitteet ”MTK kuntavaaleissa 2008”, ”Lasten makupäivä”, ”Kotimaista koriin – herkuja pöytään!”, ”Vuosikatsaus 2008” sekä maaseutunuorille suunnattu esite ”Kaipaatko kaltaiseesi seuraan?”. Lisäksi tehtiin jäsenesite ”MTK:n jäsenyyden kannattaa!”. Järjestön messurakenteet uusittiin täysin.

Kampanjat ja messut

Kesäkuussa kampanjoitiin näytävästi kotimaisen ruoan puolesta. Kuluttajia muistutettiin kotimaisen ruoan merkityksestä ja ominaisuuksista. Kampanja näkyi linja-autojen kyljissä, metroissa ja lehdissä. Liikkeelle lähtöä vauhditettiin avajaistilaisuudessa Kampin Narinkka-torilla, jossa kuluttajille jaettiin kotimaista leipää ja ruokaesitteitä.

Interaktiivisuutta ruokakampanjaan toivat nettisivut ja kilpailu. Kampanjasivujen yleisökyselyyn ja kilpailuun osallistui yli 7 800 kävijää.

MTK laati tavoiteohjelman ”Käynnistetään kasvukausi” syksyn kuntavaaleihin vauhdittaakseen ehdokasasettelua ja äänestysaktiivisuutta. Ohjelmassa esiteltiin maaseutuelinkeinojen mahdollisuuksia luoda kunnissa 30 000 uutta työpaikkaa ja jopa tuhat energiayritystä. Kampanjaa tukemaan perustettiin omat verkkosivut mtk.fi -sivuston alle. Sivuilta kävijät saivat ladata kännykkäänsä maaseudun äänen.

MTK:n toimintaa ja suomalaista ruokakulttuuria esiteltiin tammikuussa Grüne Woche -messuilla Berliinissä, jossa MTK:lla oli yhteisosasto maa- ja metsätalousministeriön Laatuketju-hankkeen, Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran ja reilun kymmenen suomalaisen yrityksen kanssa. Mukana messuilla oli myös suomalaisia ruoantuottajia maistattamassa tuotteitaan.

Järjestö esitteli toimintaansa myös Farmari-maatalousnäyttelyssä, Lähiruokamessuilla ja Metsämes-

suilla. Lisäksi oltiin mukana opetusalan valtakunnallisessa koulutustapahtumassa EDUCA:ssa, jossa opettajille esiteltiin oppimateriaalejamme.

Metsänhoitoyhdistysten valtuustovaalien viestintää hoidettiin yhteistyössä MHYP Oy:n kanssa. Lehdistötiedotteita laadittiin useampia vaalivuoden mittaan ja osallistuttiin äänestysintoa nostattavan TV-mainoksen tekoon.

Tiedotteet, tiedotustilaisuudet ja sidosryhmätapaamiset

Vuoden aikana julkaistiin 120 tiedotetta ja järjestettiin seitsemän tiedotustilaisuutta. Niissä oli esillä mm. maitosektorin tilanne, EU:n maatalouspolitiikan uudistus ja puumarkkinatilanne. Suomalaisesta ruoasta keskusteltiin toimittajille järjestetyssä tilaisuudessa Ravintola Nokassa keväällä. Toimittajille järjestettiin myös keskustelu- ja maistiaistilaisuus, jossa pienjuustolat esittelivät toimintaansa ja tuotteitaan sekä palkitsivat vuoden yrittäjän.

MTK:n säätiön metsätalalla vieraili mediaa ja tärkeitä sidosryhmiä. Keskiviikkoisessa aamukahvitilaisuudessa kansanedustajille kerrottiin ajankohtaisista asioista. Perinteiseen tapaan joulun alla järjestettiin pääosin toimittajille suunnattu Tuomaanpäivän vastaanotto.

Viestintätoimisto Deskiltä tilattiin artikkeleita, joiden tavoitteena oli metsäasioiden esille tuominen positiiivisessa valossa ja metsänomistajaorganisaation imagon kehittäminen. Artikkeleiden aiheina olivat mm.

virikstysarvokauppa, koululaisten metsäopetus, metsäenergia ja metsien sertifiointi. Ne huomioitiin mm. useissa aikakauslehdissä.

Mielipiteitä vaihdettiin

Toimintavuonna puhuttivat puumarkkinat, metsäveroitus, EU:n maatalouspolitiikan uudistus, TeliaSoneran lankaverkkoyhteydet ja erityisesti maatalouden kustannuskriisi, kun lannoitteiden, rehujen, energian ja rakentamisen hinnat nousivat kestävämmälle tasolle. Keskustelua aiheesta käytiin julkisuudessa laajasti.

Joukko viljelijöitä, asiantuntijoita ja maan korkeinta johtoa kokoontui Vanhalle Ylioppilastalolle 2.10. pohtimaan tilannetta. Viljelijätilaisuuden ohessa vahvistettiin suomalaisen ruoan asemaa kuluttajien mielissä jakamalla kuluttajille ruishiutalepusseja. Keskusteluun julkisuudessa osallistuttiin aktiivisesti lehdistötiedotteilla, internet-uutisilla. Viestintä välitti myös haastattelupyntöjä sekä järjesti tilaisuuksia.

MTK:n tulevaisuusverstaat toimivat keskustelujen virittäjinä niin julkisuudessa kuin järjestön sisällä. Asiantuntijaseminaareja järjestettiin ikärakenteen muutoksesta, kansainvälisistä markkinoista ja kaupapolitiikasta sekä ilmastonmuutoksesta ja näiden kaikkien tekijöiden vaikutuksista maaseudulle. Tiedotusvälineet olivat tervetulleita kaikkiin seminaareihin. Vesiensuojeluasiat otettiin aktiiviseen keskusteluun Lepaan vesiensuojeluseminaarissa, jonka MTK järjesti yhteistyössä Suomen Akatemian, SYKE:n ja MTT:n kanssa.

Toimintavuoden aikana MTK:lta ilmestyi useita esitteitä.



Järjestökoulutus

MTK:n järjestökoulutukseen osallistui yli 1 600 henkilöä yli sadassa eri tilaisuudessa.

Koulutus painottui luonnonvara-alan opiskelijoihin, järjestön luottamushenkilöihin, maatalouden markkinoihin sekä viestintään.

Toiminnallinen muutos vuoden 2007 aikana on siirtänyt koulutus- ja kurssitoimintaa yhä enemmän maakuntiin. Liittojen ja yhdistyksien yhteistyön merkitys korostuu ja kouluttajien toimenkuvat painottuvat enemmän koulutussuunnittelun suuntaan. Koulutuksen toiminta ja painopisteet näkyvät taulukosta.

Toimintavuoden painopisteet

- 1 Yhteistyö luonnonvara-alan oppilaitosten (AMK) kanssa on edelleen laajentunut erityisesti metsäalan suuntaan. Toimintakaudella toteutettiin kaikkiaan 16 maaseutu- ja maatalous-metsäalan seminaaria. Näihin tilaisuuksiin osallistui yli 400 opiskelijaa.
- 2 Erityisenä painopisteenä olivat viljamarkkinatilaisuudet. Markkinamuutokset heijastuivat koulutustarpeena, jota pyrittiin paikkaamaan yhdessä MT-liittojen kanssa.
- 3 Verkko-opetuksen ja -oppimisen suunnitteluun ja

toteuttamiseen on suunnattu voimavaroja erityisen paljon, mikä on pohjatyötä tulevaan koulutuskehitykseen. Työtä on tehty yhteistyössä koko organisaation kanssa. Verkko-opetuksen välineeksi luotiin MTKStart ja MetsäPlus -verkkokurssit. Niiden koekäyttö alkoi heti ja jatkuu vuonna 2009.

- 4 Metsäkoulutuksen suunnittelua kohennettiin siten, että uusi koulutusohjelma sisältää vuonna 2009 mhy-valtuustojen koulutuksen, uusien toimihenkilöiden perehdyttämisen sekä verkkokurssien käyttömahdollisuuksien laajentamisen.
- 5 MTK-järjestön toimihenkilöiden johtamiskoulutusta jatkettiin uudella jatko-JET-kurssilla (2008-2009). Myös nopean lukemisen -kurssi järjestettiin.
- 6 Järjestökoulutus on osallistunut MTK:n kehittämistyöhön sekä liittojen ja yhdistysten kehittämisseminaareihin.
- 7 Maaseutuyrittäjryhmän ja Maaseudun työnantaja-liiton kanssa on toteutettu ns. työnantaja-tilaisuuksia.

Järjestökoulutusta rahoittaa MTK:n säätiö. Koulutusta tukee myös Juho Jännes -rahasto, joka on erikseen tukenut myös MTK-järjestön toimihenkilöiden johtamiskoulutusta (JET-koulutus) sekä maaseutunuorten vaikuttajavalmennus -koulutusta. Yhteistyötä on jatkettu myös Maaseudun Sivistysliiton kanssa.

Tilaisuudet 2008

Tilaisuuden luonne	Tilaisuuksien määrä	Osallistujien määrä
Maaseutuoppilaitokset/ AMK/ metsä + maaseutu	16	405
SAMPSA/ maatalousylioppilaat	5	76
MTKStart/ viestintä, neuvottelutaito jne.	8	125
Luottamushenkilökoulutus, mm. työnantaja- ja ympäristökoulutus	7	220
Kehittämisseminaarit, strategia, maaseutuseminaari (mm. ProAgria)	11	285
Seminaarit, viljamarkkinat; nuoret, naiset	20	555
Muu koulutus, mm. nopean lukemisen kurssi, hanke/ julkiset hankinnat	25	
Muut tilaisuudet, mm. verkkokoulutuksen suunnittelu, oma koulutus, kokoukset, mhy-koulutuksen ja valiokuntien koulutuksen suunnittelu jne.	40	
YHT.	132	1 666

Brysselin toimisto

Avaintehtävät

1. Suomen maatalouden etujen puolustaminen EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastukseen liittyvissä asioissa
2. Koko Suomen säilyttäminen LFA-alueena
3. Sisäänajo ympäristöasioihin

Toimintavuosi oli MTK:n, SLC:n ja Pellervo-Seuran yhteisen Brysselin toimiston 18. Brysselin toimiston tehtävänä on suomalaisten maanviljelijöiden, metsänomistajien sekä maaseutuyrittäjien etujen valvominen Euroopan unionissa.

Brysselin toimisto seuraa aktiivisesti Euroopan unionin, sen yhteisen maatalouspolitiikan sekä muille järjestön jäsenille tärkeiden asioiden kehitystä ja välittää näihin liittyvää tietoa kotimaahan. Säännöllinen yhteydenpito EU:n eri toimielimiin, EU:n maataloustuottajien ja maatalousosauksuntien järjestöön Copa-Cogecaan ja muihin keskeisiin tahoihin Brysselissä on tärkeä osa Brysselin toimiston toimintaa.

Toimintavuonna merkittävimpiä Brysselin toimiston edunvalvontaan liittyviä asioita olivat EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastus ja sopimus pohjoisesta tuesta. Lisäksi selvitettiin tarkasti tilannetta LFA-alueiden uudelleenmäärittelyssä sekä vaikutettiin ympäristöasioissa. Brysselin edunvalvontaa tehtiin MTK:n luottamus- ja toimihenkilöiden kanssa.

Terveystarkastukseen liittyvää edunvalvontaa jatkettiin. Komission edustajien kanssa pidettiin palavereja eri kokoonpanoissa, joissa keskusteltiin mm. CAP-tuen mahdollisesta irrottamisesta tuotannosta kokonaan. Joulukuussa EU:n maatalouspolitiikan päätöksessä Suomelle myönnettiin erityisoikeus pitää 10 %:a tilatuesta tuotantoon sidottuna.

Maatalouspolitiikan terveystarkastuksen aikana Suomi kävi neuvotteluja komission kanssa pohjoisesta tuesta, josta syntyi poliittinen ratkaisu ennen joulua.

Komission ennakoitiin antavan esityksensä luonnonhaittakorvauksen (LFA) uudelleenmäärittelystä sellaisilla alueilla, jotka eivät kuulu vuoristo- tai erityis-LFA:n piiriin. Suomessa tämä koskee erityisesti B-tukialuetta. Tavoitteena on määrittää kriteerit, jotka osoittavat

luonnonhaitan olevan osoitettavissa ja pysyvää. Komissio siirsi ehdotuksensa julkistamista vuoden 2009 puolelle.

Ympäristöön liittyvissä asioissa toimiston edustajat tapasivat ympäristöjohtajan kanssa komission ja parlamentin edustajia. Keskusteltiin mm. jätedirektiivistä, lannan prosessoinnista, uusiutuvasta energiasta ja ilmastomuutoksesta. Keskusteluissa olivat mukana myös ruotsinkielisen tuottajajärjestön SLC:n alueellisten liittojen toiminnanjohtajat.

Itämeren alueen tuottajajärjestöt valmistelivat vuoden lopulla ehdotuksia EU:n Itämeri-strategiaan. Ehdotukset luovutettiin joulukuussa komission aluepolitiikan pääosastolle, joka koordinoi strategiavalmistelua komissiossa. Strategiasta on tarkoitus päättää vuonna 2009.

Brysselin toimistossa vieraili useita vierasryhmiä. Toimiston työntekijät pitivät alustuksia ja ajankohtaiskatsauksia myös monille muille Brysselissä vieraileville ryhmille.

Brysselin toimisto järjesti keväällä Strasbourgin perinteisen MTK:n johdon ja EU:n parlamentin suomalaisten jäsenten ja heidän avustajiensa tapaamisen. Joulukuun alussa pidettävään perinteiseen Tuomanpäivän vastaanottoon kutsuttiin tiedotusvälineiden ja tärkeiden yhteistyötahojen edustajia.

Brysselin toimistossa työskentelivät johtaja Tapio Kytölä, kotieläinasantuntija Hanna Leiponen-Syyrakki ja assistentti Maarit Holma. Maaseudun Tulevaisuuden kirjeenvaihtajana oli Ilkka Luukkonen. Pohjoismaisten yksityismetsänomistajien edunvalvoja oli Janne Näräkkä, jonka työhuone oli Ruotsin tuottajien LRF:n toimiston yhteydessä. Läheistä yhteistyötä toimisto teki talous- ja sosiaalikomitean varapuheenjohtajan Seppo Kallion kanssa.

Kansainvälinen järjestö- ja muu yhteistoiminta

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ECOSOC

Etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan elin ECOSOC täytti toukokuussa 50 vuotta. Tämä etujärjestöjen EU-organisaatio perustettiin EEC:n perustamisen yhteydessä v. 1957, ja on osa Rooman sopimusta. Komiteassa on viimeisen laajentumisen jälkeen 344 jäsentä. Suomella on 9 jäsentä, 3 jäsentä kussakin komitean ryhmässä: työnantajat, työntekijät ja muut intressijärjestöt.

Komitean uusi puheenjohtajisto ja muu luottamusjohto valittiin vuoden lopulla. MTK:n edustaja Seppo Kallio valittiin puheenjohtajistoon seuraavaksi 2-vuotiskaudeksi. Komitean puheenjohtaja on italialainen ay-johdaja Mario Sepi ja toinen varapuheenjohtaja on kreikkalainen kauppakamarijohtaja Irini Pari. STTK:n Leila Kurki valittiin Sosiaali- ja työllisyysjaoston ja EK:n Filip Hamro-Drotz ulkosuhdejaoston puheenjohtajaksi. ECOSOC:n uudeksi pääsihteeriksi valittiin brittiläinen Martin Westlake. Toimintavuosi oli vilkas niin poliittisesti kuin organisaationkin kannalta.

MTK:n edustaja keskittyi komitean lausuntoyössä ja edunvalvonnassa maatalous-, metsätalous-, ympäristö-, ilmasto- ja energia-asioihin sekä kauppa- ja kehitysasioihin sekä muihin kansainvälisiin yhteistyöalueisiin, kuten Venäjään ja Itämeriyhteistyöhön. Lisäksi agendalla olivat yhteydet kansainvälisiin organisaatioihin, kuten IFAP, AgriCord, WTO, OECD sekä EU-järjestöihin ja komiteassa edustettuna oleviin sisarjärjestöihin.

Vuoden aikana Talous- ja sosiaalikomitea antoi yli 200 lausuntoa eri EU-politiikan lohkoilta. Suuri painoarvo oli ruokakriisissä, ilmasto- ja energiapolitiikassa, EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastuksessa, CAP:n asemassa vuoden 2013 jälkeen, LFA-uudistuksessa, WTO-neuvotteluissa, EU:n laajenemisessa, EU:n naapuruyhteistyössä, Itämeristrategiassa, EU-Venäjä-suhteissa, yhteistyössä mm. AKT-maiden, Kiinan ja Intian kanssa, Trans-Atlanttilinen yhteistyössä, Kioton sopimuksen jatkossa, EU:n metsäsektorin asemassa sekä EU:n uuden perussopimuksen asemassa.

MTK:n edustaja toimi keskeisten lausuntojen raporttina ja/tai puheenjohtajana, asioissa kuten EU ja ruokaturva, yhteisen maatalouspolitiikan terveystarkastus, EU:n ilmastositoumukset ja metsät, EU:n met-

säklusterin tulevaisuus, WTO-neuvottelujen seuranta sekä EU:n ja Serbian väliset suhteet.

Järjestön edustaja toimi edelleen sektorikohtaisen ”Viljelijäkategorian” (Farmers Category) puheenjohtajana. Katteoria teki yhteisiä kannanottoja ja käsittelee ajankohtaisia aiheita, kuten terveystarkastus, WTO-neuvottelut, ruokakriisi, tuotantopanosten hintakehitys, kehityspolitiikka ja viljelijät kehitysmaissa, uusiutuva energia ja maatalous sekä EU:n ilmasto- ja energiapaketti. Viljelijäkategoria piti kahdenvälisesti tiivistä yhteyttä suurissa linjakysymyksissä kuluttajiin, ay-ryhmiin, sosiaali- ja ympäristöjärjestöjen edustajiin.

ECOSOC lisäsi viestintää Brysselissä ja erityisesti jäsenmaissa. Suomen komiteassa edustamat järjestöt (EK, KKK, SAK, STTK, AKAVA, SY, Kuluttajat ja MTK) ja komitea järjestivät Eurooppa-talossa 50-vuotisjuhlaseminaarin Eurooppa-päivänä.

Talous- ja sosiaalikomitean MTK-jäsen on pitänyt järjestön edunvalvonta-asioissa tiivistä yhteyttä eri EU-eliimiin. Edunvalvontaa tehdään päivittäin EU-järjestöjen, kuten Copa-Cogecan, CEPF:n ja muiden EU:ssa edustettuna olevien järjestöjen kanssa. Järjestön edunvalvontaverkosto on yhdessä MTK:n Brysselin toimiston kanssa laaja ja kattava.

EU:n tuottajajärjestö COPA

MTK osallistui aktiivisesti EU:n tuottajajärjestön Copan toimintaan. Järjestön päättävä elin on johtokunta, jossa MTK:a edusti pääsääntöisesti puheenjohtaja Michael Hornborg, joka toimi myös Copan varapuheenjohtaja. Hornborgin vastuulle johtokunnassa kuuluivat elintarviketurvallisuuden sekä eläin- ja kasvinterveyteen liittyvät asiat.

Copan puheenjohtajisto (puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat) kokoontui 11 kertaa. Johtokunnan kokouksia oli seitsemän, joita valmisteli kuukausittain kokoontuva politiikan koordinaatiokomitea (POCC), ja jonka kokouksiin Brysselin toimisto osallistui.

Merkittävin osa Copan toiminnasta tapahtui Copa-Cogecan yhteisissä työryhmissä. Pääsääntöisesti edustajat tulivat tuotekohtaisiin tai niin sanottuihin horisontaalisiin työryhmiin kotimaasta, mutta usein myös Brysselin toimisto osallistui työryhmien työhön.

Työryhmien kokoukset pidettiin yleensä komission neuvoo-antavien työryhmien kokousten yhteydessä.

Copa-Cogecan toiminnan tärkeimpänä asiana oli kannanvalmistelu EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastukseen, josta komissio antoi tiedonannon marraskuussa 2007 ja lakiesitykset toukokuussa 2008. Kanta tiedonantoon valmistui alkuvuonna ja lakiesityksiin kesällä hyvissä ajoin ennen neuvoston päätöksiä. Kannassa MTK:n näkemykset saatiin esille kohtuullisesti.

Copa-Cogeca kommentoi Maailman kauppajärjestön WTO:n kauppaneuvotteluja ahkerasti. Heinäkuussa Copan puheenjohtaja sekä sihteeristön edustajia olivat yhdessä useiden jäsenjärjestöjen edustajien kanssa, MTK mukaan lukien, Genevessä tuomassa esille eurooppalaisten tuottajien näkökantoja neuvotteluihin, joita ei toimintavuonna saatu päätökseen.

Keväällä Copa-Cogeca päätti kannastaan EU:n budjetin tulevaisuuteen. Kevään ja kesän aikana valmisteltiin myös kanta EU:n maatalouspolitiikkaan pitkällä aikavälillä, joka tuotiin julki syys-lokakuun vaihteessa Euroopan maatalouden kongressissa. Kongressi oli samalla myös Copan 50-vuotisjuhla. Juhlavuoden kunniaksi COPA-COGECA muutti visuaalista ilmettään Copa-Cogecaksi, jonka yhteyteen tuli järjestöjä kuvaava teksti ”Euroopan maataloustuottajat” ja ”Euroopan maatalousosuuskunnat”.

Copa-Cogeca otti kantaa EU:n ilmasto- ja energia-pakettiin, LFA-alueiden uudelleenmäärittelyyn, EU:n tiedonantoon maataloustuotteiden laadusta ja elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä.

EU:n nuorten viljelijöiden järjestö Ceja

Ceja on EU:n nuorten viljelijöiden järjestö, jonka tehtävänä on valvoa nuorten maatilayrittäjien etua EU:n päätöksenteossa ja edistää kaikkia toimia, joilla nuoria kannustetaan ryhtymään maatilayrittäjiksi. Jäsenjärjestöt ovat mukana Cejan toiminnassa osallistumalla kokouksiin, työryhmiin ja seminaareihin sekä edustamalla Cejaa komission neuvoo-antavissa komiteoissa. Toimintavuonna Cejaan kuului 26 jäsenjärjestöä 21:stä EU:n jäsenmaasta sekä yksi tarkkailijajäsen.

Cejan puheenjohtajana toimi italialainen Giacomo Bal-lari. Cejan varapuheenjohtajia olivat Laurent Fischer Ranskasta, Pieter Van Oost Belgiasta, Peter Szász Unkarista ja Erik Jennewein Saksasta.

Toimintavuonna Ceja juhli 50-vuotista toimintaansa. Juhlavuosi huipentui marraskuussa Roomassa järjestettyyn juhlaan, jossa Suomea edusti Sirpa Lintunen. Juhlissa nimettiin ”Euroopan innovatiivinen, nuori vil-

jelijä 2008”. Kilpailun voitti italialainen Loretta Di Simone, 30.

Ceja järjesti neljä seminaaria. Helmikuussa MTK:n maaseutunuorten valiokunnan jäsenet Ville Hirvonen ja Jukka Ojantakanen osallistuivat Ceja-seminaariin Dalumiin, Tanskassa. Aiheena oli nuorten viljelijöiden kilpailukyvyyn varmistaminen ja kuinka tulevaisuuden EU:n yhteinen maatalouspolitiikka voisi auttaa siinä.

Helmikuussa järjestettiin myös tilaisuus, jossa Euroopan parlamentin maatalousasioista vastaava valiokunta kuunteli ja keskusteli Cejan kanssa maatalouspoliittisesta tilanteesta ja maatalouselinkeinojen tulevaisuuden näkymistä. MTK:ta edusti tilaisuudessa maaseutunuorten valiokunnan jäsen Mikko Jussila.

Huhtikuussa Ceja järjesti seminaarin Bronossa Tshekin tasavallassa. Aiheena oli maaseudun kehittäminen ja sen mahdollisuudet nuorille. Suomea edusti Kati Partanen. Vuoden kolmas seminaari järjestettiin syyskuussa Annecyssa, Ranskassa, jolloin aiheena oli Euroopan nuorten tuottajien päätavoitteet 2013 CAP-uudistuksessa. Mukana olivat Jukka Ojantakanen ja Jari Orjala MTK:n nuorten valiokunnasta.

Vuoden viimeinen Ceja-seminaari pidettiin marraskuun lopulla Utrechtissa, Alankomaissa. Seminaarin aihe oli Euroopan nuoret viljelijät uudessa markkina-tilanteessa vuoden 2013 jälkeen. Suomesta seminaariin osallistuivat MTK:n maaseutunuorten valiokunnan jäsenet Marjaana Peltola ja Ville Hirvonen.

Maaseudun kehittämisen neuvoo-antavassa komiteassa Cejaa edusti Kati Partanen.

Pohjoismainen tuottajayhteistyö NBC

Pohjolan Talonpoikaisjärjestöjen Keskusneuvoston NBC:n toiminnassa olivat esillä suuret ajankohtaiset asiat, kuten ilmastonmuutos, ruokakriisi, maatalouden kustannukset, maatalousmarkkinoiden turbulenssi, EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastus, WTO:n Dohan neuvottelukierros sekä Itämeri-politiikka.

NBC haluaa jatkaa ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointia erityisesti pohjoismaiden maataloudelle. Samalla järjestö haluaa satsata Kioton ilmastopimusneuvottelujen jatkoon. NBC:n puheenjohtajisto valmisteli aihetta 4.–5. syyskuuta kokouksessaan Kööpenhaminassa.

Itämeripolitiikassa NBC on aktiivisesti mukana tuottajajärjestöjen BFFE (Baltic Farmers Forum on Environment) -prosessissa, jossa viljelijät vaikuttavat HELCOM:n Itämeren suojeleuhjelmien muotoutumi-

seen. Samalla NBC on mukana EU:n Itämeristrategian uusissa hankkeissa EU:n viljelijäjärjestön Copa-Cogecan ja EU:n komission kanssa.

NBC osallistui WTO:n Dohan kierroksen seurantaan monilla foorumeilla. Neuvottelujen heikko eteneminen muilla kuin maatalousalueilla oli valitettavaa.

Ruokakriisi ja epävakaa maatalousmarkkinat kohtuuttomine hinnankorotukseen olivat NBC:n asialistalla.

Kansainvälisen finanssikriisin heijastuksia maatalouden alettiin arvioida vuoden jälkipuoliskolla. Maatalouden rahoituksen turvaaminen on välttämätöntä tuotantopohjan säilymisen kannalta. NBC:n jäsenjärjestöt osoittivat tukea ja solidaarisuutta Islannin viljelijöille marraskuussa. Islannissa alkoi samalla tiivis keskustelu maan mahdollisesta liittymisestä EU:n jäseneksi jo lähitulevaisuudessa.

NBC:n puheenjohtajuus on Islannin viljelijäjärjestöllä 2007–2009. Suomen NBC-osastoa johtaa MTK:n Michael Hornborg. Varapuheenjohtaja toimii Pellervon Marcus H. Borgström. NBC:n työvaliokunnassa Suomen edustajana on Seppo Kallio. Suomen osaston sihteerinä ovat olleet SLC:n Bettina Lindfors ja MTK:n Titta Almiala.

Kansainvälinen viljelijäjärjestö IFAP

IFAP:in toimintaan ovat heijastuneet maailman suuret poliittiset asiat: ruokakriisi, energiapolitiikka, ilmastonmuutos sekä kauppaneuvottelut Genevessä WTO:ssa. IFAP:in alueellinen yhteistyö on entisestään lisääntynyt ja uusia jäsenjärjestöjä on tullut kehitysmaista ja Itä-Euroopasta. IFAP:n globaalinen rooli on selvästi vahvistunut ja yhteistyötä on lisätty monien kansainvälisten, kuten FAO:n, muiden YK-järjestöjen, WTO:n, OECD:n ja monien tutkimusjärjestöjen kanssa. Kehitysmaiden viljelijöiden auttaminen ja heidän järjestöjensä toiminnan parantaminen on yksi IFAP:n tärkeistä työalueista.

Järjestön 38. yleiskokous pidettiin Varsovassa kesäkuun alussa. Yleiskokouksen alussa kokoontuivat kehityskomitea sekä tuotekohtaiset ja osuustoimintakomitea. Naisilla ja nuorilla oli omat erityiskokouksensa.

IFAP:in kongressi hyväksyi seuraavia linjaratkaisuja: pienviljelijöiden kauppakapasiteetti, maatalous ilmastot- ja energiapolitiikassa, viljelijät ja luonnon monimuotoisuus, eläinten hyvinvointi ja elintarviketurvallisuus.

Lisäksi kokousedustajat kävivät keskustelua WTO:n päämajaan Geneveen maatalousneuvottelujen vetäjän, suurlähettiläs Crawford Falconerin, kanssa.

IFAP:in pitkäaikainen puheenjohtaja Jack Wilkinson jätti tehtävänsä liikuttavassa päätösistunnossa. Wilkinson vieraili helmikuussa Suomessa, jossa hän tapasi nuoria tuottajia ja opiskelijoita Ylä-Savossa. Hän kävi neuvottelut Helsingissä maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttilan sekä ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paavo Väyrysen kanssa. Wilkinson vieraili myös MTK:ssa käyden johtokunnan kokouksessa.

IFAP:n uudeksi puheenjohtajaksi jännittävässä vaalissa valittiin Sambian Ajay Vashee. Hän on ensimmäinen IFAP-puheenjohtaja kehitysmaasta. Järjestön varapuheenjohtajiksi valittiin Ruotsin Elisabeth Gauffin, Filippiinien Raul Montemayor ja Kolumbian Carlos Simancas. IFAP:in taloudenhoitajaksi tuli Tanskan Peter Gæmelke. Suomalaisilla on IFAP:in johdossa kaksi merkittävää paikkaa. MTK:n Kati Partanen valittiin nuorten komitean puheenjohtajaksi ja Pellervon Marcus H. Borgström osuustoimintakomitean johtoon.

Kehityspolitiikka

MTK on entistä tiiviimmin mukana kehityspolitiikan muotoilussa niin kansallisesti kuin myös EU- ja muissa kansainvälisissä elimissä. Kehityspolitiikka on osana kansainvälistä yhteistyötä, joka vaikuttaa järjestön ydinalueisiin maa- ja metsätalouteen sekä Suomessa että kansainvälisesti.

MTK on edustettuna useissa kehityspoliittisissa organisaatioissa kuten Kehityspoliittinen toimikunta (hallituksen neuvoa antava elin), Finfund Oy ja KEPA (Kehitysyhteistyön Palvelukeskus), joissa järjestön edustajana on toiminut johtaja Seppo Kallio. Kansainvälisessä tuottajajärjestöjen kehittämisorganisaatiossa, AgriCord:ssa, MTK:ta on edustanut MTK:n Brysselin toimiston johtaja Tapio Kytölä.

Kehityspolitiikan määrärahat ovat lisääntyneet huomattavasti. MTK on korostanut kehitysvarojen lisäämistä köyhyyden poistamiseen. MTK on tukenut linjauksia, jotka lisäävät ruoan, puun ja kestäväen energiatuotannon toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa. Peruselinkeinojen kehittämisessä on otettava huomioon kestävä kehityksen periaatteet.

MTK on työssään korostanut viljelijöiden ja perhemesänomistajien yhteistyön rakentamista ja organisaatioiden vahvistamista. Suomen virallinen kehityspolitiikka on antanut kuluvaan vuonna lisäresursseja ko. järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen monissa kehitysmaissa. Yksi toimintamuoto on kansainvälisen viljelijäjärjestön IFAP:n ja kehitysjärjestö AgriCordin työn ja kehityshankkeiden tukeminen.

Kehityshankeorganisaatio AgriCord

MTK on ollut kehitysmaiden tuottajajärjestöjä vahvistavan AgriCordin toiminnassa vuodesta 2007 lähtien. AgriCord on kehityshankkeita tekevien, viljelijäjärjestöjä lähellä olevien organisaatioiden verkosto. Suomen ulkoministeriö tukee AgriCordin ohjelmaa ja MTK osallistuu AgriCordin hallitustyöhön.

AgriCordin toimistossa Belgian Leuvenissa työskenteli suomalainen MMT Jukka Peltola, jonka tehtäviin kuului mm. hankkeiden arvioinnin suunnittelu sekä yhteydenpito Suomeen.

AgriCordin ohjelmassa toteutettiin yhteensä 223 kehityshanketta Afrikassa, Aasiassa ja latinalaisessa Amerikassa, joka kattoi 148 viljelijäjärjestöä ja noin miljoonaa jäsentä. Keniassa Suomen rahoittamaa ja FAO:n koordinoimaa maito-osuuskuntien käyttöön kehitettyä tietokoneohjelmaa levitetään uusille aloille.

Toimintavuonna aloitettiin hanke, joka räätälöi tietokoneohjelman maan kahviusuuskunnille sopivaksi. Uusia Suomen rahoittamia kehityshankkeita valmisteltiin vuoden 2009 toteutukseen Ugandassa, Mosambikissa ja Sambiassa.

MTK:n antamia lausuntoja

Lausunto 17.1. työ- ja elinkeinoministeriölle mietinnöstä "Biokaasulla tuotettavan sähkön syöttötariffi Suomessa - perusteita järjestelmän toteuttamiselle".

Lausunto 30.1. opetusministeriölle Lusto-Sarka-työryhmämuistiosta.

Lausunto 31.1. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi elintarvikelain muuttamisesta.

Lausunto 31.1. sosiaali- ja terveysministeriölle sen alaisten virastojen ja laitosten voimavarojen uudelleen suuntaamisesta. Selvityshenkilöiden raportti. Selvityksiä 2007:66. STM

Lausunto 1.2. maa- ja metsätalousministeriölle hallituksen esityksestä eläintautilain muuttamiseksi.

Lausunto 4.2. maa- ja metsätalousministeriölle MMM:n asetukseksi swine-vesicular-taudin vastustamisesta annetun MMMEEO:n päätöksen muuttamiseksi.

Lausunto 14.2. maa- ja metsätalousministeriölle hallituksen esityksestä laiksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta.

Lausunto 15.2. maa- ja metsätalousministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laiksi luonnonhaitakorvauksesta, maatalouden ympäristötuesta sekä eräistä muista ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen liittyvistä tuista annetun lain muuttamisesta.

Lausunto 20.2. Opetushallitukselle elintarvikealan perustutkinnon opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteista.

Lausunto 25.2. valtiovarainministeriölle liittyen esitysluonnokseen hallituksen esitykseksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain muuttamisesta.

Lausunto 27.2. maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamiseksi.

Lausunto 29.2. maa- ja metsätalousministeriölle maidon toimitusten viitemääristä annetun asetuksen muuttamisesta.

Lausunto 29.2. maa- ja metsätalousministeriölle Maidontuotannon tulevaisuuden vaihtoehdot -työryhmän väliraportista (työryhmämuistio mmm 2007:19).

Lausunto 7.3. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta asetukseksi eläinten teurastamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista.

Lausunto 12.3. maa- ja metsätalousministeriölle asetustalonnoksesta tuettavaa rakentamista koskevista hevostalusrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista.

Lausunto 13.3. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta asetukseksi hirvieläinten ja petoeläinten aiheuttamien maatalous- ja viljelyvahinkojen korvaamisessa vuonna 2007 käytettävistä eräistä yksikköhinnoista ja normisadoista.

Lausunto 13.3. maa- ja metsätalousministeriölle lammas- ja vuohieläinten merkitsemistä ja rekisteröintiä koskevan asetuksen muuttamisesta.

Lausunto 17.3. ympäristöministeriölle Kestävät hankinnat -toimintaohjelmasta.

Lausunto 1.4. EU:n komissiolle Uudistettu talousarvio muuttuvassa Euroopassa – julkinen kuulemisasiakirja vuosina 2008–2009 suoritettavasta EU:n talousarvion tarkastelusta.

Lausunto 10.4. työ- ja elinkeinoministeriölle EU:n ehdotuksesta uusiutuviista energialähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (res).

Lausunto 11.4. liikenne- ja viestintäministeriölle TeliaSonera Oyj:n tulkinnasta 12.3.2008 haja-asutusalueiden teknologivaihtoehtoille asetettavista vaatimuksista.

Lausunto 25.4. maa- ja metsätalousministeriölle vasi-

kanlihan kaupan pitämisestä.

Lausunto 25.4. maa- ja metsätalousministeriölle naudanlihan merkitsemisestä.

Lausunto 28.4. maa- ja metsätalousministeriölle hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioasetusluonnoksesta.

Lausunto 29.4. opetusministeriölle ammattiosaajan työkykypassista.

Lausunto 29.4. New Hill Oy Ltd:lle hevosenlannan käytöstä polttoaineena.

Lausunto 28.4. sosiaali- ja terveysministeriölle Kelan rahoitusta koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi sekä Kelan muistiosta.

Lausunto 15.5. valtiovarainministeriölle liittyen esitysluonnokseen hallituksen esitykseksi ensiharvennushakkuusta saatavan puun myyntitulon määräämisestä verovapaudesta.

Lausunto 21.5. työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman ohjelma-asiakirjaksi.

Lausunto 27.5. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläinlääkintähuolto- laiksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Lausunto 6.6. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi metsästysasetuksen muuttamisesta.

Lausunto 6.6. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta asetukseksi viljeltävien kalojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista.

Lausunto 6.6. valtiovarainministeriölle esitysluonnoksesta hallituksen esitykseksi verotililaiksi sekä laeiksi eräiden verolakien muuttamisesta.

Lausunto 13.6. maa- ja metsätalousministeriölle asetustalonnoksesta, jolla kumotaan vapaaehtoista BVD-terveysvalvontaohjelmaa koskevat säännökset.

Lausunto 23.6. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi maataloustuotteiden markkinoinnin ja tuotannon kehittämisen avustamisesta.

Lausunto 23.6. sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta kansalliseksi työsuojelupolitiikaksi.

Lausunto 25.6. valtiovarainministeriölle liittyen esitysluonnokseen hallituksen esitykseksi ensiharvennushakkuusta saatavan puun myyntitulon määräämisestä verovapaudesta.

Lausunto 27.6. liikenne- ja viestintäministeriölle ehdotuksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee yksityisistä teistä annetun lain muuttamista.

Lausunto 27.6. sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta.

Lausunto 24.7. maa- ja metsätalousministeriölle määräyskirjeluonnoksista, joiden antaminen liittyy metsästyslakiin ja mm. siihen metsästysasetuksen muutokseen, jolla niin sanottujen häirikköpetojen pyyntilupapäätökset siirretään 1.8.2008 alkaen riis-

tanhoitopiireille.

Lausunto 4.8. sisäasiainministeriölle hallituksen esityksistä eduskunnalle ulkomaalaislain ja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta.

Lausunto 8.8. maa- ja metsätalousministeriölle viljelijätukihallinnon kehittämismuutoksia selvittäneen työryhmän väliraportista.

Lausunto 12.8. Suomen ympäristökeskukselle sen laatimasta opasluonnoksesta, joka koskee pohjavesialueiden kartoitusta ja luokitusta.

Lausunto 21.8. opetushallitukselle laboratorioalan perustutkinnon perusteiden tarkistuksesta.

Lausunto 26.8. maa- ja metsätalousministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtämisestä käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausunto 27.8. opetushallitukselle metsäenergian tuotannon koulutusohjelmasta.

Lausunto 28.8. sosiaali- ja terveysministeriölle esityksestä sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahojen korottamisesta.

Lausunto 2.9. ympäristöministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta ympäristölle aiheutuvien vahinkojen korjaamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausunto 3.9. maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi muuntogeenisestä kasvintuotannosta sekä muuntogeenisen, taivannomaisen ja luonnonmukaisen maataloustuotannon rinnakkaiselosta.

Lausunto 5.9. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta asetukseksi kasvinterveystien suojelemisesta.

Lausunto 25.9. valtiovarainministeriölle liittyen esitysluonnokseen hallituksen esitykseksi eräksi metsäverotusta koskevaksi muutoksiksi.

Lausunto 26.9. maa- ja metsätalousministeriölle maidontuotannon tulevaisuuden vaihtoehdot -työryhmän loppuraportista.

Lausunto 29.9. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maataloustuotteiden laatujärjestelmien kehittämisen avustamisesta.

Lausunto 30.9. Opetushallitukselle nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon perusteiden tarkistuksesta.

Lausunto 30.9. Opetushallitukselle lapsi- ja perheyön perustutkinnon perusteiden tarkistuksesta.

Lausunto 30.9. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maaseutuyritysten vapaaehtoisista velkajärjestelyistä.

Lausunto 30.9. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta maatalouden investointituen kohdentamista vuonna 2009 koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi.

Lausunto 2.10. Opetushallitukselle luonnoksesta maatalousalan perustutkinnon perusteiksi.

Lausunto 6.10. Opetushallitukselle sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 6.10. Opetushallitukselle hevostalouden perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 9.10. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maatalouden investointitukea ja nuoren viljelijän aloitustukea koskevan asetuksen muuttamisesta.

Lausunto 13.10. Opetushallitukselle luonnoksesta matkailualan perustutkinnon perusteiksi.

Lausunto 13.10. Opetushallitukselle liiketalouden perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 13.10. opetusministeriölle yliopistolain ja siihen liittyvän lainsäädännön kokonaisuudistuksesta.

Lausunto 14.10. Opetushallitukselle luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 14.10. liikenne- ja viestintäministeriölle Suomen valtioneuvoston kannan valmistelua varten Euroopan komission antamasta muutosehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkovierailuista yleisissä matkapuhelinverkoissa yhteisön alueella ja sähköisten viestintäverkkojen ja -palveluiden yleisestä sääntelyjärjestelmästä.

Lausunto 15.10. Opetushallitukselle tieto- ja liikennetekniikan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 15.10. Opetushallitukselle sähkö- ja auto-maatiotekniikan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 17.10. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi rakentamisinvestointien yksikkökustannuksiksi.

Lausunto 22.10. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeeksi.

Lausunto 27.10. Opetushallitukselle tekstiili- ja vaatealan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 28.10. liikenne- ja viestintäministeriölle ehdotuksesta ”Laajakaista kaikkien ulottuville – Kansallinen toimintasuunnitelma tietoyhteiskunnan infrastruktuurin parantamiseksi”.

Lausunto 28.10. Elintarviketeollisuusliitolle Hyvän teollisen rehuntuotannon toimintatavat -ohjeesta.

Lausunto 28.10. maa- ja metsätalousministeriölle pyyntiluvan nojalla sallittavasta ilveksen metsästystä koskevasta maa- ja metsätalousministeriön määräyskirjeluonnoksesta.

Lausunto 4.11. maa- ja metsätalousministeriölle valtioneuvoston asetuksesta ei-tuotannollisten investointien tuen valvonnasta vuosina 2008–2013 sekä Maa-seutuviraston valvontaohjeluonnoksesta.

Lausunto 7.11. maa- ja metsätalousministeriölle asetusluonnoksesta koskien teurasruhojen luokittelua ja hintaseurantaa.

Lausunto 7.11. opetushallitukselle käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 7.11. opetusministeriölle ammattikorkeakoululain muuttamista koskevasta esityksestä.

Lausunto 10.11. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta valtakunnallisen maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen sekä maa- ja elintarviketalouden tutkimuksen rahoituksesta annettavaksi valtioneuvos-

ton asetukseksi.

Lausunto 11.11. työ- ja elinkeinoministeriölle käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen periaatepäätöshakemuksesta.

Lausunto 12.11. Opetushallitukselle logistiikan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 14.11. maa- ja metsätalousministeriölle luonnoksesta asetukseksi eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta.

Lausunto 17.11. opetusministeriölle korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiasta.

Lausunto 17.11. maa- ja metsätalousministeriölle eläinten lääkitsemistä koskevista asetuksista.

Lausunto 18.11. maa- ja metsätalousministeriölle komission ehdotuksesta asetukseksi puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta.

Lausunto 20.11. maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi luonnonmukaisesta tuotannosta, luonnonmukaisten tuotteiden merkinnöistä ja valvonnasta.

Lausunto 21.11. sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä sairausvakuutuslain muuttamiseksi koskien suuhygienistien työn korvaamista.

Lausunto 21.11. Opetushallitukselle autoalan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 24.11. maa- ja metsätalousministeriölle laista kasvinjalostajanoikeudesta.

Lausunto 28.11. maa- ja metsätalousministeriölle asetusehdotuksesta sikojen MRSA-bakteerin seurannasta.

Lausunto 1.12. työ- ja elinkeinoministeriölle kaivoslain ja eräiden siihen liittyvien lakien uudistamiseksi.

Lausunto 3.12. Opetushallitukselle veneenrakennusalan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 3.12. Opetushallitukselle verhoilu- ja sisustusalan perustutkinnon perusteiden uudistamisesta.

Lausunto 4.12. liikenne- ja viestintäministeriölle liikennetraktorisäännöksistä.

Lausunto 4.12. ympäristöministeriölle hevostallityöryhmän raportista.

Lausunto 15.12. opetusministeriölle esityksestä ammatillisen lisäkoulutuksen tuloksellisuusrahoituksesta.

Lausunto 18.12. maa- ja metsätalousministeriölle kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelman muuttamisesta.

Lausunto 19.12. Opetushallitukselle luonnoksesta rakennusalan perustutkinnon kivialan koulutusohjelman perusteista.

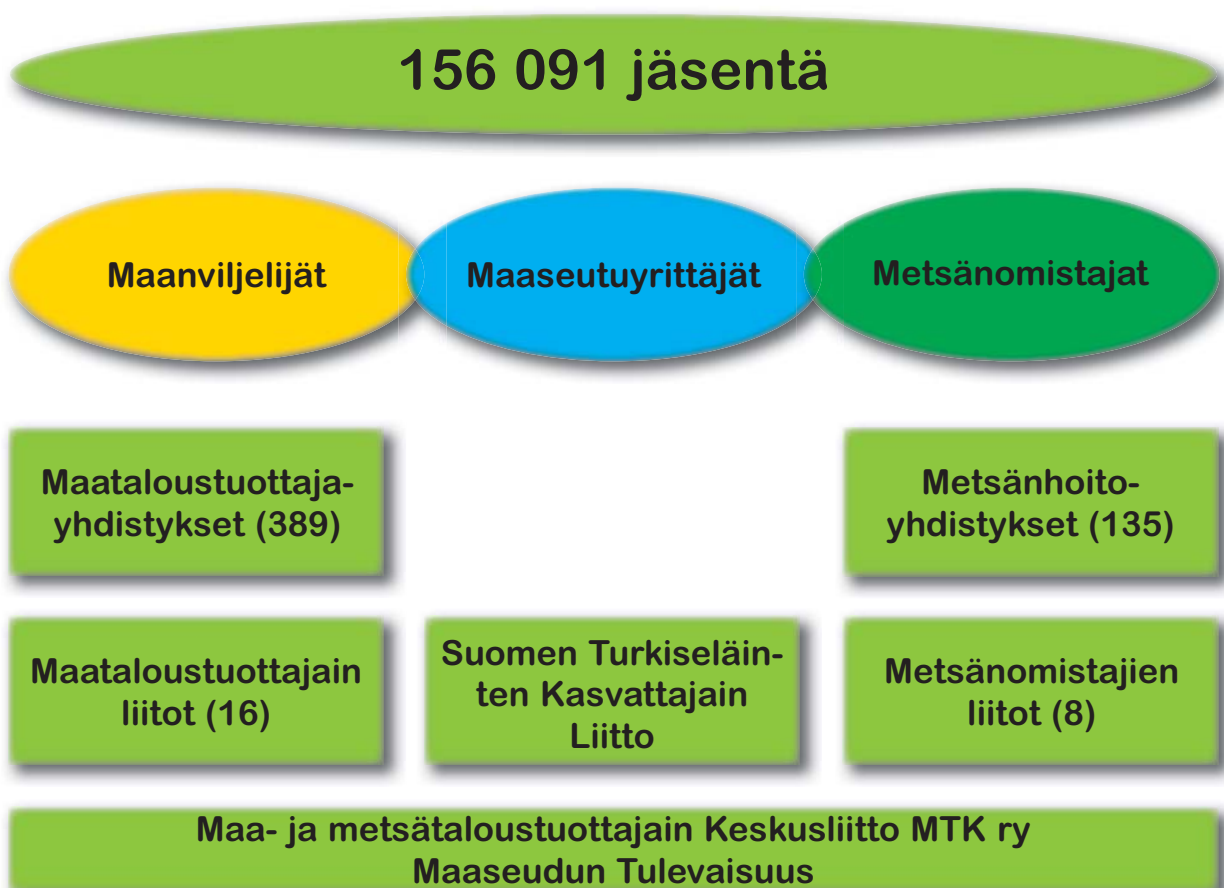
Lausunto 19.12. sosiaali- ja terveysministeriölle lääkelain muuttamisesta.

Lausunto 22.12. maa- ja metsätalousministeriölle nautojen tarttuvan leukoosin vastustuksen kansallisesta asetuksesta.

Lausunto 22.12. liikenne- ja viestintäministeriölle telen toimintaan määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelmasta.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

MTK:n organisaatio 2008



Tilanne 31.12.2008

Organisaatio ja jäsenistö

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n jäseninä oli vuoden 2008 lopussa 16 maataloustuottajain liittoa, 8 metsänomistajien liittoa ja Suomen Turkkiseläinten Kasvattajain Liitto. Maataloustuottajaliittojen jäseninä oli 389 tuottajayhdistystä sekä yhteisöjäseninä meijereitä, teurastamoja ja eri tuotantosuuntia edustavia kerhoja.

Maataloustuottajayhdistyksissä oli vuoden 2008 lopussa 149 613 henkilöjäsentä ja 61 089 jäsentaloutta. Yhdistysten jäsenmäärä väheni 4 001 henkilöllä ja tilojen lukumäärä 1 340 tilalla. Metsänomistajaliitoissa oli metsäjäseninä vuoden 2008 lopussa yhteensä 6 478

metsätilanomistajaa. Vuoden aikana metsäjäsenten määrä väheni 161 henkilöllä.

Maataloustuottajayhdistysten ja metsänomistajaliittojen yhteisjäsenmäärä eli MTK:n kokonaisjäsenmäärä oli toimintavuoden lopussa 156 091. Jäsenmäärä väheni edellisestä vuodesta 4 162 henkilöä.

Jäsenrekisterin tietojen perusteella yhdistyksen jäsentilan keskimääräinen peltopinta-ala oli 25,76 hehtaaria ja metsäala 48,46 hehtaaria. Metsäjäsen omistaa keskimäärin 42,07 hehtaarin suuruisen metsätilan.

Järjestön toiminnan kehittäminen

Painopistealueet:

- 1 Strategian laatiminen
- 2 Kentän toiminnan tukeminen
- 3 Yhdessä oppiminen (käsitelty kohdassa "Järjestökoulutus")

Järjestön toiminnan kehittämisen painopisteinä olivat strategian laatiminen, edunvalvonnan ja jäsenpalveluiden tehostaminen sekä yhdessä oppiminen. Jälkimmäistä on käsitelty kohdassa "Järjestökoulutus". Kentän toimintaa tuettiin muun muassa edistämällä liittojen ja keskusliiton välistä yhteistyötä sekä asiantuntijuutta ja viestintää vahvistamalla. Vuoden aikana toteutettuja kehittämistoimia ja -hankkeita on kuvattu tarkemmin vuosikertomuksen eri luvuissa.

Strategiatyön eteneminen

MTK:n toiminnan nykyiset periaatelinjaukset on määritelty vuoteen 2010 saakka ulottuvassa järjestön pe-

riaate- ja tavoiteohjelmassa. Turussa 2007 pidetyssä juhlaliittokokouksessa järjestö hyväksyi tulevaisuusasiakirjan Osaava maaseutu 2020.

Tulevaisuusasiakirjassa on hahmoteltu maaseudun kehittymistä ja jäsentemme harjoittamien elinkeinojen tulevaisuutta reilun kymmenen vuoden päähän. Tulevaisuusasiakirjan pohjalta aloitettiin toimintastrategian Kohti osaavaa maaseutua 2015 valmistelu alkuvuodesta. Toimintastrategian valmistelun päävastuu on MTK:n johtokunnalla.

Neljässä asiantuntijatyöryhmässä laadittiin arviot toimintaympäristön muutoksista ja kehityssuunnista ja järjestön toiminnan nykytilasta. Arvioita käsiteltiin liittojen edustajista koostuvassa koordinaatiotyöryhmässä. Arvioiden pohjalta valmisteltiin johtokunnalle esitys toiminta-ajatukseksi, visioksi ja strategisiksi päämääriksi. Johtokunnan esityksiä käsiteltiin ja hiottiin syksyllä liittojen puheenjohtajakokouksessa, metsävaltuuskunnassa ja MTK:n valtuuskunnassa. Liittoryhmille esitellään johtokunnan esitys vuoden 2009 alussa. Strategiasta päätetään MTK:n valtuuskunnan kokouksessa keväällä 2009.

Osana strategian valmistelua järjestettiin kolme Tulevaisuusverstasta. Näiden aiheina olivat ikärakenteen



MTK:n yhteiset strategiset päämäärät ja näiden avaintavoitteet linjaavat ne edunvalvontatehtävät, joissa on onnistuttava, jotta visio toteutuu.

Kaikki alueelliset yhteistyöryhmät ovat kokoontuneet, mutta niiden toiminta hakee osittain vielä muotoaan. Keskusliitto on osaltaan pyrkinyt edistämään alueellisten yhteistyöryhmien työtä tarjoamalla niiden käyttöön asiantuntemustaan. Keväällä MTK järjesti yhteistyössä eteläisten liittojen kanssa työpajan tärkeimpien kehittämistarpeiden määrittämiseksi. Sopiminen konkreettisesta työnjaosta ja yhteistyöalueista nousi tällöin vahvasti esille. Muita yhteistyön kehittämisen alueita olivat tiedon välitys ja tietotekniikka, jäsenhankinta ja sidosryhmäyhteistyö, osaamisen kehittäminen sekä henkinen ja fyysinen hyvinvointi. Eteläiset liitot jatkoivat työpajan jälkeenkin määrätietoisesti edellytysten luomista liittojen välisen yhteistyön tiivistämiseksi.

MTK:n toimintaprosessien kuvaus

Osana järjestön toiminnan kehittämistä käynnistettiin projekti MTK:n prosessien tunnistamiseksi ja kuvaamiseksi. Prosessilla tarkoitetaan tässä yhteydessä vaiheittaista tapahtumakulkua, joka on suunniteltu haluttuun tavoitteeseen pääsemiseksi. Prosessityömallin on arvioitu tarjoavan mahdollisuuksia selkiyttää ja yhtenäistää järjestön toimintatapoja sekä siten parantaa toiminnan laatua.

Projektissa on määritelty jäsenten tarpeista lähtien järjestön ydinprosessit, jotka ovat edunvalvonta ja jäsenpalvelut. Ydinprosessien tehtävänä on tuottaa lisäarvoa jäsenille. Ydinprosessien lisäksi hankkeessa on tunnistettu useita tukiprosesseja. Toimintaprosessien kuvaaminen ja vastuiden selkiyttäminen luo pohjan inhimillisten voimavarojen suuntaamiselle sekä osaamisen ja hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Työyhteisön ja henkilöstöjohtamisen kehittäminen

Huhti-toukokuussa keskusliitossa toteutettiin työilmapiiritutkimus. Tutkimus osoitti, että keskusliitossa työskentelee sitoutuneita ja asiantuntevia henkilöitä. He ovat ylpeitä työstään ja työnantajastaan. Kartoitusta osoitti useita kehittämiskohteita, joita tarkennettiin linja- ja ryhmäkohtaisissa sekä esimiesten työpajoissa.

Kartoituksen yhtenä jatkotoimena MTK:n ohjeistus toimenkuvauksista ja kehityskeskusteluista uusittiin ja yhtenäistettiin. Tiedonkulun parantamiseksi kehitettiin talon palaverikäytäntöjä ja palaverimuistioiden jake-lua. Syksyllä käynnistettiin myös henkilöstöpolitiikan määrittelytyö. Henkilöstöasioiden kehittäminen jatkuu vuonna 2009.

muutos, kansainväliset markkinat ja kauppapolitiikka sekä ilmastonmuutos. Verstaiden alustajina oli asiantuntijoita julkiselta ja yksityiseltä sektorilta ja osanottajina liittojen ja keskusliiton luottamus- ja toimihenkilöitä. Tulevaisuusverstaiden alustusten, keskustelujen ja ryhmätöiden antia hyödynnettiin toimintastrategian valmistelussa.

Strategian tarkoituksena on kertoa, miksi järjestö on olemassa ja mitä se tekee toteuttaakseen toiminta-ajatustaan. Strategian visiolla määritellään järjestön toiminnan tavoitetilaa vuonna 2015. Yhteiset strategiset päämäärät ja näiden avaintavoitteet linjaavat ne edunvalvontatehtävät, joissa on onnistuttava, jotta visio toteutuu.

Strategialuonnoksessa ei oteta kantaa suoraan järjestön organisatoriseen rakenteeseen. Tämä keskustelu käydään vasta sen jälkeen, kun toimintastrategian ydin on vahvistettu.

Alueellisten yhteistyöryhmien toimintaa edistettiin

Järjestön vuonna 2007 pidetyn liittokokouksen linjausten mukaisesti maataloustuottajain ja metsänomistajien liitot ovat muodostaneet viisi alueellista yhteistyöryhmää edunvalvonnan ja jäsenpalvelujen tehostamiseksi. Alueellisten yhteistyöryhmien tehtävänä on organisoida ja rakentaa yhteinen toimintatapa yhteistyössä hoidettaviin asioihin. Yhteistyöalueita ovat muun muassa jäsenpalvelut, jäsenhankinta, asiantuntijaresurssien yhteiskäyttö esimerkiksi ympäristö- ja maapolitiikassa sekä maaseutuyrittäjyyden edistäminen.

Järjestötoiminta

Avaintehtävät

- 1 Tyytyväiset jäsenet, tehokas järjestö
- 2 Jäsenpalvelujen kehittäminen
- 3 Organisaation sitoutuminen metsäjäsenhankintaan
- 4 Maaseutunuorten toiminta / Nuorten aktivoiminen järjestön toimintaan
- 5 Naisten toiminta / Naisten aktivoiminen järjestön toimintaan

Tyytyväiset jäsenet, tehokas järjestö

Maatalous ajautui toimintavuonna kannattavuuskriisiin kustannusten poikkeuksellisen nopean nousun ja tuottajahintojen alhaisuuden vuoksi. Edellisen vuoden aikana vallinnut positiivinen hintakehitys esimerkiksi viljassa kääntyi laskuun. Viljan ohella varsinkin lihan markkinahinnat olivat alhaiset ja kustannusten ollessa korkeat maa- ja puutarhatalouden kannattavuus laski heikoimmalle tasolle vuosikymmeniin.

MTK järjesti lokakuun alussa viljelijäkokouksen Vanhalla ylioppilastalolla Helsingissä. Tilaisuuden pää-tarkoitus oli vaikuttaa hallitukseen maatalouden kannattavuuden parantamiseksi. Hallitusohjelma lupaa maatalouden kannattavuuden nousua, mutta toimintavuoden aikana maatalouden kannattavuuden enustetaan alenevan lähes 40 %.

Viljelijäkokoukseen osallistui eri maataloustuottajien liittojen alueelta noin 400 henkeä. Tilaisuudessa alustivat järjestön puheenjohtajien lisäksi pääministeri Matti Vanhanen, maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila ja valtiosihteeri Rauno Nummikoski. He myös vastasivat viljelijöiden kysymyksiin. Tilaisuuden päätteeksi pääjoukko marssi pitkin Mannerheimintietä Eduskuntatalon eteen viemään viljelijöiden viestiä eduskuntaryhmien edustajille. Viljelijät veivät viestiä myös EU-komission Helsingin toimiston ja Yara Suomi Oy:n edustajille. Viljelijän ahdinko sai runsaasti tilaa mediassa.

Jäsenpalvelujen kehittäminen

Turun liittokokouksen linjausten mukaan MTK:n tulee huolehtia entistä paremmin jäsenistön edunvalvonnasta ja jäsenpalveluista. Jäsenpalvelujen osalta koottiin maataloustuottajain- ja metsänomistajien liittojen edustajista työryhmän, jonka tavoitteena on parantaa koko MTK:n jäsenpalveluja.

Työryhmä kokosi työkirjan, jossa määriteltiin MTK:n eri portaiden työnjako ja vähimmäisvaatimukset erityisesti jäsenpalveluihin. Työkirja toimitettiin kaikkien yhdistysten, liittojen ja keskusliiton käyttöön sekä esiteltiin myös MTK:n johtokunnalle. Työ jatkuu esittelymateriaalin tuottamisena MTK:n liittojen ja yhdistysten nettisivuille sekä säännöllisesti toistettavan jäsenyytyväisyystutkimuksen käyttöönottona.

Organisaation sitoutuminen metsäjäsenhankintaan

Toimintavuonna muodostettiin jäsenpalvelutyöryhmä, jonka työ auttaa ja sitouttaa koko järjestöä jäsenhankintaan tulevaisuudessa. Jäsenhankinta oli näyttävästi mukana vuoden suurimmilla messuilla. MTK:n uusi ilme huomattiin, ja se sai kiitosta metsänomistajilta.

MTK järjesti jäsenhankintakilpailun maataloustuottajaliittojen, -yhdistysten sekä metsänomistajien liittojen, metsänhoitoyhdistysten ja keskusliiton luottamus- ja toimihenkilöille. Keskusliitto auttoi monin tavoin metsänhoitoyhdistysten luottamus- ja toimihenkilöiden jäsenhankintaa. Tapiola-ryhmän kanssa jatkettiin ja kehitettiin yhteistyötä.

Panostuksesta huolimatta metsäjäsenyys ei houkutelut metsänomistajia.

Maaseutunuorten toiminta

Toimintavuoden alusta alkaen opiskelijat ovat voineet liittyä MTK:n jäseneksi normaalia henkilöjäsenmaksua edullisemmin. Yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Tapiolan kanssa järjestettiin liitoissa tilaisuuksia nuorille ja juuri tilanpidon aloittaneille yrittäjille.

Tammikuun lopussa agrologi Tero Kiviaho valittiin vuoden nuoreksi metsänomistajaksi. Mukana valintaraadissa oli myös maaseutunuorten edustaja. Kevätparlamentti kokoontui helmikuussa Helsingissä. Kevät-

parlamenttiin osallistuivat liittojen maaseutunuorten valiokuntien puheenjohtajat ja sihteeri. Tavoitteena oli antaa uusia eväitä nuorten valiokuntien toimintaan. Kevätparlamentissa kuultiin, miten muualla toimitaan. Alustajina olivat SAK:n nuorisosihteeri ja Suomen keskustanuorten liittosihteeri sekä kansanedustaja Anne Kalmari.

Farmari-näyttelyn yhteydessä järjestettiin Farmari-rock-tapahtuma, joka kokosi Lahteen noin sata maaseutunuorta. Elokuussa maaseutunuoret edustivat MTK:ta Lähiruokaviestissä, joka poljettiin viikon aikana Kajaanista Helsinkiin. Viestin tavoitteena oli muistuttaa päättäjiä ja kuluttajia lähiruoan merkityksestä.

Lokakuussa maaseutunuoret osallistuivat viljelijäkokoukseen Vanhalla ylioppilastalolla. Kokouksessa maaseutunuorten edustajat kertoivat nuorten terveiset päättäjille ja luovuttivat pääministeri Matti Vanhaselle viljelijän osuuden ruisleivästä.

Marraskuussa maaseutunuoret kokoontuivat syysparlamenttiin Jyväskylään. Syysparlamentin aiheena oli maatalous mediassa. Syysparlamenttiin osallistui noin sata nuorta. Marraskuussa valittiin vuoden nuoreksi maaseutuyrittäjäksi mäntsäläläinen Riikka Peltola. Vuoden nuori maaseutuyrittäjä on nuorkauppakamarin järjestämä kilpailu, jonka yhteistyökumppanina MTK toimii, ja valintaraadissa on maaseutunuorten edustaja.

Marraskuun lopussa järjestettiin maaseutunuorten vaikuttajavalmennuksen ensimmäinen, talouden hallintaa käsittelevä jakso. Maaseutunuorten vaikuttajavalmennus on kolmesta jaksosta koostuva koulutus, joka on tarkoitettu järjestön aktiivisille nuorille.

Joulun alla sytytettiin perinteiset joulutulet teiden varalle valaisemaan joulunviettoon matkaavien tietä.

Naisten toiminta

Naistyöryhmä käsitteli kokouksissaan koulutuskysymyksiä, järjestön strategiaprosessia, ympäristöasioita, maaseudun tukihenkilöverkoston toimintaa sekä COPA:n naisten komiteassa esillä olleita asioita. Työryhmä pohti naisten osuuden lisäämistä luottamustehtävissä. Metsänaisten jaoksen kanssa pidetyssä yhteiskokouksessa oli aiheena ilmastonmuutos. Valtuuskunnan naisjäsenten ja työryhmän yhteispalaverissa oli esillä valtuuskunnan kokousasiat ja Finnfoodin toiminnan esittely.

Maaseudun naisten päivänä 15.10. järjestettiin Sarkamuseossa seminaari aiheesta ”Moninainen emäntä”. Seminaarin järjestelyistä vastasivat työryhmän lisäksi Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ja SLC. Seminaarin

avaajana toimi ministeri Anttila. Puheenvuorot valottivat maaseudun naisen arjen haasteita vuosikymmenten takaa sekä nykypäivänä.

Naistyöryhmän puheenjohtaja Ilona Alhoniemi osallistui MTK:n edustajana COPA:n naisten komitean kokouksiin ja IFAP:n kongressiin.

Metsänomistajanaisten jaos järjesti yhteistyössä Pohjois-Suomen metsänomistajaliiton kanssa seminaarin Oulussa. Seminaarin aiheina olivat vakuutus- ja rahoituskysymykset, sukupolvenvaihdosasiat, naiset metsäorganisaatioissa, kansainväliset metsäasiat ja metsänhoitoyhdistysten toiminta ja järjestön tulevaisuusstrategiat.

Muu toiminta

MTK:n järjestölehti MTK-Viesti ilmestyi kahdeksan kertaa. Lehden painosmäärä oli 10 000 kpl. Maaliskuussa ilmestynyt jäsenlehti (nro 2) jaettiin kaikkiin jäsentalouksiin. Sen painos oli noin 80 000 kpl.

Maaliskuun lehden yhteydessä ilmestyi kolmannen kerran 15 MTK-liiton oman alueensa jäsenille jakama 4-sivuinen liite. Metsäjäsenille tehtiin oma liite. Tällä liitteellä varustettua lehteä jaettiin vuoden mittaan messuilla ja muissa tilaisuuksissa.

Lehden teemoja olivat järjestöasioiden lisäksi tuki- ja markkina-asiat, metsä-, maaseutuyrittäjyys-, energia- ja ympäristöasiat sekä ruoka. Jäsenlehdessä käsiteltiin erityisesti jäsenetuja. Lehdessä oli asiantuntijakirjoitusten ja -haastattelujen lisäksi kirjoituksia maataloustuottajien liitoista ja -yhdistyksistä sekä metsänomistajien liitoista. Lehden vakiopalstoja olivat: puheenjohtajan puheenvuoro, Brysselin kuulumisia, pääkirjoitus ja Liehtari-pakina.

Lehden ulkoasun uudistus aloitettiin. Uusi ulkoasu otetaan käyttöön vuoden 2009 alussa.

Elokuun Farmari-messuilla hankittiin uusia jäseniä.



Keskusliiton hallinto ja toimielimet

Valtuuskunta

Valtuuskunnan puheenjohtajat

Valtuuskunnan puheenjohtaja, mv. Juha Saikkonen Tohmajärveltä (2002–, kuoli 5.9.2008), I varapuheenjohtaja, mv. Tiina Linnainmaa Hämeenkyröstä (2007–) ja II varapuheenjohtaja, mv., taiteiden lisensiaatti Markus Eerola Hyvinkäältä (2002–).

MTK-liittojen edustajat

MTK-Etelä Karjala: emäntä Arja Berg Parikkalasta (2007–) ja mv. Juha Saikko Lappeenrannasta (2002–, varajäsen 1999–2001); varalla mv. Aarto Kosunen Rautjärveltä (2007–) ja mv. Esa Pelkonen Luumäeltä (2008–).

MTK-Etelä-Pohjanmaa: mv. Reijo Haavisto Jurvasta (2004–), mv. Matti Kangas Lapualta (2006–), emäntä Johanna Kangastie Kuortaneelta (2005–), mv. Jari Laukkonen Korttesjärveltä (1995–), mv. Hannu Uitto Laihialta (2002–) ja emäntä Johanna Kankaanpää Ähtäristä (2006–); varalla mv. Asko Ahde Lappajärveltä (2002–), mv. Jaakko Ranto Ilmajoelta (2003–), emäntä Kirsti Tikka Kurikasta (2000–), mv. Ismo Jätteenmäki Lapualta (2002–), mv. Sami Peltoluhta Kauhavalta (2007–) ja mv. Kari Yli-Ojanperä Ilmajoelta (2008–).

MTK-Etelä Savo: mv. Sanna Hämäläinen Kerimäeltä (2008–), mv. Pekka Parkkinen Mikkelistä (2003–) ja mv. Aarno Puttonen Puumalasta (1997–); varalla mv. Pauli Aholainen Joroisista (2001–), mv. Kirsti Laamanen Punkaharjulta (2006–) ja mv. Päivi Tornainen Ristiinasta (2002–).

MTK-Häme: emäntä Sisko Kivelä (2008–, varajäsen 1999–2007), mv. Pekka Lokinperä Hausjärveltä (2005–, varajäsen 1999–2004), mv. Markku Länninki Forssasta (1999–), mv. Jussi Salomäki Padasjoelta (2005–); varalla mv. Timo Aalto Hauholta (2005–), mv. Tauno Leivuori Valkeakoskelta (2002–), mv. Seppo Pitkänen Riihimäeltä (2002–) ja mv. Annamari Torttila Lammilta (2008–).

MTK-Kainuu: mv. Esa Kemppainen Hyrynsalmelta (2003–); varalla agron. Soili Mulari Suomussalmelta (2006–).

MTK-Keski Pohjanmaa: mv. Tapani Haukilahti Vetelistä (1999–) ja mv. Markku Kiljala Reisjärveltä (2004–); varalla mv. Kauno Erkkilä Kannuksesta (2007–) ja mv. Seppo Paavola Kaustiselta (2001–).

MTK-Keski Suomi: mv. Kalle Hankamäki Jämsänkoskelta (2007–, varajäsen 2006), mv. Jukka Kauppinen Hankasalmeilta (2006–) ja mv. Martti Mäkelä Pihtiputaalta (2008); varalla mv. Tiina Heinonen Luhangasta (2008–), mv. Jouni Lintula Keuruulta (2007–2008) ja emäntä Paula Pusa Keuruulta (2003–).

MTK-Kymenlaakso: mv. Reino Parkko Elimäeltä (1999–) ja mv. Anne Perätalo Anjalankoskelta (2002–); varalla mv. Tiina Mitikka Iitistä (2003–) ja mv. Timo Ristola Virolahdelta (2004–).

MTK-Lappi: mv. Juhani Lampela Tervolasta (2003–, varajäsen 2002); varalla mv. Marko Repo Simosta (2008–).

MTK-Pirkanmaa: mv. Timo Jaakkola Mouhijärveltä (2007–12.10.2008), mv. Mika Nieminen Kurusta (13.10.2008–31.12.2008) ja mv. Tiina Linnainmaa Hämeenkyröstä (2006–); varalla mv. Heikki Kulmala Vesilahdesta (2006–, vars. jäsen 1996–2006).

MTK-Pohjois-Karjala: mv. Olli Laaninen Liperistä (2003–, varajäsen 1999–2002) ja mv. Juha Saikkonen Tohmajärveltä (1995–, menehtyi 5.9.2008); varalla agron. Ilona Alhoniemi Valtimolta (2003–2008, varajäsen 1999–2000, vars. jäsen 1996–1998, 2001–2002) ja emäntä Kaija Tolvanen Lieksasta (2003–).

MTK-Pohjois-Pohjanmaa: mv. Pekka Hallikainen Ylikiimingistä (2007–), mv. Tuomo Tamminen Raahesta (16.2.2005–) ja mv. Ari Varis Pyhäjärveltä (2008–, varajäsen 2006–2007); varalla mv. Raimo Jokela Oulaisista (2008–), mv. Jouko Käkälä Kuusamosta (2007–) ja mv. Ari Pirkola Pyhäjoelta (1999–).

MTK-Pohjois-Savo: mv. Mikko Heikkinen Varpaisjärveltä (2005–), mv. Timo Lindsberg Rautalammilta (2001–), mv. Tomi Toivanen Siilinjärveltä (1998–) ja mv. Jouko Åkerlund Vieremältä (2006–); varalla maa-seutuyrittäjä, agrologi Veijo Karkkonen Karttulasta (2003–), emäntä Tuula Kuosmanen Nilsiästä (2002–), mv. Vesa-Matti Lintunen Tervosta (1992–) ja mv. Ilpo Partanen Sonkajärveltä. (2006–).

MTK-Satakunta: mv. Pertti Hakanen Vammalasta (2008–), maatal.yrittäjä Ilkka Markkula Ulvilasta (2001–), mv. Kalevi Pukara Honkajoelta (2005–) ja mv. Tuomo Raininko Kankaanpäästä (2002–); varalla mv. Heikki Pohjala Harjavallasta (2008–), mv. Tapio Vanhakartano Porista (2003–), emäntä Mailis Risku Kihniöstä (2003–) ja maatalousyrittäjä Raine Rekikoski Kiukaisista (2008).

MTK-Uusimaa: mv. Markus Eerola Hyvinkäältä (2001–) ja mv. Kallepekka Toivonen Nurmijärveltä (2008–); varalla mv., matkailualan yrittäjä Päivi Levävaara Vihdistä (2003–) ja mv. Jarmo Nurmi Porvoosta (2007–).

MTK-Varsinais Suomi: mv. Antti Airikki Nousiaisista (2007–), mv. Jaakko Halkilahti Salosta (2006–). mv. Hannele Mäki-Ettala-Mustonen Laitilasta (2007–) ja mv. Rauli Selinheimo Loimaalta (1992–); varalla mv. Elina Heino Vehmaalta (2007–), mv. Markku Hyssälä Liedosta (2007–), mv. Simo Kolkkala Mellilästä (2004–) ja mv. Matti Tilkanen Karinaisista (2001–).



MTK:n johtokunta 2008: ylhäältä (vas.) Antti Sahi (8.10.2008–), Kyösti Harju, Esko Suomala, Markku Länninki, Juha Marttila, Mauno Ylinen, Eero Isomaa ja Tommi Lunttila. Alhaalta (vas.) Olavi Peltola, Irma Sirviö, Michael Hornborg (pj.), Raija Unkila (siht.) ja Aarno Puttonen (26.11.2008–)

Metsävaltuuskunnan puheenjohtajat

Puheenjohtaja, agrol. Olavi Peltola Sysmästä (1999–) ja varapuheenjohtaja, mv. Kyösti Aikkila Kuusamosta (2007–).

Yhteisöjäsenien edustaja

Markku Kestilä Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto (2005–).

Asiantuntijajäsenet

Toim.joht. Päivi Huotari, toim.joht. Ensio Hytönen, toim.joht. Veikko Hämäläinen, toim.joht. Pekka Laaksonen, toim.joht. Jan Lähde, toim.joht. Matti Rihko, toim.joht. Matti Tikkakoski ja toim.joht. Jouko Setälä.

Johtokunta

MMM Michael Hornborg Lohjalta, I puheenjohtaja (6.4.2006–), MMT, mv. Juha Marttila Simosta, II puheenjohtaja (2005–, johtok. jäsen 2005), agron. Esko Suomala Kiukaisista, III puheenjohtaja (2008–, johtok. jäsen 2008–), agrol. Kyösti Harju Lappeenrannasta (1992–), mv. Eero Isomaa Nivalasta (1.12.2004–), mv. Tommi Lunttila Äänekoskelta (2007–), mv. Markku Länninki Forssasta (1996–), emäntä Irma Sirviö Iisalmesta (2005–), agron. Mauno Ylinen Alahärmästä (2006–) ja toiminnanjohtaja, MMM Pirkko Haikka-

la (2007–7.10.2008), toiminnanjohtaja MH Antti Sahi (8.10.2008–).

Johtoryhmä

Johtoryhmään kuuluivat johtokunnan jäsenistä Michael Hornborg, Juha Marttila, Esko Suomala ja Pirkko Haikkala (–7.10.2008), Antti Sahi (8.10.2008–).

Valtuuskunnan puheenjohtaja, mv. Juha Saikkonen (–5.9.2008), mv. Aarno Puttonen (26.11.2008–) ja metsävaltuuskunnan puheenjohtaja, agrol. Olavi Peltola osallistuivat puheoikeutettuina johtoryhmän ja johtokunnan kokouksiin. Ajalla 6.9.–25.11.2008 johtoryhmän ja johtokunnan kokouksiin osallistui valtuuskunnan I varapuheenjohtaja, mv. Tiina Linnainmaa.

Johtoryhmän ja johtokunnan sihteerinä toimi toimistopäällikkö Raija Unkila. Valtuuskunnan sihteerinä toimijärjestöjohtaja Matti Voutilainen.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajina olivat Heidi Vierros ja Jukka Rajala KPMG Oy Ab, KHT-yhteisö ja varatilintarkastajana Ari Eskelinen KPMG Oy Ab, KHT-yhteisö. Tarkastuskomitean jäseninä olivat mv. Tuomo Tamminen Raahesta

ja agron. Tuulikki Aikonen Porista sekä varajäseninä agrol. Juhani Lampela Tervolasta ja agrol. Ville Paulaniemi Ylöjärveltä.

MTK:n valiokunnat

ALUEKEHITYSVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. agron. Ilona Alhoniemi (P-K), mv. Minna Häkkinen (K-S), mv. Esa Kemppainen (Kai), emäntä Tuula Mikkola (Kym), emäntä Raili Myllylä (K-P), mv. Tuomo Raininko (Sat), toiminn.joht. Pertti Viik (Paliskuntain yhdistys, as.tunt.), mv., MMT Juha Marttila (MTK) ja metsätaloustyritt. Annukka Kimmo (MTK metsäjohtok.). Sihteeri: MML Olli-Pekka Väänänen.

ENERGIAVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Markku Länninki (MTK), mv. Veli-Matti Alanen (Pirk), mv. Matti Hämäläinen (E-S), mv. Kimmo Jokiranta (Kym), agron. Jussi Linnaranta (MO P-S), mv. Markku Välimäki (Sat), Harri Riihimäki (K-P, as.tunt.), mv. Jarmo Toukola (MO L-S) ja Bo Storsjö (SLC). Sihteeri: Agron. Ilpo Mattila.

KANANMUNAVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Pekka Saarinen (V-S), mv. Mikko Aila (E-P), mv. Jukka Huitinen (Munakunta), mv. Samuli Simula (Satamuna), mv. Seppo Tapio (Sat), mv. Tapio Tikka (K-S), mv. neuvos Kyösti Harju (MTK), mv. Matts Samulin (SLC), tutkimuspääl. Eeva Heikkilä (TNS Gallup, as.tunt.), toiminn.joht. Lea Lastikka (Suomen siipikarjaliitto, as.tunt.), toimitusjoht. Jan Lähde (Munakunta, as.tunt.) ja mv. Jukka Nikula (Kanayrittäjät ry, as.tunt.). Sihteeri: ELL Vuokko Puurula elokuuhun saakka ja MMM Jukka Markkanen syyskuusta 2008 alkaen.

KAUPPAPOLIITTINEN VALIOKUNTA: Puheenjohtaja, MMM Michael Hornborg (MTK), puh.joht. Holger Falck (SLC), toiminn.joht. Pirkko Haikkala (MTK) (7.10.2008 saakka), toiminn.joht. Antti Sahi (MTK) (8.10.2008 alkaen), toim.joht. Pasi Holm (PTT), toim.joht. Ensio Hytönen (Hankkija-Maatalous Oy), toim.joht. Veikko Hämäläinen (Pellervo-Seura), toim.joht. Pekka Laaksonen (Valio), toim.joht. Jan Lähde (Munakunta), toim.joht. Kai Seikku (HK Ruokatalo), toiminn.joht. Ismo Ojala (Kauppapuutarhaliitto), joht. Simo Tiainen (MTK), toim.joht. Matti Tikkakoski (Atria) ja toim.joht. Kari Tillanen (Järvi-Suomen Portti). Sihteeri: VTM Jouko Nieminen.

LIHAVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv., MMT Juha Marttila (MTK), toiminn.joht. Pirkko Haikkala (MTK) (7.10.2008 saakka), joht. Simo Tiainen (8.10.2008 alkaen), mv. Tomas Långgård (SLC), mv. Timo Komulainen (Atria), mv. Ilkka Yliluoma (Atria), toim.joht. Juha Gröhn (Atria), mv. Markku Aalto (HK Ruokatalo), mv. Pekka Laurila (HK Ruokatalo), toim.joht. Jari Leija (HK Ruokatalo), mv. Pekka Harju (Järvi-Suomen Portti), toim.joht. Kari Tillanen (Järvi-Suomen Portti), jaostojen puheenjohtajat: mv. Erkki Mäkijärvi (siipikarjanlihaostion pj.), emäntä Outi Sirola (lammasjaoston pj.), mv. Ville Savelainen (sikajaoston pj.) ja mv. Tomi Toivanen (nautajaoston pj.). Sihteeri: MMM Jukka Rantala.

Siipikarjanlihaostio: Puheenjohtaja, mv. Erkki Mäkijärvi (Saarioinen), mv. Matti Kangas (Atria), mv. Juha Kiviniemi (Atria), mv. Anssi Saunamäki (Atria), mv. Ari Mahlamäki (HK Ruokatalo), mv. Ilkka Uusitalo (HK Ruokatalo), mv. Pertti Hakulinen (Saarioinen), mv. Seppo Heikkilä (Länsi-Kalkkuna), mv. Jukka Sandelin (Länsi-Kalkkuna), mv. Mauno Ylinen (MTK) ja mv. Fredrik Ström (SLC). Sihteeri: MMM Jukka Rantala.

Lammasjaosto: Puheenjohtaja, emäntä Outi Sirola (P-K), mv. Christer Ollqvist (Suomen Lammasyhdistys), mv. Heikki Penttilä (Pirk), emäntä Tuula Ruokojärvi (Lap), mv. Janne Tolvi (Suomen Vuohiyhdistys r.y.), tutk.pääll. Reijo Pirttijärvi (Elintarviketieto, as.tunt.), agron. Pia Parikka (ProAgria, as.tunt.), agrol. Kyösti Harju (MTK) ja mv. Dick Sjöblom (SLC). Sihteeri: MMM Jukka Rantala.

Nautajaosto: Puheenjohtaja, mv. Tomi Toivanen (P-S), mv. Antero Kaappa (Sat), mv. Jukka Kukkola (P-P), mv. Antti Niskanen (Lihanautakerhojen edustaja), mv. Juha Saikko (E-K), mv. Juho Tervonen (Kai), mv. Heikki Vehkaoja (E-P), Olli Paakkala (LSO Foods Oy, as.tunt.), tutk.pääll. Reijo Pirttijärvi (Elintarviketieto, as.tunt.), mv. Mauno Ylinen (MTK) ja mv. Tom Jungerstam (SLC). Sihteeri: MMM Jukka Rantala.

Sikajaosto: Puheenjohtaja, mv. Ville Savelainen (Kym), mv. Eero Hetemäki (K-S), mv. Seppo Paavola (K-P), emäntä Tuula Kuosmanen (Sikatalouskerhojen edustaja), mv. Kalle Vähä-Piikkiö (V-S), mv. Mika Välimaa (Sat), mv. Pasi Tammisto (Sikatalouskerhojen edustaja), Veli-Matti Jäppilä (A-tuottajat Oy, as.tunt.), tutk.pääll. Reijo Pirttijärvi (Elintarviketieto, as.tunt.), agrol. Kyösti Harju (MTK) ja mv. Tomas Långgård (SLC). Sihteeri: MMM Jukka Rantala.

LUONNONMUKAISEN TUOTANNON VALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Anssi Laamanen (E-S), mv. Pirjo Lehmusvaara (Uud), mv. Arto Ojakoski (Pirk), mv. Maarit Sormunen (Kai), mv. Teijo Ruuttula (K-P), mv. Matti Tiilkanen (V-S), Visa Viikuna (Luomuliitto, as.tunt.), mv. Tommi Lunttila (MTK) ja mv. Steve Nyholm (SLC). Sihteeri: MMM Mika Virtanen.

MAASEUTUNUORTEN VALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Jari Orjala (K-P), agrol. Anne Kangasvuori-Hosike (Sat), mv. Jukka Ojantakanen (P-P), mv. Ville Hirvonen (P-K), mmyo Marjaana Peltola (Uud), agron. Mikko Jussila (V-S) ja mv. Tommi Lunttila (MTK). Sihteeri: MMM Aino Sillanpää.

MAASEUTUYRITTÄJÄVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, MMM Michael Hornborg (MTK), mv. Manu Hollmen (Sat), maaseutuyritt. Jussi Lehmuskoski (K-S), agrol. Jari Kamunen (E-P), agron. Olavi Lindstedt (V-S), maaseutuyritt. Heikki Peltola (P-S), mv. Aarno Puttonen (E-S), emäntä Helena Seppänen (Kai), toiminn.joht. Tuula Dahlman/Markku Kujanen (STKL), tuoteryhmäpääll. Hannu Heikkilä (ProAgria, as.tunt.), toim.joht. Veli-Matti Rekola (Maaseudun Työnantajaliitto, as.tunt.), mv. Markku Länninki (MTK) ja agrol. Christer Gustafsson (SLC). Sihteeri: VT Vesa Malila.

MAITOVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Eero Isomaa (MTK johtokunta), mv. Heikki Arpiainen (Länsiryhmä), mv. Esa Heikkilä (Ingman yht.työryhmä), mv. Olli Laaninen (Jameli), mv. Pekka Lestinen (Maitokaari), mv. Per-Ole Mård (Milka), mv. Risto Sonninen (Promilk), mv. Tapio Hytönen (Normilk), toiminn.joht. Pirkko Haikkala (MTK) (7.10.2008 saakka), toiminn.joht. Antti Sahi (8.10.2008 alkaen), mv. Jari Rouvinen (MTK), agron. Jaakko Suominen (MTK) ja mv. Mats Nylund (SLC). Sihteeri: MMM Sami Kilpeläinen.

PERUNAVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Jan Pörrander (SLC), mv. Kauno Erkkilä (Ruoka- ja teoll.peruna, K-P), mv. Timo Hautaviita (Ruokaperuna, E-P), mv. Hannu Heikola (Tärkkelysperuna, Sat), mv. Timo Myyryläinen (Ruokaperuna, E-H), agron. Jaakko Rahko (Siemenperuna, P-P), mv. Eero Saarinen (Varhaisperuna, V-S) ja mv. Mauno Ylinen (MTK). Sihteeri: MMM Antti Lavonen.

Tärkkelysperunajaosto: Puheenjohtaja, mv. Mauri Ala-Koskela (Lapuan Peruna), mv. Vesa Savola (Evijärven Peruna), mv. Teuvo Sulin (Finnamyl/Kokemäki), toim.joht. Jorma Mäkelä (Evijärven Peruna, as.tunt.), toim.joht. Ossi Paakki (as.tunt.) ja mv. Mauno Ylinen (MTK). Sihteeri: MMM Antti Lavonen.

PUUTARHAVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Jarmo Suominen (Puutarhaliitto), mv. Alpo Ellä (Hedelmän- ja marjanvilj. Liitto), mv. Risto Henriksson (Sipulintuottajat), mv. Erkki Isokaski (Juurestentuottajat), mv. Heikki Reskola (Kaalintuottajat), mv. Pekka Rönkkö (Kauppapuutarhaliitto), toim.joht. Pekka Metsola (Puutarhaliitto, as.tunt.), toim.joht. Ismo Ojala (Kauppapuutarhaliitto, as.tunt.), toim.joht. Hannu Salo (Hedelmän- ja marjanvilj. Liitto, as.tunt.), toiminn.joht. Jyri Uimonen (Taimistonviljelijät ry, as.tunt.), agron. Esko Suomala (MTK) ja mv. Ove Grandell (SLC). Sihteeri: MMM Mika Virtanen.

Sopimusviljelyjaosto: Puheenjohtaja, mv. Timo Pere (Lännen Tehtaat), mv. Esa Laamanen (Saarioinen, Svanco Oy), mv. Jukka Mattila (Lännen Tehtaat), mv. Timo Rauvola (Saarioinen), mv. Esko Suomala (Lännen Tehtaat), mv. Reijo Väliä (Lännen Tehtaat), mv. Hannu Wahlroos (Kurkkutoimikunta), agron. Esko Suomala (MTK) ja toiminn.joht. Tage Ginström (SLC). Sihteeri: MMM Mika Virtanen.

SOKERIJUURIKASVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Pekka Myllymäki (V-S), agron. Jussi Hantula (E-P), agron. Kimmo Ihalainen (E-S), mv. Petri Lauttia (Häme), mv. Ilkka Markkula (Sat), mv. Urban Silen (V-S), agron. Esko Suomala (MTK) ja mv. Cay Blomberg (SLC). Sihteeri: MMM Antti Lavonen.

SOSIAALIVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, emäntä Irma Sirviö (MTK), emäntä Helena Kallio (K-P), emäntä Pirjo Matikainen (Kym), mv. Mika Nieminen (Pirk), mv. Leena Hämäläinen (E-S), mv. Eero Heinonen (P-S), emäntä Susanna Röning (P-P), toim.joht. Päivi Huotari (Mela, as.tunt.) ja agron. Maarit Hollmen (as.tunt.). Sihteeri: OTK Maire Lumiaho.

TUOTANTOTALOUSVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Jari Ahlholm (P-P), agron. Arto Huhtala (E-P), agron. Vesa Lapatto (E-K), mv. Ilkka Mattila (Sat), mv. Pekka Nummela (Uud), mv. Antti Sivonen (P-K) ja mv. Markku Länninki (MTK). Sihteeri: MMM Johan Åberg tammikuuhun saakka ja MMM Jukka Markkanen helmikuusta alkaen.

VEROVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, agron. Pekka Vihtonen (E-K), agron. Sirpa Himanen (Pirk), mv. Timo Oikkonen (E-H), mv. Ari Ruotsalainen (Lap), toiminn.joht. Juhani Savolainen (P-S), mv. Hannu Uitto (E-P), Mauri Ruuth (MTK/metsä), KTL Risto Järvinen (as.tunt.), OTT Pauli K. Mattila (as.tunt.), prof. Heikki Niskakangas (as.tunt.), VT Kirsti Auranen (as.tunt.), agron. Esko Suomala (MTK) ja VT Helena Ålgars (SLC). Sihteeri: OTK Timo Sipilä.

VILJAVALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Hannu Nissi (E-H), mv. Totti Nuoritalo (V-S), mv. Harri Takala (E-P), mv. Mikko Hatanpää (öljykasvijaoston pj.), mv. Timo Jaakkola (Pirk), mv. Kimmo Hovi (Uud), mv. Harri Takala (E-P), mv. Mikko Hatanpää (öljykasvijaoston pj.), mv. Heikki Punttila (kylvösiemenjaoston pj.), mv. Hannu Virtanen (mallasohrajaoston pj.), agron. Esko Suomala (MTK), mv. Tommi Lunttila (MTK) ja mv. Erik Brinkas (SLC). Sihteeri: MMM Minna Oravuo 31.8.2008 saakka, agron. Max Schulman lokakuusta 2008 alkaen.

Kylvösiemenjaosto: Puheenjohtaja, mv. Heikki Punttila (E-H), mv. Esa Antila (E-P), mv. Timo Nyssönen (P-S), mv. Juha Strömberg (Sat), mv. Jouni Suominen (V-S), mv. Tommi Lunttila (MTK) ja mv. Jörgen Bergman (SLC). Sihteeri: MMM Minna Oravuo 31.8.2008 saakka, agron. Max Schulman lokakuusta 2008 alkaen.

Mallasohrajaosto: Puheenjohtaja, mv. Hannu Virtanen (E-H), mv. Simo Kolkkala (V-S), mv. Heikki Pohjala (Sat), mv. Esa Similä (E-P), mv. Tommi Lunttila (MTK) ja mv. Rabbe Bergström (SLC). Sihteeri: MMM Minna Oravuo 31.8.2008 saakka, agron. Max Schulman lokakuusta 2008 alkaen.

Öljykasvijaosto: Puheenjohtaja, mv. Mikko Hatanpää (Sat), mv. Pentti Ervasto (Uud), mv. Tapio Ylitalo (V-S), mv. Jukka Mäki (E-P), agron. Esko Suomala (MTK) ja mv. Fredrik Görnberg (SLC). Sihteeri: MMM Minna Oravuo 31.8.2008 saakka, agron. Max Schulman lokakuusta 2008 alkaen.

YMPÄRISTÖ- JA MAAPOLIITTINEN VALIOKUNTA: Puheenjohtaja, mv. Jorma Laurila (lounaisten liittojen ryhmä), Jouko Palmroth (itäisen Suomen liittoryhmä), mv. Jari Laukkonen (Pohjanmaa), mv. Mikko Taka-Sihvola (eteläinen liittoryhmä), Kari Peuraniemi (pohjoinen liittoryhmä), mv. Markku Länninki (MTK), mv. Aatto Ylimartimo (MTK metsäjohtok.) ja mv. Bo-Erik Nyström (SLC). Sihteeri: VT Tommi Siivonen.

MTK-liittojen johtokuntien kokoonpanot:
www.mtk.fi/liitot

Kokoukset

Valtuuskunnan kokoukset

MTK:n valtuuskunta kokoontui kaksi kertaa. Valtuuskuntaan kuului 48 maataloustuottajien liittojen nimeämää jäsentä, yksi yhteisöjäsen ja 8 asiantuntijaa.

Valtuuskunnan puheenjohtajana oli maanviljelijä Juha Saikkonen Tohmajärveltä hänen äkilliseen kuolemaansa 5.9. saakka, 1. varapuheenjohtajana Tiina Linnainmaa Hämeenkyröstä ja 2. varapuheenjohtajana maanviljelijä Markus Eerola Hyvinkäältä. Valtuuskunnan sihteerinä toimi järjestöjohtaja Matti Voutilainen Espoosta. Valtuuskunnan puheenjohtajan tehtävää hoiti 1. varapuheenjohtaja Tiina Linnainmaa 26.11.2008 saakka, jolloin valtuuskunnan puheenjohtajaksi edesmenneen Juha Saikkosen loppukaudeksi valittiin Aarno Puttonen.

Valtuuskunnan kevätkokous 17.4.2008

Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin Juha Saikkonen Tohmajärveltä, 1. varapuheenjohtajaksi Tiina Linnainmaa Hämeenkyröstä ja 2. varapuheenjohtajaksi Markus Eerola Hyvinkäältä.

Valtuuskunta käsitteli yleiskeskustelussa erityisesti järjestörakennetta, lihan huonoja markkinahintoja muiden maa- ja metsätalouden ajankohtaisten haasteiden lisäksi. Valtuuskunta hyväksyi järjestön vuosikertomuksen ja talouden vuodelta 2007 ja peräänkuulutti vastuuta markkinoille kokouksesta antamassaan julkilausumassa.

Valtuuskunnan kannanotto

Raaka-aineen tuottaja ei voi enää joustaa

Globalisaatio, markkinoiden kansainvälistyminen, keskustelu fossiilisten energianvarojen ehtymisestä ja ilmastonmuutoksesta ovat nostaneet maa- ja metsätaloustuottajien työn arvoa. Kysynnän voimakas kasvu käänsi ruoan ja puuraaka-aineen hinnat nousuun viime vuonna. Huomattava osa hinnan noususta valuu kuitenkin ketjun muille toimijoille kuin maataloustuottajille. Lisäksi maataloustuotannon kustannukset ovat nousseet voimakkaasti.

Suomessa on laaja poliittinen yhteisymmärrys sille, että mahdollisimman omavarainen elintarvikkeiden ja energian tuotanto takaavat huoltovarmuuden, luovat työpaikkoja ja edistävät kestävästä kehityksestä. Metsäsektori on ollut Suomen kansantalouden tärkeä selkäranka.

Metsäteollisuus rationalisoi Suomen toimintoa kovalla kädellä, millä on merkittävät vaikutukset aluetalouteen.

Suomenkin ratkaisu EU:n energia- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi perustuu maaseudun energiavarojen täysimittaiseen hyödyntämiseen. Vihreiden elinkeinojen yrittäjät, ruoan ja puun tuottajat ovat valmiita vastaamaan haasteeseen, mikäli valtiovaltakin hoitaa osuuteensa.

Hallitus on ohjelmassaan luvannut useita parannuksia vihreiden elinkeinojen yrittäjien tulokehityksen ja yrittämisen edellytysten parantamiseksi. Osa lupauksista on toteutettu, mutta suurin osa tärkeistä asioista kuten merkittävistä veroratkaisuista on vielä tekemättä.

Elintarvikkeiden kuluttajahintojen nousu ei ole tavoittanut suomalaisia lihantuottajia. Erityisessä kriisissä ovat nautan- ja sianlihan tuottajat. Hiljattain tuotantoon investoineilla tiloilla taloutta rasittavat kohonneiden tuotantokustannusten ohella myös korkeat pääomakustannukset. Suomalaisen lihan tuotannon tulevaisuus on näiden tilojen varassa. Tästä lihatalojen on otettava niille kuuluva vastuu.

Suomen puumarkkinat toimivat toimintavuonna hyvin. Metsäteollisuus maksoi puusta sille kuuluvan hinnan ja metsänomistajat myivät puuta innokkaasti. Puukauppa on kuitenkin nyt jumiutunut, vaikka puuraaka-ainetta olisi riittävästi saatavissa.

Kauppojen jumiutuminen johtuu teollisuuden toimintapolitiikan muutoksesta ja valtiollisen vitkuttelusta veroratkaisujen kanssa. Samanaikaisesti sekä teollisuus että valtio vetoavat metsänomistajien joustamiseen ja vastuuseen metsäteollisuuden pelastamiseksi.

Heikkoa hintakehitystä perustellaan tuottajille markkinataloudella. MTK:n valtuuskunnan mielestä markkinataloutta ei voi rakentaa sen varaan, että ainoa kaikissa tilanteissa joustava ketjun osa on raaka-aineen tuottaja. Vastuullisesti ja kestävästi toimivassa ketjussa myös raaka-aineen tuottajan on voitava menestyä.

Valtuuskunnan syyskokous 26.–27.11.2008

Valtuuskunnan syyskokous valitsi uudeksi puheenjohtajaksi Aarno Puttosen Puumalasta edesmenneen Juha Saikkosen loppukaudeksi.

Valtuuskunnan syyskokouksessa esillä olivat kaikki keskeiset maaseutuelinkeinojen elinkeinopoliittiset haasteet.

Johtokunnan jäsenistä erovuoroiset Markku Länninki ja Mauno Ylinen valittiin edelleen johtokuntaan kaudeksi 2009–2011. Valtuuskunta vahvisti uuden toiminnanjohtajan Antti Sahin valinnan. Valtuuskunta hyväksyi MTK:n toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2009 ja peräänkuulutti investoinneille vauhtia kokouksesta antamassaan julkilausumassa.

Valtuuskunnan kannanotto

Suomi kohtaa taloudellisen taantumän erinomaisessa kunnossa. Pitkään jatkuneen talouskasvun seurauksena taseet yrityksissä ovat vahvoja ja palkansaajien reaalitytulot ovat nousseet. Viljelijäväestö ja maaseutu eivät ole kuitenkaan saaneet osuuttaan kansantalouden kasvusta. Maatilojen kannattavuus on heikentynyt. Metsäteollisuuden päätökset sulkea tehtaita koettelevat maaseutualueita ja ylläpitävät epävarmuutta tulevaisuudesta.

Hyvä hallitusohjelma lupasi maaseudun elinkeinoille tulo- ja kannattavuuskehityksen parantumista. Suuri osa lupauksista on edelleen työryhmissä käsiteltävänä. Maa- ja metsätaloudelle tärkeät veroasiat ovat juuttuneet valtionvarainministeriöön. Maatalouden investointitukien byrokratia ja ympäristölupien saanti ovat vaikeutuneet, ja tuottavuutta parantavat investoinnit eivät lähde liikkeelle.

Maaseutu tarvitsee nopeasti elvytystoimia, joilla saadaan investoinnit liikkeelle. MTK edellyttää, että investointitukijärjestelmän kotikutoiset esteet puretaan nopeasti ja hallitus varmistaa Makeran pääomat. Maaseudun uusiutuvaa energiaa käyttäviä pienvoimaloita on tuettava syöttötariffeilla.

Aarno Puttonen valittiin valtuuskunnan uudeksi puheenjohtajaksi 26.11.2008.



EU:n terveystarkastuksesta syntynyt ratkaisu on pantava kiireesti toimeen hallituksen ja tuottajajärjestöjen yhteistyöllä. Valtuuskunta ei hyväksy, että ratkaisun toimeenpano tapahtuisi maatalouspääluokan sisäisillä siirroilla. Kansalliseen tukeen on löydettävä tarvittavat varat, jotta elintarviketuotanto jatkuu häiriöttä koko maassa ja työpaikat säilyvät. Päätökset on tehtävä hyvin nopeasti.

Erityisen nopeita toimia MTK:n valtuuskunta edellyttää tarkkelysperunan tuotannon ja jalostuksen tulevaisuuden varmistamiseksi. EU:lta ei saatu oikeutusta tuotantoon sidotun tuen maksamiseksi. Hallituksen on nopeasti lunastettava lupauksensa kansallisista järjestelyistä ja määrärahasta tuotantoon sidotun tuen jatkumiseksi.

Komission käsittelyssä on hallituksen ja tuottajajärjestöjen yhteinen esitys 142 artiklan mukaisen pohjoisen tuen muutoksesta. Valtuuskunta muistuttaa, että artikla 142 on olennainen osa Suomen liittymäsopimusta. Komissio ei ole kuitenkaan hyväksymässä Suomen esitystä sellaisenaan. Valtuuskunta vaatii hallituksen käyttämään kaiken poliittisen voiman alkuperäisen esityksen toteutumiseksi. MTK pitää välttämättömänä pohjoisen tuen maksuvaltuuksien käytön kasvattamista.

MTK:n valtuuskunta 2008



Tuottajahinnat eivät ole seuranneet kustannusten ja ruoan kuluttajahintojen nousua. MTK:n valtuuskunta katsoo, että elintarvikeketjun kaikkien toimijoiden kustannukset on saatava kuluttajahintoihin. Tuottajahintoja on korotettava. Äkillisillä maailmanmarkkinoiden hintamuutoksilla ei voi perustella tuottajahinnan korotuksista luopumista.

MTK hakee ratkaisuja tilojen kustannusten hallintaan ja kehottaa jäseniään yhä enemmän kilpailuttamaan tuotantopanosten ostot. Muuttuvissa markkinatilanteissa ostojen hajauttaminen useaan erään on välttämätöntä.

Valtuuskunta antoi tukensa ehdotukselle järjestön strategian ”Kohti osaavaa maaseutua 2020” päälinjauksista. Strategian ydin viedään liittojen keskusteluun tammi-helmikuussa. MTK jatkaa jäsentensä tulokehityksen edunvalvontatyötä erittäin vahvana ja yhtenäisenä. Järjestö vahvistaa vuorovaikutusta kuluttajien ja kansalaisjärjestöjen kanssa erityisesti ruokakulttuuriin, ympäristötoimiin ja ilmastonmuutokseen liittyen.

MTK-liittojen puheenjohtajakokoukset

Maataloustuottajain liittojen puheenjohtajakokouksia pidettiin kuusi. Puhetta kokouksissa johti valtuuskunnan puheenjohtaja Juha Saikkonen 5.9. saakka ja sen jälkeen Tiina Linnainmaa 26.11. Sihteerinä toimi järjestöjohtaja Matti Voutilainen, 17.9. pidetyssä kokouksessa sihteerinä toimi järjestöasiamies Virpi Siitonen.

Ensimmäinen kokous pidettiin 25.2. Kokouksessa käsiteltiin MTK:n strategiatyötä, työsuhdeasioita asiaa käsitelleen toimikunnan suositusten pohjalta. Tilaisuus jatkui MTK:n ja STTK:n yhteisellä seminaarilla, joka käsiteli järjestöjen yhteisiä haasteita maaseutuelinkeinoissa ja jossa allekirjoitettiin uudistettu yhteistyösopimus.

Toinen puheenjohtajakokous pidettiin 16.4. ennen MTK:n valtuuskunnan kevätkokousta. Kokouksessa käsiteltiin aluehallinnon kysymyksiä ja valtuuskunnan asioita.

Kolmas puheenjohtajakokous pidettiin 16.6. Kokouksessa käsiteltiin huoltovarmuusasioita sekä ajankohtaisia maatalouspoliittisia asioita, kuten EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastusta ja mahdollisia järjestöllisiä toimia, joilla pystyttäisiin vaikuttamaan tuotannon kannattavuuteen.

Neljäs puheenjohtajakokous pidettiin 17.9. Kokouksessa käsiteltiin pohjoisen tuen välitarkastelun tilanetta, EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastusta ja metsäverotukseen liittyviä asioita. Esillä oli myös lo-

kakuun alussa Vanhalla ylioppilastalolla Helsingissä pidettävän joukkokokouksen ohjelma.

Maataloustuottajien ja metsänomistajien liittojen puheenjohtajat ja MTK:n johtokunta kokoontuivat 31.10. vuoden viidenteen puheenjohtajakokoukseen.

Kuudes puheenjohtajakokous pidettiin Vantaalla valtuuskunnan kokousta edeltävänä päivänä 25.11. Kokouksessa keskityttiin valtuuskunnan asialistaan.

Johtokunnan kokoukset

MTK:n johtokunta kokoontui 22 kertaa. Johtokunta käsiteli lukuisia maatalouteen, metsänomistukseen ja maaseutuyrittäjyyteen liittyviä kysymyksiä ja teki niitä koskevia linjauksia ja päätöksiä sekä antoi julkilausumia ja kannanottoja. Johtokunta käsiteli liittojen lähettämiä kirjeitä, esityksiä ja aloitteita. Johtokunnan kokousten yhteydessä oli myös asiantuntijaluentoja ja pienoisseminaareja eri aiheista. Eri sidosryhmien edustajien tapaamiset olivat osa johtokunnan työtä. Johtokunta käsiteli ja teki päätöksiä myös koskien keskusliiton taloutta, sijoituksia ja henkilöstöasioita.

Johtokunta oli aktiivisesti mukana linjaamassa ja tekemässä päätöksiä koko vuoden jatkuneessa MTK:n strategian laatimistyössä. Strategiassa määritellään järjestön toiminta-ajatus, visio vuoteen 2015 ja yhteiset strategiset päämäärät. Strategia on tuleva työkalu pitkántähtäyksen toiminnan suunnitteluun. Se tulee korvaamaan toiminnan nykyiset periaatelinjaukset määrittelevän ja vuoteen 2010 saakka ulottuvan periaate- ja tavoiteohjelman.

Aluehallinnon uudistamishanketta johtokunta käsiteli useassa eri yhteydessä, koska tulossa olevat muutokset koskevat monilta osin sekä viljelijöitä, metsänomistajia että maaseuturyittäjiä. Uudistukseen liittyen johtokunta tapasi ja kuuli eri tahojen mm. maakuntaliiton, TE-keskusten edustajia. Kokouksissa käsiteltiin myös ajankohtaisia sosiaali- ja veropoliittisia sekä maaseutuyrittäjyyteen liittyviä asioita. Johtokunta seurasi aktiivisesti metsätalouden, puumarkkinoiden ja metsäjäsenhankinnan kehittymistä. Metsäveroratkaisujen saamiseksi johtokunta vaati nopeita päätöksiä hallitukselta ja valtiovarainministeriöltä veroratkaisujen yksityiskohdista. Esillä oli mm. puun myyntitulon veronhuojennus, jonka lainvalmistelu ei toiminut odotetulla tavalla sekä perintö- ja lahjaveroesitys.

Vaatimukset ja paineen luominen hallitusohjelmaan kirjattujen maa- ja metsätaloudelle sekä maaseutuyrittäjyydelle tärkeiden asioiden toteuttamiseksi oli keskeinen tehtävä johtokunnan työskentelyssä. EU:n maatalouspolitiikan terveystarkastus oli yksi tärkeimmistä asioista johtokunnan asialistalla koko vuoden.

Ratkaisun synnyttä vuoden lopulla johtokunta vaati Suomen hallitusta ryhtymään viipymättä kansallisiin toimenpiteisiin, joilla turvataan suomalaisen maataloustuotannon kannattava jatkuminen hallitusohjelman lupauksen mukaisesti. Johtokunta piti loppuvuonna useita ylimääräisiä kokouksia, joissa käsiteltiin artikla 142 pohjoisen tuen neuvottelutulosta. Johtokunta katsoi, että ei ollut edellytyksiä hyväksyä valtion ja EU:n komission välistä neuvottelutulosta, jolloin valtio teki yksipuolisen päätöksen. Kansallisen tuen ratkaisun osalta neuvotteluja jatkettiin vuoden 2009 puolella.

Syksyllä johtokunta käsitteli maatalousyrittäjien kustannuskriisiä, joka johtui lannoitteiden ym. tarvikkeiden rajusta hinnannoususta. Johtokunta listasi toimenpiteitä kilpailun edistämiseksi lannoitemarkkinoilla ja kävi useaan otteeseen neuvotteluja hallituksen edustajien, keskusliikkeiden, lannoitevalmistaja Yaran ja kilpailuviraston kanssa. Kustannuskriisin johdosta johtokunta kutsui koolle viljelijäkokouksen Helsinkiin 2.10.2008.

Ympäristöasioista käsittelyssä olivat mm. vesiensuojelukysymykset, vesipuidedirektiivin mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja Itämeren tila. Johtokunnan jäsenet osallistuivat syksyllä Lepaalla järjestettyyn Maatalouden vesiensuojelu ja ympäristö -työpajaan.

Kesällä johtokunta päätti kotimaisen ruoan kampanjan järjestämisestä vauhdittamaan kotimaisten elintarvikkeiden kysyntää. Kampanja sai nimekseen ”Kotimainen ruoka on hintansa arvoista”.

Johtokunnan maakuntamatka suuntautui kesäkuussa Etelä-Pohjanmaalle. Tutustumiskohteena oli mm. turkistuotanto, tulvasuojelu ja konepajateollisuus. Johtokunta tapasi lisäksi alueen eri alojen päättäjiä.

Johtoryhmän kokoukset

MTK:n operatiivisena elimenä toimii johtoryhmä, jonka jäseninä ovat johtokunnan ensimmäinen, toinen ja kolmas puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja sekä lisäksi läsnäolo- ja puheoikeutettuina valtuuskunnan ja metsävaltuuskunnan puheenjohtajat. MTK:n toimihenkilöt ovat osallistuneet johtoryhmän kokouksiin omien vastualueidensa asioiden esittelijöinä. Johtoryhmä kokoontui 22 kertaa. Kiireellisiä asioita käsiteltiin myös puhelinkokouksissa. Johtoryhmä on käsitellyt ja tehnyt päätöksiä koskien keskusliiton talous- ja henkilöstöasioita. Lisäksi johtoryhmän tehtävänä on ollut valmistella johtokunnan sille antamia tehtäviä ja johtokunnalle päätettäväksi esitettäviä asioita. Johtoryhmä on toimintavuoden aikana tavannut eri sidosryhmien edustajia ja vierailut yrityksissä ja yhteisöissä.

Toimihenkilökokoukset

Toimihenkilökokouksia pidettiin kaksi. Tammikuun toimihenkilöpäivät pidettiin Viking Mariellalla Ruotsin risteilyn merkeissä. Ensimmäisen päivän ohjelmassa kuultiin hyvinvoinnista muutosten maailmassa. Aiheesta esitelmöi professori Kirsi Lonka. Järjestön ajankohtaisasioista puhuivat puheenjohtaja Michael Hornborg ja toiminnanjohtaja Pirkko Haikkala. Lisäksi kuultiin kuulumisia ruokakulttuurikentältä.

Toisen päivän aiheet liittyivät alueellisten yhteistyöryhmien toimintaan sekä ajankohtaiskatsauksiin keskusliiton eri linjoilta. LRF:n esittelypuheenvuoron piti puheenjohtaja Lars-Göran Pettersson. Yhteistyökumppaneista mukana oli Lähivakuutus.

Syksyn toimihenkilöpäivät pidettiin hotelli Tahkovuorella Nilsiässä Pohjois-Savossa. Tilaisuuden avasi MTK-Pohjois-Savon puheenjohtaja Mikko Heikkinen. Nilsiän kaupungin tervehdyksen esitti kaupunginjohtaja Jorma Autio.

Ensimmäisen päivän ohjelmassa oli puheenjohtaja Michael Hornborgin ajankohtaiskatsaus sekä sektori-kohtaiset ajankohtaiskatsaukset maatalouspolitiikasta, veropolitiikasta sekä ympäristö- ja maapolitiikasta. Esillä oli myös jäsenten lainopillinen edunvalvonta. Lopuksi käytiin läpi järjestöasioita, mm. jäsenpalvelutyöryhmän esityksiä, jäsenrekisterin uudistamista, koulutusta ja jäsenetuja.

Iltaa vietettiin Pehkubaarissa, missä oli paikallista ohjelmatarjontaa. Iltaa isännöi Kuusakoski Oy.

Toisena päivänä retkeiltiin. Kohteena olivat Ponsse Oy ja Valion Lapinlahden laitokset. Matkalla kuultiin Koljonvirran ja Suomen sodan taisteluista.

Valiokuntien toiminta

Johtokunnan apuna toimi 17 valiokuntaa ja yhdeksän jaostoa.

Aluekehitysvaliokunta

Valiokunta panosti hyvin paljon aluehallinnon ja kuntarakenteen uudistusten seurantaan ja haki järjestölle sopivia toimintalinjoja. Kaikkia harkittuja ja suositeltuja toimenpiteitä ei kuitenkaan toteutettu. On pitkälti vaa-leissa valittujen uusien päättäjien, liittojen ja yhdistysten vastuulla, millaisen aseman maatalous, metsätalous ja maaseudun muut elinkeinot saavat kunnallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa ja kehittämistoimissa. Aluekehitysvaliokunta kokoontui neljä kertaa.

Kauppapoliittinen valiokunta

Valiokunnalle järjestettiin Kettulan perinteinen WTO-ilanvietto. Valiokunnan jäsenille selostettiin syvällisemmin Dohan kauppaneuvottelukierroksen tulevaisuudennäkymiä. Samalla valiokunnan jäsenet tapasivat kauppapolitiikasta vastaavia kansallisia viranomaisia ja asiantuntijoita.

Maaseutuyrittäjävaliokunta

Valiokunta kokoontui kuusi kertaa. Lisäksi valiokunta osallistui Jyväskylässä tammikuussa pidettyyn Yrittäjyys maaseudun tuotannontekijänä -seminaariin. Valiokunnan jäsenet osallistuivat myös strategiatyön tulevaisuusverstaasiin. Valiokunnan puheenjohtajana toimi Michael Hornborg ja varapuheenjohtajana agronomi Olavi Lindstedt. Valiokunnassa oli asiantuntijajäsenet ProAgriasta, Maaseudun Työnantajaliitosta ja SLC:stä. Strategiatyön koordinaatioryhmässä maaseutuyrittäjyyttä edusti Timo Jaakkola.

Valiokunnan kokouksissa keskusteltiin mm. edunvalvonnan painopistealueista, maaseutuyrittäjyyden tutkimuksesta, järjestön alueellisen toiminnan kehittämisestä, elintarvikeyrityksien edunvalvonnasta, TE-keskushallinnon uudistamisesta, työmarkkinapolitiikasta ja maaseutua uhkaavasta työvoimapulasta, maaseudun tietoliikenneyhteyksien turvaamisesta, yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä, yrittäjien hankintaosaamisen parantamisesta, maaseutuohjelman toimeenpanosta, kehittämishankkeitten hallinnoinnista, hevosalan ajankohtaisista asioista, hallitusohjelman toteutumisesta, järjestön strategiastyöstä, hanketoiminnan epäkohdista sekä maaseutupoliittisen selonteon ja kokonaisohjelman valmistelusta. Kokousten asialistoilla oli myös valiokunnan jäsenten alue- ja toimialaraportit.

Kesällä kaksi Hollannin parlamentin jäsentä teki lakialoitteen minkinkasvatuksen kieltämiseksi. Aloitteen torjumiseksi MTK esitti, että Suomen hallitus antaisi asiassa perustellun mielipiteensä, joka pakottaa komission tutkimaan hankkeen yhteensopivuutta EU-lainsäädännön ja WTO-sopimuksen kanssa. Näin Suomen hallitus myös menetteli. Pitkän odotuksen jälkeen myös turkistilojen investointituet tulivat haettaviksi.

Manner-Suomen maaseutuohjelman toimeenpanon käynnistämistä seurattiin hyvin huolestuneina. Erityisesti yritystukien, mutta myös hanketukien osalta valiokunta oli tyytymätön hallinnon hitauteen ohjelman toimeenpanossa. Valiokunta ilmaisi huolensa investoivien yrittäjien tilanteesta, kun tukiin luvattuja rahoja ei saatu luvatussa ajassa liikkeelle. Valiokunta ilmaisi tukensa sille, että yritystukien toimeenpano priorisoi- tiin ensimmäiseksi tehtäväksi viivästyneen ohjelman toimeenpanossa. Loppuvuodesta ensimmäiset yritystukien maksatukset saatiin käyntiin.

Energiavaliokunta

Energiavaliokunta keskittyi EU:n ehdottaman ilmasto- ja energiatavoitteiden kansallisen toteuttamismallin valmisteluun. Uusiutuvan energian 38 %:n tavoitetta pidettiin haastavana mahdollisuutena maaseudulle. Valiokunta otti kantaa muun muassa vesivoiman rakentamisen puolesta, energiapuun verotuksen lieventämiseksi ja puusähkön syöttötariffin tarpeesta. Met-sähakkeen markkinoillesaamisen esteitä poistettiin. Valiokunta piti viisi kokousta.

Maaseutunuorten valiokunta

MTK:n maaseutunuorten valiokunta kokoontui kuusi kertaa. Ajankohtaisten asioiden lisäksi kaikissa kokouksissa käsiteltiin kansainvälisiä asioita sekä käytiin läpi valinta-alueiden ja johtokunnan kuulumiset.

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa tammikuussa olivat mukana sekä uudet että vanhat valiokunnan jäsenet. Valiokunnan puheenjohtajaksi valittiin äänestyksellä Jari Orjala Keski-Pohjanmaalta ja varapuheenjohtajaksi Jukka Ojantakanen Pohjois-Pohjanmaalta. Ville Hirvonen Pohjois-Karjalasta valittiin valiokunnan metsävastaavaksi ja Mikko Jussila Varsinais-Suomesta kansainvälisten asioiden vastaavaksi.

Vuoden toisessa kokouksessa maaliskuussa keskusteltiin maaseutunuorten valiokunnan ja maaseutunuorten toiminnan kehittämisestä. Keskustelun pohjana käytettiin Kevätparlamentissa koottuja ajatuksia ja ideoita. Lisäksi käsiteltiin MTK:n strategiatyötä ja kunnallisvaaleja maaseutunuorten näkökulmasta.

Valiokunta kokoontui kolmannen kerran huhtikuussa. Kokouksessa MTK:n maitoasiamies Sami Kilpeläinen piti maitoalan ajankohtaiskatsauksen. Kokouksessa suunniteltiin myös maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttilan tapaamista ja syysparlamenttia.

Kesäkuun neljännessä kokouksessa keskusteltiin valiokunnan ohjesäännön muuttamisesta niin, että myös metsänomistajien liitot saisivat edustajan valiokuntaan. Seuraavana päivänä valiokunta piti kehittämisen ja suunnittelupäivän, jossa pohdittiin valiokunnan toiminnan painopisteitä ja tulevaa toimintaa.

Syyskuun kokouksen yhteydessä valiokunta tapasi ministeri Anttilan. Järjestöjohtaja Matti Voutilainen vieraili kokouksessa kertomassa ajankohtaisia järjestöasioita. Kokouksessa keskusteltiin myös syysparlamentista ja MTK:n strategiastyöstä sekä lokakuun viljelijäkokouksesta.

Vuoden viimeinen kokous pidettiin joulukuussa. Kokouksessa arvioitiin kuluvan vuoden toimintaa ja suunniteltiin seuraavaa vuotta. Kokouksen yhteydessä valiokunta vieraili Suomen ympäristökeskuksessa

ja Lähivakuutuksessa. Kokouksen päätteeksi käytiin joululounaalla ministeri Anttilan kanssa.

Kokousten lisäksi valiokunnan jäsenet edustivat MTK:ta CEJA:n seminaareissa ja muissa tilaisuuksissa. Lisäksi valiokunta oli mukana valitsemassa vuoden nuorta metsänomistajaa ja vuoden nuorta maaseutuyrittäjää. Maaseutunuorten valiokunnan edustajat osallistuivat myös muun muassa Lähiruokaviestin päätösosuuteen ja lokakuun viljelijäkokoukseen.

Valiokunta alkoi lähettää liittoihin maaseutunuorten kirjettä, jossa kerrotaan valiokunnan asioista sekä muista nuoriin liittyvistä ajankohtaisista asioista ja tapahtumista. Kirjeen tavoitteena on parantaa vuorovaikutusta liittojen maaseutunuorten valiokuntien ja keskusliiton valiokunnan välillä.

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta kokoontui kolme kertaa. Keskeisiä käsiteltäviä asioita olivat mm. hallitusohjelmataavoitteiden toteutumisen seuranta hallituskauden aikana, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman toteuttaminen (Metso II), Itämeren suojelu, vesipuidedirektiivin toteuttaminen sekä vesienhoitosuunnitelmien ja alueellisten toimenpideohjelmien laatiminen, vanhojen suojeluohjelmien loppuun saattaminen, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistaminen, pohjavesien suojelukysymykset, maatalouden ympäristölupa-asiat ja kuntien ympäristönsuojelumääräykset, Natura 2000 -verkoston toteuttaminen ja Natura 2000 -tuomioistuinprosessi EU-tuomioistuimessa, ympäristövastuulain valmistelu, kaivoslain kokonaisuudistus, kiinteistönmuodostamislain, maakaaren, yhteisalueain ja yksityistielain tarkistaminen, jokamiehenoikeuksia koskevan käsikirjan laatiminen, maakunta- ja kunta-kohtaiseen kaavoitukseen vaikuttaminen sekä ympäristöasiamiestoiminta.

Valiokunnalle esiteltiin myös MTK:n strategiatyöprosessia. MTK:lla on ollut käytössä jo aiemmin ympäristö- ja maankäyttöasioiden toimintastrategia sekä ympäristöohjelma.

Syksyllä pidettiin ”Maatalouden vesiensuojelu 2013 jälkeen” -työpaja sekä ympäristökoulutuspäivä, jonka aiheina olivat maatalouden vesiensuojelu, vesienhoitosuunnitelmat ja maatilojen uusiutuvien energioiden ratkaisut.

Valiokunta piti tärkeänä MTK:n ympäristö- ja maapoliittisen valiokunnan, alueellisten ympäristö- ja maapoliittisten valiokuntien sekä MTK:n ympäristö- ja maapoliittisen ryhmän keskinäistä yhteistyötä sekä yhteydenpitoa jäseniin sekä ympäristöasiamiehiin.

Sosiaalivaliokunta

Sosiaalivaliokunta kokoontui neljä kertaa. Kokouksissaan valiokunta käsitteli sosiaaliturvan kokonaisuudistusta pohtivan SATA-komitean työskentelyä ja ehdotuksia, tapaturma- ja ammattitaitulainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelevalle TAU-työryhmän työskentelyn etenemistä, turkistuottajien lomituspalvelujen lainsäädäntötyötä, luopumistukityöryhmän työn etenemistä ja työterveyshuollon teemavuoden toteutumista. Lisäksi valiokunta käsitteli sille tehdyt aloitteet.

Valiokunta teki kahden päivän mittaisen tutustumismatkan Ahvenanmaan lomituspalveluihin. Matkan aikana pidettiin myös lomituspalvelujen kehittämisseminaari. Matka toteutettiin yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen lomitusasioiden neuvottelukunnan kanssa ja matkaan sisältyi kolme yritysvierailua.

Tuotantotalousvaliokunta

Tuotantokustannukset kohosivat odotettua enemmän. Tilastokeskuksen mukaan maatalouden tuotantovälineiden ostohinnat kohosivat keskimäärin 14,3 %:a vuodesta 2007 vuoteen 2008. Tuotantoon käytettyjen tarvikkeiden ja palveluiden hinnat nousivat vuodessa 19,1 %:a ja investointeihin käytettyjen tavaroiden ja palvelujen hinnat kallistuivat 4,1 %:a.

Tuotantotalousvaliokunnan toiminnan painopisteinä olivat kustannusten hallinta ja tulo- ja kannattavuustyöryhmän työhön vaikuttaminen. Vuoden aikana valiokunnassa keskusteltiin aktiivisesti tuotantopainosten hintojen noususta ja pyrittiin kehittämään työkaluja kustannusten hallintaan. Valiokunta koki PTT:n ja MTK:n yhteistyössä käynnistämien tuotantopainosten hintojen seurantaan projektin hyödylliseksi ja projektia jatkettiin. Valiokunta kokoontui kaksi kertaa.

Verovaliokunta

Verovaliokunta kokoontui kaksi kertaa. Valiokunta keskusteli ajankohtaisista veropoliittisista kysymyksistä. Kokouksissa keskusteltiin mm. hallitusohjelman toteutumisesta veropolitiikassa.

Pohdinnan aiheena valiokunnassa oli vahvasti esillä myös metsäverotus ja sen kannustavuus aktiiviseen metsätalouden harjoittamiseen ja puun myyntiin. Edellä mainitun lisäksi verovaliokunnan kokouksissa tarkasteltiin uutta oikeuskäytäntöä.

Ahkeruus kovankin onnen voittaa.

Metsänomistajaorganisaatio

Avaintehtävä

- 1 Metsänomistajaorganisaation osaamisen, toiminnan ja rakenteen kehittäminen

Metsänomistajaorganisaatiolla tarkoitetaan metsänhoitoyhdistysten, metsänomistajien liittojen ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n muodostamaa kokonaisuutta.

Metsänomistajajärjestö toteutti avaintehtävää koulutuksen ja työssä oppimisen avulla sekä jatkamalla metsänomistajien tarpeiden mukaisten palveluiden kehitystyötä. Metsäjäsenten hankintaa jatkettiin ja jäsenpalveluiden kehittämis- ja määrittelytyötä tehtiin järjestön eri tahojen kattavassa yhteisessä työryhmässä. Rakennekehityksen osalta avaintavoitetta toteuttivat lukuisat metsänhoitoyhdistysten ja metsänomistajien liittojen yhdistymiset, joilla tavoitellaan entistä tehokkaampaa metsänomistajien edunvalvontaa ja jäsenpalvelua.

Metsäjäsenyyttä on käsitelty kohdassa ”Järjestötoiminta”.

Metsänomistajat

Yksityisten henkilöiden omistama metsäpinta-ala on noin 12 milj. ha. Metsämaan pinta-alasta yksityismetsät kattavat 60 %. Metsien puuston vuotuisesta kasvusta yksityismetsien osuus on 68 %. Yksityismetsillä on ratkaisevan suuri merkitys metsäteollisuuden puuhuollolle. Yli 80 % teollisuuden käyttämästä kotimaisesta puutavarasta tulee yksityismetsistä. Kotimaisen puutavaran kysynnän lisääntyessä yksityismetsien merkitys kasvaa entisestään.

Maassamme on lähes 320 000 tilaa, joiden omistaja maksaa metsänhoitomaksua. Maatilataloudesta pääasiallisen toimeentulonsa saavien henkilöiden osuus yksityismetsänomistajista on vähentynyt jatkuvasti. Samaan aikaan eläkeläisten osuus on kasvanut.

Metsänomistuksen rakennemuutos näkyy metsänomistajien ammattiaseman muuttumisen ja metsänomistajien ikääntymisen lisäksi siten, että jo kolmasosa metsänomistajista asuu muualla kuin metsänsä sijaintipaikkakunnalla. Puolet metsänomistajista asuu edelleen tilallaan.

Metsänomistuksessa tapahtuva muutos merkitsee monen metsänomistajan kohdalla sitä, ettei ole aikaa eikä mahdollisuuksia itse hoitaa henkilökohtaisesti metsäasioitaan. Jatkossa metsänomistajien edunvalvonnasta ja käytännön metsäasioista huolehtiminen edellyttääkin metsänomistajien omalta organisaatiolta yhä parempaa osaamista, palvelukykyä ja aktiivista yhteydenpitoa jäseninään oleviin metsänomistajiin.

Metsänhoitoyhdistykset

Metsänhoitoyhdistyksiä oli toimintavuoden alussa 136. Kaikki metsänhoitomaksua maksavat metsänomistajat ovat metsänhoitoyhdistysten jäseniä, jolleivät he kieltäyty jäsenyydestä. Verohallituksen tuoreimpien, vuoden 2007 tilastojen mukaan metsänhoitomaksua maksavia metsänomistajia oli 315 302. Metsänhoitomaksusta hakemuksensa perusteella vapautettuja metsänomistajia oli 5 896 eli vajaa 2 %:a kaikista metsänomistajista. Metsänhoitomaksusta pienen tilakoon perusteella vapaita metsätiloja oli noin 130 000.

Toimintavuoden aikana toteutui 11 metsänhoitoyhdistysten yhdistymistä, joissa oli mukana 34 metsänhoitoyhdistystä. Vuoden 2009 alussa metsänhoitoyhdistyksiä on 113, kun metsävaltuuskunnan asettama tavoite on 100 yhdistystä koko maassa. Yhdistyksissä oli palkattuna 1 091 toimihenkilöä. Yhdistymisten seu-

METSÄNHOITUYHDISTYKSET

	1953	1973	1980	1990	2000	2006	2007	2008
Metsänhoitomaksua maksavien metsänomistajien lukumäärä	298 000	277 233	281 776	292 908	299 000	317 609	316 099	315 302
Metsänhoitoyhdistyksiä	371	385	377	370	214	154	151	136
Metsätoimihenkilöitä	543	840	1 147	1 236	922	908	921	928
Toimistohenkilöitä	-	-	259	327	235	172	161	163

rauksena metsänhoitoyhdistysten koko toiminnan liikevaihdon ja metsätoimihenkilömäärän mukaisesti tarkasteltuna on kasvusuunnassa.

Metsänhoitoyhdistykset tuottavat metsänomistajille palveluita metsäomaisuuden hoitoon ja käyttöön ja huolehtivat metsänomistajien eduista paikallisella tasolla. Merkittävimmät palvelut ovat puukauppa ja metsänhoitopalvelut sekä neuvonta- ja arviointipalvelut. Metsänhoitoyhdistysten metsänomistajille laatimiin puunmyyntisuunnitelmiin sisältyi kaikkiaan noin 24 milj. kuutiometriä puuta, mikä on noin 73 % yksityismetsien puun kokonaismyymäärästä. Metsänomistajien lukuun yhdistysten hoitoon puun myyntiä koskeneisiin toimeksiantoihin (valtakirjakaupat) sisältyneen puutavaran määrä oli noin 14 milj. kuutiometriä, eli 42 % yksityismetsänomistajien myymän puutavaran kokonaismäärästä.

Yksityismetsissä tehtiin metsänuudistamistöitä yhteensä noin 73 000 ja nuoren metsän hoitotöitä noin 130 000 ha suuruisella alueella.

Metsänhoitoyhdistysvaalit

Metsänhoitoyhdistysten valtuustovaalit toteutettiin perinteiseen tapaan metsänomistajaorganisaation yhteishankkeena. Vaaleissa käytti äänioikeuttaan lähes 130 000 metsänomistajaa. Äänestysvilkkauus nousi 42 %:iin. Runsaat 2 500 varsinaista valtuutettua ottaa tehtävänsä vastaan vuoden 2009 alussa ja toimii tehtävässään neljä vuotta. Vaaleilla valittiin lisäksi hieman yli 1 000 varavaltuutettua. Valituista valtuutetuista 29% on uusia valtuuston jäseniä, keski-ikä on 51 vuotta.

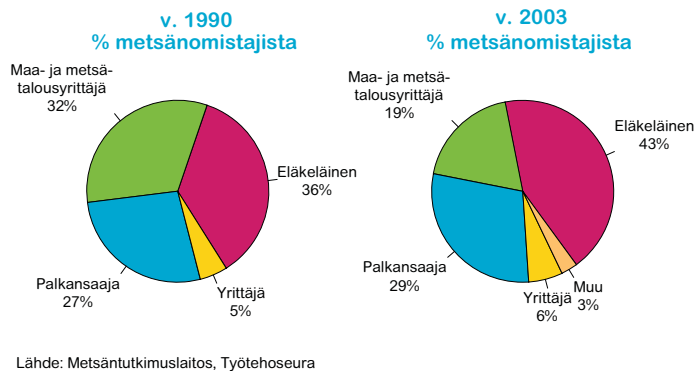
54 % valtuutetuista on maatalousyrittäjiä. Muita yrittäjiä on 20, palkansaajia 18, eläkeläisiä 8 %. Valtuutetuista 11 % on naisia. 2 %:a valtuutetuista asuu metsänhoitoyhdistyksen toimialueen ulkopuolella eli ovat ns. etämetsänomistajia. Uusissa valtuustoissa yrittäjien ja eläkeläisten osuus kasvoi ja etämetsänomistajien osuus pieneni edellisiin valtuustoihin verrattuna.

Metsänomistajien liitot

Vuoden alussa oli yhdeksän metsänomistajien liittoa. Suomenkielisellä alueella toimi seitsemän ja ruotsinkielisellä alueella kaksi liittoa. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki metsänhoitoyhdistykset olivat metsänomistajien liittojen jäseninä. Metsänomistajien liitoissa työskenteli noin 30 toimihenkilöä.

Metsänomistajien liitot toimivat alueellisina metsätalouden vaikuttajina huolehtien alueensa metsänhoi-

YKSITYISMETSIEN OMISTUSRAKENNE ammattiaseman mukaan



toyhdistysten yhteistyöstä ja niiden yhdenmukaisesta kehittämisestä ja toiminnasta metsänomistajaorganisaation yhteisten linjausten mukaisesti. Ne huolehtivat myös tiedon välittämisestä ja yhteistoiminnasta paikallisen ja valtakunnan tason välillä.

MTK:n kehittämisryhmän ehdottamien ns. alueellisten yhteistyöryhmien toiminta eteni vaihtelevasti eri alueilla. Eteläisten tuottajain- ja metsänomistajien liittojen keväällä pidetyssä yhteisessä seminaarissa nähtiin konkreettisia mahdollisuuksia yhteistyön tiivistämiselle. Aiempaa tiiviimmän yhteistyön muotojen selvittelyä jatkettiin loppuvuoden aikana.

Tuottajaliittojen suuntaan tehtävän yhteistyön lisäksi selvitettiin myös metsänomistajien liittojen välisen yhteistyön tiivistämistä. Vuoden lopussa Metsänomistajien liitto Pohjois-Suomi ja Metsänomistajien liitto Kainuu yhdistyivät.

Yhteistoiminta metsätilanomistajayhdistysten kanssa

Lähinnä suuremmissa kaupungeissa toimi 20 metsätilanomistajien yhdistystä tai kerhoa, jotka tarjoavat paikkakunnilla asuville metsätilanomistajille tietoa ajankohtaisista metsäasioista, retkeilyä ja mahdollisuuden vaihtaa metsätalouteen liittyviä mielipiteitä. Yhdistysten yhteistyöorganisaationa toimii Suomen metsätilanomistajien liitto (SMTOL), jonka kanssa MTK:lla on ollut vuodesta 2001 yhteistyösopimus metsäedunvalvonnasta ja metsäjäsenten hankinnasta. Sopijapuolten tavoitteena on yhdessä edistää MTK:n kehittämistä kaikkien metsänomistajien yhteisenä edunvalvontajärjestönä.

Lisääntyneen tiedotuksen ja yhteisten tilaisuuksien myötä metsätilanomistajien yhdistykset ja kerhot ovat lähentyneet metsänomistajaorganisaatiota ja 13 yhdistyksistä on jo hakeutunut alueensa metsänomistajien liiton jäseneksi. SMTOL:n suurimman jäsenyh-

distyksen, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat ry:n kanssa MTK:lla oli sopimus yhdistyksen sihteeritehtävien hoitamisesta.

Yhteistoiminta yhteismetsien kanssa

Yhteismetsät voivat järjestäytyä MTK:n edunvalvonnan piiriin liittymällä alueensa metsänomistajien liiton jäseneksi. Liittojen jäsenenä oli toimintavuoden lopussa 55 yhteismetsää.

Yhteismetsät on todettu toimivaksi vaihtoehdoksi erityisesti silloin, kun halutaan ehkäistä omaisuuden jakautumista pieniin yksiköihin ja halutaan saavuttaa ison toimintayksikön yksityismetsätalouden edut. Yhteismetsien metsätaloustoiminta on ammattimais- ta ja kannattavaa sekä puun myynnit ovat vuosittain säännöllistä. Yhteismetsäosuuksien kysyntä ja uusien yhteismetsien perustamiseen liittyvät yhteydenotot lisääntyivät.

Laki yhteismetsälain muuttamisesta tuli voimaan toimintavuoden alussa. Muutoksen tarkoituksena oli parantaa yhteismetsien toimintaedellytyksiä kestävästä metsätalouden harjoittamismuotona, edistää uusien yhteismetsien perustamista ja ehkäistä yhteismetsäosuuksien pirstoutumista. Yhteismetsälakiin otettiin säännökset muun muassa kiinteistön liittämistä yhteismetsään ja hoitokunnan päätöstä koskevasta moiteoikeudesta. Lisäksi lakiin otettiin säännökset maanomistajien sopimukseen perustuvan yhteismetsän jakamisesta osakkaiden kesken. Osakkaan oikeuksien käyttämistä, yhteismetsän eri toimielinten toimivaltaa ja ohjesäännönvaraista luovutusrajoitusta koskevia yhteismetsälain säännöksiä tarkistettiin. MTK ja sen jäsenenä olevat yhteismetsät antoivat lausuntoja lainmuutoksesta ja olivat kuultavana asiantuntijana eduskunnassa. Yhteismetsälaita tuli yhteismetsille myönteinen uudistus.

MTK:n ja metsänomistajien liittojen yhteismetsäjäsenen välisenä yhteistyöelimenä toimii yhteismetsätyöryhmä. MTK sekä yhteismetsät osallistuivat toisiaan tukien moniin yhteismetsien jäsenten edunvalvontaan ja yhteismetsiä koskevaan verotus- ja muuhun lain- säädäntöön liittyviin edunvalvonta-asioihin.

Metsäorganisaation kehittäminen

Metsänomistajaorganisaation kehittäminen toteutettiin MTK:n periaate- ja tavoiteohjelmaan perustuvien strategioiden ja kehittämisohjelmien mukaisesti. Kehittämisen tavoitteena on turvata metsänomistajien edunvalvonta ja mahdollisuus saada luotettavaa, ammattitaitoista ja heidän omalle metsätaloudelleen asettamia tavoitteita tukevaa neuvontaa ja palveluita.

Laatutyötä kehitettiin MTK:n metsäjohtokunnan asettamassa laaturyhmässä. Laaturyhmän määrittelemät laatumittaritiedot kerättiin vuotta 2007 koskien 2 metsänhoitoyhdistyksestä. Kaikkiaan 23 mittarista toteutui keskimäärin 11,4 mittaria yhdistystä kohden. Suurin yhdessä yhdistyksessä toteutuneiden mittareiden määrä oli 20. Hajonta oli suuri eri metsänhoitoyhdistysten välillä. Mitä suurempi metsänhoitoyhdistys oli, sitä paremmin asetettu vaatimustaso toteutui.

Valtaosa metsänhoitoyhdistyksistä on ottanut käyttöön selainpohjaisen laatu- ja ympäristöjärjestelmän, joka on tuotettu Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy:n, Silvadata Oy:n ja metsänomistajaorganisaation yhteistyönä.

Sisäisen ja ulkoisen viestinnän terävöittämisestä metsänomistajaorganisaation viestintästrategia päivitettiin metsäjohtokunnan asettamassa työryhmässä. Metsänhoitoyhdistysten uusien valtuutettujen ja toimihenkilöiden tähtävä perehdytyskoulutus valmisteltiin yhteistyössä MTK:n järjestökoulutuksen kanssa. Yhteistyötä ruotsinkielisen tuottajajärjestö SLC:n kanssa jatkettiin metsäedunvalvonnan yhteistyösopimuksen puitteissa.

MTK:ssa selvitettiin metsänhoitoyhdistyksissä käytössä olleita hallintomalleja. Nykyistä, postivaaleilla valittavaa valtuustomallia sovelletaan usealla eri tavalla metsänhoitoyhdistyksissä. Myös yhdistysten valtuustojen toimintatavoissa ja -aktiivisuudessa oli eroja. Valtuutetut esittivät kehitysehdotuksia heille tarjottuun koulutukseen, keskinäiseen vuorovaikutukseen sekä osallistumisaktiivisuutta lisääviin toimenpiteisiin.

Metsänhoitoyhdistysten palveluiden laatua parannettiin organisaation ketjutoimintamallin mukaisesti. Metsänhoitoyhdistysten ketjutoiminnan puitteissa kaikki peruspalvelut ja tärkeimmät lisäpalvelut on tuotettu. Vuoden aikana päivitettiin metsän ja luonnon hoitopalvelut sekä käynnistettiin hankintapalvelun ja metsäenergian hankinnan palvelukuvausten tarkistaminen.

Metsänhoitoyhdistysten yhteismarkkinoinnin teemoja olivat mm. harvennushakkuiden edistäminen sekä metsänhoitoyhdistysten valtuustovaalit. Yhdistysten tunnettuutta lisättiin useilla valtakunnallisilla ja paikallisilla tapahtumilla.

Oy Silvadata Ab:n tekemät tai välittämät tietokoneohjelmistot olivat hyvin kattavasti käytössä metsänhoitoyhdistysten taloushallinnossa ja metsäpalvelutoiminnoissa. Yhdistysten tietohallinnon kehittämisen painopisteet olivat paikkatietojärjestelmien sekä metsä- ja puukauppasovellusten jatkekehittämisessä. Metsävaratietoon perustuvien verkkopalveluiden ja

laatutyötä edistävien järjestelmien kehittämiseen panostettiin.

Vuoden nuori metsänomistaja

Tero Kiviaho (28) litistä valittiin Vuoden 2008 nuoreksi metsänomistajaksi. Kiviaho on osallistunut Pohjois-Kymen metsänhoitoyhdistyksen valtuuston toimintaan ja on aktiivinen oman metsänsä hoitaja.

Metsänhoitoyhdistysten ja metsänomistajien liittojen koulutus

Metsänhoitoyhdistyspäivillä käsiteltiin metsätalouden ajankohtaisia kysymyksiä korkeatasoisten alustajien johdattamana. Metsänomistajaorganisaatiosta osallistui päiville noin 250 henkilöä. Oy Silvadata AB:n, MTK:n, MHYP:n ja Yksityismetsätalouden Työnantajat ry:n yhteistyönä järjestämään ”Ajankohtaista hallinnosta ja kehittämisestä” -seminaarisarjaan osallistui noin 250 lähinnä metsänhoitoyhdistysten toiminnan ja puheenjohtajaa 88 metsänhoitoyhdistyksestä.

Valtakunnallisten tilaisuuksien lisäksi MTK, metsänomistajien liitot ja metsänhoitoyhdistykset järjestivät lukuisia alueellisia ja paikallisia koulutustilaisuuksia metsänomistajille.

AMK-metsäoppilaitosten opiskelijoille järjestettiin yhteistyössä MTK:n järjestökouluttajien kanssa yksityismetsätalouden ajankohtaisseminaareja. Seminaareissa annettiin alaa opiskeleville nuorille käsitys ajankohtaisista perhemetsätalouden kysymyksistä sekä lisättiin metsänomistajaorganisaation kiinnostavuutta potentiaalisena työpaikkana.

Metsänomistajaliittojen hallitukset ja toiminnanjohtajat

MO-liittojen hallitusten kokoonpanot löytyvät osoitteesta www.liitto.mhy.fi/.

Metsävaltuuskunta

Metsävaltuuskunnan puheenjohtajat

Metsävaltuuskunnan puheenjohtaja agrol. Olavi Peltola Sysmästä, varapuheenjohtajat yrittäjä Kyösti Aikkila Kuusamosta ja mv. Bo Storsjö Kristiinankaupungista.

Mo-liittojen edustajat

Etelä-Suomi: Mikko Lassila Kuusankoskelta, agrol. Olavi Peltola Sysmästä, Antti Räsänen Padasjoelta ja Rita Wegelius Parolasta

Järvi-Suomi: mv. Pekka Hintikka Rautalammilta, mv. Pentti Kainulainen Sonkajärveltä, mv. Teuvo Mankki Valkealasta, Lauri Nevalainen Lappeenrannasta, mv.

Pekka Pekkarinen Siilinjärjeltä, mv. Heikki Pärnänen Savonlinnasta, Eero Tantu Viitasaarelta, mv. Mikko Tirola Petäjävedeltä ja yrittäjä Hetta Torpo Hirvensalmelta

Kainuu: mv. Heikki Moilanen Suomussalmelta ja mv. Matti Pääkkönen Kuhmosta

Keski-Pohjanmaa: mv. Kalle Salmela Haapajärveltä ja mv. Kari Tyynelä Vetelistä

Länsi-Suomi: mv. Pauli Hollo Loimaalta, mv. Antti Isotalo Alahärmästä, mv. Outi Jokela Vammalasta, kansanedustaja Timo Kalli Kiukaisista, mv. Heikki Kulmala Vesilahdelta, mv. Heljo Launto Sauvosta, mv. Antero Ojala Teuvalta, mv. Jarmo Toukola Sahalahdelta ja mv. Juha Vanhapaasto Honkajoelta

Pohjois-Karjala: metsätal.yritt. Jouko Jaatinen Kontiolahdelta ja mv. Kari Heikkinen Nurmekestä

Pohjois-Suomi: yrittäjä Kyösti Aikkila Kuusamosta, Ilkka Lehto Rantsilasta, Eero Pohjanen Merijärveltä, Eero Törmänen Sallasta ja mv. Aatto Ylimartimo Tervolasta

Kustens Skogsägarförbund: Otto v. Frenckell Inkoosta, mv. Olav Store Kokkolasta ja mv. Bo Storsjö Kristiinankaupungista

Åbolands Skogsägarförbund: mv. Antti Hakanen Kemiöstä

MTK-liittojen edustajat

Etelä-Savo: mv. Aarno Puttonen Puumalasta

Kainuu: mv. Esa Kemppainen Hyrynsalmelta

Keski-Pohjanmaa: mv. Markku Kiljala Reisjärveltä

Pirkanmaa: mv. Timo Jaakkola Mouhijärveltä

Kymenlaakso: mv. Reino Parkko Elimäeltä

Uusimaa: mv. Kallepekka Toivonen Nurmijärveltä

Asiantuntijajäsenet

Pj. Martti Koivu, toiminn.joht. Kasper Nurmi, pj. Olavi Jäkäläniemi, pj. Rauno Numminen

Lisäksi kevään kokoukseen osallistui valtuuskunnan pj. Juha Saikkonen ja syksyn kokoukseen valtuuskunnan II pj. Tiina Linnainmaa.

Metsäjohtokunta

Metsävaltuuskunnan työvaliokuntaan, metsäjohtokuntaan kuuluivat MMM Michael Hornborg (pj.), metsätal. yrittäjä Annukka Kimmo (II pj.), mv. Hannu Hyypä, kansanedustaja Timo Kalli, mv. Esko Kinnunen, metsäjoht. Antti Sahi (7.10.2008 asti), va. metsäjohtaja Timo Nyrhinen (8.10.2008 alkaen), mv. Stefan Thölix, mv. Jarmo Toukola, agrol. ja mv. Aatto Ylimartimo. Lisäksi kokouksiin osallistuivat MTK:n valtuuskunnan puheenjohtaja Juha Saikkonen (17.6.2008 asti), varapuheenjohtaja Tuija Linnainmaa (11.9.–18.11.2008), puheenjohtaja Aarno Puttonen (17.12.2008) ja metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Olavi Peltola. Metsäjohtokunnan sihteerinä toimi MMM Lea Jylhä.

Metsälinjan kokoukset

Metsävaltuuskunnan kokoukset

MTK:n metsävaltuuskunta kokoontui kaksi kertaa. Metsävaltuuskunnassa oli 43 jäsentä sekä kolme asiantuntijajäsentä. Metsävaltuuskunnan puheenjohtajana toimi agrologi Olavi Peltola Sysmästä, I varapuheenjohtajana Kyösti Aikkila Kuusamosta ja II varapuheenjohtajana Bo Strosjö Kristiinankaupungista. Asiantuntijajäseniksi oli kutsuttu puheenjohtaja Raulo Numminen Satakunnan Metsänomistajat ry:stä, toiminnanjohtaja Olli Mäkipää Mustialan yhteismetsästä ja puheenjohtaja Olavi Jäkäläniemi Kuusamon yhteismetsästä.

Metsävaltuuskunnan ylimääräinen kokous 9.4.2008

Metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Olavi Peltola käsiteli avauspuheenvuorossaan hallituksen metsätilojen perintö- ja lahjaveroratkaisua, Kansallista metsäohjelmaa 2015, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (METSO), puumarkkinoiden tunnelmaa sekä organisaation rakennekehitystä.

Ajankohtaiskatsaukset

Puheenjohtaja Michael Hornborg käsitteli katsauksessaan metsäteollisuuden ja valtiovallan roolia puukaupan vauhdittamisessa. Hornborg totesi metsä- ja elinkeinopolitiikan keskeisen puheenaiheen olevan suomalaisen metsäteollisuuden tulevaisuus. Hän totesi, että tehtaiden sulkemispäätökset, Venäjän vientitullit ja kotimaisten hakkuiden lisääminen ovat ajankohtaisia ja merkittäviä asioita. Hornborg korosti, että on myös metsänomistajan etu on, että maassamme säilyy laaja ja kilpailukykyinen metsäteollisuus. Hän totesi, että puukaupasta on puuttunut se veto, mikä vuosi aiemmin oli markkinoille tunnusomaista. Ratkaisuvana tilanteen muuttumiselle hän piti metsäteollisuuden omaa toimintaa ja kysynnän todellista kasvua, ei yksinomaan valtiovallan toimia. Hornborg totesi, että valtiovalta voi kuitenkin myös pilata puumarkkinoiden toimivuuden. Sen osittivat jahkailu veroratkaisujen toteuttamisessa.

Hornborgin mukaan puukaupan vauhdittuminen edellyttää vähintään kolmen seuraavan asian toteutumista. Ensinnäkin hallituksen on korjattava metsätiloja koskeva perintöveroesitys ja valmisteltava yksinkertainen ensiharvennusten verovapausesitys nopeasti. Toiseksi metsäteollisuuden on aktivoitettava markkinoilla ja ymmärrettävä markkinatalouden pelisääntöjen koskevan myös puumarkkinoita. Kolmanneksi kaikkien met-

sänhoitoyhdistysten on aktiivisesti lähdettävä mukaan tulevalla viikolla käynnistyvään harvennushakkuukampanjaan. Metsähoitoyhdistykset ovat Hornborgin mukaan avainasemassa metsänomistajille annettavassa neuvonnassa ja puukauppojen avustamisessa.

Lisäksi Hornborg kertoi MTK:n strategiaprozessista. Strategian perusta eli visio, missio ja strategiset tavoitteet määritellään vuoden 2008 aikana. Samaan aikaan strategiatyön kanssa kehitetään myös järjestön toimintatapa. Osana laatutyötä arvioidaan nykyiset toimintatavat ja laaditaan kuvaukset toimintamalleista, joita jatkossa noudatetaan. Strategian toteuttaminen alkaa vuonna 2009 ja sen toteutumista myös mitataan. Hornborg piti tärkeänä, että keskustelussa otetaan kantaa myös järjestön rakenteeseen ja siihen, ovatko kaikki jäsenryhmät järjestössä tasavertaisessa asemassa. Hän toivoi asiasta rakentavaa keskustelua niin metsävaltuuskunnassa kuin viikkoa myöhemmin pidettävässä valtuuskunnassa.

Osastopäällikkö Pekka Airaksinen totesi puukaupan olleen vuoden alkupuolella selvästi edellisvuotta vähäisempää. Vuoden 2007 markkinahakkuut olivat 58 milj. kuutiometriä, josta yksityismetsien määrä oli 47 milj. kuutiometriä. Toimintavuonna hakkuiden on enustettu päätyvän yksityismetsissä 46 milj. kuutiometrin tasolle. Puukaupan ostotilastoidun määrän on arvioitu olevan 36 milj. kuutiometriä, josta kertymä riittää metsäteollisuuden käyttötärpeeseen.

Airaksinen kertoi metsänomistajien puunmyyntiaikomusten säilyneen lähes edellisten vuosien tasolla. Kuitenkin on selvästi havaittavissa, että puukaupan ajoitusta harkitsevien metsänomistajien osuus on huomattavan suuri. Monet metsänomistajat painottavat puukaupan päätöksenteossa metsänhoidollisia syitä. Puun hinnan kehityksen vaikutus näkyy myös selvästi puukaupan ajoituksessa.

Airaksinen totesi, että metsänhoitoyhdistysten puukaupalliset tavoitteet luovat perustan puumarkkinoiden toimivuudelle. Metsänhoitoyhdistykset ovat käynnistämässä harvennushakkuukampanjaa, jolla tavoitellaan harvennushakkuiden vauhdittamista ja kuitupuun tuloa markkinoille. Reaaliaikainen puukaupan informaatio perustuu metsänhoitoyhdistysten hoitamiin valtakirjakauppoihin.

Energiapuumarkkinat on kasvava alue, ja energiapuun tarve tuo lisäarvoa puukauppaan. MTK on osaltaan

vaatinut energiapuulle toimivia markkinoita. Airaksinen kertoi, että MTK:n energiastategia on kentän käsittelyssä ja sen avulla luodaan järjestön toimintamallia uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämiselle.

Varametsäjohtaja Timo Nyrhinen käsitteli metsäpoliittisessa katsauksessaan valtioneuvoston 27.3.2008 tekemiä periaatepäätöksiä Kansallista metsäohjelmasta 2015 ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta 2008–2016 (METSO) sekä metsälainsäädäntöön valmisteilla olevia tarkistuksia ja valtioneuvoston vuosia 2009–2012 koskevia rahoituspäätöksiä. Hän totesi, että valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta metsäohjelmasta noudattelee päälinjoiltaan MTK:n sille asettamia tavoitteita: metsäteollisuuden säilyä maassamme, valtio panostaa riittävästi metsänhoito- ja perusparannustöiden rahoitukseen ja luo edellytykset metsien monimuotoisuuden turvaamiseen metsänomistajien lähtökohdista.

METSO:n toteutuminen kaavaillulla tavalla turvaa metsien monimuotoisuutta ja ympäristöhyötyjä metsänomistajien asettamien tavoitteiden mukaisesti. METSO-ohjelma käynnistyy täydellä teholla vuoden 2010 alussa. Vuosina 2008 ja 2009 keskitytään METSO:n toteuttamiseen liittyvien valmiuksien luomiseen niin metsänhoitoyhdistyskentässä kuin etenkin valtionhallinnossa. Nyrhinen totesi, että valtioneuvosto painotti toimintansa loppukautta koskevassa rahoituspäätöksessään maaliskuun puolivälissä sekä periaatepäätöksessään metsänhoitoyhdistysten merkitystä METSO:n toteuttamisessa. Tämä on konkretisoitunut METSO:n toteuttamiseen liittyneissä ympäristöministeriön aloitteesta tapahtuneissa sen ja MTK:n välisissä keskusteluissa. METSO:n toteuttaminen on käynnistynyt sillä, että ympäristöministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan METSO-kohteiden valintakriteereitä.

Metsätaloutta koskevan lainsäädännön valmistelun osalta Nyrhinen totesi kestävä metsätalouden rahoituslakia muutettavan EY:n komission vaatimusten mukaan. Näillä näkymin muutosesitykset tehdään vielä ennen kesää, joten uusi laki tulee voimaan 1.1.2009 alussa. Lakiin tarvitaan lisäksi METSO:n toteuttamiseen liittyviä muutoksia, jotka tullevat voimaan vasta vuoden 2010 alussa.

Metsäverotukseen liittyvät lakien muutokset ovat vasta alkutekijöissään, joten niillä ei näytä olevan valtioneuvoston tavoitteeksi asettamaa puukaupan vilkastuttamiseen liittyvää vaikutusta.

Osastopäällikkö Taisto Turunen työ- ja elinkeinoministeriöstä kertoi energia- ja ilmastopolitiikan ajankohtaisista haasteista. Asiasta lisää kohdassa ”Energiapolitiikka ja -yrittäjyys”.

Muut asiat

Metsäjohtaja Antti Sahi esitteli MTK:n metsäryhmän vuoden 2007 avaintehtävien toteutumisen ja toimintakertomuksen, jonka metsävaltuuskunta hyväksyi.

Sahi esitteli ehdotuksen toiminnan painopisteiksi vuodelle 2009:

- edistämme kotimaisen puun tarjontaa vastamaan sekä metsäteollisuusyritysten että metsäenergiaa käyttävien laitosten kasvavaa puuntarvetta,
- vahvistamme metsänomistajaorganisaation asemaa metsänomistajille suunnatussa metsäneuvonnassa ja -viestinnässä,
- osallistumme aktiivisesti Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman 2008–2016 (METSO II) toteuttamiseen liittyvään valmistelutyöhön sekä lisäämme nuoren metsän hoitotöiden määrää ja paranamme metsänhoitotöiden laatua sekä
- metsänomistajat osallistuvat aktiivisesti MTK:n strategiatyöhön ja metsänomistajien tietoisuus MTK:sta heidän omana etujärjestönään kasvaa.

Esitys hyväksyttiin vuoden 2009 toiminnan painopistealueiksi.

Puheenjohtaja Rauno Numminen kutsuttiin metsävaltuuskunnan asiantuntijajäseneksi Suomen Metsätalouden Liitto ry:n edustajana. Metsävaltuuskunnan kultainen ansiomerkki myönnettiin metsätalousneuvos Kasper Nurmelle ja aluejohtaja Pekka Vainikalle.

Metsävaltuuskunta käsitteli Metsänomistajien liitto Pohjois-Karjalan ja MTK-Pohjois-Karjalan aloitteen hirvitiheyden alentamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Metsävaltuuskunta totesi, että esitys on perusteltu. Esitys saatetaan maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston tiedoksi. Lisäksi asiaan liittyviä käytännön toimenpiteitä valmistellaan MTK:ssa. Metsävaltuuskunta korosti, että hirvikannan tarkoituksenmukainen säätely edellyttää keskusliiton toimenpiteiden lisäksi aktiivisuutta myös kentällä.

Vuoden metsänhoitoyhdistys

MTK:n puheenjohtaja Michael Hornborg totesi, että MTK:n metsäjohtokunta oli valinnut vuoden 2007 metsänhoitoyhdistykseksi Metsänhoitoyhdistys Lounametsän. Valinnan keskeisinä perusteina olivat mm. yhdistyksen aktiivisuus monipuolisten puukaupallisten palvelujen tarjoamisessa metsänomistajille sekä panostukset henkilöstön ja luottamushenkilöiden osaamisen kehittämiseen. Hornborg luovutti palkintotaulun yhdistyksen puheenjohtaja Timo Hollménille ja toiminnanjohtaja Harri Tasaselle.

Metsävaltuuskunnan kannanotto metsätilojen perintöveroesityksestä:

Hallitus on lupunut lupauksestaan vapauttaa metsätilat perintö- ja lahjaverosta. MTK:n metsävaltuuskunta vaatii hallitusta pysymään ohjelmansa lupauksissa ja kohtelemaan metsätiloja sukupolvenvaihdoksissa tasavertaisesti muuhun yritystoimintaan nähden. Hallitusohjelman mukaan perheyrittäjyyttä edistetään poistamalla perintö- ja lahjaverotus kokonaan yritysten sekä maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdoksilta.

Hallitus ei ole esittänyt asiallisia perusteita päätökselleen. Siksi päätös on korjattava hallitusohjelman mukaiseksi. Maassamme on noin 900 000 metsänomistajaa, joita asia laajimmillaan koskee. Kyse ei siis ole mistään marginaaliryhmää koskettavasta päätöksestä.

Hallitus ei ole ymmärtänyt päätöksensä merkitystä puumarkkinoihin. Samanaikaisesti, kun hallitus vetoaa metsänomistajiin puukaupan vauhdittamiseksi, se omalla veropäätöksellään jumiuttaa puukaupan. Ensiharvennusten verovapaus ja metsätilojen perintöveron poisto eivät ole vaihtoehtoisia asioita.

Metsätalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi sen kilpailuedellytyksien tulee olla kilpailijamaiden tasolla. Itämeren alueella Suomi on ainoa maa, jossa metsänomistajat joutuvat maksamaan metsistään perintöveroa 2–3 kertaa puun kiertoaikana.

Metsävaltuuskunnan varsinainen kokous 19.11.2008

Metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Olavi Peltola avasi kokouksen. Avauspuheenvuorossaan hän totesi metsäsektorin elävän melkoista murroksen aikaa. Hän totesi, että lähivuosina koetaan isoja muutoksia niin puumarkkinoilla, energiasektorilla, metsäpolitiikassa kuin myös metsäalalla toimivissa organisaatioissa. Myös metsänomistajakunta on muuttumassa aiempaa moniarvoisemmaksi. Peltola piti tärkeänä, että metsänomistajat ja heidän järjestönsä eivät ole ajoapuuna, vaan aktiivisesti valmistautuvat muutokseen ja hyödyntävät ne mahdollisuudet, jotka tulevaisuus tuo tullessaan.

Valtioneuvoston ilmasto- ja energiastrategia tarjoaa mahdollisuuksia myös metsätaloudelle. Peltola piti metsäteollisuuden huolta kuitupuun riittävydestä turhana, sillä vuotuinen energiapuupotentiaali riittää kattamaan energiapuun käytölle asetetut tavoitteet ilman, että kuitupuuta ohjautuu polttoon. Lopullisesti puun käyttökohteen määrää kuitenkin energiamarkkinoiden kehitys ja eri toimialojen maksukyky raaka-aineista.

Peltola totesi kotimaan metsäpolitiikassa eletävän muutenkin vilkasta aikaa: METSO-ohjelma etenee hyvässä yhteisymmärryksessä, metsänparannusvarojen

riittävydestä väännetään kättä, kestävä metsätalouden rahoituslain uudistaminen odottaa eduskunnassa hallituksen metsäveroratkaisua ja niin metsäkeskusten metsävaratietojärjestelmää kuin PEFC-metsäsertifioinnin kriteerejä uudistetaan. Myös kansainvälisessä päätöksenteossa on meneillään paljon metsää koskevia asioita, joiden metsänomistajien kannalta suotuisaan lopputulokseen on vaikutettava.

Peltola toi esille myös MTK:n strategia työn. Strategiatyössä on tarkasteltu lähivuosien toimintaympäristön muutoksia sekä muutosten vaikutuksia jäsenille ja järjestön toiminnalle. Lisäksi Peltola kertoi, kuinka järjestö on vastannut Metsänomistajien liitto Pohjois-Karjalan ja MTK Pohjois-Karjalan aloitteeseen hirvikannan säätelämiseksi.

Ajankohtaiskatsaukset

Puheenjohtaja Michael Hornborg käsitteli katsauksessaan talouden epävarmaa tilannetta. Metsäsektorilla on metsäteollisuuden tilannetta seurattu huolestuneena. Hornborg korosti kuitenkin, että metsäteollisuuslaitosten sulkemiset johtuvat lopputuotemarkkinoiden hiipumisesta, ei puupulasta. Puulla on kuitenkin monia mahdollisuuksia, siitä on luotavissa uusia ympäristöystävällisiä tuotteita. Myös kilpailukyky paperimarkkinoilla vaatii erikoisosaamista. Hornborg totesi, että tuotekehitykseen metsäsektorilla pitää panostaa entistä enemmän ja uudella tavalla. Myös eri alojen yhteistyöllä voidaan hakea uusia oivalluksia.

Kotimaan politiikan osalta Hornborg otti esille maan hallituksen toiminnan veropolitiikassa. Hän totesi asian valmistelun synnyttäneen uuden käsitteen ”ensi viikolla” ja viittasi lainvalmistelun pitkittymiseen. Hän korostikin, että puun myyntitulojen verohuojennuksessa ratkaisu on saatava vihdoin aikaan. Puun myyntitulojen verohuojennus on sinällään otettu myönteisesti vastaan ja sillä on ollut suuri merkitys puukaupassa. Hornborg kertoi myös, että hallitus oli edellisenä päivänä (18.11.2008) vetänyt pois perintöverohuojennusta koskevan esityksensä.

Hornborg kertoi hallituksen pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian tavoitteiden olevan erittäin haasteelliset. Uusiutuvan energian, erityisesti metsäenergian, määrää tulee kasvattaa runsaasti. Energiapuumarkkinoille tarvitaankin selkeät pelisäännöt. Hornborg totesi myös, että metsänomistajien tulee saada korvaus tuottamastaan hiilinielusta.

Lisäksi Hornborg otti esille MTK:n strategia työn ja kertoi Viestilehdet Oy:n uudesta metsänomistajille suunnatusta Aarre-aikakauslehdestä.

Tutkimuspäällikkö Erno Järvinen kertoi puumarkkinakatsauksessaan metsäteollisuuden kannattavuus-

kehityksen olevan heikkoa ja toimialajärjestelyjen jatkuvan. Talouskasvun hiipuminen on jäädyttänyt metsäteollisuuden investointisuunnitelmia. Rakentamisen kasvun hidastuminen supistaa sahatavaran kysyntää. Talouskasvun hiipumisen myötä myös mainonnan kasvu on hidastunut, mikä vaikuttaa paperituotteiden kysyntään. Järvinen arvioi, että metsäteollisuuden yksityismetsistä ostama puumäärä on toimintavuonna noin 30 milj. kuutiometriä. Kuitupuun kysyntä on ollut hyvä, ja hankintakauppaa on kuluvan vuoden aikana käyty vilkkaasti.

Järvinen esitteli arvioita kotimaisen puun käytön vähenemisestä teollisuuden kapasiteetin sulkemisten ja tuotannon rajoitusten perusteella. Hän totesi, että vuosien 2003–2006 supistukset eivät vaikuttaneet puun käyttöön. Vuoden 2007 lopulla ja kuluvana vuonna tehdyt tuotantolaitosten sulkemiset jo vähentävät puun käyttöä. Eryteisesti vaikutukset kohdistuvat tuontipuuta käyttäneisiin laitoksiin.

Toimintavuonna metsäteollisuuden käyttämän puun määrän arvioidaan olevan noin 67 milj. kuutiometriä ja 63 milj. kuutiometriä vuonna 2009. Yksityismetsistä myytävän puun määrä on 43 milj. kuutiometriä ja 39 milj. kuutiometriä vuonna 2009. Eryteisesti tukin käyttö on supistunut, mutta vuonna 2009 myös kuitupuun käyttö vähenee. Metsänomistajien keskuudessa tehdyn selvityksen (Metsätutka) mukaan vuonna 2009 luultavasti tai varmasti puuta aikoo myydä 45 % metsänomistajista. Osuus on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Metsänomistajien puunmyyntihalukkuuden taustalla vaikuttaa puunmyyntitulojen odotettavissa oleva metsäverohuojennus.

Muut asiat

Toiminnanjohtaja Antti Sahi esitteli järjestön strategia-luonnoksen tämänhetkiset muotoilut järjestön toiminta-ajatukseksi, visioksi sekä seitsemäksi yhteiseksi strategiseksi päämääräksi.

Strategialuonnoksesta käydyssä keskustelussa painotettiin metsänomistajien asemaa järjestössä ja sen päätöksenteossa. Keskustelussa annetut näkemykset kirjattiin ylös ja ne otetaan huomioon strategian valmistelun jatkotyössä.

Metsäjohtokunnan II puheenjohtaja Annukka Kimmo esitteli metsänomistajaorganisaation viestintästrategian vuosille 2009–2012. Viestintästrategia on laadittu organisaation metsäviestinnän tehostamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Strategialla pyritään vahvistamaan metsänomistajan menestystä. Strategiassa määritellään, että metsänomistajaorganisaation viestintä on luotettavaa, avointa, ennakoivaa, aloitteellista ja vuorovaikutteista. Siihen sisältyvät toimintaohjeet, joiden mukaan viestintää suunnitellaan, toteutetaan,

seurataan ja kehitetään. Strategian ja metsänomistajaorganisaation toimintasuunnitelman pohjalta laaditaan vuosittaiset viestintäsuunnitelmat. Kimmo esitteli myös metsäorganisaation eri toimijaryhmille laaditut tiivistetyt viestinnän toimintaohjeet, jotka ovat strategian liitteenä. Toimintaohjeilla sekä koulutuksella pyritään viestintästrategian tehokkaaseen jalkautukseen.

Metsävaltuuskunta hyväksyi metsänomistajaorganisaation viestintästrategian muutamin pienin lisäyksin.

Toiminnanjohtaja Antti Sahi esitteli MTK:n metsälinjan ja koko metsänomistajaorganisaation toimintasuunnitelman vuodelle 2009. Toimintasuunnitelma käsittää neljä avaintehtävää:

- 1 Edistämme kotimaisen puun tarjontaa vastamaan sekä metsäteollisuusyritysten että energia-puuta käyttävien laitosten kasvavaa puuntarvetta
- 2 Vahvistamme metsänomistajaorganisaation asemaa metsänomistajille suunnatussa metsäneuvonnassa ja -viestinnässä
- 3 Osallistumme aktiivisesti METSO 2008–2016 metsien monimuotoisuusohjelman toteuttamiseen liittyvään valmistelutyöhön sekä lisäämme nuoren metsän hoitotöiden määrää ja parannamme metsänhoitotöiden laatua
- 4 Metsänomistajat osallistuvat aktiivisesti MTK:n strategiatyöhön ja metsänomistajien tietoisuus MTK:sta heidän omana etujärjestönä kasvaa.

Toimintasuunnitelma 2009 hyväksyttiin esityksen mukaisena.

Metsävaltuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin Olavi Peltola. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin Ilkka Lehto ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Bo Storsjö. Erovuorossa olleet metsäjohtokunnan jäsenet Jarmo Toukola ja Aatto Ylimartimo valittiin yksimielisesti uudelleen metsäjohtokunnan jäseniksi vuosiksi 2009–2011. Metsävaltuuskunnan asiantuntijajäseniksi vuodeksi 2009 päätettiin kutsua puheenjohtaja Olavi Jäkäläniemi ja toiminnanjohtaja Olli Mäkipää yhteismetsien edustajina. Suomen Metsätilanomistajien Liitto ry:n edustajien kutsuminen siirrettiin tehtäväksi keväällä 2009 pidettävään metsävaltuuskunnan kokoukseen.

Metsävaltuuskunnan kultainen ansiomerkki myönnettiin metsätalousyrittäjä Eine Rosenberg-Riihimäelle ja metsätalousinsinööri, viestintäpääällikkö Heli Mutkala-Kähköselle.

Metsänomistajien liitto Järvi-Suomen puheenjohtaja Pekka Hintikka kertoi Järvi-Suomen ja Kaakkois-Suomen metsänomistajien liittojen yhdistyneen 1.1.2008 alkaen. Uuden liiton säännöt on hyväksytty.

Metsänomistajien liitto Pohjois-Suomen puheenjohtaja Kyösti Aikkila kertoi Pohjois-Suomen ja Kainuun metsänomistajien liittojen sekä osien Keski-Pohjanmaan metsänomistajien liitosta liittyvän yhteen vuoden 2009 alusta. Uuden liiton sääntömuutos on laitettu vireille.

Metsävaltuuskunnan kannanotto kotimaisen puun käytön lisäämisestä

Perhemetsänomistajat ja heidän oma organisaationsa ovat tehneet koko vuoden aktiivisesti työtä kotimaisen kuitupuun markkinoille tulon lisäämiseksi ja onnistuneet siinä erinomaisesti. Metsänomistajakunta on osaltaan osoittanut, että venäläinen tuontipuu pystytään korvaamaan täysimääräisesti kotimaisella puulla. MTK:n metsävaltuuskunta odottaa nyt, että metsäteollisuus lisää lupauksensa mukaisesti pysyvästi kotimaisen puun käyttöä.

Tänä vuonna kotimaista kuitupuuta on hakattu enemmän kuin koskaan. Kotimaisen puun käytön lisäämisellä on merkittäviä myönteisiä vaikutuksia koko kansantalouteen ja työllisyyteen etenkin nykyisessä epävarmassa taloudellisessa suhdanteessa. Kotimaan puuvarat mahdollistavat puun käytön merkittävän lisäämisen, joten Venäjältä tuotu puu voidaan täysimääräisesti korvata kotimaisella puulla.

Tänä vuonna metsäteollisuuden tuoma kuitupuuta on ollut merkittävästi sen kotimaasta ostamaa kuitupuuta kalliimpaa, joten ainakaan taloudellista kannustinta ei pitäisi puuttua turvata jatkossa kotimaiseen puuhun.

Perhemetsätalous on suomalaisen puuhuollon perusta. Puun myyntitulojen verohuojennusta koskeva laki on säädettävä viipymättä, jotta kotimaan puumarkkinat toimivat jatkossakin kaikkia osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Metsäjohtokunnan kokoukset

Metsäjohtokunta kokoontui 11 kertaa. Toimintavuoden alussa metsäjohtokunta teki Uruguayhin ja Brasiliaan suuntautuneen opintomatkan, jonka aikana metsäjohtokunta tutustui alueen talouteen, metsätalouteen ja erityisesti suomalaisten metsäteollisuusyritysten toimintaan alueella.

Metsäjohtokunta seurasi tiiviisti talouden tilanteen kehitystä ja sen vaikutusta metsäteollisuustuotteiden markkinoiden ja puumarkkinoiden kehitykseen. Metsäjohtokunta painotti, että kotimaisen puun riittävyys ei ole syy metsäteollisuuden päätöksiin lakkauttaa tuotantolaitoksiaan.

Toimintavuoden aikana hyväksyttiin useita metsätalouden ja metsäsektorin tuotantoedellytysten kehittämi-

seen liittyviä lausuntoja, muun muassa Kansallinen metsäohjelma 2015 ja METSO II -toimintaohjelma. Lisäksi metsäjohtokunta käsitteli kokouksissaan näiden ohjelmien laadintaa ja korosti sellaisia kannustavia toimenpiteitä, joilla edistetään yksityismetsien aktiivista hoitoa ja joilla ei vääristetä markkinalähtöistä toimintaa puumarkkinoilla. METSO II -toimintaohjelman toteuttamisessa metsäjohtokunta painotti metsänomistajalähtöisyyttä sekä metsänhoitoyhdistysten roolia metsänomistajien neuvoina METSO-kohteitten tunnistamisessa ja sopimusneuvotteluissa.

Metsäjohtokunta seurasi tiiviisti hallitusohjelmaan sisältyvän perintö- ja lahjaverouudistuksen sekä puunmyyntituloja koskevien verohuojennusratkaisujen toteutumista. Metsäjohtokunta antoi puun myyntitulojen verohuojennusta koskevan kannanoton elokuussa.

Metsäjohtokunta käsitteli valtion aluehallinnon uudistusta sekä valtioneuvoston selontekoa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiasta. Metsäjohtokunta analysoi erityisesti näiden vaikutusta koko metsäsektorin toimintaan. Samoin metsäjohtokunta seurasi kansallisen luonnonvarastrategian laadintaa.

Metsäjohtokunta seurasi metsäsektorin toimintaan vaikuttavien EU- ja kansainvälisten prosessien kehitystä, mm. EU:n ilmasto- ja energiapolitiittisia linjauksia sekä aloitetta Euroopan metsäsopimukseksi.

Metsäjohtokunta käsitteli useaan otteeseen maa- ja metsätalousministeriön esityksiä metsävaratiedon ja metsäsuunnittelun strategiaksi ja korosti ministeriölle antamissaan lausunnoissa metsänomistajan tietosuojaa sekä metsävaratietoon liittyvien palveluiden metsänomistajalähtöisyyttä. Metsäjohtokunta käynnisti metsänomistajaorganisaation metsäsuunnittelustrategian päivittämisen, jonka määräaika on 31.1.2009.

Metsäjohtokunta asetti työryhmän päivittämään metsänomistajaorganisaation viestintästrategian ja hyväksyi päivitetyn strategian metsävaltuuskunnalle esitettäväksi.

Metsäjohtokunta käynnisti metsänomistajaorganisaation puukauppastrategian päivittämisen sekä asetti työryhmän metsänhoitoyhdistysten energiapuukaupan pelisääntöjen yhdenmukaistamiseksi.

Metsäjohtokunta osallistui aktiivisesti järjestön strategiatyöhön. Lisäksi metsäjohtokunta hyväksyi useita lainsäädännön muutoksiin ja muuhun edunvalvontatoimintaan liittyviä lausuntoja.

Metsäjohtokunta myönsi 54 metsävaltuuskunnan hopeista ansiomerkkiä.

MTK:n ja Viestilehdet Oy:n toimihenkilöt

Keskusliiton ja Viestilehdet Oy:n toimisto sijaitsee Helsingissä Maalaistentalossa osoitteessa Simonkatu 6.

MTK:n yhteystiedot löydät sivuilta www.mtk.fi

Keskusliiton palveluksessa vuonna 2008 olleet

Aaltonen Seppo, MMM, agr., M.Sc., johtaja
Airaksinen Pekka, MH, osastopäällikkö (3.11.2008 asti)
Airikkala Risto, VT, päälakimies
Ala-Orvola Leena, MMM, agronomi, tekniikan yo, asiantuntija
Allonen Pekka, valtiotiet. maisteri, arkiston järjestäjä (3.11.2008 asti)
Almiala Ritva (Titta), yo-merkonomi, assistentti
Boman Marjatta, järjestöagronomi
Haikkala Pirkko, MMM, agronomi, toiminnanjohtaja (7.10.2008 asti)
Hartikainen Maria, MMM, järjestöagronomi, vuorotteluvapaan sijainen (3.11.2008 asti)
Hemnell Kurt, OTK, lakimies
Holma Maarit, assistentti Brysselin toimisto
Hornborg Michael, MMM, johtokunnan 1. puheenjohtaja
Hurme Merja, tietopalvelusihteeri
Hyrkkö Hilikka, viestintäjohtaja (7.10.2008 asti)
Hyvärinen Pirjo, monistaja
Hämäläinen Pekka, autonkuljettaja
Hänninen Teija, asiantuntija
Härö Ilpo, huoltomies
Ikävalko Johanna, hydrobiologian dosentti, ympäristöjohtaja
Jousiaho Eeva, kokousemäntä
Jylhä Lea, MMM, metsäasiantuntija
Järvinen Erno, MMM, tutkimuspäällikkö
Kaila Minna-Mari, MMM, agronomi, asiantuntija (virka-vapaalla)
Kainulainen Anssi, MMM, asiantuntija
Kallio Seppo, johtaja
Kannasmaa Merja, kiinteistösihteeri
Keränen Minna, yo-merkonomi, assistentti
Kilpeläinen Sami, MMM, agronomi, maitoasiamies
Kivelä Taina, järjestöassistentti
Kiviranta Esko, agron., varat., johtaja (virka-vapaalla)
Knuuti Kaarina, VTL, johtaja
Kytölä Tapio, MMM, johtaja, Brysselin toimisto
Lassheikki Markus, MMM, johtaja
Laukkanen Tapani, järjestökouluttaja
Laurinen Heikki, MMM, talusjohtaja
Lavonen Antti, MMM, kasvinviljelyasiamies

Lehmusvaara Salme, assistentti
Leiponen-Syyrakki Hanna, agronomi, MBA, kotieläinasiamies
Lumiaho Maire, agrologi, OTK, lakimies
Luostarinen Päivi, YTM, tiedottaja (29.2.2008 asti)
Malila Vesa, varatuomari, lakimies
Markkanen Jukka, MMM, agronomi, asiantuntija
Mattila Ilpo, agronomi, asiamies
Mikkola Anne, MMM, tutkija (hoitovapaalla)
Mikkola Minnam, ELL, kotieläinasiamies, vuorotteluvapaan sijainen
Niemi Asko, MH, osastopäällikkö (30.11.2008 asti)
Nieminen Jouko, VTM, asiantuntija
Nuutila Jaakko, ETM, keittiömestari, ruokakulttuuri-asiamies
Nyrhinen Timo, MH, varametsäjohtaja
Oravuo Minna, MMM, vilja-asiamies (31.8.2008 asti)
Perttu Anna, agronomi, assistentti (3.11.2008 asti)
Pieti Tarja, metsätalousinsinööri, projektityöntekijä, vuorotteluvapaan sijainen (3.11.2008 asti)
Puurula Vuokko, ELL, kotieläinasiamies
Rantala Jukka, MMM, kotieläinasiamies
Rantalainen Tuija, MTI (AMK), projektisihteeri
Rauhamaäki Anne, MMM, Mti, tiedottaja
Ruippo Juha, MMM, johtaja
Sahi Antti, MH, toiminnanjohtaja
Sandvik Tarja, MMM, tiedottaja
Schulman Max, agrologi, vilja-asiamies
Siitonen Virpi, agronomi, järjestöasiamies, MTK Viestilehden toimitussihteeri
Siivonen Tommi, varatuomari, lakimies
Sillanpää Aino, MMM, järjestökouluttaja
Sipilä Timo, OTK, johtaja,
Stormbom Kaija, Mti, yo-merkonomi, tiedottaja
Tiainen Simo, MMM, johtaja
Tornberg Markku, DI, johtaja
Toroi Minna, tradenomi, koulutussihteeri (15.2.2008 asti)
Twerin Marica, OTK, Master of Arts in European Studies, lakimies (hoitovapaalla)
Unkila Raija, yo-merkonomi, toimistopäällikkö
Vauhkonen Anne, johdon assistentti
Viertola Paula, MMK, johdon erityisavustaja
Viia Hanna, ympäristösuunnittelija, projektiavustaja
Virtanen Mika, MMM, kasvinviljelyasiamies
Vornila Johanna, restonomi, viestintäassistentti
Voutilainen Matti, ETM, järjestöjohtaja
Vuorensola Markku, agrologi, vastaava järjestökouluttaja
Väänänen Olli-Pekka, MML, johtaja
Åberg Johan, MMM, tutkimuspäällikkö

Viestilehdet Oy:n palveluksessa vuonna 2008 olleet

Aaltoila Juha, MH, toimittaja
Alatalo Markku, painopinnanvalmistaja
Castrén Sari, KTM, levikkipäällikkö
Haapala Liisa, ilmoituspäällikkö
Haaso Stina, FM, toimittaja
Halla Tarja, toimittaja
Hannula Jouko, päätoimittaja, Suomalainen Maaseutu
Harju Tiina, rekisterinhoitaja
Hiltunen Heikki, painopinnanvalmistaja
Hovi Stina, AMK, graafinen suunnittelija
Huumonen Antti, painopinnanvalmistaja (3.11.2008 asti)
Hyppänen Eeva, myyntipäällikkö
Hämäläinen Ritva, merkonomi, palkanlaskija
Härkönen Heikki, toimittaja
Högman Pirjo, tilaustenhoitaja
Ihalainen Laura, MMM, toimittaja
Ikonen Mari, FM, MBA, päätoimittaja, Aarre
Isokääntä Marko, artesaani, ilmoituspäällikkö
Jaakola Päivi, merkantti, myyntiassistentti
Jalonen Pertti, vastaava toimittaja
Jauhiainen Sari, toimistoapulainen
Joensuu Pirjo, MMM, toimittaja (3.11.2008 asti)
Julkunen Timo, tuotannon esimies
Järvelä Liisa, merkonomi, kirjanpitäjä
Kallonen Ulla-Maija, merkantti, reskontranhoitaja
Kankaanpää Jaana, lehtikuvaaja
Kantola Antti, YTM, toimittaja
Kantola Olli, markkinointijohtaja
Karikko Anneli, tuotantoassistentti
Karkinen Jyrki, toimitussihteeri
Karlsson Karl, tietotekniikkapäällikkö
Karttunen Katja, painopinnanvalmistaja
Kauppinen Olavi, jakelupäällikkö
Koljonen Katja, MMM, toimittaja
Kontro Lauri, VTM, päätoimittaja, Maaseudun Tulevaisuus
Korkia-aho Jussi, myyntipäällikkö
Kulmala Maija-Liisa, agronomi, toimittaja
Kyytsönen Jouko, MMM, toimittaja/uutispäällikkö
Kärkäs Maija, mainospäällikkö
Laine Riitta, ilmoitussihteeri
Laurinen Heikki, MMM, toimitusjohtaja
Lehtimäki Marika, MMM, nettitoimittaja (17.7.2008 asti)
Lehtonen Satu, MMM, toimittaja
Lehtovuori-Uusvaara Anita, ilmoituspäällikkö
Lensu Hanna, MMM, toimittaja
Leppihalme Kari, ilmoitusmyyntipäällikkö
Lindh Tarja, myyntineuvottelija
Liskola Maire, painopinnanvalmistaja
Loiskekoski Pirjo, MMM, toimitussihteeri
Luukkonen Ilkka, MMM, Brysselin kirjeenvaihtaja
Majuri Marjatta, merkonomi, apulaislevikkipäällikkö
Manssila Petri, hortonomi, AMK, toimittaja
Martikainen Jussi, MMM, toimituspäällikkö

Merilahti Markku, kauppat. kand., myyntipäällikkö
Metsola Hannele, myyntineuvottelija
Mikola Anita, FM, toimituksen sihteeri
Mohell Tarja, myyntineuvottelija
Mustonen Riitta, MMM, toimittaja
Muukkonen Keijo, faktori, kiinteistöpäällikkö
Mäkitalo Jukka, tradenomi, myyntipäällikkö
Niiranen Riitta, MMM, agronomi, toimittaja
Niittymä Veikko, agronomi, toimittaja
Oja Matti, MMM, avainasiakaspäällikkö
Oristo Uolevi, agronomi, päätoimittaja, Koneviesti
Orjamo Anne, painopinnanvalmistaja
Otsavaara Sari, KTM, laskentapäällikkö
Ouri Piia, TaM, AD
Palokallio Jarmo, MMM, toimittaja
Palokallio Mia, ETM, toimitussihteeri
Pasonen Jukka, graafikko
Pentikäinen Petri P., yo, toimittaja
Penttinen Sari, metsänhoitaja, MMM, toimittaja
Poutanen, Eija, ETM, valt.yo., toimittaja
Puranen Päivi, tradenomi, myyntineuvottelija
Pryl Tarja, painopinnanvalmistaja
Reku Juhani, FM, toimittaja
Ronkainen Heli, fil.maist., toimittaja
Runsten Kaijaleena, MMM, toimittaja
Rönkkö Jouko, YTM, toimittaja
Saarni Elina, yo-merkonomi, kassanhoitaja
Sairanen Ismo, toimittaja
Salonen Kari, lehtikuvaaja
Sirkiä Jarkko, kirjapainoteknikko, kuvankäsittelijä
Susi Anu, maatalous-metsätieteiden lisensiaatti, toimitussihteeri
Syrjälä Jorma, varastonhoitaja
Taipale Tiina, MMM, toimittaja/uutispäällikkö
Teikari Soili, ekonomi, varatoimitusjohtaja
Toivonen Hannu, avainasiakaspäällikkö
Torikka Terhi, MMM, toimittaja
Tukia Airi, toimitussihteeri
Turtiainen Matti, MMM, toimittaja
Tuuri Heikki, hallintotiet.maisteri, agrologi, toimittaja
Vesterinen Reijo, agronomi, toimittaja
Viitala Juhani, FK, toimittaja
Viitasalo Ilkka, merkonomi, avainasiakaspäällikkö
Voutilainen Jorma, toimittaja
Vuorela Heikki, agronomi, kehityspäällikkö
Vuorikari Markku, lehtikuvaaja

Työ tekijäänsä kiittää.

PELLERVO-INSTITUUTTI OY

Toimintavuonna elintarvike- ja metsäalalla tuotemarkkinat olivat murroksessa. Keväällä hyvänä jatkunut viljan hintataso painui alas syksyä kohden. Lihateollisuuden saamat hinnankorotukset vähittäiskaupalta eivät vastanneet kustannustason nousun haasteita. Valio ilmoitti toukokuussa hinnankorotuksista, joten maitosektorin suhteellinen tilanne oli muita tuotannonaloja parempi. Taloudellinen toimintaympäristö muuttui radikaalisti kesän jälkeen finanssikriisin vuoksi. Koulutustoimialaan loppuvuoden talouden käännteellä arvioitiin olevan kahdensuuntaisia vaikutuksia: yleisen varovaisuuden arveltiin lisääntyvän, mutta toisaalta koulutukseen nähtiin olevan enemmän aikaa.

Osuustoimintayritykset vastasivat toimintaympäristön haasteisiin lisäämällä luottamushallinnon koulutusta. Huhtikuussa Pellervon Päivässä todettiin, että osaamisen kehittäminen on tarpeen, koska globaalit haasteet ja markkinakilpailu kasvavat. Toimintavuotta voidaan luonnehtia vahvaksi luottamushallinnon kehittämisen vuodeksi. Pellervo-Instituutin koulutustarjonta uusiutui kun hallinnon peruskoulutusta uudistettiin. Tulevaisuusseminaareissa käytiin perusteelliset keskustelut keskeisten toimialojen haasteista ja mahdollisuuksista. Koulutusresursseja vahvistettiin vahvistamalla kumppanuuksia ja asiantuntijaverkostoa.

Koulutukseen osallistuneiden kokonaismäärä väheni johtuen metsäkoulutuksen siirtymisestä MTK:n puolelle. Yrityskoulutus pysyi edellisvuoden tasolla. Pellervo-Instituutti Oy:n koulutukseen osallistui yhteensä 1 127 (2007: 1 735). Yrityskoulutukseen kuuluviin kursseihin ja pitkiin koulutusohjelmiin osallistui 787 (2007: 733). Yrityskohtaiseen koulutukseen osallistui 340 (2007: 406).

Yrityskoulutus

Kurssit ja pitkät koulutusohjelmat

Pitkäkestoinen HLJ-ohjelma oli käynnissä kolmella ryhmällä, mikä merkitsi yhtiön vilkkainta vuotta tällä koulutusalueella. HLJ-ohjelmissa numerot 11, 12 ja 13 oli yhteensä 37 osallistujaa. HLJ 11 toteutti päättöjakson Itävallassa, jossa tutustuttiin maito- ja lihasektoriin sekä bioenergian sovellutuksiin. Ruotsinkielisen luottamusjohdon seminaari pidettiin syyskuussa Pietarissa.

Hallinnon peruskurssin tilalla käynnistettiin uusi HH-Valmennus (Hyvä Hallintohenkilö). Se on 2+2-päiväinen

kokonaisuus uusille ja jonkin aikaa hallinnossa olleille henkilöille. HH-Valmennus pidetään vuorottain eri maakunnissa. Ensimmäinen valmennus oli Pohjois-Pohjanmaalla Rokualla. Uusi ohjelma sai hyvät arviot.

Luottamusjohdon englanninkielen intensiivivalmennus toteutettiin toisen kerran. Valmennus sisälsi kymmenen lähipäivää ja vapaaehtoisena viikon ulkomaanjakson Manchesterissa. Osallistujat testattiin yksilöllisesti valmennuksen alussa ja lopussa. Valmennukseen osallistui 10 osuuskuntien ja MTK:n edustajaa.

Osuustoimintajohdon ja tuottajajärjestön johdon yhteinen Kesäfoorumi järjestettiin toisen kerran. Osallistujamäärä Hanasaaren konferenssikeskuksessa oli runsaat 30. Teemana oli ”Mistä syntyy osuuskunnan kilpailuetu”.

Seminaarit

Pellervo-Instituutin tulevaisuusseminaarit vilja-, liha- ja maitoalalla järjestettiin syksyllä. Osallistujia oli 362 (2007: 339). Jokaisessa tulevaisuusseminaarissa järjestettiin keskustelupaneeli. Joukko luottamushenkilöitä osallistui helmikuussa Ruotsissa järjestettyyn yhteispohjoismaiseen osuustoimintaseminariin. Pellervo-Seuran kanssa yhteistyössä järjestettiin alueelliset osuustoimintapäivät ja sihteereille kaksipäiväinen osuustoimintakoulutus.

Muu yrityskoulutus

Verotuksen ajankohtaispäiviä järjestettiin kolme. Kaksipäiväinen koulutus on suunnattu maatilayrittäjiä ja metsänomistajia palveleville neuvojille, tilitoimistoille ja muille asiantuntijoille. Osallistujia oli 186 (2007: 181). Lisäksi järjestettiin kahdet metsäveropäivät aiheen ajankohtaisuuden takia, niihin osallistui 74 henkilöä.

Yrityskohtainen koulutus

Yrityskohtaiseen koulutukseen osallistui yhteensä 340 (2007: 406). Koulutuspäiviä kertyi 12 (2007: 19), joita järjestettiin liha- ja maitoalan osuuskunnille ja metsäsektorille. Pankkisektorilla toimitettiin hallinnon kehittämisen asiantuntijan roolissa.

Henkilöstö ja kumppanuusresurssit

Koulutustoimintaa toteutettiin omien kouluttajien, verkostokouluttajien ja ulkopuolisten luennoitsijoiden avulla. Henkilöstöön kuuluivat toimitusjohtaja MMM Kari Huhtala ja kehitysjohtaja LUK, eMBA Matti Farin 28.2.2008 eläkkeelle siirtymiseen saakka. Osa-aikai-

sena koulutuksen asiamiehenä toimi Pellervo-Seuran Riku-Matti Akkanen, FM.

Ulkopuolista ostopalvelua käytettiin aiempaa enemmän. Kumppanuusmalli Johtamistaidon Opisto JTO:n kanssa vahvistui. Yhteistyö PTT:n kanssa lisääntyi. Asiantuntijaverkostossa oli runsaat kaksikymmentä kouluttajaa ja konsulttia muun muassa Boardmanista, Ernst & Youngista ja KPMG:stä. Talouskoulutuksen asiantuntijaverkostoa vahvistettiin. Keväällä aloitettiin uutena toimintamallina neljän hengen tohtoritimi, joka tuo asiantuntemusta koulutuksen käyttöön. Koulutuksen tuki- ja kirjanpidon palvelut ostettiin Pellervo-Seuralta ja tietotekniset palvelut Viestilehdet Oy:ltä.

Hallinto

Yhtiön hallitukseen kuuluivat puheenjohtajana toiminut talousjohtaja Heikki Laurinen Helsingistä, toimitusjohtaja Reijo Flink Oulunsalosta, jäsenpalvelujohtaja Harri Hyppänen Äänekoskelta, varapuheenjohtajana toiminut osuustoimintajohtaja Sami Karhu Järvenpäästä, toimitusjohtaja Mikko Luoma Kannuksesta sekä MTK:n valtuuskunnan pj. Juha Saikkonen Tohmajärveltä syyskuun 5. päivä asti, jolloin hän menehtyi tapaturmaisesti. Yhtiön tilintarkastajana toimi KHT Heidi Vierros ja varatilintarkastajana KPMG Oy Ab. Hallitus kokoontui 5 kertaa. Yhtiökokous pidettiin hujutuksessa Helsingissä.

MTK:N SÄÄTIÖ

MTK:n säätiön asioita hoiti sääntöjen mukaan hallintoneuvosto ja hallitus. Hallintoneuvostoon kuuluivat: mv. Juhani Rimpiläinen Kajaanista (1997–) (pj.), mv. Aki Kaivola Lammilta (2006–) (varapj.), mv. Matti Korhonen Rantasalmelta (1993–), mv. Antti Pilli-Sihvola Anjalankoskelta (1996–), mv. Aarno Puttonen Puumalasta (1998–). mv. Eero Isomaa Nivalasta (2000–), mv. Jorma Laurila Kangasalalta (2001–), agrologi/mv. Simo Vaismaa Isostakyröstä (2002–), mv. Ossi Illukka Savitaipaleelta (2003–), mv. Olli Laaninen Liperistä (2003–), mv. Juha Heikkilä Orimattilasta (2005–), mv. Hannu Taimen Paimiosta (2006–), mv. Seppo Paavola Kaustiselta (2007–), mv. Pertti Palovaara Kolarista (2007–), mv. Heikki Pohjala Harjavallasta (2007–), mv. Mikko Heikkinen Varpaisjärveltä (2008–) ja mv. Tiina Heinonen Luhangasta (2008–).

Hallintoneuvosto piti yhden kokouksen Kettulassa 27. päivänä toukokuuta.

Hallitukseen kuuluivat: mv. neuvos Esko Lindstedt (2005–) (pj.), MTK:n puheenjohtaja Michael Hornborg (2006–) (varapj.), vuorineuvos Antti Oksanen (1992–) ja mv. Eero Lämsä (2000–). Hallitus kokoontui kolme kertaa.

Tilintarkastajiksi tarkastamaan vuoden 2008 hallintoa ja tilejä valittiin KPMG Wideri oy Ab, KHT-yhteisö Heidi Vierros (KHT) ja hänen varamiehekseen KPMG Wideri

Oy Ab, KHT-yhteisö Jukka Rajala (KHT). MTK:n tarkastuskomiteasta valittiin säätiön tarkastuskomiteaan agron. Tuulikki Aikonen ja hänen varamiehekseen mv. Tuomo Tamminen. Toiseksi jäseneksi tarkastuskomiteaan valittiin säätiön hallintoneuvoston jäsen Tiina Heinonen.

Asiamies, metsätalousinsinööri Timo Rytönen (2003–) toimi hallintoneuvoston sekä hallituksen sihteerinä ja metsätilojen hoitajana. Kettulan emäntänä toimi Erja Rytönen (2003–).

Säätiön omistama Kettulan tila oli edelleen tuottajajärjestön käytössä kokous-, seminaari-, tiedotus- ja koulutuspaikkana sekä vierailu- ja metsäretkeilykohteena. Säätiö avusti MTK:ta sen tarvitsemien tilaisuuksien järjestelyissä ja toimeenpanoissa.

MTK:lla oli Kettulassa 58 tilaisuutta, joihin osallistui 941 henkilöä kotimaasta ja ulkomailta.



MTK:N JA PELLERVON TIETOPALVELU

Tietopalvelu hoitaa MTK:n ja Pellervon yhteiskirjastoa ja lehtikahvio Venlaa. Tietopalvelu neuvoo tiedonha- kutehtävissä, etsii ja välittää tietoa eri lähteistä.

Tietopalvelun tehtävänä on tukea omien organisaati- oiden toimintaa, viestintää ja henkilöstön hyvinvointia. Ulkopuolisia asiakkaita palvellaan mahdollisuuksien mukaan.

Tietopalvelun, kirjaston ja lehtikahvion palveluista ker- rotaan Salkku-intranetissä. Salkusta löytyvät kirjaston uutuusluettelot sekä linkit AgraNetin ja EU:n tuotta- ja- ja osuustoimintajärjestö Copa-Cogecan Agri-Infon verkkopalveluihin.

Kirjastoon luetteloitiin vuoden aikana 44 nidettä, videota tai sähköistä julkaisua. Eri sanoma- ja aika- kauslehtiä on lehtikahviossa ja kerroksissa luettavana lähes 200.

Toimintavuonna Venlassa vietettiin monenlaisia tilaisuuksia ja juhlia.



MAANOMISTAJIEN ARVIOINTIKESKUS OY

Arviointikeskus on tuottajajärjestöjen omistama kon- sulttiyhtiö, jonka tarkoituksena on tarjota maa- ja met- sätalousyrittäjille laadukkaita ja korkeatasoisia asian- tuntijapalveluita kiinteistö- ja ympäristöoikeudellisissa asioissa sekä kiinteistöjen arvonnäärityksissä. Yhtiö on perustettu vuonna 1962 ja sillä on toimistot Helsin- gissä, Turussa, Seinäjoella, Oulussa ja Kouvossa.

Koko maan alueella Arviointikeskus toimi vuonna 2008 asiamiehenä 49 maantie- ja lunastustoimituksessa yh- teensä 311 päämiehen puolesta.

Arviointikeskuksen kiinteistöarvioijat laativat kiinteis- töarvioita kauppa- ja sopimusneuvotteluja, velkajär- jestelyjä, vakuustarkoituksia, perinnönjakoja, osituk- sia, oikeudenkäyntejä ym. varten eri puolilla maata olevista kohteista 193 kappaletta 154 tilaajalle.

Yhtiön lakimiehet laativat valituksia eri oikeusasteisiin ja toimivat maanomistajien asiamiehinä mm. oikeu- denkäynneissä yhteensä 229 jutussa, jotka koskivat 458 päämiestä. Lisäksi annettiin kiinteistö- ja ympäris- töoikeuden alaan liittyvää lainopillista neuvontaa.

Yhtiön liikevaihto vuonna 2008 oli 0,95 milj. euroa.

Arviointikeskus antaa palveluistaan alennusta MTK:n ja SLC:n jäsenille. Alennus on suuruudeltaan 10 % ja se koskee yhtiön laskutusperusteisia palveluita. Vuon- na 2008 alennusta annettiin noin 8 000 euroa.

Arviointikeskus Oy:n toimitusjohtajana toimii OTK Au- likki Kiviranta. Hallitukseen kuuluu viisi varsinaista jäsentä ja kolme varajäsentä. Puheenjohtajana toimii maanviljelijä Jorma Laurila Kangasalta.

TIETOHALLINTO

Tietohallinnon johtoryhmä kokoontui 10 kertaa. Johdon seitsemäs tietohallinnon workshop pidettiin lokakuussa. Siinä haettiin ideoita verkkopalvelujen kehittämiseksi sekä ulkoisten esimerkkien avulla että työryhmissä, joissa käsiteltiin neljää ajankohtaista kehityssuunnitelmaa.

Perustietotekniikka ja verkko toimivat vakaasti. Käyttäjien tyytyväisyys perustietotekniikkaan oli hyvällä tasolla. Laitteiden ikääntyminen näkyi käyttäjien kokemana hitautena, minkä osalta käynnistettiin korjaavat toimenpiteet työasemakannan elinkaaren jatkamiseksi. Palvelimet (21 kpl) olivat Patja-palvelun hallinnassa ja valvonnassa ja niiden käyttöaste oli korkea. Levykaspasiteettia lisättiin vuoden aikana.

Tietoliikenteessä ei ollut merkittävää haittaa aiheutuneita katkoja. Keväällä jouduttiin kerran Maaseudun Tulevaisuuden painoon lähettämässä turvautumaan varajärjestelyihin. Syksyllä varasuunnitelmat testattiin ja niihin tehtiin tarvittavat päivitykset.

Sopimukset perustietotekniikasta Fujitsun kanssa (Patja-palvelu) sekä tietoliikenteestä ja puhepalveluista Soneran kanssa ovat voimassa vuoteen 2010.

Asiakkuuksien ja jäsenyyden hallintaa hoidetaan useassa eri järjestelmässä, joiden uusiminen on tullut ajankohtaiseksi. Uudistustyö aloitettiin ilmoitusmyynnin järjestelmästä, jonka määrittely ja suunnittelu tehtiin toimintavuonna. Uuden järjestelmän käyttöönottoprojekti jatkuu vuonna 2009. Levikkijärjestelmän oheen rakennettiin itsepalveluportaali. Levikkijärjestelmän uusinta käynnistyy vuonna 2009. Jäsenrekisterin uudistaminen käynnistettiin kartoittamalla organisaation tarpeet ja nykyiseen järjestelmään kohdistetut muutostoiveet.

Palkkahallinnon ohjelmistoympäristön päivityssuunnittelu aloitettiin. Ohjelmiston versiomuutos lisää toimintaympäristön avoimuutta, mm. sähköisten lomakkeiden käyttöönoton myötä.

Verkko-oppimisympäristön pilotointiprojekti saatiin päätökseen syksyllä. Projektin tuotoksena otettiin

käyttöön Optima -verkko-oppimisjärjestelmä, johon sisällytettiin kaksi kurssia, MTK-Start ja MetsäPlus.

Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehden kävijämäärä nousi. Sivulla kävi vuoden aikana noin 590 000 kävijää yhteensä yli neljä miljoonaa kertaa. Parhaimmillaan päivässä oli yli 30 000 kävijää. Verkkolehden blogi-osio uudistettiin. Uudessa blogissa on aikaisempaa helpompi aloittaa bloggaaminen. Myös blogien hallinta on aikaisempaa helpompaa. Yhdessä Conmio Ltd:n kanssa toteutettiin Maaseudun Tulevaisuuden mobiililehti ja mobiili sääpalvelu m.mt1.fi. Sivulla on käyty puolen vuoden aikana noin 33 000 kertaa.

Koneviestin verkkopalvelun kehittämistä jatkettiin vuoden aikana pienin askelin. Vuoden kolmen viimeisen kuukauden aikana käyntikertoja oli yhteensä noin 30 000.

Uuden Aarre-lehden verkkopalvelut otettiin tuotantokäyttöön samaan aikaan lehden ensimmäisen numeron julkaisemisen kanssa.

MTK:n verkkosivujen ulkoasua parannettiin laatu-projektilla vuoden alussa. MTK:n blogi otettiin käyttöön kesän jälkeen. MTK:n uutiskirjetoiminnallisuus toteutettiin Navigo-alustalle. Verkkopalveluun liittyen toteutettiin keväällä kuluttajakampanja kotimaisen ruoan puolesta (www.kotimaistakoriin.fi) sekä syksyllä kunallisvaalikampanja (Kuntavaalit 2008).

Repassa olevia jäsenten tietopalveluja on parannettu pienkehityksen kautta. MTK.fi-sivuilla on vuoden 2008 aikana vierailut yli 200 000 kävijää yhteensä yli miljoona kertaa.

Syksyllä vaihdettiin älypuhelimien mallit ja samalla päivitettiin puhelimissa toimiva Taskuposti-palvelu uuteen versioon. Palvelu sisältää sähköpostin, kalenterin ja kontaktien replikoinnin lisäksi puhelimien vi-rustorjunnan, etähallinnan, käyttötuen ja elinkaaren hallinnan. Taskupostin käyttöönotossa hyödynnettiin TRIM-osaamispalvelua, jonka avulla tehtiin osalle organisaatioyksiköjä myös muuta kohdennettua osaamisen kehittämistä.

Tieto lisää tuskaa.

TALOUSTIETOJA

Konsernin toiminta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n konsernin konsernitilinpäätökseen on vuonna 2008 tytäryhtiöinä sisällytetty Viestilehdet Oy:n (99,98 %) ja Maanomistajien Arviointikeskus Oy:n (72,32 %) ohella Lehtirahasto Oy (100 %) ja Maalaistentalo Oy (66,04 %). Osakkuusyhtiöinä konsernitilinpäätökseen on sisällytetty Pellervo-Instituutti Oy (50,0 %), Oy Silvadata Ab (43,37 %), Maahenki Oy (25,87 %) ja Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy (25,32 %). Konsernin tilikauden liikevoitto oli tappiollinen -30,6 milj. euroa (21,7 milj. euroa).

Keskusliiton toiminta ja talous

Keskusliiton henkilökunnan määrä oli toimintavuoden päättyessä 71, joista viisi oli määräaikaista ja kuusi äitiys-, hoito-, vuorottelu- tai muulla toimivapaalla (edellisenä vuonna 72, joista kuusi määräaikaista, viisi äitiys-, hoito-, vuorottelu- tai muulla toimivapaalla). Projekteissa työskentelevien henkilöiden määrä aleni kahdesta yhteen. Maksettujen palkkojen ja palkkioiden määrä luontaisetuineen sekä vuosiloma- ja sairausajan palkkoineen oli 4,2 milj. euroa (4,2 milj. euroa).

Varsinainen toiminta

Luottamusjohdon kulut nousivat vuonna 2008. Oma-rahointeisten valiokuntien ja jaostojen kulut alenivat, mutta yksittäisten valiokuntien ja jaostojen välillä oli luonnollisesti eroja. Muiden valiokuntien ja jaostojen sekä työryhmien kulut nousivat hieman. Maaseutu- nuorten, liha-, kananmuna-, peruna-, ja luomuvaiokunnan sekä nauta-, sika- ja lammasjaoston kulut sekä ylittivät budjetin että olivat aiempia vuosia korkeammat. Muiden valiokuntien, jaostojen ja työryhmien kulukehitys oli budjetin mukaista noudattaen aiempien vuosien tasoa.

Edunvalvonnan kulujen nousu (0,097 milj. euroa eli 1,2 %) jäi budjetoidusta. Vuonna 2007 keskusliiton henkilöstölle maksettiin kuitenkin yhden kuukauden ylimääräinen palkka (0,3 milj. euroa) MTK:n täyttäessä 90 vuotta. Vertailukelpoinen edunvalvonnan kulunousu oli näin ollen 5,1 %.

Edunvalvonnan tuotot ovat erilaisia edunvalvonnan toteuttamiseen tai yhteistyösopimukseen liittyviä veroituskasuuksia. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton Säätiö myönsi avustuksia järjestökoulutuksen yksittäisiin kursseihin ja koulutuksiin 385 258 euroa. Lisäksi Sää-

tiö avusti 45 000 eurolla mhy-valtuustojen koulutuksen toteuttamista.

Projektitoiminnan kulujäämä aleni 0,458 milj. eurosta 0,349 milj. euroon. MTK:n strategiatyöhön ja niihin liittyneisiin seminaareihin käytettiin 0,136 milj. euroa. Merkittävimmät muut projektit olivat hyvinvointipalvelu- ja kummitilahanke sekä elintarvikehuollon alkutuotantopoolin poolitoimikunta.

MTK-Viestin tuotot palasivat aiemmalle tasolle. Kulut nousivat hieman ulkoasu-uudistuksen johdosta.

Varsinaisen toiminnan kulujäämä (ns. kulujäämä I) kasvoi 9,1 % ollen -8,9 milj. euroa (-8,1 milj. euroa). Tätä kulujäämää katetaan varainhankinnalla sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnalla.

Varainhankinta

Varainhankinnan tuotot v. 2008 olivat 2,12 milj. euroa (2,06 milj. euroa) kasvaen 3,0 % ennen vuosien 2007 ja 2008 kertaluonteista jäsenmaksujen palautusta. Jäsenmaksuilla kyettiin kattamaan vain 19 % (18 %) varsinaisen toiminnan kuluista. Vuosina 2007 ja 2008 tehtävän kertaluonteisen jäsenmaksujen palautuksen jälkeen jäsenmaksuilla kyettiin kattamaan vuonna 2008 enää vain 15 % (15 %) varsinaisen toiminnan kuluista.

Varainhankinnan jälkeen sijoitus- ja rahoitustoiminnalla katettava kulujäämä (ns. kulujäämä II) kasvoi -7,1 milj. euroon eli 10,8 %. Myös vuonna 2007 tämän kulujäämän kasvu oli voimakasta (10,5 %). Vuodesta 2006 sijoitus- ja rahoitustoiminnalla katettava kulujäämä II on kasvanut 5,8 milj. eurosta 7,1 milj. euroon.

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Sijoitus- ja rahoitustoiminnalla katettava osuus keskusliiton kuluista nousi 66 %:iin (62 %). Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuottojäämä ilman kauppavoittoja oli 7,8 milj. euroa (4,8 milj. euroa). Juokseva sijoitustoiminta tuotti vuonna 2008 ennätyskellisiä tuottoja niin osinkojen, Viestilehtien osingon kuin korkotuottojen osalta. Vuonna 2009 näiden tuottojen arvioidaan olevan enintään normaalit.

Kiinteistöjen ja osakehuoneistojen tuottojäämä aleni 1,7 milj. euron tasolle (2,0 milj. euroa) vuoden 2007 kiinteistöjen myynnin seurauksena. Viestilehdet Oy maksoi osinkoa 3,0 milj. euroa (2,25 milj. euroa), josta 1,0 milj. euroa (0,25 milj. euroa) oli ylimääräistä osin-

koa. Muut osinkotuotot olivat 3,5 milj. euroa (2,0 milj. euroa).

Poikkeuksellisen pitkään jatkunut osakemarkkinoiden myönteinen vire päättyi syksyllä 2007. Vaikka keskusliitto varautui osakemarkkinoiden laskuun ja osakkeiden paino vuonna 2008 oli MTK:n salkussa historiallisen alhainen, ei merkittäville sijoitusten arvonalennuksilta voitu välttyä. Tulokseen kirjattava kauppavoittojen ja sijoitustappioiden nettomäärä vuonna 2008 oli -31,6 milj. euroa (13,7 milj. euroa). Tämä määrä sisältää vuodelle 2008 tulosvaikutteisesti kirjatun -30,7 milj. euron suuruisen sijoitusomaisuuden arvonalennuksen. Vuoden 2008 huomattavat sijoitustappiot johtuvat siitä, että viime vuonna maailman pörssiessä nähtiin lähes pahin vuosi maailman historiassa osakkeiden arvojen keskimäärin puolittuessa. Maailmantalous on kokemassa ensimmäistä todellista globaalia taantumaa ja koko maailman rahoitusjärjestelmä uhkasi luhistua syksyllä 2008.

Arvonalennuksista huomattava osa syntyi kotimaisista osakesijoituksista ja erityisesti sijoituksista suomalaiseseen metsäteollisuuteen. M-Realin osakkeen arvo putosi vuoden 2008 aikana edelleen lähes 80 %:lla. Arvonalennukset kirjataan välittömästi tilinpäätökseen yksittäisen sijoituksen markkina-arvon alittaessa sen hankinta-arvon.

Kaksi merkittävää, keskenään täysin samankaltaista omaisuudenhoitomandaattia käynnistyivät 1.3.2005 vastaten noin kolmanneksesta keskusliiton likvidin sijoitussalkun hoidosta. Salkuista toinen tuotti selvästi vertailuindeksiä alemmaa tuottoa ja toinen merkittävästi vertailuindeksiä parempaa tuottoa. Merkittävä osa tuottoerosta syntyi näkemyserosta korkojen ja osakkeiden painon välillä. Tämän perusteella toinen varainhoitaja vaihtui vuoden 2009 alkupuolella.

Keskusliiton oman varainhoidon osalta sijoitukset ovat olleet osakkeiden osalta merkittävässä alipainossa kesästä 2007 saakka. Vuonna 2008 omassa varainhoidossa noudatettiin neutraaliallokaatioon nähden voimakasta osakealipainoa.

Korkokulut Maataloustuottajain eläkesäätiölle alenivat 0,762 milj. eurosta 0,730 milj. euroon. Liittotilille sijoitetuista pääomista maksetut korot nousivat 0,694 milj. eurosta 0,872 milj. euroon. Eläkesäätiön takaisinlainan pääoma säilyi ennallaan 13,1 milj. eurossa. Liittotilin pääoma kasvoi edelleen ennätyskellisesti 13,1 milj. eurosta 15,6 milj. euroon.

Suunnitelman mukaiset poistot tilikaudelta, yhteensä 0,5 milj. euroa (0,6 milj. euroa), on laskettu tasapoisuutena käyttöomaisuuden taloudellisen pitoajan perusteella.

Tilikauden tulos, tilinpäätössiirrot ja rahastomuutokset

MTK:n tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja on 30 965 859,39 euroa tappiollinen. Tulosta arvioitaessa on syytä huomioida seuraavat seikat:

- Maailmantalouden kasvu ja pörssikurssien nousu on viime vuodet olleet poikkeuksellisen voimakasta perustuen alhaisiin korkoihin ja velanottoon.
- Maailman pörssiessä nähtiin lähes pahin vuosi historiassa osakkeiden arvojen keskimäärin puolittuessa. Myös lähes kaikkien muiden omaisuuslajien tuotto oli samaan aikaan negatiivinen.
- Riski sijoitusomaisuuden uusille arvonalennuksille on edelleen vuonna 2009 mahdollinen, mutta tähän on varauduttu laskemalla edelleen sijoitussalkun osakepainoa lukuun ottamatta sijoituksia elintarvike- ja metsäteollisuuteen.

Tilinpäätössiirtojen ja sidottujen rahastojen muutosten jälkeen tilikauden alijäämä on 30 947 664,00 euroa. Taseen omassa pääomassa on edellisten vuosien tuloksesta ylijäämää 8 866 929,07 euroa. MTK:n johtokunta ei esitä MTK:n valtuuskunnalle rahastosiirtoja.

MTK:n taseen loppusumma laski 146,2 milj. eurosta 117,2 milj. euroon vuonna 2008. Lasku johtuu erityisesti sijoitusomaisuuden tasearvojen laskusta.

Näkymät vuodelle 2009 ja riskien hallinta

Vuoden 2009 budjetissa varsinaisen toiminnan kulut nousevat 2,3 % eli 0,251 milj. euroa vuoteen 2008 nähden. Merkittävin kululisäys toteutuisi edunvalvonnassa (+5,4 %). Budjetti on varainhankinnan ja sijoitustoiminnan jälkeen ennen kauppavoittoja 1,9 milj. euroa alijäämäinen. Säännöllisten palkka- ja toimintamenojen jatkuva, pitkäaikainen rahoittaminen kauppavoitoilla on poikkeuksellinen menettelytapa, koska kauppavoittojen syntymisen edellytyksiin MTK:lla on käytännössä rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa. Mikäli sijoitusmarkkinoiden tilanne jatkuu koko vuoden 2009 epävakana, tullaan sijoitusomaisuuden arvonalennuksia tekemään lisää vuonna 2009. Osakkeiden osuutta likvideissä arvopaperisijoituksissa on edelleen vähennetty alkuvuonna 2009 lukuun ottamatta sijoituksia elintarvike- ja metsäteollisuuteen.

Edunvalvonta- ja jäsenpalvelutoimintojen rahoituksen näkökulmasta kaikkein merkittävimmän riskin muodostaa sijoitus- ja rahoitustoiminnan kyky kattaa näitä kuluja. Keskusliiton riippuvuus sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotoista on muodostunut poikkeuksellisen suureksi. Jäsenmaksutuloilla tulisi kyetä rahoittamaan nykyistä merkittävämpi osa varsinaisen toiminnan kuluista. Keskusliiton tavoiteohjelma lähtee siitä, että

varallisuutta on hoidettava siten, että keskusliitto kykenee selviytymään kaikista edunvalvontatilanteista vaarantamatta tulevaisuuden toimintamahdollisuuksia. Tämän johdosta keskusliiton varsinaisen toiminnan kulutasoon on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota.

Keskusliiton edunvalvontaa ei tule rakentaa liiaksi hyvin osakepainotteisen tai muutoin korkeita riskejä sisältävän sijoitustoiminnan varaan, koska vuosi 2008 on osoittanut todeksi sen, että hyvin vähäisinäkin pidetyt riskit voivat toteutua täysimääräisesti.

VIESTILEHDET OY

Vuosi 2008 oli Viestilehdet Oy:lle taloudellisesti vakiintuneen liiketoiminnan osalta hyvä, haasteista huolimatta. Vuoden puoliväliin mennessä erityisesti ilmoitusmyynti oli selvästi aiempaa heikompi, mutta tämä kyettiin kuromaan umpeen täydellisesti loppuvuoden aikana.

Liikevoitto ennen veroja ja tilinpäätössiirtoja ylitti budjetoidun, ollen 3,2 milj. euroa (4,9 milj. euroa vuonna 2007). Liikevoitto aleni 22,0 %:sta 14,0 %:iin. Investoinnit uusiin julkaisuihin rasittivat tulosta, mutta ne ovat samalla panostuksia yhtiön tulevaisuuteen monipuolistaen yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton rakennetta.

Viestilehdet Oy:n liikevaihto vuonna 2008 oli 22,9 milj. euroa (22,2 milj. euroa). Liikevaihto nousi 2,8 % (+7,5 %). Lehtimyynti nousi 3,2 % 13,3 milj. euroon (12,9 milj. euroa, +6,7 %) ylittäen budjetoidun. Viestilehdet Oy:n ilmoitusmyynti nousi 2,9 % ollen 9,0 milj. euroa (8,8 milj. euroa, +9,6 %), ylittäen budjetoidun. Viestilehdet Oy:n tuloksia voidaan yleisesti pitää hyvänä alan yleiseen kehitykseen nähden. Mainonnan neuvottelukunnan tutkimuksen mukaan mediainonta laski alalla 2,8 % (+6,4 %). Sanomalehdillä ilmoitusmyynti aleni 2,8 % (+5,1 %) ja aikakauslehdillä 4,1 % (+5,0 %).

Liiketoiminnan kulut nousivat 13,3 % (+0,7 %) ollen 19,8 milj. euroa (17,5 milj. euroa). Kulut ylittivät budjetoidun 0,1 % (-6,0 %). Merkittävin kulunousu syntyi investoinnista uusiin julkaisuihin. Vakiintuneen liiketoiminnan osalta kulunousu oli puolet hitaampaa. Koko henkilöstölle maksettiin vuonna 2008 kannustepalkkiona 25 % yhden kuukauden kuukausipalkasta yhtiön hyvän tuloksen johdosta (2007: 50 %).

Toimintavuonna jatkettiin monien kehittämishankkeiden toteuttamista, joista merkittävin oli uuden aikakauslehden Aarteen lanseeraus marraskuussa. Aarre-lehti on suunnattu metsänomistajille sekä kaikille metsästä kiinnostuneille ja luonnossa viihtyvillä suomalaisilla. Aarteen konsepti ja lanseeraus valmisteltiin huolellisesti pienillä resursseilla. Maaseudun Tulevaisuuden uusi kuukausiliite Kantri täytti marraskuussa yhden vuoden. Liite on saanut aivan uusia lukijoita,

jotka eivät vastaavasti lue Maaseudun Tulevaisuutta. Kantri sai maaliskuussa 2008 Bonnierin palkinnon vuoden journalistisesta uudistuksesta.

Maaseudun Tulevaisuus, Kantri ja Suomalainen Maaseutu

Maaseudun Tulevaisuuden tarkistettu levikki (LT 12/2008) oli 84 254 kappaletta (83 960 kpl), jossa oli kasvua edellisvuodesta 294 kappaletta eli 0,4 % (+356 kpl, +0,4 %). Levikki nousi neljättä vuotta peräkkäin. Tätä ennen levikki nousi edellisen kerran vuonna 1987, jolloin kasvu oli 170 kappaletta. Lehden jatkuva kehittäminen, kuten ulkoasu-uudistus yhdessä sisällön monipuolistamisen ja laajentamisen kanssa ovat olleet välttämättömiä kestäväälle ja kannattavalle kasvustrategian toteuttamiselle tavoiteltaessa lehdelle uusia kohderyhmiä. Erityisen myönteistä oli kestolausten määrän kasvun jatkuminen.

Lehden lukijamäärä verrattuna vastaavaan mittausajankohtaan vuonna 2007 nousi 338 000 lukijaan eli 9,0 % (310 000, -2,2 %). Samaan aikaan suurimpien tilattavien sanomalehtien lukijamäärät pääsääntöisesti laskivat. MT:n lukijamäärän kehitystä voidaan pitää erittäin hyvänä verrattuna yleiseen sanomalehtien kehitykseen.

Lehti ilmestyi 152 kertaa (152). Keskimääräinen sivuluku nousi edellisen vuoden 22,6 sivusta 22,9 sivuun. Toimituksellisen aineiston määrä on tasaisesti kasvanut 13,7 sivusta vuonna 2001 noin 18,9 sivuun vuonna 2008. Tämä on näkynyt myös toimituksen henkilöstöresursseissa: kuudessa vuodessa toimituksen henkilöstömäärä on kasvanut poikkeuksellisen merkittävästi usealla henkilötyövuodella. Vuonna 2008 toimituksellisen aineiston palstametrin määrä jatkoi kasvua.

Kantri ilmestyi 12 kertaa Maaseudun Tulevaisuuden liitteenä. Liitteen sivumäärä säilyi ennallaan keskimäärin 40 sivussa. Ilmoitusmyynti ylitti budjetoidun merkittävästi. Sen lukijamäärä mitattiin ensimmäisen kerran ollen 162 000 lukijaa.

Suomalainen Maaseutu ilmestyi 12 kertaa Maaseudun Tulevaisuuden liitteenä. Ilmoitusmyynnin kasvu jatkui hyvänä. Erityistä huomiota kiinnitettiin liikevaihdon kasvun ohella nimenomaan kannattavuuden parantamiseen. Tämän seurauksena julkaisun tuotekohtainen kate nousi merkittävästi.

Koneviesti

Koneviesti ilmestyi 18 kertaa, joista numero 18 esitteli veteraanitraktoreita. BioEnergia-lehti ilmestyi Koneviestin liitteenä kuusi kertaa.

Tarkistettu levikki (LT 12/2008) aleni 719 kappaleella 33 550 kappaleeseen, eli 2,1 % (34 269 kpl, +0,8 %). Lukijamäärä aleni hieman 226 000 lukijaan eli -0,9 % (228 000, +10,7 %). Keskimääräinen sivuluku lehteä kohden oli 142 (138).

Kylvösiemen

Kylvösiemen ilmestyi vuoden aikana neljä kertaa. Lehden levikki oli noin 1 200 kappaletta. Lehden tilaus- ja ilmoitusmyynti kasvoivat selvästi nopeammin kuin kustannukset.

Näkymät vuodelle 2009, riskejä ja ympäristökysymyksiä

Vuonna 2009 tähdätään erityisesti kannattavan kasvun jatkamiseen uusilla, aktiivisilla kehittämistoimilla, kuitenkin riskit tiedostaen. Lehtimyyntin odotetaan nousevan 3,0 % ja ilmoitusmyynnin alenevan 6,2 % vuonna 2009. Alkuvuonna lehtimyynti on sujunut odotetusti.

Vuotta 2009 leimaa vahvasti yleisen taloudellisen tilanteen ennen näkemättömän nopea ja voimakas heikkeneminen. Mediamainonta on alentunut tammi-helmikuussa 20 % edellisvuodesta. Toistaiseksi Viestilehtien ilmoitusmyynti on alentunut tätä huomattavasti vähemmän, mutta tilanne voi silti muuttua nopeasti, kuten vuoden 2008 aikana huomattiin. Viestilehtien julkaisutoiminnan monipuolistuminen on ainakin toistaiseksi luonut aiempaa parempaa vakautta yhtiön tuloskehitykselle.

Pitkällä aikavälillä yhtiön kaikkien julkaisujen levikkiin liittyy merkittäviä riskejä, koska peruslukijakunnan eli maanviljelijöiden määrä alenee. Tämän vuoksi julkaisuja kehitetään aktiivisesti sekä monipuolisesti. Tavoitteena on laajentaa niiden kohderyhmää levikkiin liittyvien riskien pienentämiseksi. Samalla julkaisujen määrää on kasvatettu, millä luodaan lisää vakautta yhtiön toimintaan. Uusilla julkaisuilla tavoitellaan myös sellaisia tilaajia, lukijoita ja ilmoittajia, jotka eivät vielä aiemmin ole olleet asiakkaita. Levikin kehitys vaikuttaa myös ilmoitusmyyntiin. Laajalevikkinen

tai kohderyhmänsä tehokkaasti kattava lehti palvelee ilmoittaja-asiakkaitaan hyvin. Uusia kohderyhmiä on tavoiteltava kuitenkin unohtamatta pitkäaikaista, uskollista tilaajakuntaa. Levikkimyyntin osuus yhtiön liikevaihdosta oli 58 % vuonna 2008 (58 %).

Vuodelle 2009 laaditun budjetin mukaan vakiintuneen liiketoiminnan kannattavuus jatkuu hyvänä, mutta uudet projektit leikkaavat yhtiön kannattavuutta huomattavasti. Uudet tuotteet tulee kuitenkin nähdä investointina yhtiön tulevaisuuteen.

Voitonjakoehdotus

Tilikauden liikevoitto oli 3 210 409,25 euroa (4 888 376,02 euroa). Liikevoitto aleni 34,3 % (+39,6 %) ylittävän budjetoidun 1,4 %. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudelta jaetaan osinkoa 400 euroa osakkeelta eli yhteensä 2 000 000,00 euroa, minkä lisäksi esitetään jaettavaksi ylimääräistä osinkoa 50 euroa osakkeelta eli yhteensä 250 000,00 euroa.

Yhtiön organisaatio, johto ja tilintarkastajat

Yhtiön hallitukseen kuuluivat 31.12.2008: puheenjohtajana agron. Michael Hornborg Lohjalta, varapuheenjohtajana mv., MMT Juha Marttila Simosta sekä jäsenenä mv. Kyösti Harju Lappeenrannasta, mv. Eero Isomaa Nivalasta, mv. Tommi Lunttila Äänekoskelta, mv. Markku Länninki Forssasta, agrol. Olavi Peltola Sysmästä, mv. Aarno Puttonen Puumalasta, toiminnanjohtaja MH Antti Sahi Keravalta, emäntä Irma Sirviö Iisalmelta, mv., agron. Esko Suomala Kiukaisista ja agron. Mauno Ylinen Alahärmästä.

Tilintarkastajana toimivat vuonna 2008 Heidi Vierros (KHT), KPMG Oy Ab, KHT-yhteisö ja KPMG Oy Ab, KHT-yhteisö, toimiston nimeämänä Jukka Rajala.

Viestilehdet Oy:llä oli palveluksessaan toimintavuoden päättyessä 95 henkilöä, joista kolme oli määräaikaista ja kaksi hoito- tai opintovapaalla (90, joista kaksi määräaikaista, kaksi hoito- ja vuorotteluvapaalla).

Yhtiön toimitusjohtajana toimi Heikki Laurinen ja varatoimitusjohtajana Soili Teikari. Laurinen oli tulosvastuussa Maaseudun Tulevaisuudesta, Kantrista, Suomalaisesta Maaseudusta, Aarteesta sekä Kylvösiemenestä ja Teikari Koneviestistä.

Yhtiön kustantamien lehtien päätoimittajina toimivat Maaseudun Tulevaisuudessa, Kantrissa ja Maaseudun Tulevaisuuden Metsänomistaja-lehdessä Lauri Kontro, Suomalaisessa Maaseudussa Lauri Kontro (vastaava päätoimittaja) ja Jouko Hannula (päätoimittaja), Koneviestissä Uolevi Oristo, Aarteessa Mari Ikonen ja Kylvösiemenessä Raimo Nordman.

Tuottajaliittojen jäsenmäärä ja maksaneiden jäsenten lukumäärä

	Viljelijät	Perheen jäsenet	Muut henkilö-jäsenet	Yhteensä	Maksaneiden jäsenten lukumäärä
Etelä-Karjala	2 206	2 543	79	4 828	4 596
Etelä-Pohjanmaa	8 662	12 465	228	21 355	19 817
Etelä-Savo	4 127	4 845	127	9 099	8 156
Häme	5 396	7 311	183	12 890	12 545
Kainuu	1 002	1 323	48	2 373	2 270
Keski-Pohjanmaa	2 756	5 200	129	8 085	7 581
Keski-Suomi	3 654	4 420	175	8 249	7 614
Kymenlaakso	2 653	3 095	54	5 802	5 687
Lappi	1 495	2 099	108	3 702	3 361
Pirkanmaa	3 174	4 662	121	7 957	7 374
Pohjois-Karjala	2 787	3 793	102	6 682	6 351
Pohjois-Pohjanmaa	4 472	7 494	184	12 150	11 438
Pohjois-Savo	5 112	6 890	130	12 132	11 662
Satakunta	5 365	7 081	112	12 558	12 117
Uusimaa	2 850	2 961	597	6 408	5 867
Varsinais-Suomi	6 573	8 275	495	15 343	14 582
Yhteensä	62 284	84 457	2 872	149 613	141 018

Tilanne 31.12.2008 (ei sisällä metsäjäseniä)



Ei vuos niin pitkä, ettei toinen takana.





Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Simonkatu 6, 00101 Helsinki
vaihde 020 4131, fax 020 413 2409
www.mtk.fi